

STRATEGIE ROZVOJE

územního obvodu Olomouckého kraje 2021-2027
s výhledem do roku 2030

Analytická část

Verze dokumentu:

upravený návrh koncepce

Pořizovatel dokumentu:

Olomoucký kraj
Jeremenkova 40a
779 00 Olomouc

Odbor strategického rozvoje kraje

Ing. Radek Dosoudil

vedoucí Odboru strategického rozvoje kraje

Kontakt:

RNDr. Jiří Juránek, Ph.D.
koncepční analytik oddělení regionálního rozvoje
Odbor strategického rozvoje kraje
Tel.: 585 508 378
E-mail: jjuranek@olkraj.cz

Zpracovatel:

Sdružení BeePartner a.s. a RADDIT consulting s.r.o.

Zpracovatelský tým:

Radek Dosoudil
Marta Novotná
Jiří Juránek
Daniel Konczynski
Radim Misaček
Monika Schmidtmeyerová
Lenka Trojáčková
Filip Felkl
Daniel Walczysko
Zdeněk Frélich
David Sventek
Michal Banot
Gabriela Kalužová
Eliška Olšáková

Odborná oponentura:

Petr Zahradník
Vladimír Gelnar

Ve spolupráci s odbory Olomouckého kraje

Grafická úprava:

Marie Pilařová

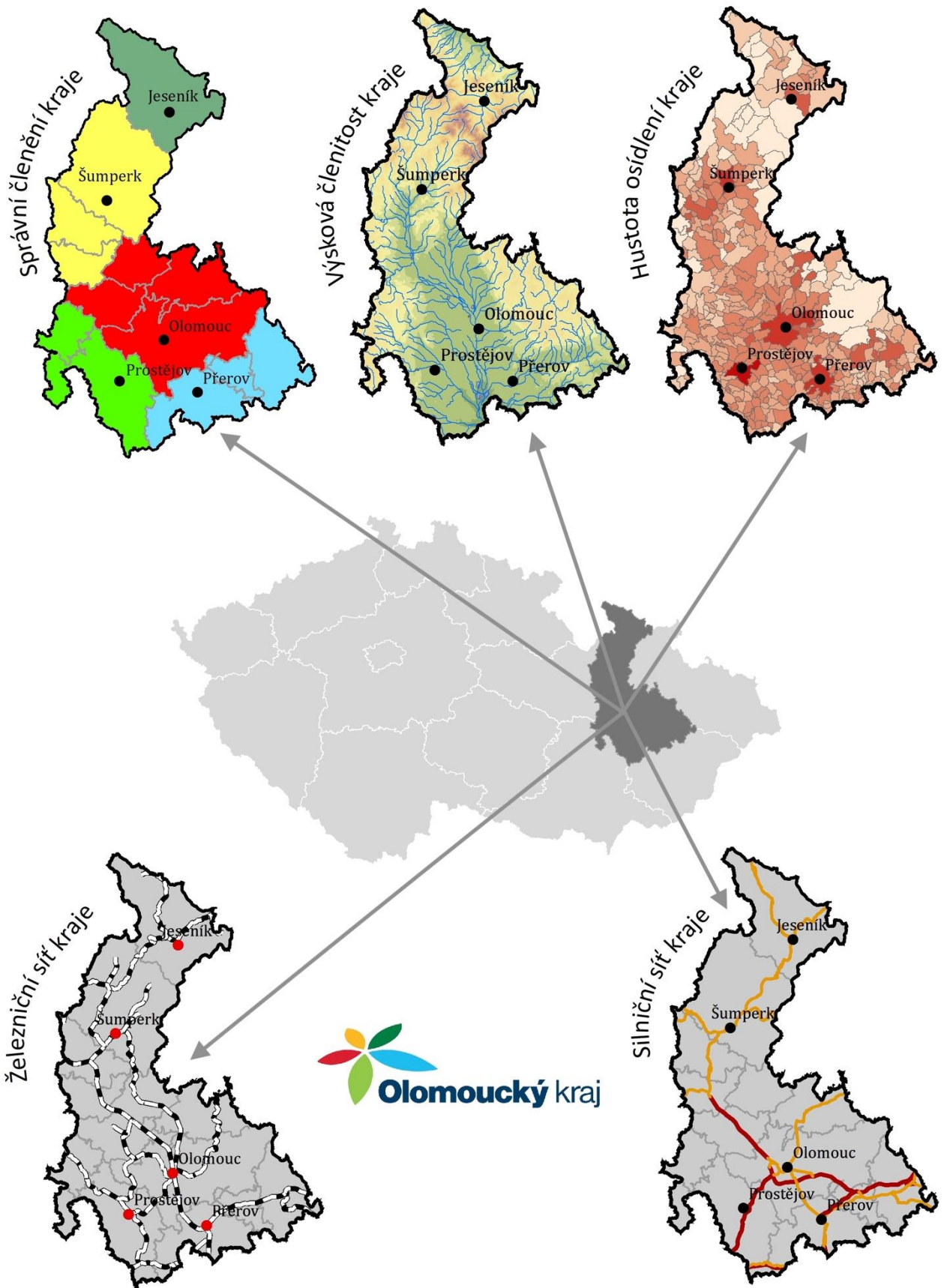
Obsah

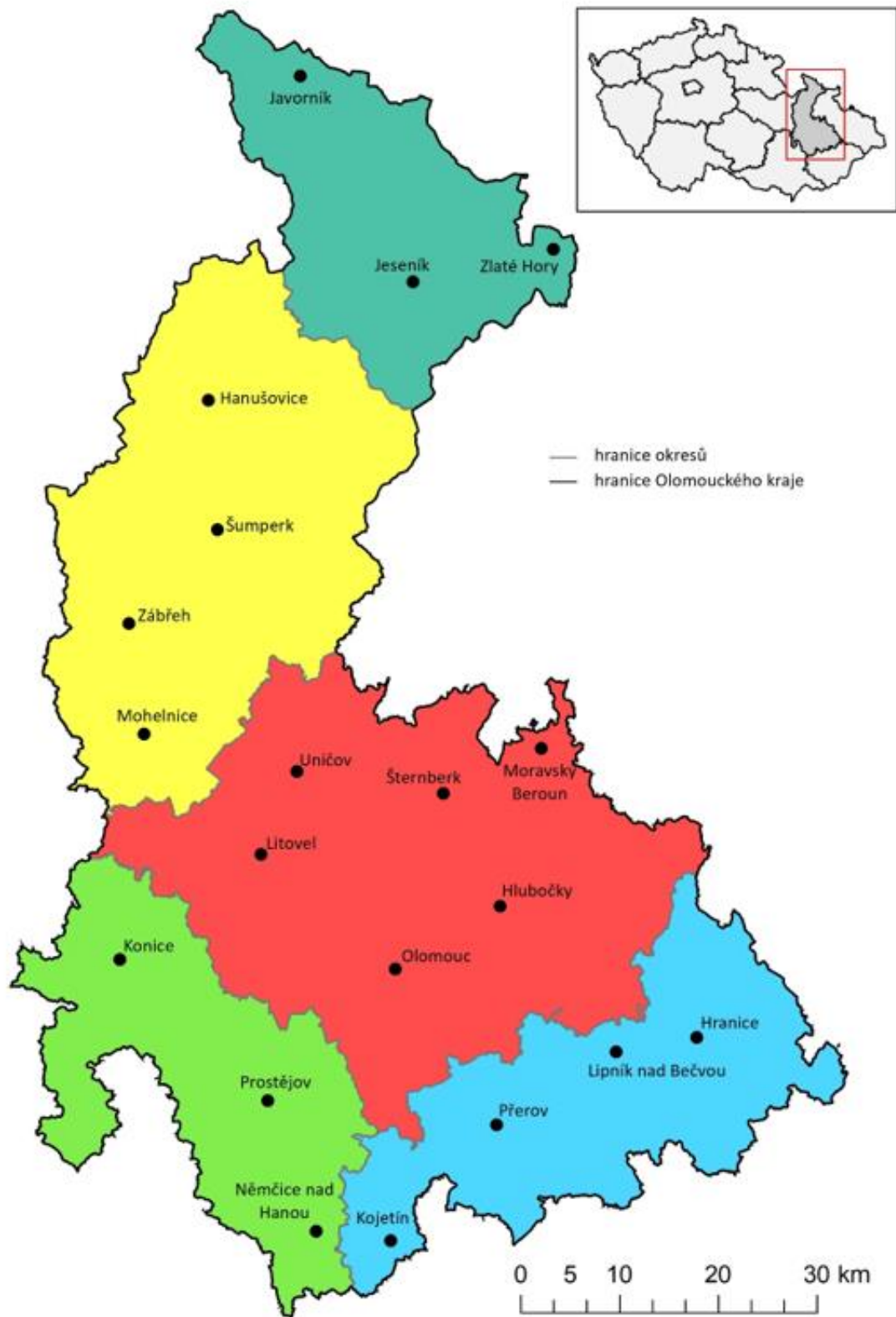
ÚVOD K DOKUMENTU	8
STRUČNÉ SHRNU TÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI	9
STRUČNÝ PROFIL OLOMOUCKÉHO KRAJE	10
Základní údaje	10
Administrativní členění	10
Geografický profil.....	10
Míra urbanizace v kraji a jeho vnějším okolí	11
OBYVATELSTVO	13
Hlavní zjištění	13
Počet obyvatel, hustota zalidnění, přirozený přírůstek a migrační saldo	13
Migrační saldo a přirozený přírůstek / úbytek obyvatel.....	14
Vnitroregionální demografické rozdíly.....	15
Stárnutí obyvatelstva.....	16
Bydlení.....	19
EKONOMIKA, TRH PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ	22
Hlavní zjištění	22
Vývoj růstu regionálního hrubého domácího produktu (HDP)	23
Inovační prostředí a inteligentní specializace (z krajské přílohy k RIS3 strategii).....	26
Tvorba fixního kapitálu a zahraniční investice.....	27
Podnikatelská aktivita.....	27
Organizační struktura	29
Trh práce – struktura zaměstnanosti, nezaměstnanost a volná pracovní místa	31
Index kupní síly.....	39
Vzdělávání.....	40
DOPRAVA	44
Hlavní zjištění	44
Silniční doprava	44
Železniční infrastruktura	47
Organizace veřejné dopravy	48
Dopravní obslužnost veřejnou dopravou IDSOK	49
Cyklodoprava.....	51
Letecká a vodní doprava	52
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	54
Hlavní zjištění	54
Fyzicko-geografická charakteristika	54
Geologie území	54
Geomorfologické členění.....	55

Změna klimatu.....	56
Ovzduší – Emise a Imise	56
Kvalita vod a riziko záplav.....	59
Využití a eroze půdy.....	60
Vegetační stupňovitost	62
Lesy	62
Koeficient ekologické stability.....	63
Příroda.....	65
Natura 2000.....	65
Odpadové hospodářství.....	66
Staré ekologické zátěže.....	69
Hluk.....	69
Energetika	71
Vodovody, kanalizace a plynofikace.....	75
ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY.....	81
Hlavní zjištění	81
Zdravotnictví.....	81
Sociální služby	85
SPORT, KULTURA A CESTOVNÍ RUCH.....	92
Hlavní zjištění	92
Sport	92
Kultura.....	93
Služby a podpora cestovního ruchu	97
VEŘEJNÁ SPRÁVA, ŘÍZENÍ ROZVOJE A BEZPEČNOST	102
Hlavní zjištění	102
Administrativně-správní členění a problémy veřejné správy	102
Veřejná vybavenost obcí	103
Informační a komunikační technologie ve veřejné správě	104
Připravenost kraje na mimořádné události a krizové situace.....	106
Veřejný pořádek a kriminalita	107
Rozvojové a územní plánování.....	109
Rozvojové struktury.....	112
Vnější vztahy	115
Hospodaření kraje a obcí	116
SWOT ANALÝZA	121
SEZNAMY MAP, OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK.....	133
SEZNAM ZKRATEK.....	138
SEZNAM PŘÍLOH	141

ÚVOD K DOKUMENTU

Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje (dále jen Strategie) je základním střednědobým koncepčním dokumentem. Jedním z jejích hlavních úkolů je sdílet s obyvateli Olomouckého kraje dlouhodobé vize a cíle, rozvojové priority a oblasti podpory kraje na období 2021–2027 tak, aby co nejúčinněji přispívaly k vyváženému a udržitelnému rozvoji územního obvodu. Návrh krajských priorit odráží současně priority i na národní a evropské úrovni.

Strategie je zpracovávána pro návrhové období 2021–2027 s dlouhodobým výhledem za rok 2030. Základ dokumentu tvoří „Analytická část“ a „Návrhová část“.

Tento dokument je analytickou částí Strategie a vzniká jako výstup první fáze plánovacího procesu ve spolupráci Olomouckého kraje a externích zpracovatelů.

Součástí návrhové části, která vznikne v průběhu roku 2020, bude akční plán strategických intervencí a projektů, popis vazeb na kohezní politiku 2021–2027 a na územně plánovací dokumentaci kraje a popis implementační, řídicí a organizační struktury pro realizaci strategie.

Součástí Strategie bude také příloha „Vymezení území s výraznými rozdíly v socioekonomickém vývoji“.

Cílem socioekonomické analýzy je stručné zhodnocení stavu a vývoje kraje a identifikace klíčových témat pro jeho rozvojové priority.

Analýza je sestavena na základě statistických údajů doplněných o základní popis, interpretace a klíčová zjištění či tvrzení i s využitím koncepčních sektorových dokumentů Olomouckého kraje, strukturovaných rozhovorů se zástupci odborů krajského úřadu a se vstupů těchto odborů. Výstupy budou projednány a validovány v rámci odborných pracovních skupin a s externími experty.

Analytická část obsahuje vedle stručného profilu Olomouckého kraje celkem 50 témat členěných do 7 tematických kapitol, které se věnují jeho stavu a vývoji v posledních letech:

1. Obyvatelstvo
2. Ekonomika, trh práce a vzdělávání
3. Doprava
4. Životní prostředí a technická infrastruktura
5. Zdravotnictví a sociální služby
6. Kultura, sport a cestovní ruch
7. Veřejná správa, bezpečnost a řízení rozvoje

Každá kapitola je uvozena shrnutím nejpodstatnějších zjištění a obsahuje základní informace o současném stavu a vývoji kraje v posledních 5, respektive 10 letech (v závislosti na dostupnosti dat) s nástinem dalšího vývoje.

Hlavní závěry analytické části jsou uvedeny na samém začátku tohoto dokumentu ve formě manažerského shrnutí a na začátku každé z kapitol. Klíčová zjištění jsou strukturována do formy SWOT analýzy, která je stěžejním východiskem pro návrhovou část.

STRUČNÉ SHRUTÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI

Ekonomická výkonnost Olomouckého kraje v posledních letech vytrvale roste a kopíruje tak trend a růst celé české ekonomiky. Roste objem ekonomiky i hrubého domácího produktu v přepočtu na obyvatele. V Olomouckém kraji HDP na obyvatele v paritě kupní síly vzrostlo od roku 2011 z hodnoty 64,1 % průměru EU-28 na 70,2 %. Míra zaměstnanosti je jedna z nejvyšších, míra nezaměstnanosti jedna z nejnižších v historii regionu. Přesto Olomoucký kraj stále patří mezi méně výkonné ekonomiky v ČR s relativně nižší investiční aktivitou soukromého kapitálu a nižším podílem ekonomických subjektů na ekonomice. V posledních letech nicméně v některých oborech rostou nové inovativní firmy připravující další investice do výzkumu, vývoje a inovací. Většina zaměstnaných pracuje ve zpracovatelském, silně exportně orientovaném průmyslu. Ekonomice dlouhodobě schází vyšší intenzita investic s vyšší přidanou hodnotou, v současné době je limitována nižší dostupností pracovní síly na trhu práce a odchodem mladých a kvalifikovaných obyvatel mimo region. Kraj pokračuje v přípravě programů na podporu podnikavosti a rozvoje kompetencí a dovedností, přizpůsobujících se budoucí poptávce na trhu práce. Podpořit investice do činností s vyšší přidanou hodnotou je jednou z klíčových aktivit kraje, ať už prostřednictvím služeb inovační infrastruktury v rámci aktivit souvisejících s implementací Národní inovační strategie (RIS3) nebo intenzivní spoluprací s místními firmami a potenciálními investory. Roste význam digitalizace a rozšiřuje se vybavenost ICT infrastrukturou a technologiemi. Jednou z klíčových institucí v Olomouckém kraji je Univerzita Palackého (dále UP). Univerzité sice ubývají studenti (z části důsledkem nepříznivého demografického vývoje), v posledních letech však investovala do vědecko-výzkumné infrastruktury, a i díky tomu je výše investic do výzkumných a vývojových aktivit a počet zaměstnanců v tomto sektoru relativně vyšší než v jiných krajích v ČR.

Kraj každoročně vyhlašuje desítky dotačních programů, klade velký důraz na podporu kultury, sportu a cestovního ruchu. Počet návštěvníků kraje v posledních letech roste, infrastruktura pro volnočasové využití se rozšiřuje. Je zde dostatečná kapacita vzdělávacích zařízení, v sociálních službách probíhá transformace institucionalizované péče, kraj spolupracuje s řadou poskytovatelů sociálních služeb a realizuje střednědobé rozvojové koncepce. V oblasti zdravotnictví je zatím pokryto poskytování primární péče. Populace poslední roky stárne, přibývá obyvatel na 65 let věku, s tím souvisí i vyšší průměrný věk lékařů a dalších zdravotnických pracovníků, s čímž do budoucna souvisí také riziko, že jejich počet nebo počet pracovníků v sociálních službách nepokryje dostatečně všechny potřeby obyvatel ať už v ambulantní nebo domácí či paliativní péči.

Doprava v kraji je plně integrovaná, přibývá cestujících v hromadné dopravě, přibývá i počet registrovaných osobních automobilů. Dopravní infrastruktura kraje se dá považovat za vysoce rozvinutou, příležitostí do budoucna je dobudování dálnice D35 ve směru od Mohelnice, dokončení dálnice D1 přes Přerov nebo výstavba vysokorychlostní trati a zrychlení některých regionálních železničních úseků. Silnice II. a III. tříd jsou v posledních letech zasaženy provozem těžké techniky a nákladní dopravy v důsledku řešení kúrovcové kalamity v lesích.

Olomoucký kraj se stejně jako ostatní kraje bude potýkat s klimatickými změnami. Rozdílná je kvalita ovzduší v severní a jižní části kraje, kterou ovlivňuje převážně lokální vytápění, dopravou a v jižní části kraje také průmyslem a energetikou. Silně znečištěnými toky jsou dolní toky Hané a Romže (Valová), naopak nejméně znečištěné jsou Branná, Desná, Krupá. Převládá zemědělská půda (52,6 %). V rámci nezemědělské půdy převládají lesní plochy (35,3 %) a jejich podíl tak převyšuje průměrnou lesnatost celé České republiky (34 %). Olomoucký kraj je spolu s Moravskoslezským krajem nejvíce postižený kúrovcovou kalamitou v porovnání s ostatními kraji ČR. Oproti roku 2014 bylo v roce 2018 vytěženo trojnásobné množství kalamitního dřeva. V kraji setrvávají rozdíly ve vybavenosti vodovodů a rozdíly mezi kanalizacemi a plynofikacemi v závislosti na poloze a sídelní struktuře.

Jednou z klíčových výzev kraje je zvýšení atraktivity pro život na Jesenicku, respektive ve venkovských oblastech a zajištění dostatečné kvality a dostupnosti služeb v rámci platné legislativy a s dostupnými rozpočtovými prostředky na implementaci.

STRUČNÝ PROFIL OLOMOUCKÉHO KRAJE

Základní údaje

Počet obyvatel (k 31. 12. 2018):	632 492 (5,9 % z počtu obyvatel ČR)
Rozloha:	5 272 km ² (6,7 % plochy území ČR)
Hustota zalidnění:	120 obyvatel na km ²
Počet obcí:	402
Z toho počet měst:	30

Administrativní členění

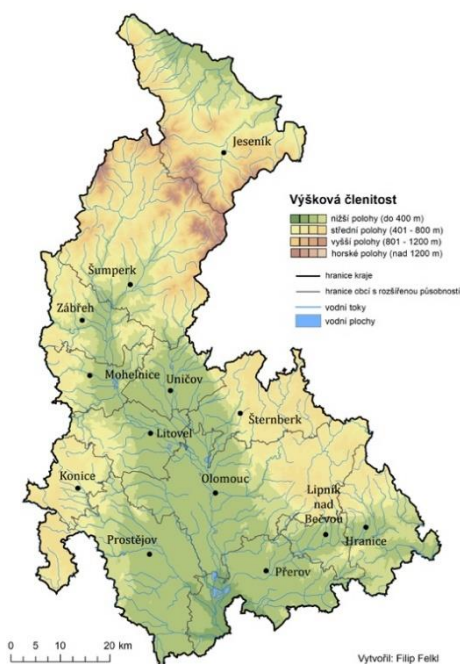
Kraj se člení na 5 okresů, 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a 20 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. V regionu se nachází dvě polycentrické sídelní oblasti: trojúhelník měst Olomouc – Přerov – Prostějov na jihu, severněji oblast Mohelnice – Zábřeh – Šumperk. Společně se Zlínským krajem tvoří Olomoucký kraj Region soudružnosti NUTS II Střední Morava. Na severu hraničí Olomoucký kraj s Polskem, převážnou část hranice má však vnitrostátní. Sousedí od východu k západu s Moravskoslezským, Zlínským, Jihomoravským a Pardubickým krajem.

Největším městem regionu je krajské město Olomouc se 100,5 tis. obyvateli, následuje dvojice měst Přerov a Prostějov s cca 43 tis. obyvateli. Olomouc, Přerov a Prostějov mají status statutárního města.

Geografický profil

Z fyzicko-geografického hlediska se jedná o kraj dvou rozdílných částí – zatímco na jihu se rozkládá nížinný Hornomoravský úval, jemuž dominuje řeka Morava (s nejnižším bodem kraje v jejím údolí u Kojetína 190 m. n. m.), sever kraje se zvedá v podobě pohoří Hrubý Jeseník s nejvyšším bodem kraje Pradědem (1 491 m. n. m.).

Obrázek 1: Geografická mapa Olomouckého kraje

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

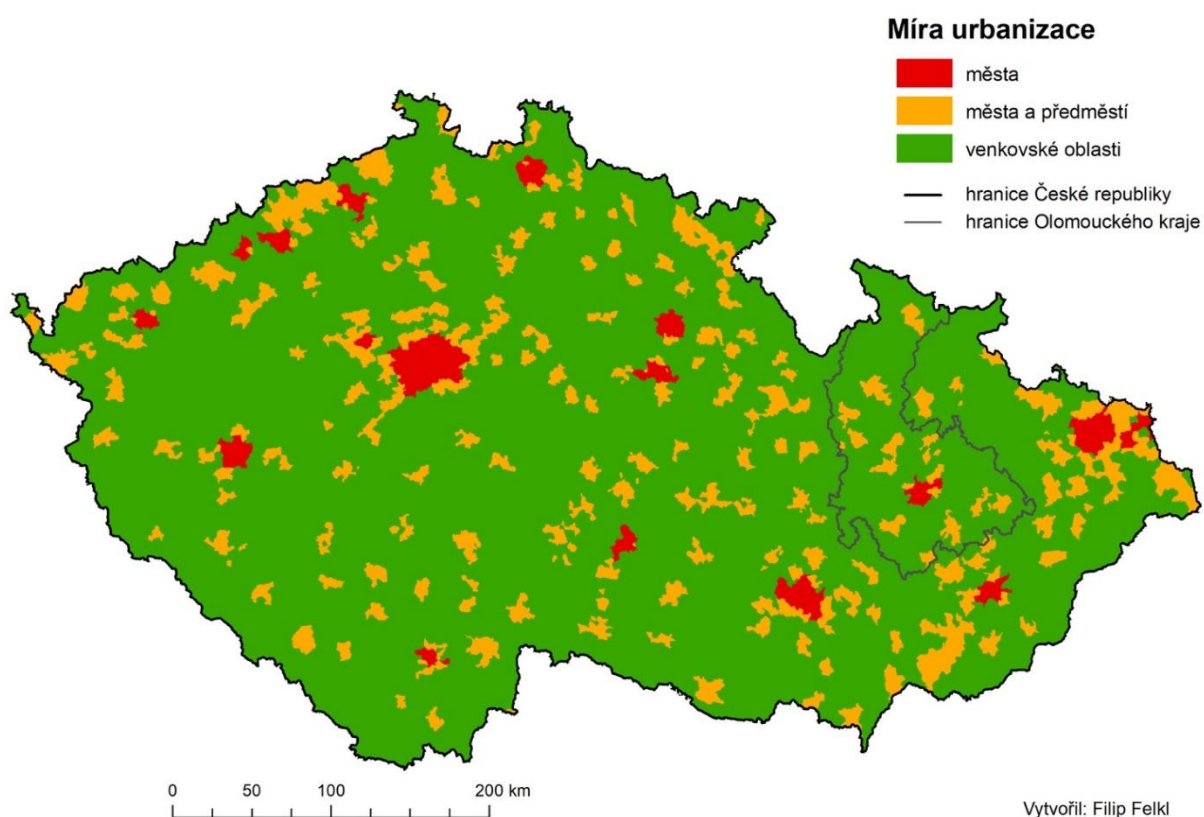
Míra urbanizace v kraji a jeho vnějším okolí

Z hlediska míry urbanizace na základě metodiky Eurostatu (Degree of Urbanization) je většina území Olomouckého kraje venkovského charakteru. Vysokou míru urbanizace má na základě této metodiky pouze město Olomouc.

V širším pohledu na polohu Olomouckého kraje v rámci ČR, Slovenska a Polska je nejbližší výrazně urbanizované území s výraznými metropolitními funkcemi brněnská aglomerace v hodinové dojížděkové vzdálenosti. Na severovýchodě, kde sousedí s Olomouckým krajem Moravskoslezský kraj, je vidět výrazná míra urbanizace – jak na území České republiky v metropolitní oblasti ostravské aglomerace, tak také výrazně za polskými hranicemi ve Slezském Vojvodství.

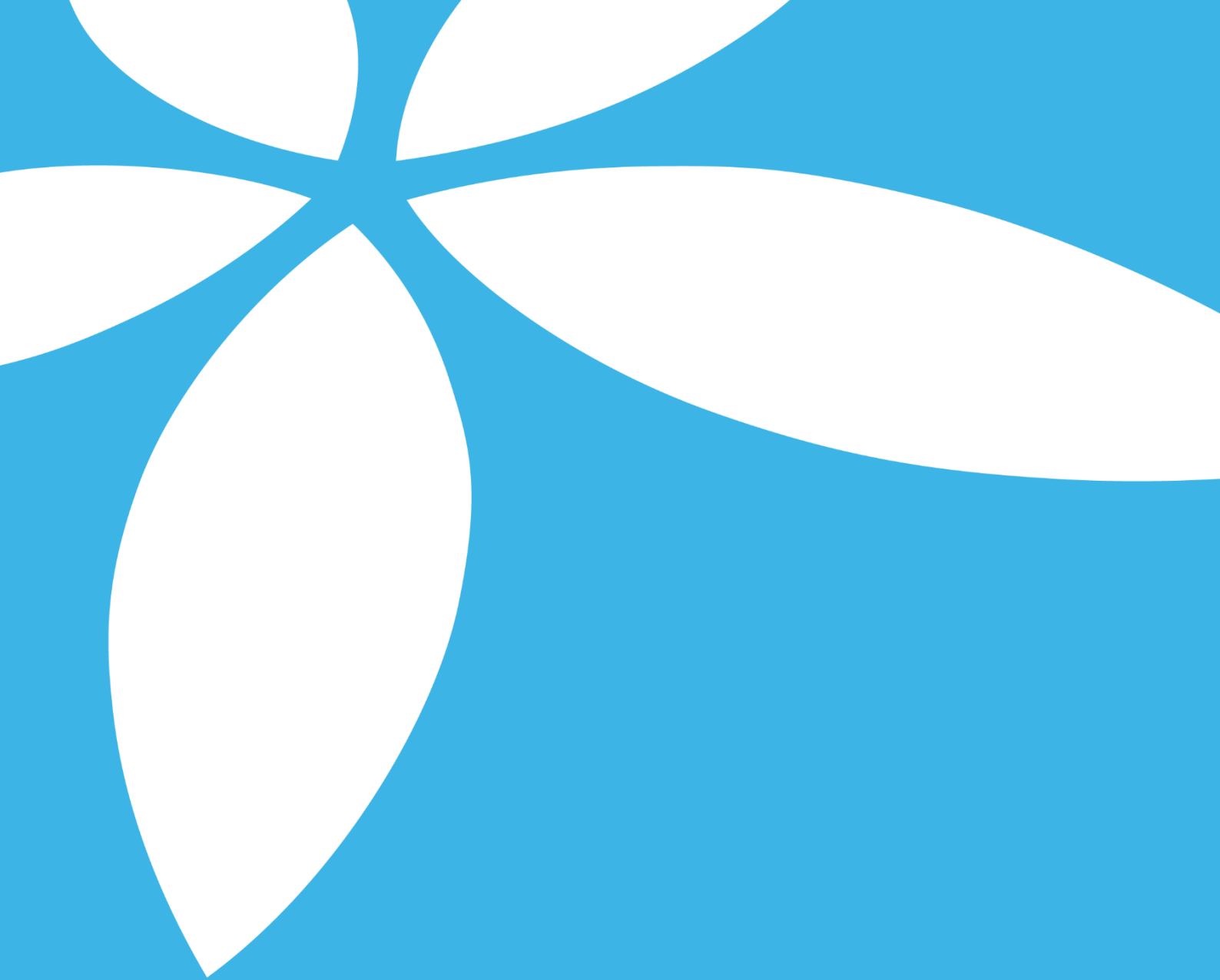
Vyšší míra hustoty osídlení je také na severních hranicích kraje v okolí města Nisa (v cca 45 minut dojížděkové vzdálenosti automobilem z města Jeseník) a okresního města Kladsko (cca 60 minut z Jeseníku).

Obrázek 2: Vizualizace míry urbanizace v Olomouckém kraji, České republice a okolí

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Obyvateľstvo

OBYVATELSTVO

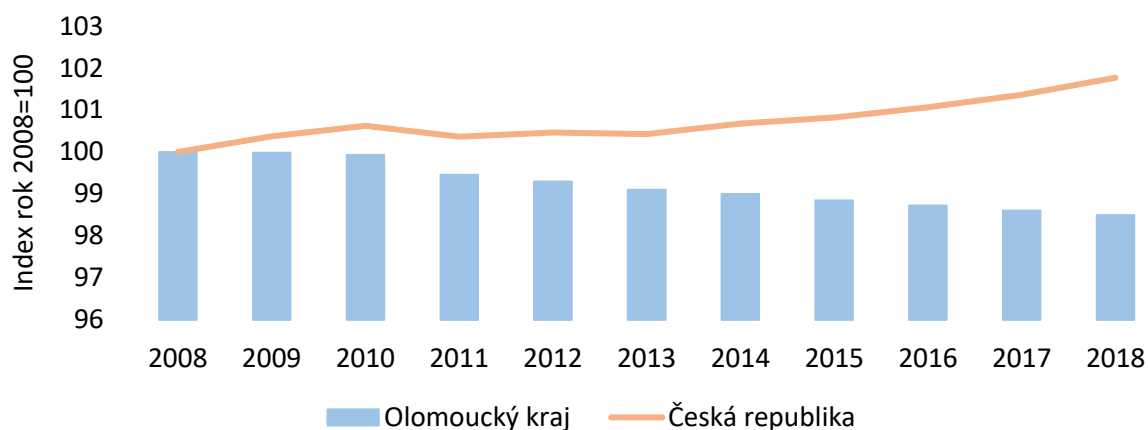
Hlavní zjištění

- Dlouhodobý mírný pokles počtu obyvatel v kraji je patrný od roku 2008. Na úbytku obyvatel se nejvíce podílí negativní migrační saldo obyvatel. V SO ORP Jeseník ubylo více než 7 % obyvatel, naopak 2 % přibýly v SO ORP Olomouc, kde je současně i nejintenzivnější výstavba bytů.
- Nejvíce obyvatel v absolutním počtu ubylo v SO ORP Jeseník, Šumperk a Přerov. Nejvíce přibýlo městu Olomouc.
- Oproti roku 2008 žije v Olomouckém kraji o 30 tisíc více obyvatel ve věku nad 65 let, podíl starších obyvatel představuje pětinu obyvatel celého kraje.
- Trend odcházení obyvatel ze severní části regionu bude bez zásadnějších intervencí s největší pravděpodobností i nadále pokračovat, stejně jako suburbanizační procesy v okolí největších měst.

Počet obyvatel, hustota zalidnění, přirozený přírůstek a migrační saldo

K 31. 12. 2018 žilo v Olomouckém kraji 632 492 obyvatel. Kraj se řadí k průměrně lidnatým krajům České republiky. Hustota zalidnění dosahuje 120 obyvatel na km², což je ve srovnání s průměrem České republiky (135 obyv./km²) i regionu soudružnosti Střední Morava (133,6 obyv./km²) podprůměrná hodnota.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 2008–2018 v České republice a Olomouckém kraji

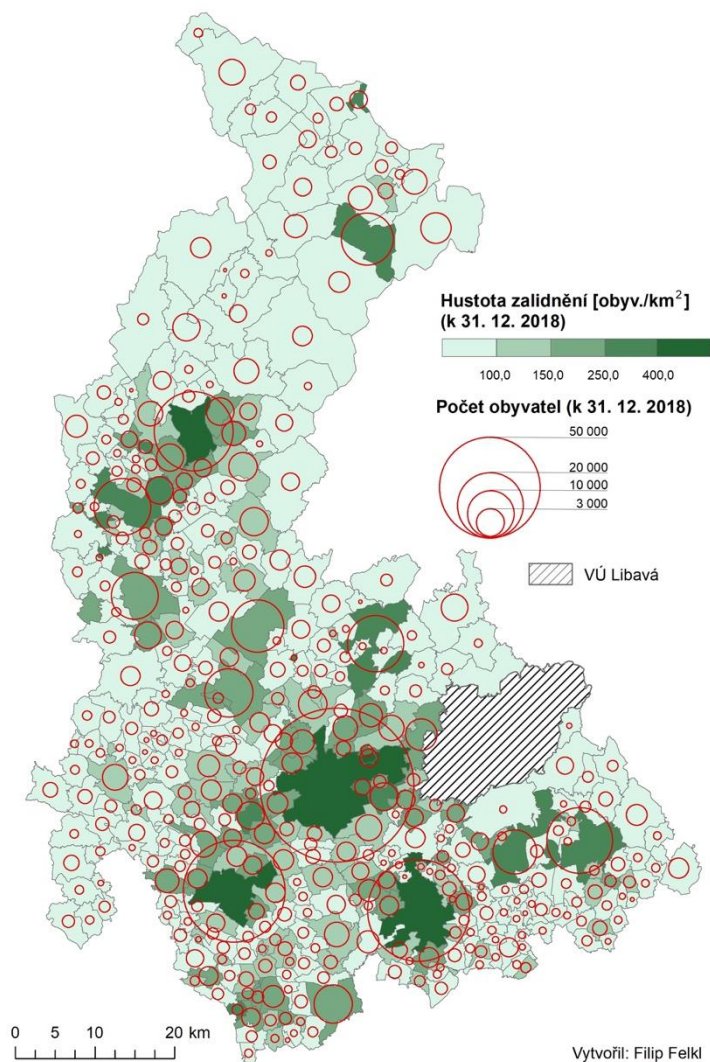
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V Olomouckém kraji je vyšší hustota zalidnění v jižní části kraje, zejména v olomoucké aglomeraci, směrem k severu pak hustota osídlení klesá. Menší počet obyvatel a malá hustota osídlení je typická i pro západní část kraje, především SO ORP Konice a v západní části SO ORP Prostějov.

Poptávka po bydlení v aglomeraci souvisí primárně s dojížděnkou za prací a blízkostí atraktivních pracovních příležitostí, dopravní infrastruktury, dostupností veřejných služeb a také s bydlením pro studenty Univerzity Palackého v Olomouci.

Obrázek 3: Hustota zalidnění a počet obyvatel v obcích Olomouckého kraje v roce 2018

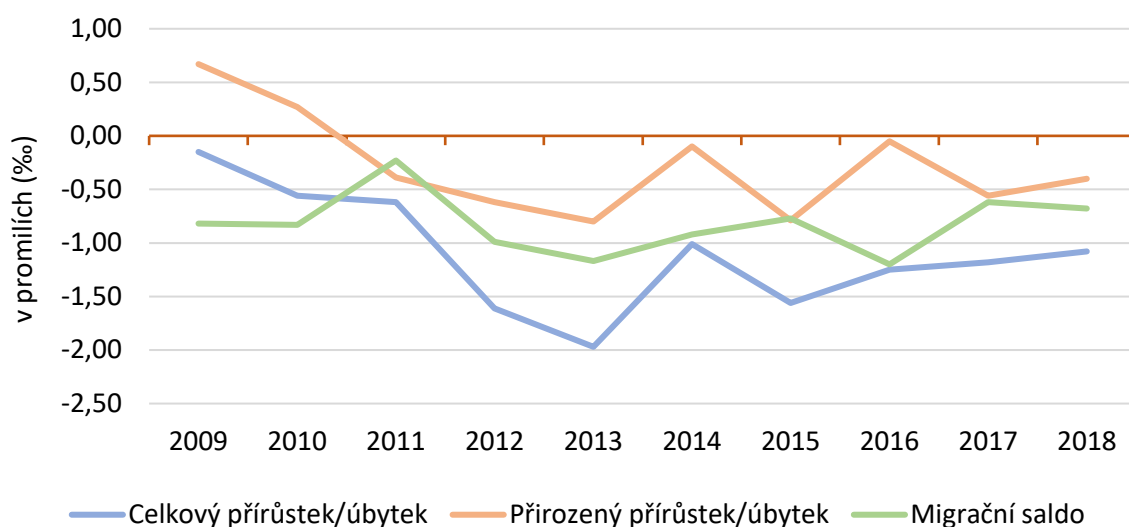
Zdroj: Krajská správa Českého statistického úřadu v Olomouci, vlastní zpracování

Migrační saldo a přirozený přírůstek / úbytek obyvatel

V posledních 8 letech počet obyvatel Olomouckého kraje klesá, na rozdíl od trendu rostoucího počtu obyvatel v České republice. Česká republika jako celek se v daných letech vyznačuje nárůstem počtu obyvatel, převážně díky kladnému migračnímu saldu, které je skoro 6krát vyšší než přirozený přírůstek obyvatel. Celková hodnota je značně ovlivněna nárůstem počtu obyvatel ve Středočeském kraji a Hlavním městě Praha. Olomoucký kraj byl v roce 2018 na 3. místě s nejvyšší hodnotou celkového úbytku počtu obyvatel (-686) po Moravskoslezském kraji (-1 325) a Karlovarském kraji (-790). Úbytek počtu obyvatel v roce 2018 zaznamenal dále také Ústecký, Královéhradecký a Zlínský kraj.

Olomouckému kraji mezi roky 2009–2018 ubylo 9 549 osob. Největší podíl na snižování počtu obyvatel kraje má jejich stěhování mimo tento region, tedy záporné migrační saldo. Průměrný úbytek obyvatel migrací byl v období let 2008 až 2018 v kraji -0,82 ‰. Migrační saldo bylo záporné v každém pozorovaném roce. Tento trend je od roku 2012 i v případě přirozeného úbytku obyvatel. Největší celkový úbytek obyvatel v kraji je možné sledovat v roce 2013, který byl způsoben největším přirozeným úbytkem a záporným migračním saldem během let 2009–2018.

Graf 2: Vývoj obyvatelstva Olomouckého kraje v období 2009–2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Vnitroregionální demografické rozdíly

Razantním nárůstem obyvatel za období 2009–2018 se vyznačuje pouze SO ORP Olomouc, co by ekonomické a administrativní centrum kraje. Mírný nárůst v daném období zaznamenala také SO ORP Litovel. Kladná změna počtu obyvatel v SO ORP Šternberk je způsobena technickým přesunem z SO ORP Olomouc v rámci vyčleňování 552 obyvatel vojenského újezdu Libavá. V ostatních SO ORP Olomouckého kraje dochází k úbytku obyvatel, z nichž nejvyšší je v SO ORP Přerov, Jeseník a Šumperk. Všechny tyto tři oblasti se vyznačují vysokým záporným migračním saldem a značným přirozeným úbytkem obyvatel. K největšímu poklesu obyvatel za posledních 10 let došlo v SO ORP Jeseník (-7,1 %), Konice (-4,7 %), Přerov (-4,2 %) a Šumperk (-3,9 %). Naopak k nárůstu počtu obyvatel při porovnání let 2009–2018 došlo v SO ORP Olomouc (2 %), Šternberk (1,39 %) a Litovel (0,2 %).

Tabulka 1: Změna počtu obyvatel za období 2009–2018 v SO ORP Olomouckého kraje

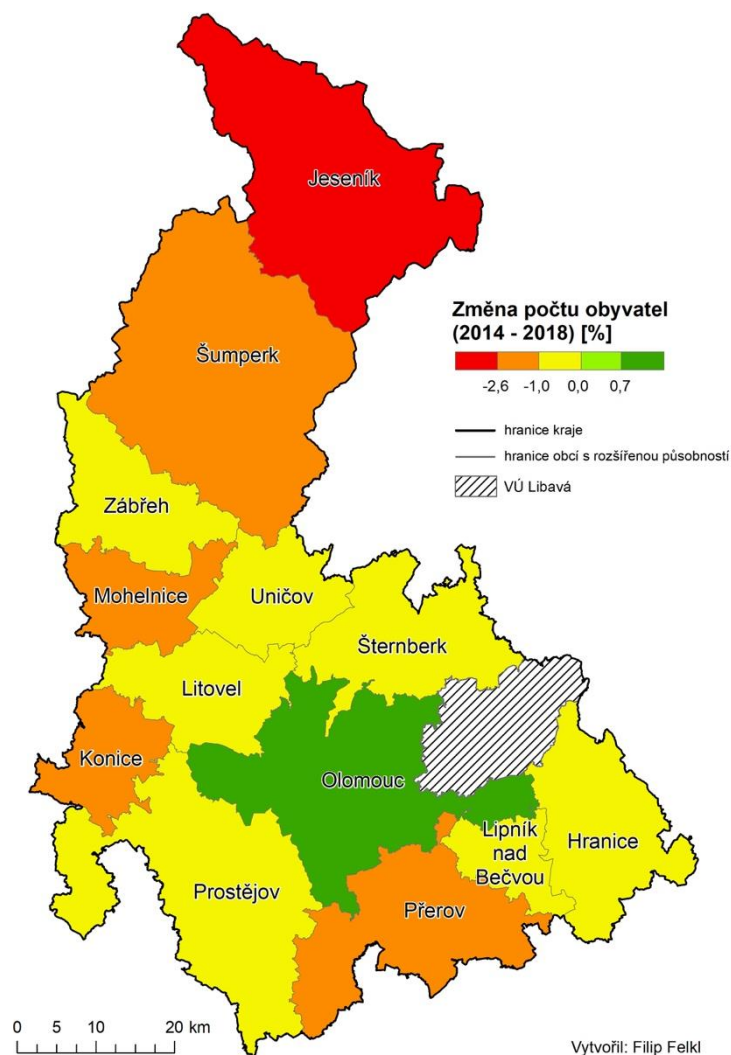
SO ORP	Změna počtu obyvatel	Přirozený přírůstek (úbytek)	Migrační saldo
Hranice	-562	-41	-762
Jeseník	-2 925	-803	-1867
Konice	-528	-438	-195
Lipník nad Bečvou	-268	-72	-198
Litovel	37	-40	165
Mohelnice	-445	-116	-386
Olomouc	3 273	2997	2085
Prostějov	-1 090	-968	660
Přerov	-3 569	-1446	-1910
Šternberk	332	18	-161
Šumperk	-2 836	-884	-1560
Uničov	-546	-135	-444
Zábřeh	-413	173	-668
Olomoucký kraj	-9 549	-1 755	-5 241
Česká republika	142 987	33 816	194 481

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Při srovnání jednotlivých SO ORP je dlouhodobě patrný rozdíl mezi jižní a severní částí regionu. Na jihu území, v okolí Olomouce mírně přibývá obyvatel (současně dochází k intenzivnější bytové výstavbě), směrem na sever naopak ubývá, přičemž nejvíce ubývá obyvatelů z okolí Jeseníku a Přerova. Úbytek se na celém území týká především obyvatel ve věkové skupině 15–64 let, tedy obyvatel v produktivním věku. V SO ORP Šternberk, v němž není v mapě zahrnut technický přesun 552 obyvatel v rámci vyčleňování VÚ Libavá, je pozorován takřka nulový pokles či nárůst počtu obyvatel.

Obrázek 4: Změna počtu obyvatel v SO ORP Olomouckého kraje

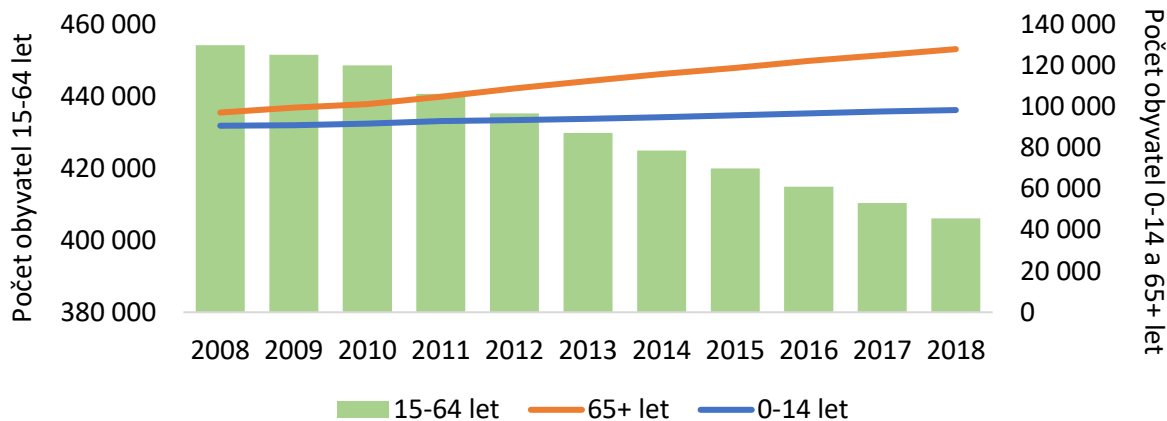
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Stárnutí obyvatelstva

Obdobně jako v celé Evropě i v Olomouckém kraji dochází na většině území ke stárnutí obyvatelstva. Zatímco v roce 2008 byl index stáří Olomouckého kraje 107,1, v roce 2018 dosáhl hodnoty 130,2, což je nadprůměr i ve srovnání s průměrem České republiky. Ve věkové kategorii 0 až 14 let žilo v roce 2018 v Olomouckém kraji 98 361 osob (15,5 %), ve věkové kategorii nad 65 let 128 018 obyvatel (+ 31,8 % od roku 2008).

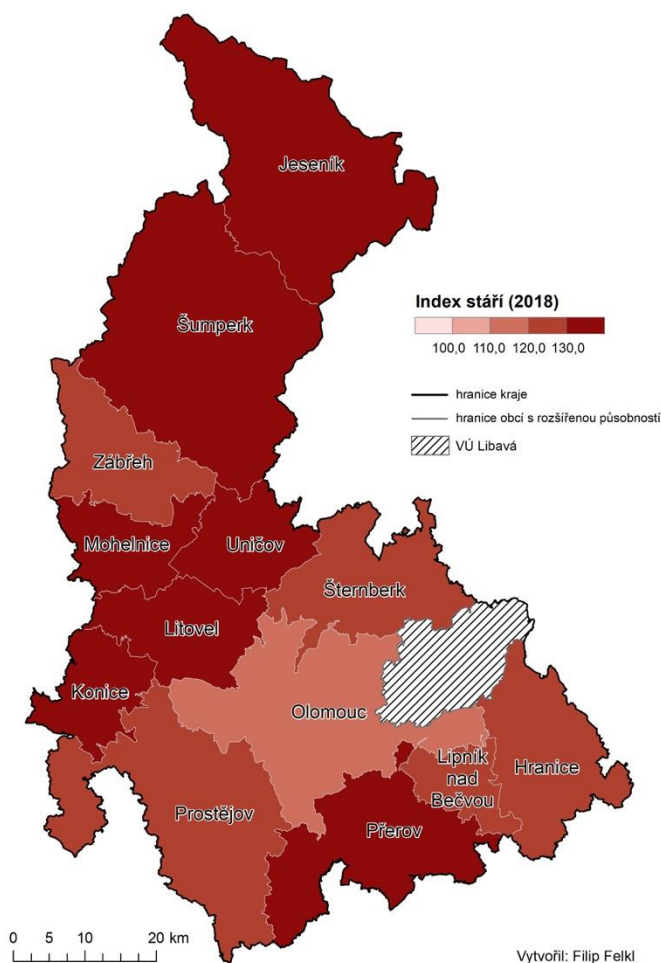
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel Olomouckého kraje podle věku v období 2008–2018 (kategorie 0-14 let a 65+ let jsou zobrazeny spojnicovým grafem a hodnoty jsou na vedlejší ose – vpravo)

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Největší podíl starších osob ve věku nad 65 let v porovnání k podílu dětí do 14 let je směrem na sever od olomoucké aglomerace a v Přerově, kde index stáří dosahuje hodnoty vyšší než 130. Index stáří v Přerově je však zkreslován kvůli jednomu z největších domovů pro seniory v kraji. Nejnižší hodnoty index dosahuje v SO ORP Olomouc, přesto zde však počet penzistů také převyšuje počet dětí do 14 let.

Obrázek 5: Index stáří v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji v roce 2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

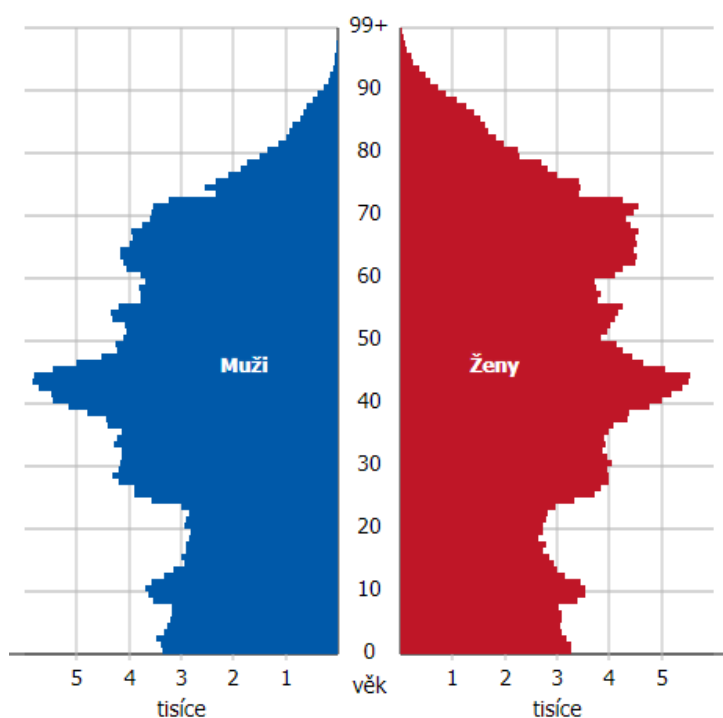
Počet a podíl starších obyvatel na celkové populaci vyžaduje vyšší náklady na uspokojení potřeb souvisejících se stárnutím. Na tuto změnu se musí adaptovat prakticky všechny vrstvy společnosti a přijmout nové paradigma vnímání starší populace – nevnímat stáří jako zátěž, ale jako příležitost více zapojit starší obyvatele do veřejného života, trhu práce a rozvoje místních komunit. Stárnutí obyvatel bude mít dopad na systém vyplácení důchodových dávek, a výdaje na zdravotní a sociální péči, jejichž současná podoba se jeví ze současného hlediska jako neudržitelná. [1]

Stárnutí populace ovlivňuje také vzorce chování a vztahy mezi generacemi. Rodí se méně dětí, což u mladších generací vyžaduje vyšší nároky na péči. Narůstá například tzv. „sendvičová generace“ žen, které se musí současně starat v menším počtu sourozenců nebo při žádném o děti a současně rodiče. Ženy nad 45 let tráví péčí o dítě a starší rodiče v průměru 20 hodin týdně, jen 30 % žen je spokojeno s tím, jak se daří sladit práci s pečováním. [2]

Evropská unie předpokládá, že do roku 2060 naroste v EU podíl obyvatel starších 65 let ze současných cca 20 % na necelých 30 % a že současně poklesne podíl aktivního obyvatelstva o 11,6 %. Prognóza podílu obyvatel starších 65 let v Olomouckém kraji je o 10 p. b. horší než očekávaný průměr EU.

Na základě složení věkové struktury obyvatelstva Olomouckého kraje je nejvíce znatelný úbytek obyvatel v produktivním věku 15-64 let. Jednou z hlavních příčin migrace této věkové skupiny je odchod za prací do jiných krajů, což představuje značný problém v odlivu vysoce kvalifikovaných pracovníků.

Graf 4: Věková struktura mužů a žen Olomouckého kraje v roce 2018

Zdroj: Český statistický úřad

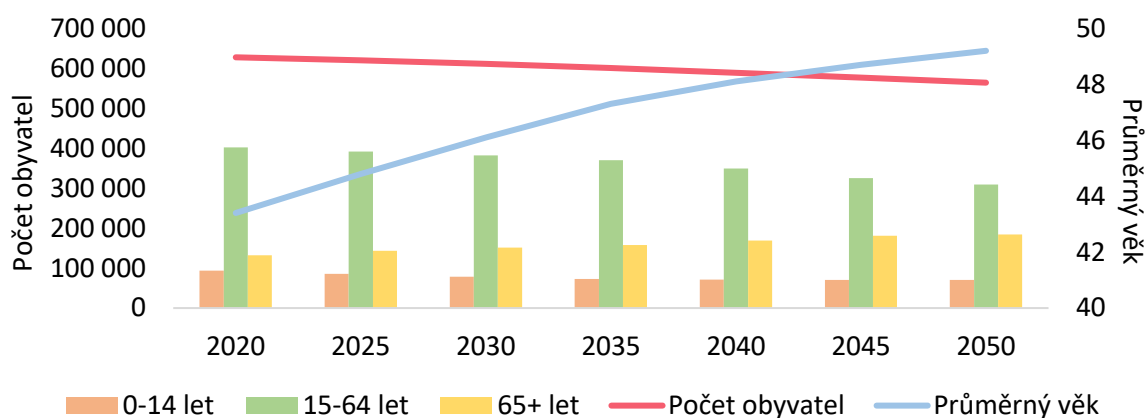
V České republice během posledních let dochází k nárůstu průměrného věku vlivem stárnutí populace. V období 2009–2018 došlo k nárůstu počtu osob důchodového věku ve věkové kategorii nad 65 let o 30 %. Tento trend je autentický také pro Olomoucký kraj.

Na základě prognózy vývoje počtu obyvatel do roku 2050 bude docházet k výraznějšímu snižování počtu obyvatel v produktivním věku 15-64 let. Celkově by mělo dojít ke snížení této skupiny obyvatel o 23,1 % z odhadovaných 402 466 obyvatel v roce 2020 na 309 396 obyvatel odhadovaných pro rok 2050. Zároveň by měl narůstat počet starších osob ve věku 65+ let, a to až

o 39,9 % do roku 2050 z odhadovaných 131 829 obyvatel pro rok 2020 na 184 813 obyvatel v roce 2050. Průměrný věk by se měl zvýšit ze současných 42,8 let (údaj 2018) na 49,2 let v roce 2050.

Graf 5: Prognóza vývoje počtu obyvatel a průměrného věku v Olomouckém kraji do roku 2050

Zdroj: Český statistický úřad (2004), vlastní zpracování

Vývoj počtu obyvatel může být ovlivněn také počtem přistěhovalých cizinců. Od roku 2008 vzrostl počet cizinců žijících v Olomouckém kraji o 24 %. V roce 2018 byl podíl cizinců na celkovém počtu obyvatel kraje 1,95 % (12 302 osob), z čehož největší počet žije v okrese Olomouc (5 810 osob) a Přerov (2 368 osob). Dle státního občanství se jedná převážně o cizince ze Slovenské republiky (28,2 %) a Ukrajiny (18,9 %).

Bydlení

V období 2007 až 2018 bylo ročně průměrně postaveno 1 485 bytů, což činí v přepočtu 2,39 dokončeného bytu na 1 000 obyvatel. Nejintenzivnější výstavba byla v roce 2009. Poté počet dokončených bytů klesal až do roku 2013. Po krátké stagnaci začal počet dokončených bytů znova růst v roce 2018. Za rok 2018 je Olomoucký kraj krajem s 6. nejnižší hodnotou dokončených bytů.

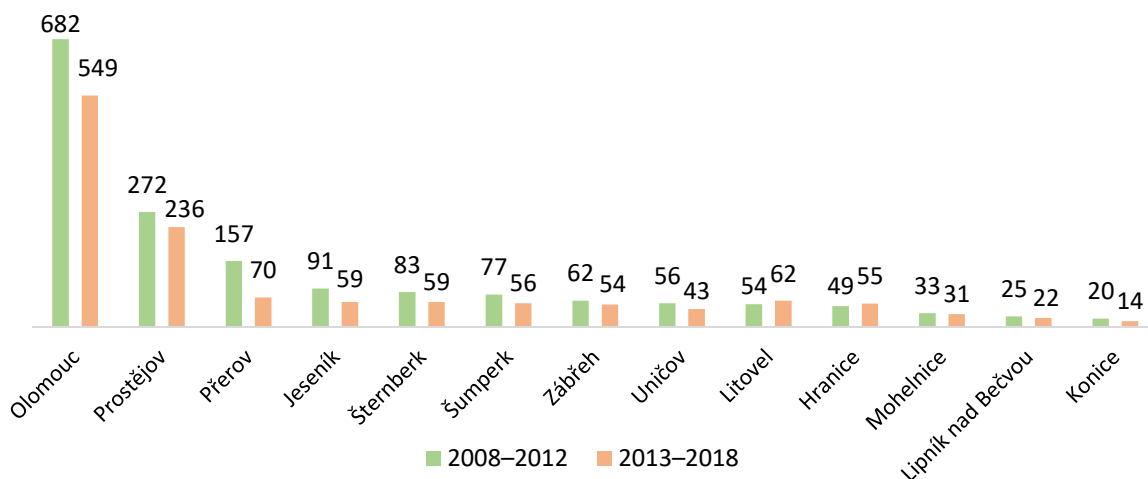
Z pohledu SO ORP bylo nejvíce dokončených bytů v SO ORP Olomouc. Mezi lety 2008–2012 bylo průměrně za rok dokončeno 682 bytů, v letech a 2013–2018 byl tento průměr 549 bytů, to znamená, že se počet dokončených bytů snížil o 20 %. Druhý nejvyšší počet bytů byl dokončen v SO ORP Prostějov. V ostatních SO ORP se roční počet dokončených bytů pohybuje v řádu desítek.

Největší počet nově dokončených bytů na 1 000 obyvatel je v SO ORP Olomouc a jejím nejmenší počet v rámci Olomouckého kraje je možné sledovat v SO ORP Kojetín, Moravský Beroun, Přerov a také v severní části kraje – SO ORP Šumperk, Hanušovice, Zlaté hory.

Významným faktorem nárůstu počtu bytů v Olomouci je poptávka po studentském bydlení a dojíždka za zaměstnáním, řada bytů je prodána s investičním záměrem za účelem pronajímání. Průměrná cena za 1 m² bytu činila v listopadu 2019 v Olomouci 50 851 Kč, což je považováno za signál přehřívání realitního trhu v Olomouci a snížení její atraktivity pro developery, ale i mladé rodiny, které se rozhodují mezi soukromým vlastnictvím a nájmem pro koupi vlastního bytu. Vyšší poptávka je už jen v Brně (67 958 Kč) a v Praze (94 098 Kč). [3] Za rostoucí ceny podle developerů může také pomalé stavební řízení. Zpomalení stavebního boomu signalizuje také pokles počtu zaměstnaných ve stavebnictví po ekonomické krizi v letech 2008 až 2009.

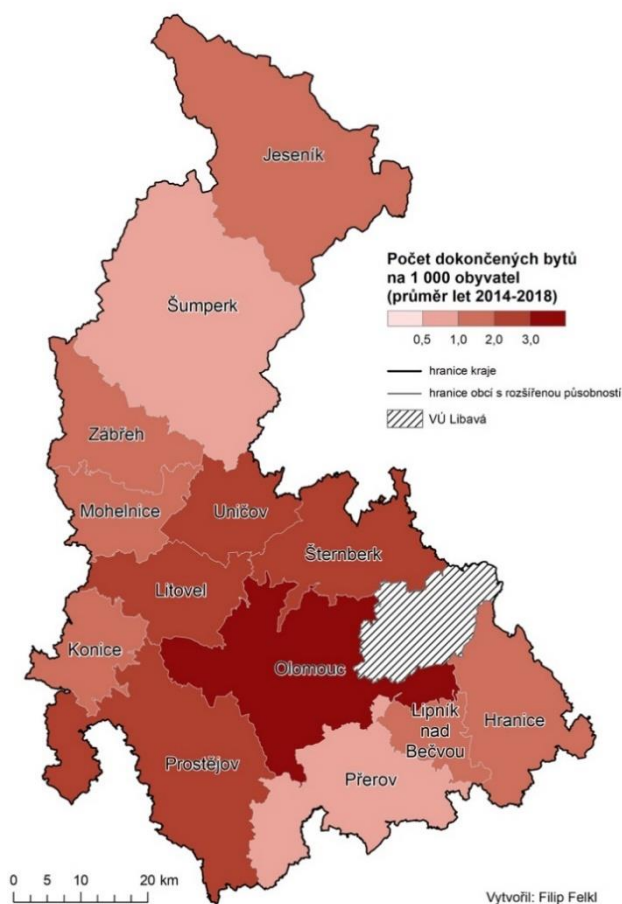
Graf 6: Průměrný počet dokončených bytů v SO ORP Olomouckého kraje za jeden rok ve srovnání mezi lety 2008–2012 a 2013–2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Nejvyšší podíl vloni zahájených bytů v Olomouckém kraji připadal na novostavby rodinných domů, ve kterých bylo zahájeno 1 021 bytů (tj. 42,3 % z celku). Nejvíce z nich bylo umístěno v nejrozlehlejším a nejlidnatějším okrese Olomouc (42,0 %). S odstupem následovaly okresy Prostějov (21,4 %), Přerov (19,6 %) a Šumperk (16,2 %). V nejmenším a nejméně lidnatém okrese Jeseník bylo v roce 2018 zahájeno pouze 8 bytů v novostavbách rodinných domů, což odpovídalo nejnižšímu počtu v historii okresu od roku 1996.

Obrázek 6: Průměrný počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v letech 2014–2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

**Ekonomika, trh práce
a vzdělávání**

EKONOMIKA, TRH PRÁCE A VZDĚLÁVÁNÍ

Hlavní zjištění

Ekonomika a trh práce

- Zvyšuje se ekonomická výkonnost. Ekonomika roste v posledních pěti letech v průměru rychleji než průměr České republiky a jiné kraje.
- HDP na osobu v paritě kupní síly vzrostl v Olomouckém kraji na 70,2 % průměru EU-28 v roce 2017, růst je nicméně pomalejší než například v sousedním Zlínském kraji.
- Inovační firmy zvyšují výkony a vytvářejí pracovní místa. Zejména průmyslové podniky mají zajištěné zakázky i do budoucna a téměř narážejí na limity rozvoje v místě podnikání. Podniky pravidelně investují do modernizace technologií či rekonstrukce nemovitostí. Celková výše připravovaných investic dosahuje téměř 1,8 miliardy korun.
- Zvyšuje se počet pracovníků ve výzkumu a vývoji i spoluprací mezi podniky a akademickým sektorem, kde významnou úlohu sehrává Univerzita Palackého v Olomouci a investice do infrastruktury VaV v posledních letech.
- V regionální ekonomice vedle toho nicméně neprobíhá výraznější investiční aktivita, v tvorbě fixního kapitálu se Olomoucký kraj mezi kraji řadí na 10. místo.
- Jádrem Olomouckého kraje v míře a intenzitě ekonomických vazeb je olomoucká aglomerace, zahrnující města Olomouc, Přerov a Prostějov.
- Přestože je celková výše objemu PZI v Olomouckém kraji 2. nejvyšší v ČR, došlo v porovnání s rokem 2013 k jejich v pořadí třetímu nejvyššímu navýšení mezi kraji, a to o 36 %.
- Od roku 2008 poklesl ukazatel čistého disponibilního důchodu domácností na obyvatele z 92,5 % na méně než 90 % průměru ČR.
- Roste podnikatelská aktivita, v porovnání s jinými kraji je podprůměrná. V kraji je více než 140 tisíc registrovaných ekonomických subjektů, jejich počet od roku 2008 narostl o více než 5 %. Nejvíce podnikatelských subjektů se zjištěnou aktivitou v poměru k počtu obyvatel je v SO ORP Olomouc a SO ORP Jeseník, kde je míra ekonomické aktivity provázaná s aktivitami v cestovním ruchu.
- V kraji narůstají výzkumné a vývojové aktivity, dynamika růstu je srovnatelná s Prahou, Brnem nebo Ostravou, mimo jiné i díky rozvoji podpůrné infrastruktury v univerzitních centrech.
- Hrozí riziko úbytku aktivních a podnikavých lidí. Úbytek zaznamenává region především u mladých, talentovaných a u kvalifikovaných obyvatel. Jejich motivaci ovlivňuje lepší nabídka příležitostí v dynamicky se rozvíjejících metropolitních regionech v ČR a v Evropě, vidina lepší životní úrovně a vyšší investice do aktivit s vyšší přidanou hodnotou v metropolitních regionech.
- Roste míra ekonomické aktivity a zaměstnanosti. Převážná část obyvatel je zaměstnaná v terciárním sektoru. Míra zaměstnanosti v posledních letech roste, zůstává nicméně pod průměrem ČR i EU.
- V roce 2018 bylo v Olomouckém kraji 3,5 % nezaměstnaných osob ve věkové skupině 15–64 let. Stejně jako v celé České republice počet nezaměstnaných od roku 2014 klesá, jde o 4. nejvyšší počet mezi kraji v ČR. Nejvíce nezaměstnaných je dlouhodobě v SO ORP Jeseník a Přerov. V porovnání počtu uchazečů na jedno pracovní místo měl v roce 2018 Olomoucký kraj třetí nejvyšší hodnotu mezi kraji. Nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní místo je v SO ORP Lipník nad Bečvou a Konice s počtem 5,3 uchazečů.
- Trvale je kritizovaný nedostatek kvalifikované pracovní síly v mnoha oborech, zejména v technických profesích a řemeslech.

Vzdělávání

- U mladé generace je nízký zájem o technické obory.

- Některé obory středních škol mají nadregionální charakter, např. obory lesnictví, oděvní, technologie potravin, polygrafie, poštovní, některé zdravotnické a další.
- V kraji působí druhá nejstarší a jedna z nejvýznamnějších univerzit ČR – Univerzita Palackého v Olomouci.
- Přestože je Olomouc univerzitním městem, mnoho mladých vzdělaných obyvatel odchází za prací do jiných krajů.

Vývoj růstu regionálního hrubého domácího produktu (HDP)

Hrubý domácí produkt Olomouckého kraje vzrostl v roce 2017 na 236,6 mld. Kč. V roce 2017 byl hrubý domácí produkt (HDP) v přepočtu na obyvatele Olomouckého kraje 373 727 Kč, což je v mezikrajském srovnání 4. nejnižší hodnota. Olomoucký kraj si tak zlepšil pořadí z roku 2013, kdy měl 2. nejnižší hodnotu ve srovnání s ostatními kraji.

Za posledních deset let vzrostlo HDP kraje o více než třetinu, jen o něco mírně více než HDP České republiky. Podíl Olomouckého kraje na tvorbě HDP České republiky je dlouhodobě na úrovni 4,6 % až 4,7 % HDP ČR. V rámci meziročního srovnání mezi roky 2016 a 2017 došlo v Olomouckém kraji k nárůstu HDP na obyvatele celkem o 6,5 %, což je 4. nejvyšší nárůst mezi kraji České republiky. Průměrný meziroční nárůst v ČR byl 5,6 %, z čehož nejvyšší růst HDP na obyvatele v daném meziročním srovnání zaznamenal Královéhradecký kraj, a to o 10,2 %. Naopak nejmenší růst nastal v Jihomoravském kraji o 3,4 %.

Největší podíl na tvorbě regionální hrubé přidané hodnoty má zpracovatelský průmysl (32,1 %), dále veřejné služby (19,6 %) a obchod, doprava a ubytování/pohostinství (18 %). Podíl sofistikovaných služeb na tvorbě HPH je nízký – vědecké, profesní a administrativní činnosti (4,3 %), ICT služby (1,9 %).

Tabulka 2: Meziroční změna HDP na obyvatele Olomouckého kraje v porovnání se Zlínským krajem a Českou republikou 2013–2017

Území	Rok					
	2013	2014	2015	2016	2017	2013–2017
Olomoucký kraj	0,13 %	5,80 %	5,06 %	4,88 %	6,45 %	24,09 %
Zlínský kraj	1,92 %	10,43 %	2,59 %	3,52 %	5,18 %	23,34 %
Česká republika	0,93 %	5,12 %	6,35 %	3,53 %	5,62 %	22,24 %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty

Během let 2013–2017 Olomoucký kraj celkově vykázal růst HDP na obyvatele o 24,1 %, což je 3. nejvyšší růst ve srovnání s ostatními kraji. Vyšší růst v daném období zaznamenal pouze Královéhradecký (32 %) a Středočeský kraj (28 %). Přes slušnou úroveň růstu HDP/obyvatele v letech 2013–2017 zůstal Olomoucký kraj v tomto parametru v roce 2017 na 11. místě mezi kraji ČR.

Tabulka 3: Srovnání vývoje HDP v přepočtu na obyvatele v letech 2013 a 2017 v krajích ČR

Kraj	2013	2014	2015	2016	2017	Pořadí 2017	Změna 2013–2017
Hlavní město Praha	812 460	834 578	917 183	943 289	997 560	1.	23 %
Středočeský kraj	348 696	376 832	392 908	418 354	445 710	3.	28 %
Jihočeský kraj	333 103	344 516	358 956	371 664	386 952	10.	16 %
Plzeňský kraj	363 319	388 432	405 156	421 813	440 631	5.	21 %
Karlovarský kraj	272 456	282 096	292 232	296 387	315 705	14.	16 %
Ústecký kraj	302 416	309 863	333 926	330 099	345 192	13.	14 %

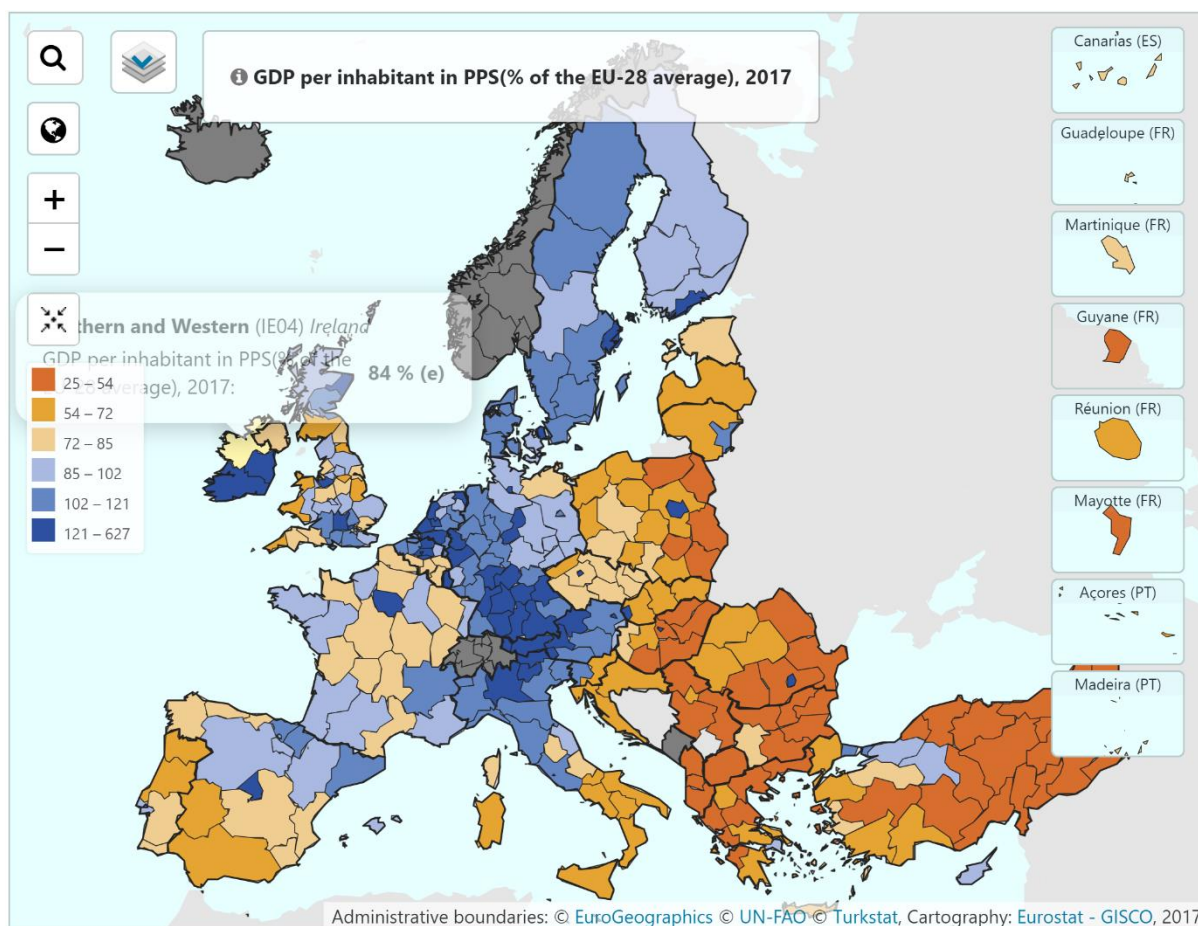

Liberecký kraj	302 114	317 744	337 052	349 244	364 699	12.	21 %
Královéhradecký kraj	335 312	359 156	378 034	401 093	442 046	4.	32 %
Pardubický kraj	313 716	333 110	354 449	367 743	387 994	9.	24 %
Kraj Vysočina	327 539	341 282	356 148	370 891	392 066	8.	20 %
Jihomoravský kraj	387 592	404 513	427 906	435 425	450 135	2.	16 %
Olomoucký kraj	301 163	318 621	334 735	351 078	373 727	11.	24 %
Zlínský kraj	330 803	365 317	374 779	387 986	408 009	6.	23 %
Moravskoslezský kraj	324 580	344 328	362 022	374 646	392 827	7.	21 %
Česká republika	389 900	409 870	435 911	451 288	476 628	-	22 %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Hrubý domácí produkt Olomouckého kraje přepočtený na 1 obyvatele se zvýšil na 78,4 % průměru České republiky. Ve standardu kupní síly byl na úrovni 70,2 % průměru EU-28. Ekonomický růst v posledních letech příliš nezměnil postavení Olomouckého kraje mezi ekonomicky nejslabšími regiony České republiky, evropskému průměru se kraj přiblížil. [4]

Obrázek 7: HDP na obyvatele v PKS v EU-28 v roce 2017 vztaženo k průměru EU-28

Zdroj: Eurostat

Vliv na ekonomickou výkonnost má nízká míra investiční aktivity lokálních podniků, nejvíce zaostává v sekundárním sektoru, což je ovlivněno z části i malou dostupností a nepřipraveností lidských zdrojů pro technické profese. [5]

Na tvorbě HDP v Olomouckém kraji se nejvýrazněji podílí zpracovatelský průmysl, v roce 2017 sídlilo v kraji 157 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Jeho význam narostl od roku 2009 o 3,6 p. b. na celkovém objemu hospodářství.

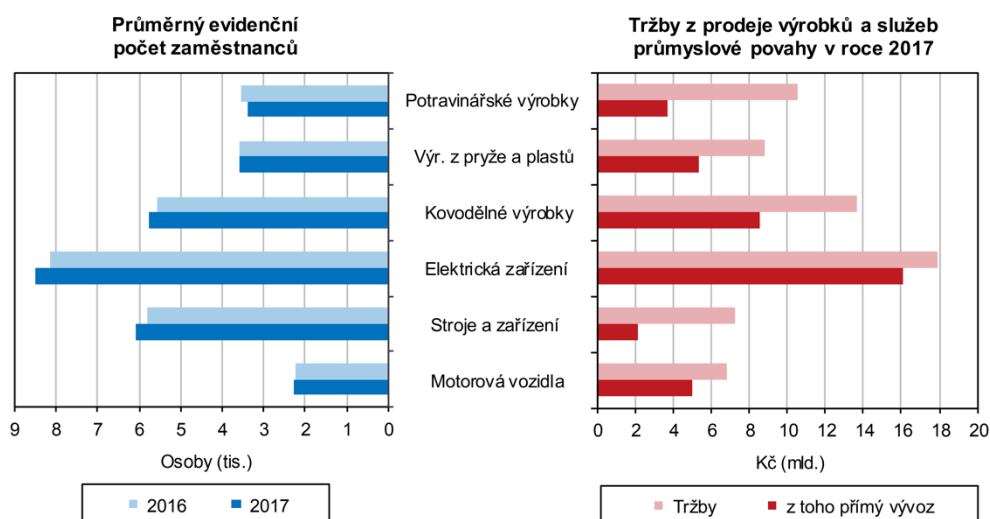
Tabulka 4: Hrubá přidaná hodnota podle CZ-NACE v Olomouckém kraji

CZ-NACE	2009		2013		2017	
	v mil. Kč	Podíl na HPH	v mil. Kč	Podíl na HPH	v mil. Kč	Podíl na HPH
Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách	162 466	100,0 %	171 629	100,0 %	212 329	100,0 %
Zemědělství, lesnictví a rybářství	4 847	3,0 %	7 144	4,2 %	7 666	3,6 %
Průmysl, těžba a dobývání	51 097	31,5 %	57 589	33,6 %	75 536	35,6 %
z toho: zpracovatelský průmysl	46 323	28,5 %	51 488	30,0 %	68 162	32,1 %
Stavebnictví	14 086	8,7 %	10 158	5,9 %	12 330	5,8 %
Obchod, doprava, ubytování a pohostinství	29 285	18,0 %	30 767	17,9 %	38 302	18,0 %
Informační a komunikační činnosti	3 777	2,3 %	3 295	1,9 %	4 030	1,9 %
Peněžnictví a pojišťovnictví	3 054	1,9 %	2 736	1,6 %	1 964	0,9 %
Činnosti v oblasti nemovitostí	14 801	9,1 %	14 789	8,6 %	17 739	8,4 %
Profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti	6 870	4,2 %	7 385	4,3 %	9 087	4,3 %
Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče	30 779	18,9 %	34 016	19,8 %	41 615	19,6 %
Ostatní činnosti	3 870	2,4 %	3 750	2,2 %	4 060	1,9 %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Převažující výrobou je výroba elektrických zařízení, tržby necelých 18 mld. Kč, 8,5 tisíce zaměstnaných (většina tržeb, přes 16 mld. Kč, je tvořena exportem). Následuje výroba kovodělných výrobků, potravinářských výrobků a výrobků z pryže a plastů.

Graf 7: Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující výroby zpracovatelského průmyslu, 2016 a 2017

Zdroj: Český statistický úřad, Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Olomouckého kraje

Inovační prostředí a inteligentní specializace (z krajské přílohy k RIS3 strategii)

Na podzim v roce 2016 proběhl již tradičně po dvou letech Průzkum podnikatelského prostředí v Olomouci mezi podnikatelskými subjekty na Olomoucku. Tazatelé společnosti BERMAN GROUP s.r.o. ve spolupráci se sdružením OK4Inovace provedli 37 rozhovorů s manažery a řediteli firem. Navštívené firmy byly podle druhu vykonávané činnosti zařazeny do 4 skupin: strojírenství, stavebnictví, ostatní průmysl, strategické služby a IT. Dokument je zdrojem dat pro RIS3 strategii.

Z výsledků vyplývá, že trvale roste podíl firem, které se snaží na trhu prosadit cestou inovací. Zvyšuje se počet pracovníků ve výzkumu a vývoji i spoluprací mezi podniky a akademickým sektorem, kde významnou úlohu sehrává Univerzita Palackého v Olomouci. Firmy zvyšují výkony a vytvářejí pracovní místa. Zejména průmyslové podniky mají zajištěné zakázky i do budoucna a téměř narážejí na limity rozvoje v místě podnikání. Podniky pravidelně investují do modernizace technologií či rekonstrukce nemovitostí. Celková výše připravovaných investic dosahuje téměř 1,8 mld. korun.

Trvale je kritizovaný nedostatek kvalifikované pracovní síly v mnoha oborech, zejména v technických profesích a řemeslech. Rozvojové plány několika podniků jsou v ohrožení kvůli problémům s územním plánem a nepřipravenými plochami. Rostoucí dopravní zátěž vede k nespokojenosti podniků s dopravní dostupností. Stále trvají závady, jako jsou nedobudované jednotlivé silnice, chodníky, mosty apod.

K odvětvím a oborům, vykazujícím investice i do výzkumu, vývoje a inovací, patří hlavně průmysl měřících přístrojů a mikroelektronika. Jedná se o obory jako je optika, optomechatronika, fotonika, optoelektronika a jemná mechanika, včetně související výroby přístrojů pozorovacích i zaměřovacích pro denní i noční vidění, osvětlovacích a zobrazovacích systémů pro průmyslové aplikace, světelné techniky pro automobilový průmysl, digitální projekce, polovodičového průmyslu, moderních optických prvků a technologie, lékařských přístrojů diagnostických. Produkty z uvedených oborů jsou určeny převážně pro exportní trhy: EU, Švýcarsko, USA, Izrael, Asie. Počet přímých pracovních míst více než 6 000. Výdaje na vývoj se šplhají k hranici nad 100 mil. Kč ročně, provozní výdaje na vývoj, investice do high-tech technologií činí více jak 150 mil. Kč ročně.

Významná je také výroba čerpacích zařízení, systémů pro transport tekutin, vodohospodářských zařízení, membránových technologií, čistíren odpadních vod. Obrat v kraji činí více jak 4 mld. Kč, odvětví zaměstnává 4 000 zaměstnanců, export tvoří 95 %. Dalším významným odvětvím je chemická výroba, určena především pro exportní trhy EU, USA. Objem exportu pro celou oblast je odhadován na více jak 3 mld. Kč. Počet zaměstnanců dosahuje 2 000. Výdaje na výzkum a vývoj a investice do high-tech technologií jsou na úrovni cca 300 mil. Kč ročně.

Další perspektivní oblastí je Biomedicína a Life Science. Zahrnuje zejména zdravotní služby, farmacii, biotechnologie, chemické i biologické analýzy, specifické metody analýzy léčiv a farmaceutických produktů, bioinformatiku a zdravotnickou informatiku a další. V této oblasti jsou koncentrovány i klíčové výzkumné, vývojové a vzdělávací kapacity regionu (Univerzita Palackého v Olomouci, Fakultní nemocnice v Olomouci, Vojenská nemocnice Klášterní Hradisko, AGEL a další).

Informační technologie, a zejména oblast vývoje software, jsou mladou součástí kreativních odvětví. V Olomouckém kraji se toto odvětví dynamicky rozvíjí.

Specifikem tohoto odvětví je vyšší podíl malých podniků a mikropodniků. Počet subjektů je odhadován na 130 a jejich obrat je odhadován ve výši zhruba 1,6 mld. Kč.

K indikativnímu vymezení těchto oborů bylo využito statistických dat o velikosti exportu podle odvětví, velikosti výdajů do vědy a výzkumu podle odvětví, podle dostupné vědeckovýzkumné infrastruktury v Olomouckém kraji, podílu na zaměstnanosti kraje, podílu na tržbách a podílu na HDP kraje.

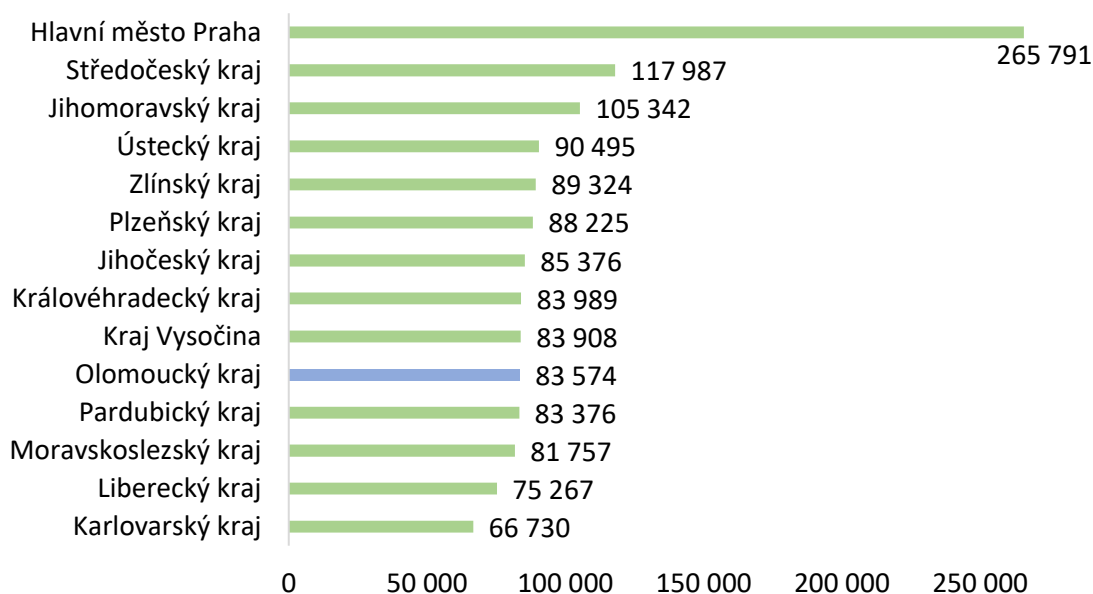

Tvorba fixního kapitálu a zahraniční investice

Tvorba fixního kapitálu souvisí s přílivem zahraničních investic a se strukturou regionální a národní ekonomiky. Z hlediska tvorby fixního kapitálu je Olomoucký kraj spíše pod průměrem. V posledních letech se neprojevuje zásadnější investiční aktivita.

Na tvorbě hrubého fixního kapitálu v ČR se Olomoucký kraj v roce 2016 podílel ze 4,5 % v celkové výši 52 993 mil. Kč, což odpovídalo 83 574 Kč na obyvatele. V mezikrajském srovnání se Olomoucký kraj v daném roce nacházel 10. v pořadí.

Graf 8: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v Kč za rok 2016

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Podnikatelská aktivita

Na konci roku 2018 v Olomouckém kraji působilo celkem 143 972 registrovaných ekonomických subjektů. S touto hodnotou (143 972 ES) se Olomoucký kraj nachází na 8. místě v mezikrajském srovnání. Od roku 2008, kdy bylo v Olomouckém kraji registrováno 135 028 subjektů, došlo k nárůstu o 7 tisíc subjektů (5,2 %).

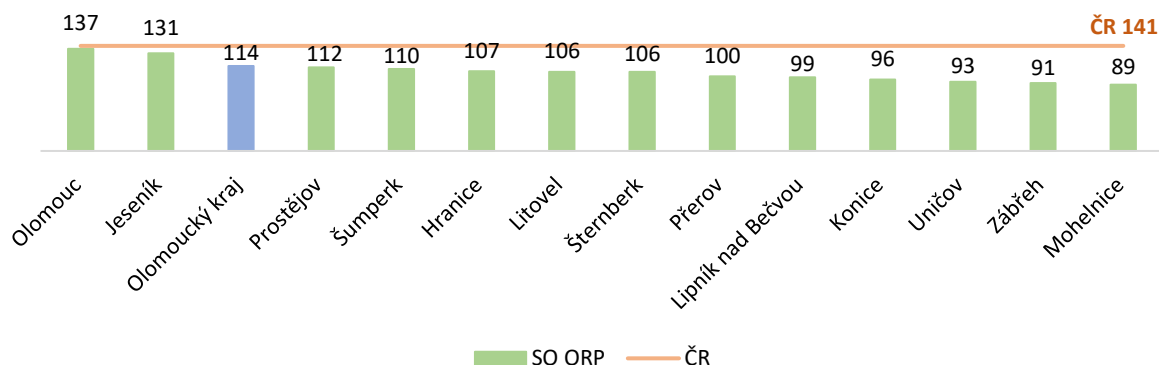
Ze 143 972 ekonomických subjektů v Olomouckém kraji v roce 2018 vykázalo ekonomickou aktivitu (např. podali daňové přiznání) celkem 72 121 subjektů. V České republice, kde je průměr 141 ekonomických subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou na 1 000 obyvatel, má Olomoucký kraj 4. nejnižší počet těchto subjektů (114), za Olomouckým krajem se nachází pouze Karlovarský kraj (113), Moravskoslezský kraj (108) a Ústecký kraj (99).

Největší počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel (viz následující graf) je v SO ORP Olomouc (137 ES na 1 000 obyvatel) a SO ORP Jeseník (131 ES na 1 000 obyvatel), naopak nejmenší počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel má SO ORP Mohelnice, Zábřeh, Uničov, Konice a Lipník nad Bečvou, ve kterých se nachází méně než 100 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1000 obyvatel.

Intenzita zakládání a míra hustoty podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel na Jesenicku těží především z dynamicky se rozvíjejícího odvětví cestovního ruchu. Žádný SO ORP Olomouckého kraje nedosahuje republikového průměru 141 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel. Přibližuje se mu pouze SO ORP Olomouc s hodnotou 137.

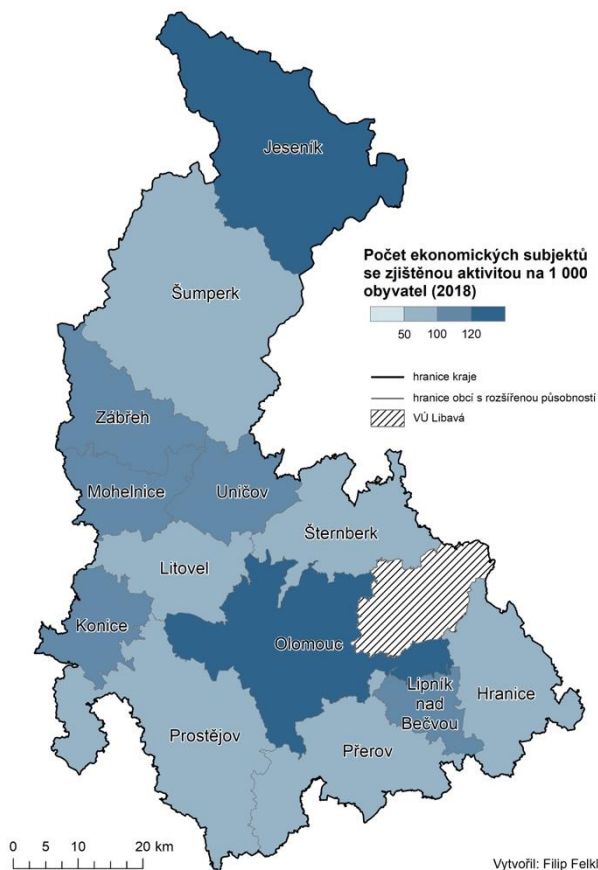
Graf 9: Počet registrovaných ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel v SO ORP Olomouckého kraje, v porovnání s Českou republikou za rok 2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V rámci ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou jsou nejvíce zastoupeny subjekty bez zaměstnanců (především osoby samostatně výdělečně činné), kterých bylo evidováno 44 865. Největší část ekonomických subjektů, které uvedly počet zaměstnanců, tvoří mikropodniky do 10 zaměstnanců. V Olomouckém kraji v roce 2018 bylo evidováno celkem 11 409 mikropodniků (do 10 zaměstnanců). Během období 2009–2018 docházelo ke snižování počtu mikropodniků v průměru o 21 ročně. Nárůst byl zaznamenán pouze v letech 2014 (o 256 mikropodniků) a v roce 2016 (o 472 mikropodniků). K úbytku počtu mikropodniků dochází nejčastěji v SO ORP Šumperk, a to v průměru o devět podniků ročně. Naopak v SO ORP Olomouc naroste ročně počet mikropodniků v průměru o třicet podniků.

Obrázek 8: Počet registrovaných ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel v roce 2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Od roku 2016 má Olomoucký kraj samostatný dotační program na podporu podnikání, který je zaměřen na poradenství pro podnikatele a podporu podnikatelských soutěží. Věnuje se propagaci a prezentaci kraje pro potencionální investory na veletrzích, konferencích, podnikatelských misích, přípravě marketingových podkladů apod. Podílí se na několika soutěžích pro podnikatele (Podnikatel roku, Firma roku, Živnostník roku anebo Podnikavá hlava). Za účelem prezentace vydává kraj také množství informačních letáků, brožur a publikací.

Kraj působí také prostřednictvím monitoringu a prezentací rozvojových ploch. Připravuje také zcela konkrétní nabídky pro investory, udržuje kontakty s podnikatelskými subjekty a zpracovává příslušné strategické materiály. Olomoucký kraj se také snaží podpořit regionální produkci, ať již podporou regionálního značení nebo soutěže Výrobek Olomouckého kraje.

Podpořit místní podnikatele se Olomoucký kraj dlouhodobě snaží také ve spolupráci s Krajskou hospodářskou komorou Olomouckého kraje, regionální pobočkou Agentury pro podporu podnikání a investic CzechInvest a s Agenturou pro podnikání a inovace. Důležitá je však také spolupráce s dalšími regionálními partnery, jimiž jsou Úřad práce ČR, odborové a zaměstnavatelské svazy, vysoké školy, města a obce.

Za podpory kraje vznikl také Vědeckotechnický park a podnikatelský inkubátor Univerzity Palackého v Olomouci. Olomoucký kraj má zpracovány svoji vlastní regionální inovační strategii.

Největší roli z hlediska inovací hraje Univerzita Palackého v Olomouci, následována Moravskou vysokou školou a Vysokou školou logistiky. Důležitou roli hrají také soukromá výzkumná centra, jako jsou Centrum hydraulického výzkumu spol. s.r.o., AGRITEC, výzkum, šlechtění a služby, s.r.o., Agrovýzkum Rapotín s.r.o., Technologické centrum Precheza a.s. (dříve České technologické centrum pro anorganické pigmenty a.s., nyní přešlo přímo pod Prezecha a.s.).

Kraj je zakládajícím členem zájmového sdružení právnických osob „OK4Inovace“. Sdružení vzniklo v roce 2011 za účelem realizace Regionální inovační strategie Olomouckého kraje (RIS) a podpory vzniku, rozvoje a komerčního uplatnění inovací vytvářených ve firmách i výzkumných institucích. Vedle toho na území Olomouckého kraje funguje v současnosti pět klastrů: Český optický klastr, Olomoucký klastr inovací, klastr MedChemBio, Moravskoslezský dřevařský klastr a klastr CREA Hydro &Energy.

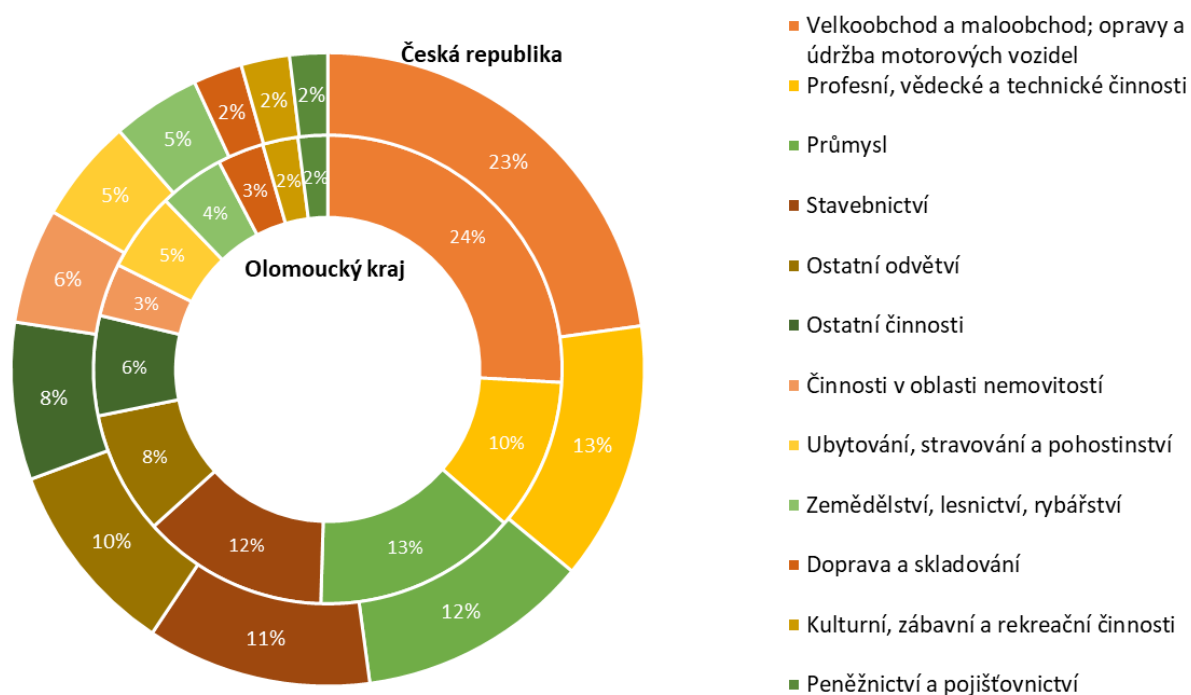
Organizační struktura

Nejvíce ekonomických subjektů v Olomouckém kraji působí v odvětví velkoobchodu a maloobchodu (24 %) to je o jeden p. b. více než v rámci republikové úrovně. Podprůměrného podílu ekonomických subjektů dosahuje odvětví profesní, vědecké a technické činnosti a také odvětví činností v oblasti nemovitostí. Naopak nadprůměrné podíly vykazují odvětví stavebnictví, zpracovatelský průmysl a doprava a skladování.

Průmysl je po velkoobchodu a maloobchodu druhým odvětvím s největším zastoupením ekonomických subjektů na území Olomouckého kraje (13 %). Nejvíce ekonomických subjektů v Olomouckém kraji v odvětví průmyslu působí v průmyslu zpracovatelském (17 702), nejméně naopak v těžbě, kde působí 43 ekonomických subjektů. Okres Olomouc je, co se týče zastoupení ekonomických subjektů působících v odvětví průmyslu, okresem s největším počtem těchto subjektů (7 008) na území Olomouckého kraje. Nejméně ekonomických subjektů v průmyslu je v okrese Jeseník (1 322).

Graf 10: Struktura ekonomických subjektů v Olomouckém kraji a ČR za rok 2018 podle odvětví výroby

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Zemědělství Olomouckého kraje má v rámci produkce ČR mírně nadprůměrný význam. Podíl osevní plochy v Olomouckém kraji na celkové osevní ploše v ČR činí 7,07 %, čímž se Olomoucký kraj řadí na 6. místo mezi ostatními kraji. V Olomouckém kraji se ve srovnání s ostatními kraji pěstují zejména obiloviny, řepka a cukrová řepa (s mírně nadprůměrnými výnosy ve srovnání s ČR), méně pak brambory. Co se týče živočišné výroby, v roce 2018 byly v kraji chovány zejména drůbež, skot a prasata. Chov prasat a drůbeže klesá více než v ČR jako celku.

Specifikace zemědělství v jednotlivých okresech Olomouckého kraje se odvíjí od přírodních podmínek. V okrese Jeseník se nachází relativně málo obhospodařované orné půdy. Významný naopak je, stejně jako v okrese Šumperk, pastevní odchov skotu. V okrese Šumperk ve srovnání s ostatními okresy leží nejvíce půdy ladem. Okres Olomouc vévodí v rámci Olomouckého kraje téměř všem zemědělským statistikám. Lze ho označit za „obilnici kraje“.

V roce 2017 bylo možné v kraji sledovat přímé zahraniční investice (dále PZI) ve výši 47,3 mld. Kč, což je druhá nejnižší hodnota hned po Karlovarském kraji (61,8 mld. Kč). V porovnání s rokem 2013 však došlo v Olomouckém kraji ke zvýšení objemu PZI o 36 %. Jedná se tak o 3. největší nárůst mezi kraji, hned po hlavním městě Praha (43,6 %) a Pardubickém kraji (39,9 %). V ostatních krajích ČR se změna pohybovala od 8 % do 33 %, kromě Středočeského (-19 %), Ústeckého (-10,4 %), Jihomoravského (-15,4 %) a Libereckého kraje (-4 %), v nichž došlo naopak k poklesu PZI. Z pohledu okresů mířila v roce 2017 největší část PZI do okresu Olomouc (12,4 mld. Kč) a naopak nejméně směřovalo do okresu Jeseník (1,5 mld. Kč). [6]

V roce 2018 se stal Olomoucký kraj členem memoranda o aktivitách v oblasti Smart City. Společně s krajem je do memoranda zapojeno také Statutární město Přerov, Smart City Cluster a přerovská Vysoká škola logistiky. Cílem tohoto memoranda je vytváření vhodných podmínek pro rozvoj moderních technologií (např. v oblastech energetiky, dopravy, bezpečnosti či správy budov) a vytváření prostředí pro další rozvoj nejenom města Přerov, ale také ostatních míst v regionu.

V Olomouckém kraji působí celkem pět klastrů. Olomoucký klastr inovací (2 členové a 7 partnerů), který zastřešuje regionálně propojené subjekty z oblasti IT, správy budov a terciárního vzdělávání orientovaného zejména na oblast ekonomiky a managementu. Dalšími jsou klastr medicínální chemie a chemické biologie MedChemBio (20 členů), Český optický klastr (18 členů). CREA Hydro&Energy je klastr firem, které působí v oblasti technologií pro vodohospodářská díla, vodního a odpadového hospodářství a obnovitelných zdrojů energie (16 členů a 19 národních a mezinárodních partnerů) a v neposlední řadě také Moravskoslezský dřevařský klastr (26 subjektů z území Moravskoslezského a Olomouckého kraje).

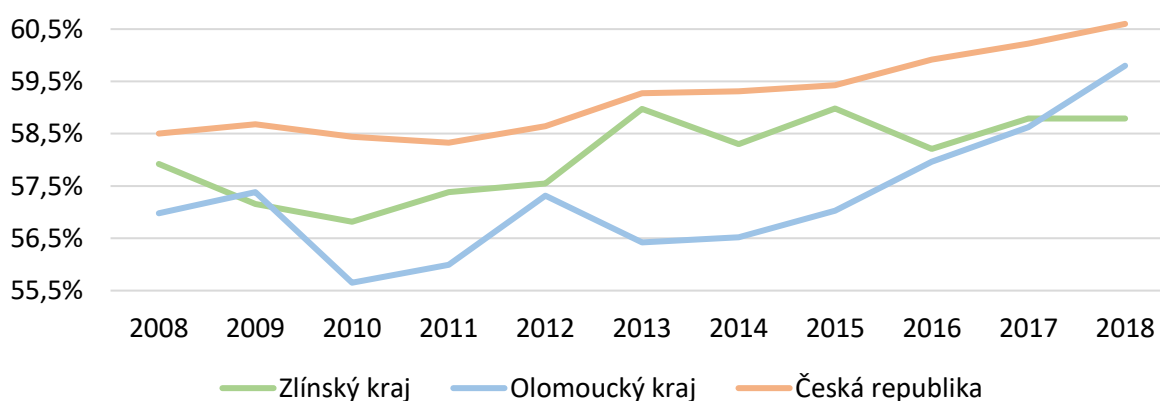
Olomoucký kraj dlouhodobě činnost těchto klastrů podporuje, a to prostřednictvím dotačního programu na podporu podnikání. Tyto dotační příspěvky jsou určeny například na pořádání soutěží pro podnikatele pro aktivní propagaci malých, středních a také začínajících podnikatelů v Olomouckém kraji, což přispívá k podpoře podnikatelského ducha a k celkovému rozvoji podnikatelské aktivity v kraji. Zároveň je podporována také poradenská, informační a konzultační činnost, podpora proexportních aktivit, činnosti a propagace klastrů.

Trh práce – struktura zaměstnanosti, nezaměstnanost a volná pracovní místa

Zaměstnanost

Olomoucký kraj vykazoval v roce 2018 v mezikrajském srovnání 7. nejvyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel na počtu obyvatel starších 15 let, s hodnotou 59,8 % se pohybuje 0,8 p. b. pod celorepublikovou hodnotou. V porovnání s rokem 2017, kdy byl Olomoucký kraj na 3. místě s nejnižší mírou ekonomické aktivity (58,6 %), došlo k výraznému zlepšení a také k největšímu nárůstu v rámci všech krajů ČR. Z následujícího grafu je patrné, že na Olomoucký kraj měla v období 2008–2013 výrazný vliv ekonomická krize a následná recese, která také zapříčinila propad a kolísání míry ekonomické aktivity. Postupně však docházelo k jejímu navyšování.

Graf 11: Míra ekonomické aktivity obyvatel Olomouckého a Zlínského kraje v porovnání s ČR v období 2008–2018

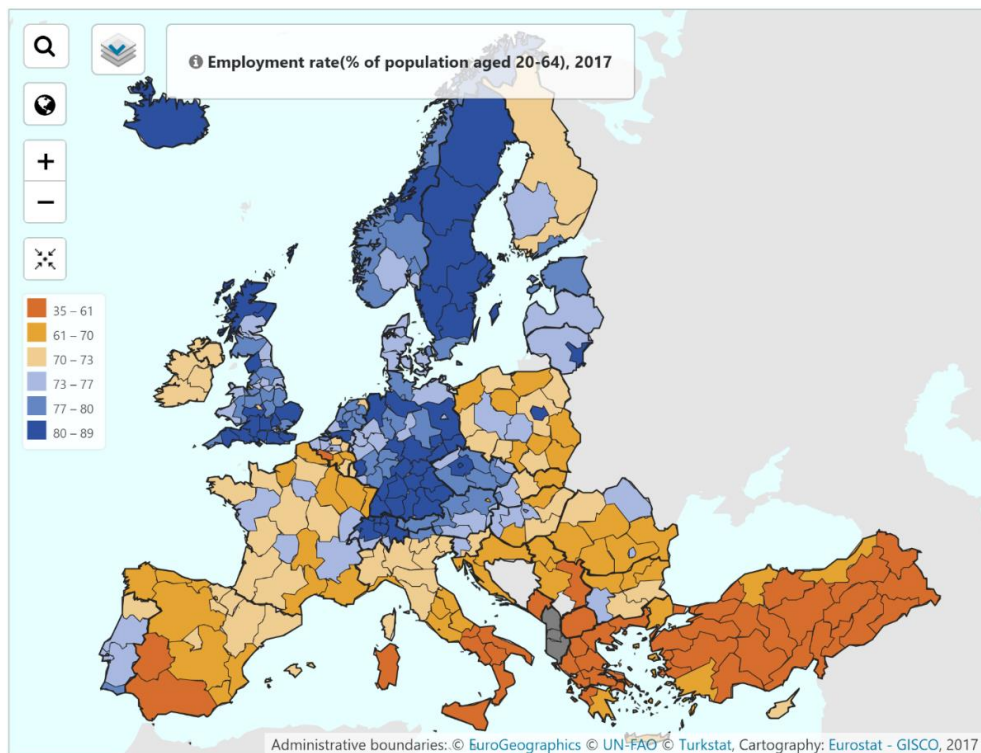

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Olomoucký kraj patří v evropském srovnání ke krajům, které zažívají pozitivní dopady hospodářské konjunktury, míra zaměstnanosti je na vysoké úrovni ve srovnání s řadou evropských regionů. V roce 2017 byl podíl zaměstnaných osob ve věkové skupině 20-64 let na základě metodiky Evropské unie mezi 77-80 %. Horších hodnot v rámci České republiky dosahoval pouze Ústecký a Moravskoslezský kraj s podílem mezi 73-77 %. ČR se tak v případě míry zaměstnanosti ve věku 20-64 let řadí k zemím západní Evropy.

Obrázek 9: Míra zaměstnanosti v EU-28 v roce 2017 (% zaměstnaných na obyvatelstvu mezi 20-64 lety)

Zdroj: Eurostat

V regionální ekonomice bylo dle Výběrového šetření pracovních sil v roce 2018 ekonomicky aktivních 319,8 tisíc obyvatel, z nich zaměstnáno bylo 311,6 tisíc osob, nezaměstnáno 8,2 tisíce obyvatel. Registrovaných nezaměstnaných na úřadech práce bylo 14 801 obyvatel, z toho dosažitelných 13 729. V ekonomice bylo na konci roku 2018 necelých 11 tisíc volných pracovních míst. Poměr volných pracovních míst na dostupné uchazeče je na historicky nejnižší úrovni v novodobých dějinách.

Nejvíce obyvatel (fyzických osob) je zaměstnáno v sektoru průmyslu (80,8 tisíc obyvatel), ve velkoobchodu a maloobchodu a opravách a údržbě motorových vozidel, ve vzdělávání a ve zdravotnictví a sociálních službách.

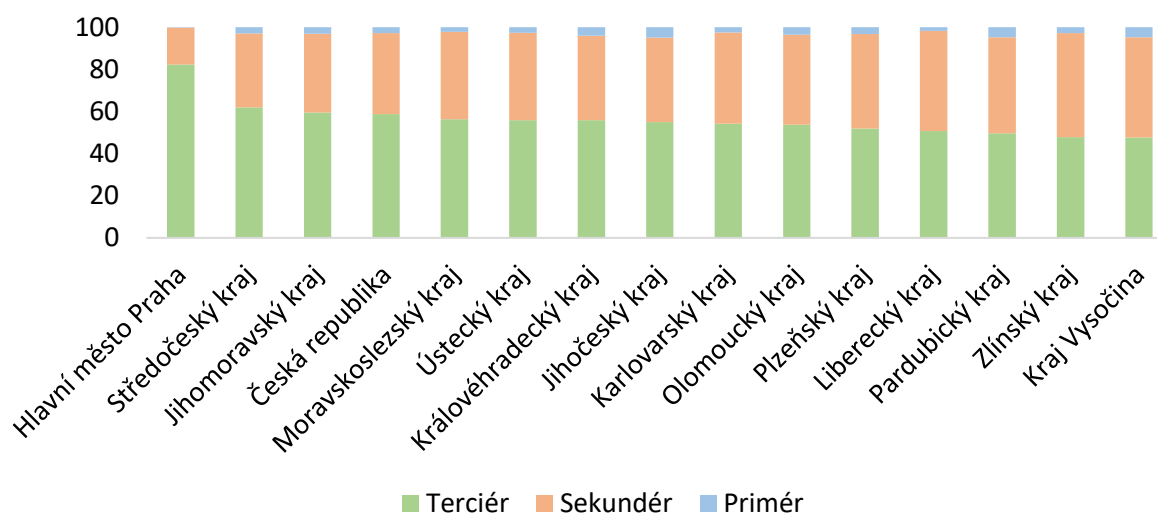
V roce 2017 pracovalo v Olomouckém kraji v primárním sektoru 3,53 % ekonomicky aktivních obyvatel, v sekundárním sektoru 42,78 % ekonomicky aktivních obyvatel a v terciárním sektoru pracovalo 53,7 % ekonomicky aktivních obyvatel. Olomoucký kraj má tak oproti průměru České republiky vyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel v primárním a sekundárním sektoru, což odráží intenzivní zemědělství v úrodných nížinách Hornomoravského úvalu a také obecně průmyslový charakter jižní části kraje. V severní části kraje má na zaměstnanost patrný vliv i lesnictví.

V Olomouckém kraji bylo v roce 2017 v terciárním sektoru zaměstnáno 53,7 % osob. Největší podíl osob pracujících v terciárním sektoru je v Olomouci, kde je vysoká koncentrace administrativních pozic a také vzdělávání a zdravotnictví.

Velký podíl zaměstnaných ve službách je také v SO ROP Jeseník, kde je důvodem zaměření na cestovní ruch. V případě sekundárního sektoru pracovalo v daném roce v průmyslu 42,78 % zaměstnaných Olomouckého kraje. Nadprůměrný podíl zaměstnaných v průmyslu je především v Konici, Litovli, Mohelnici a Zábřehu. Nejmenší podíl zaměstnaných je v primárním sektoru v rámci celé ČR. V Olomouckém kraji byl podíl zaměstnaných v primárním sektoru 3,53 %.

Graf 12: Podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech dle krajů v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Struktura zaměstnanosti se v mnoha odvětvích CZ-NACE během let 2009–2017 značně změnila. Největší nárůst počtu zaměstnaných osob (o téměř 20 tis. osob) nastal ve zpracovatelském průmyslu. Významné nárůsty zaměstnaných osob jsou také ve veřejné správě (6,1 tis. osob), v profesních, vědeckých a technických činnostech (3,6 tis. osob) a ve vzdělávání (3,1 tis. osob). K nejvýraznějšímu poklesu zaměstnanosti došlo v odvětví Stavebnictví, Velko a maloobchodu, Dopravě a skladování a v Zemědělství, lesnictví, rybářství.

Tabulka 5: Změna zaměstnanosti v Olomouckém kraji podle odvětví CZ-NACE za období 2009–2017 (v tis. osob)

CZ NACE	2009	2017	změna 2009-2017	
			tisíc osob	%
A – Zemědělství, lesnictví, rybářství	15,6	10,6	-5,0	- 32,12
B – Těžba a dobývání	1,7	0,9	-0,8	- 49,22
C – Zpracovatelský průmysl	77,8	97,6	19,8	+ 25,43
D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	1,4	2,2	0,8	+ 49,90
E – Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	3,6	3,2	-0,4	- 10,76
F – Stavebnictví	33,2	24,7	-8,5	- 25,45
G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	38,4	31,0	-7,4	- 19,22
H – Doprava a skladování	24,4	18,2	-6,2	- 25,46
I – Ubytování, stravování a pohostinství	8,8	6,8	-2,0	- 23,21
J – Informační a komunikační činnosti	3,3	3,3	0,0	+ 1,21
K – Peněžnictví a pojišťovnictví	5,1	5,0	-0,1	- 2,35
L – Činnosti v oblasti nemovitostí	0,9	1,9	1,0	+ 106,58
M – Profesní, vědecké a technické činnosti	7,6	11,2	3,6	+ 48,70
N – Administrativní a podpůrné činnosti	5,6	7,1	1,5	+ 25,50
O – Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	18,4	24,5	6,1	+ 32,72
P – Vzdělávání	17,5	20,6	3,1	+ 17,66
Q – Zdravotní a sociální péče	20,0	21,4	1,4	+ 6,82
R – Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	3,3	4,9	1,6	+ 48,97
S – Ostatní činnosti	5,6	5,6	0,0	- 0,05

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Největším zaměstnavatelem na území Olomouckého kraje je Univerzita Palackého v Olomouci, která zaměstnává až 5 000 zaměstnanců. Dalším neméně významným zaměstnavatelem je Fakultní nemocnice v témže městě, která zaměstnává přes 4 000 zaměstnanců. Atraktivní z hlediska zaměstnanosti je na území Olomouckého kraje práce v dominantním strojírenském průmyslu, kde jen tři největší zaměstnavatelé poskytují přes 5 000 pracovních míst nebo v průmyslu automobilovém, kde 2 největší zaměstnavatelé na území kraje poskytují téměř 4 500 pracovních míst. Mezi průmyslovými podniky dominuje podnik HELLA Autotechnik Nova v Mohelnici (3 000 zaměstnanců), dále přerovská Meopta-Optika (2 577 zaměstnanců k roku 2018), odštěpný závod Siemens v Mohelnici (2 198 zaměstnanců), uničovský Unex (1 790 zaměstnanců) a firma Miele technika v Uničově, která zaměstnává taktéž přes 1 500 zaměstnanců.

V oblasti služeb jsou velkými zaměstnavateli organizace z veřejného sektoru, zejména nemocnice, úřady, školy. Téměř 2 000 zaměstnanců pracuje ve Středomoravské nemocniční, významná je ale i Vojenská nemocnice v Olomouci, kde pracuje 500 až 1 000 zaměstnanců. Mezi další významné zaměstnavatele v Olomouckém kraji patří ale i např. ARRIVA MORAVA a.s., která poskytuje dopravní služby na území Olomouckého, Moravskoslezského a Zlínského kraje nebo Skanska a.s., která se zabývá stavebním průmyslem a v celé České republice poskytuje téměř čtyři tisíce pracovních míst.

Tabulka 6: Největší zaměstnavatelé na území Olomouckého kraje v roce 2018

Pořadí	Název společnosti	Odvětví	Počet zaměstnanců
1.	Univerzita Palackého v Olomouci	vzdělávání	4 000 až 5 000
2.	Fakultní nemocnice Olomouc	zdravotnictví	4 199
3.	HELLA Autotechnik Nova, s.r.o., Mohelnice	automobilový průmysl	3 000
4.	Meopta-optika s.r.o., Přerov	strojírenský průmysl	2 577
5.	Siemens s.r.o., Mohelnice	elektrotechnický průmysl	2 198
6.	Středomoravská nemocniční a.s., Prostějov	zdravotnictví	1 984
7.	Unex a.s., Uničov	strojírenský průmysl	1 790
8.	Miele technika s.r.o., Uničov	elektrotechnický průmysl	1 640
9.	SSI Schäfer s.r.o., Hranice	strojírenský průmysl	1 301
10.	ATELIER ATARYS, architektura a stavitelství s.r.o., Křtomil	služby	1 300
11.	Mubea s.r.o., Prostějov	automobilový průmysl	1 300
12.	TDK Electronics s.r.o., Šumperk	elektrotechnický průmysl	1 300

Zdroj: Okresní hospodářská komora Olomouc, Olomoucký kraj, FN Olomouc, Středomoravská nemocniční, vlastní zpracování

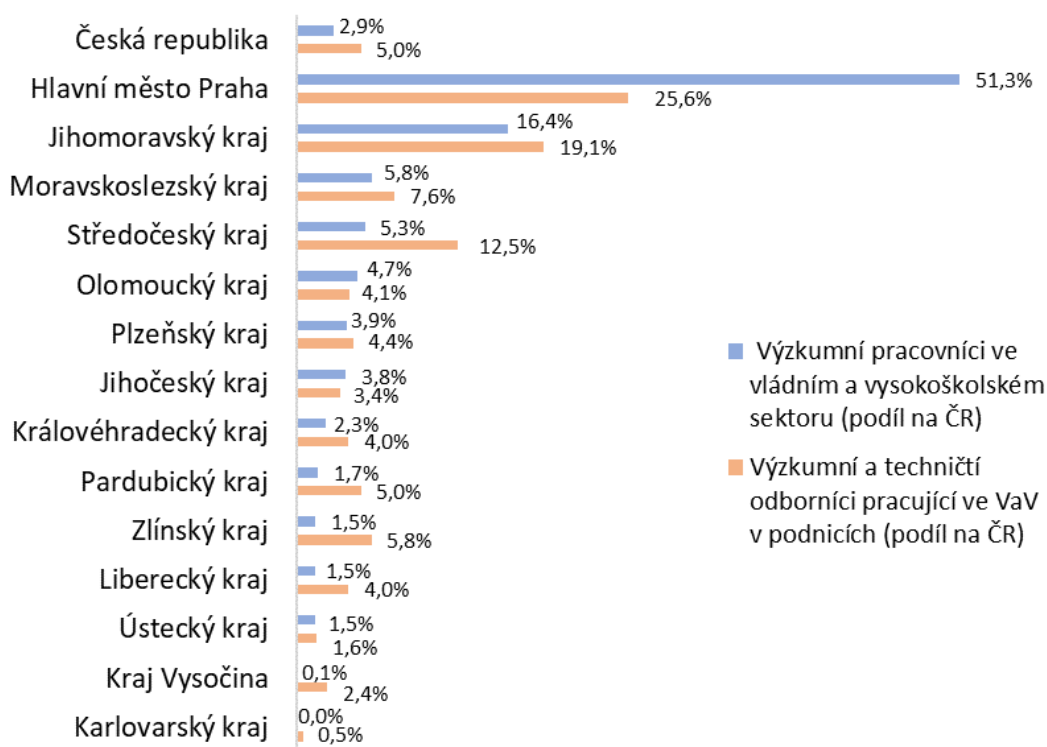
Důležitým ukazatelem ekonomické a inovační síly regionu je podíl zaměstnaných ve výzkumu. Výzkum se řadí mezi obory s vysokou přidanou hodnotou, přitahuje investice, a navíc často přináší regionu prestiž. Vzhledem k tomu, že v Olomouckém kraji sídlí jedna z největších českých vysokých škol, řadí se Olomoucký kraj mezi kraje s vyšším podílem zaměstnaných ve výzkumu. Podíl zaměstnaných ve výzkumu a vývoji v kraji je relativně na vysoké úrovni, pátý nejvyšší mezi kraji a počet vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva, díky kterému je Olomoucký kraj na čtvrtém místě v mezikrajském srovnání, především díky investicím do vědecko-výzkumné infrastruktury.

S podílem 4,7 % výzkumných pracovníků ve vládním a vysokoškolském sektoru je v pořadí krajů Olomoucký kraj ČR pátý, přičemž na prvních dvou místech jsou s velkým náskokem Hlavní město Praha (51,3 %) a Jihomoravský kraj (16,4 %). Dále je následují Moravskoslezský (5,8 %) a Středočeský kraj (5,3 %). V případě výzkumných a technických odborníků pracujících ve vědě a výzkumu v podnicích dosáhl v roce 2017 Olomoucký kraj podílu 4,1 % a je tak v pořadí krajů

na šestém místě. Nejvyšších podílů dosáhlo opět Hlavní město Praha, Jihomoravský a Středočeský kraj. Od roku 2011 soustavně dochází k nárůstu počtu pracovníků ve vědě a výzkumu nejenom v Olomouckém kraji, ale v rámci celé ČR.

Graf 13: Podíl zaměstnaných ve vědě a výzkumu v krajích ČR v roce 2017

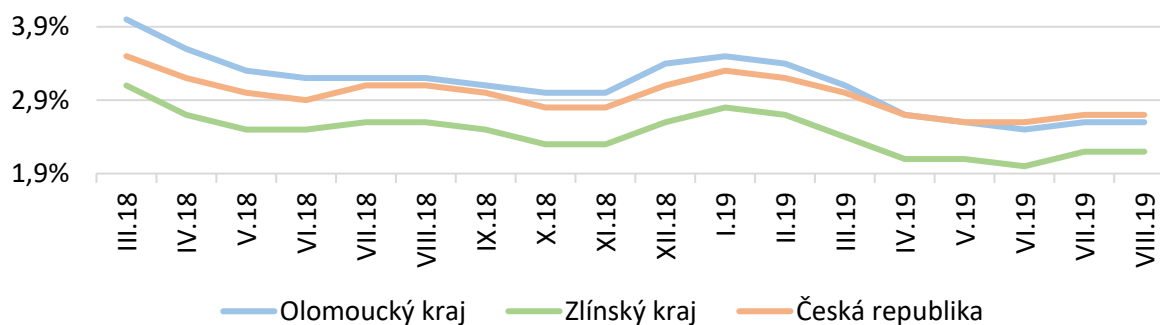
Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Velkým tahounem investic do VaV byly vedle soukromého sektoru projekty Univerzity Palackého v Olomouci jako je například Centrum digitální optiky, projekty v oblasti nano a biotechnologií, Centrum elektronové a fotonové optiky, rozvoj Centra pokročilých technologií a materiálů apod.

Nezaměstnanost

Nezaměstnanost v Olomouckém kraji od roku 2009 soustavně klesá. Na konci roku 2018 bylo v evidenci úřadu práce registrováno celkem 14 801 uchazečů o zaměstnání. Největší počet registrovaných uchazečů byl v okrese Olomouc.

Graf 14: Podíl nezaměstnaných osob v Olomouckém a Zlínském kraji v porovnání s ČR v období 3/2018–8/2019

Zdroj: Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, vlastní zpracování

Z hlediska vzdělání je největší podíl nezaměstnaných v kategorii vyučen bez maturity. Podle věku registrovaných uchazečů o zaměstnání je nejmenší počet nezaměstnaných osob v kategorii

20–34 let. V kategoriích 35–49 let a 50–64 let je počet nezaměstnanců vyšší u osob v předdůchodovém věku 50–64 let, což svědčí o horší uplatnitelnosti na trhu práce.

Největší počet uchazečů je na úřadu práce registrovaných pouze na dobu maximálně 3 měsíců. Dlouhodobá nezaměstnanost nad 12 měsíců byla v roce 2018 v Olomouckém kraji pod průměrem ČR (4 324 osob) s celkovým počtem 3 572 uchazečů o zaměstnání. V porovnání s rokem 2009 došlo k výraznému snížení o 57 % (z 8 297 uchazečů).

Tabulka 7: Struktura uchazečů evidovaných na úřadu práce v okresech Olomouckého kraje na konci roku 2018

Okres	Jeseník	Olomouc	Prostějov	Přerov	Šumperk	Olomoucký kraj	Česká republika (průměr)	
Evidovaný počet uchazečů o zaměstnání	1 544	4 589	1 797	3 683	3 188	14 801	16 538	
Vzdělání	bez vzdělání	30	10	2	37	40	119	877
	základní	483	1 177	553	1 118	849	4 180	4 185
	vyučení a střední bez maturity	736	1 732	691	1 494	1 384	6 037	6 359
	vyučení a úplné střední s maturitou	244	1 083	388	752	698	3 165	3 700
	vyšší	6	42	21	33	29	131	144
	vysokoškolské	45	442	142	249	188	1 066	1 274
Věková kategorie	do 19 let	37	154	51	133	87	462	604
	20-34 let	346	1 259	461	937	885	3 888	4 491
	35-49 let	483	1 476	616	1 191	1 054	4 820	5 417
	50-64 let	665	1 155	656	1 405	1 147	5 028	5 905
	65 a více let	13	33	13	17	15	91	122
Délka nezaměstnanosti	do 3 měsíců	929	2 275	762	1 387	1 560	6 913	6 872
	3-6 měsíců	224	861	310	569	513	2 477	3 004
	6-12 měsíců	164	600	257	446	372	1 839	2 338
	12 měsíců a více	227	853	468	1 281	743	3 572	4 324

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Podíl nezaměstnaných osob (podíl uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu obyvatel ve věku mezi 15 a 64 lety) v Olomouckém kraji mezi léty 2009–2013 kolísal z důvodu ekonomické krize a od roku 2014 soustavně klesá. V roce 2018 bylo v Olomouckém kraji 3,5 % nezaměstnaných osob, což je celkově 14 801 osob.

V rámci celorepublikového srovnání lze vyšší podíl nezaměstnaných osob pozorovat v Jihomoravském kraji (4,0 %), Ústeckém kraji (4,8 %) a Moravskoslezském kraji (5,0 %). Olomoucký kraj je tak 4. v pořadí krajů s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob. Republikový průměr je 3,2 %.

Tabulka 8: Podíl nezaměstnaných osob¹ v krajích České republiky v letech 2009–2018

Kraj	Podíl nezaměstnaných osob v % (k 31.12.)									
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hlavní město Praha	2,6	3,5	3,6	3,9	4,8	5,3	4,6	3,9	2,9	2,1
Středočeský kraj	4,6	5,6	5,6	5,7	6,5	6,6	5,7	4,7	3,6	2,8
Jihočeský kraj	4,9	5,6	5,6	5,7	6,5	6,4	5,2	4,4	3,3	2,4
Plzeňský kraj	5,6	6,3	5,8	5,4	6,2	5,9	4,9	3,9	2,8	2,1
Karlovarský kraj	7,7	8,5	8,2	8,0	9,0	8,5	7,3	6,1	4,3	3,0
Ústecký kraj	8,9	9,8	9,7	10,0	11,1	11,1	9,7	8,5	6,6	4,8
Liberecký kraj	7,3	8,0	7,5	7,4	8,2	8,1	6,8	5,6	4,4	3,3
Královéhradecký kraj	5,1	5,7	5,5	5,7	6,8	6,7	5,3	4,1	3,0	2,3
Pardubický kraj	6,1	6,9	6,3	6,2	7,0	6,6	5,2	4,3	3,1	2,2
Kraj Vysočina	6,5	7,2	6,9	6,7	7,4	7,2	6,2	5,3	3,9	3,0
Jihomoravský kraj	6,7	7,8	7,5	7,5	8,2	8,4	7,2	6,3	5,0	4,0
Olomoucký kraj	7,3	8,4	8,0	8,1	9,1	9,1	7,4	6,1	4,8	3,5
Zlínský kraj	6,7	7,7	7,0	6,9	7,9	7,5	6,3	5,2	3,9	2,8
Moravskoslezský kraj	8,1	8,7	8,3	8,5	9,8	10,1	8,9	7,9	6,4	5,0
Česká republika	6,1	7,0	6,7	6,8	7,7	7,7	6,6	5,6	4,3	3,3

Zdroj: Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, vlastní zpracování

Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl na konci roku 2018 v SO ORP Jeseník (5,5 %) a dále SO ORP Přerov (4,7 %). Průměrný podíl nezaměstnaných osob (3,3 %) také překračuje SO ORP Mohelnice (4,1 %) Šumperk (3,9 %), Šternberk (3,4 %), Lipník nad Bečvou (3,8 %) a Zábřeh (3,4 %). Nejnižší podíl nezaměstnaných osob vykazoval na konci daného roku SO ORP Litovel (1,8 %). SO ORP Olomouc vykazoval 2,8 % nezaměstnanost.

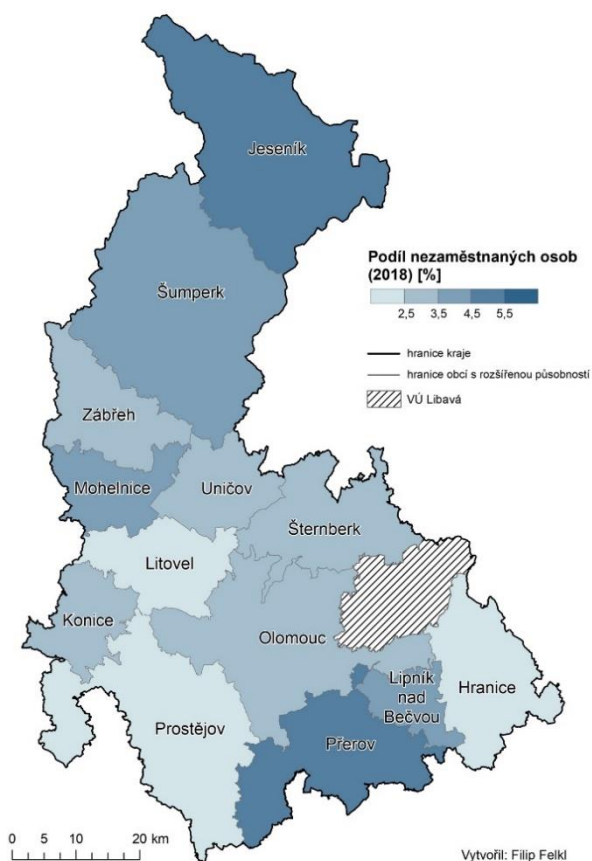
Počet uchazečů na jedno volné místo byl na konci roku 2018 v Olomouckém kraji 3. nejvyšší v České republice s hodnotou 1,4. Více uchazečů na jedno volné místo má jen Ústecký kraj (1,8) a Moravskoslezský kraj (2,3).

Na úrovni SO ORP byl na konci daného roku nadprůměrný počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v SO ORP Lipník nad Bečvou (5,3), Konice (5,3), Přerov (3,1). Nejnižší hodnoty vykazovaly SO ORP Hranice (0,6) a Prostějov (0,7).

¹ Podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu ve věku 15–64 let.

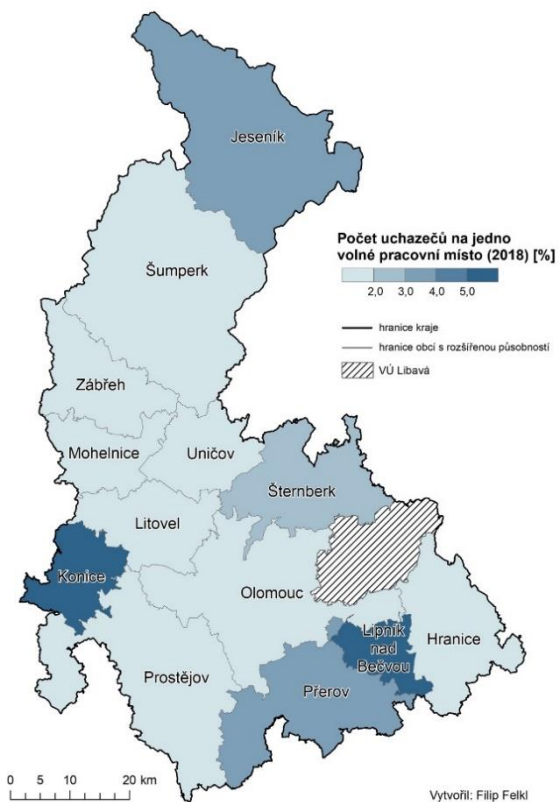

Obrázek 10: Podíl nezaměstnaných osob v SO ORP Olomouckého kraje, 2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Obrázek 11: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v SO ORP Olomouckého kraje

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Průměrná měsíční hrubá mzda v Olomouckém kraji byla v roce 2018 po Karlovarském kraji druhá nejnižší v rámci všech krajů České republiky ve výši 30 073 Kč, z čehož medián hrubé mzdy byl v kraji ve výši 27 253 Kč. Nižší výše mezd oproti ostatním krajům motivuje obyvatele Olomouckého kraje k migraci, a to převážně osoby v produktivním věku 15-64 let, jejichž počet v kraji každoročně klesá.

Tabulka 9: Krajské srovnání mezd za rok 2018

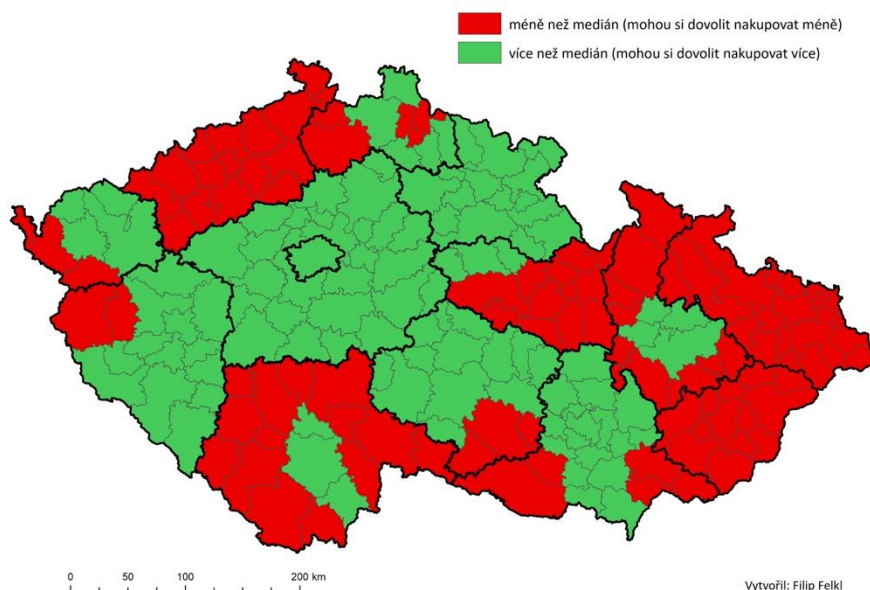
Kraj	Průměrná měsíční mzda v Kč			Medián měsíčních mezd v Kč		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Hlavní město Praha	42 502	47 739	36 570	34 338	37 497	31 616
Středočeský kraj	34 390	38 244	29 444	30 048	32 897	26 842
Jihočeský kraj	30 620	33 231	27 608	27 909	29 811	25 834
Plzeňský kraj	33 020	36 147	29 130	30 055	32 460	27 240
Karlovarský kraj	29 236	31 911	26 611	26 774	29 379	24 263
Ústecký kraj	30 802	33 492	27 650	27 901	30 029	25 481
Liberecký kraj	31 615	34 774	27 834	28 882	31 195	26 447
Královéhradecký kraj	31 373	34 284	27 461	28 348	30 600	25 617
Pardubický kraj	30 358	32 679	27 103	27 851	29 606	25 425
Kraj Vysočina	31 002	34 339	26 889	28 211	30 601	24 923
Jihomoravský kraj	32 639	35 767	28 643	28 728	30 908	26 118
Olomoucký kraj	30 073	32 421	27 120	27 253	29 106	24 794
Zlínský kraj	30 317	33 590	26 420	27 398	30 214	24 251
Moravskoslezský kraj	30 364	33 081	26 979	27 653	30 152	24 789
Česká republika	33 684	37 008	29 627	29 184	31 433	26 678

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Index kupní síly

Podle průzkumu agentury GfK v roce 2018 vzrostly v České republice disponibilní příjmy průměrného obyvatele v průměru o 5 %. Nejvyšší kupní sílu mají obyvatelé Prahy, nejnižší obyvatelé Ústecka. Z následující ilustrativní mapy vyplývají územní rozdíly v rámci Olomouckého kraje a vyšší disponibilní příjmy v olomoucké aglomeraci (Olomouc – Přerov – Prostějov) a nižší v okrajových částech a na severu regionu.

Obrázek 12: Index kupní síly na obyvatele v obcích s rozšířenou působností ČR, 2018

Zdroj: GfK, vlastní zpracování

Vzdělávání

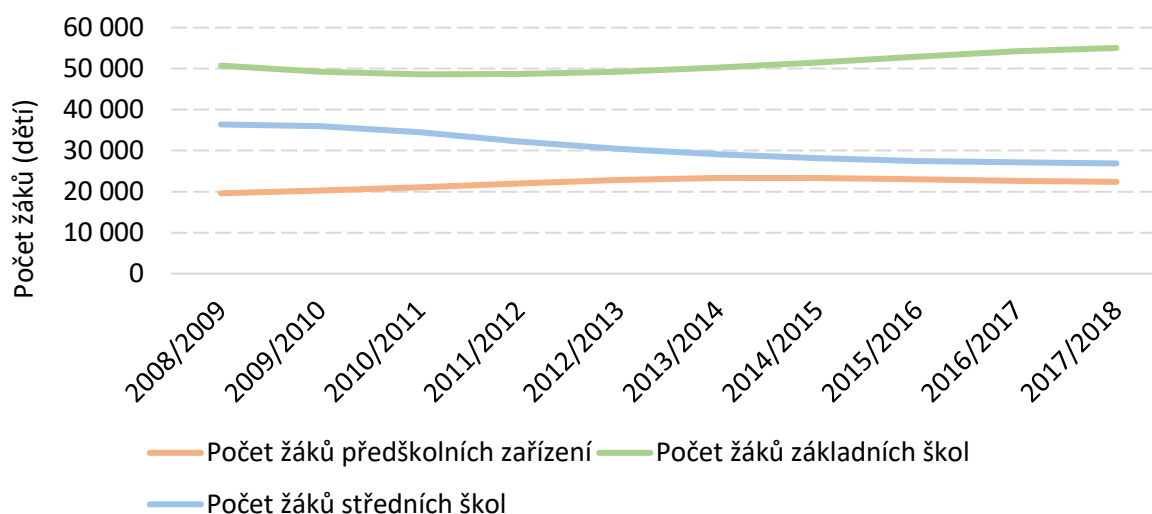
Olomoucký kraj je k 1. 9. 2019 zřizovatelem 107 škol a školských zařízení. Jedná se převážně o střední školy, dále vyšší odborné školy, základní a mateřské školy speciální, dětské domovy, základní umělecké školy a zařízení pro zájmové vzdělávání. Za účelem naplnění volného času dětí a mládeže mimo školní docházku funguje v kraji 17 středisek volného času, nejvíce v SO ORP Olomouc, Přerov a Prostějov. Olomoucký kraj je zřizovatelem celkem pěti středisek, dvě střediska jsou církevní, jedno soukromé a zbylých devět středisek je zřizováno obcemi.

Do kompetence kraje náleží provozní náklady, investiční výdaje těchto institucí. Olomoucký kraj podporuje i soukromé školy, věnuje se sportu, environmentálnímu vzdělávání, oblasti informačních technologií a dalším činnostem.

Kraj přispívá na vybraný vrcholový, výkonnostní a mládežnický sport prostřednictvím grantů. Mezi konkrétní projekty patří například každoroční vyhlašování nejlepšího sportovce Olomouckého kraje anebo cyklistický závod Czech Tour, který byl v roce 2019 také za podpory Olomouckého kraje. Dále se zaměřuje také na stipendia pro studium na zahraničních středních a vysokých školách.

Z hlediska dlouhodobého vývoje se mezi školními roky 2008/2009–2017/2018 v Olomouckém kraji mírně zvýšil počet žáků v předškolních zařízeních, počet žáků základních škol také vzrostl, avšak počet žáků středních škol zaznamenal výrazný pokles. Ještě v letech docházelo do 362 mateřských škol 19,6 tis. dětí, zatímco ve školním roce 2017/2018 to bylo v případě 382 mateřských škol už 22,35 tis. dětí. Počet dětí v posledním období vzrostl a s ním i počet zařízení předškolního vzdělávání.

Graf 15: Vývoj počtu žáků (dětí) v předškolním, základním a středním vzdělání v Olomouckém kraji mezi školními roky 2008/2009 až 2017/2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Počet žáků základních škol se během let 2008/2009–2017/2018 zvýšil o 8,6 %. To souvisí s růstem porodnosti po roce 2012, ovlivněným konjunkturou. Zatímco v roce 2008/2009 navštěvovalo 306 škol 50 699 žáků v roce 2017/2018 do nižšího počtu škol (297) chodilo 55 049 žáků. Nejnižší počet žáků byl zaznamenán v letech 2010–2012, kdy základní školy navštěvovalo v průměru 48 640 žáků. Ve srovnání s ostatními kraji má tak Olomoucký kraj v roce 2018 průměrný počet žáků základních škol.

V rámci Olomouckého kraje se nejvyšší počet mateřských škol nachází v SO ORP Olomouc, Přerov a Prostějov, což je pochopitelné vzhledem k populační velikosti měst v těchto regionech. Obdobný stav je také v případě středních škol. V absolutním počtu základních škol dominují SO ORP

Olomouc, Prostějov a Šumperk. Vyšší odborné školy jsou převážně situovány do centra Olomouckého kraje – Olomouce. Dále se nachází jedna vyšší odborná škola v Přerově a dvě v Šumperku.

Z následující tabulky je patrné, že v porovnání se školním rokem 2008/2009 došlo ve školním roce 2017/2018 k nárůstu mateřských škol, a to převážně v Olomouci. V případě základních a středních škol došlo naopak ke snížení počtu školských zařízení, vyjma okresů Olomouc a Prostějov, v nichž stav zůstal stejný. Množství vyšších odborných a vysokých škol zůstalo za obě sledovaná období stejné.

Tabulka 10: Porovnání vybavenosti v oblasti školství v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2008/2009 a 2017/2018 – MŠ, ZŠ, vyšší odborné, VŠ

Okres	MŠ 2008/2009	MŠ 2017/2018	ZŠ 2008/2009	ZŠ 2017/2018	SŠ 2008/2009	SŠ 2017/2018	Vyšší odborné 2008/2009	Vyšší odborné 2017/2018	VŠ 2008/2009	VŠ 2017/2018
Jeseník	28	28	20	18	9	6	-	-	-	-
Olomouc	106	120	102	102	36	34	7	7	2	2
Prostějov	76	75	48	48	17	16	-	-	-	-
Přerov	84	87	66	63	20	23	2	2	1	1
Šumperk	70	72	68	66	18	17	2	2	-	-
Olomoucký kraj	364	382	304	297	100	96	11	11	3	3

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V Olomouckém kraji existuje rozsáhlá síť středních škol a vyšších odborných škol všech zřizovatelů nabízejících pestrou škálu oborů vzdělání. Dominantním zřizovatelem středních a vyšších odborných škol je Olomoucký kraj.

Ve školním roce 2017/2018 poskytovalo střední vzdělání na území Olomouckého kraje celkem 96 středních škol různých zřizovatelů (běžných středních škol i škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami).

Některé střední školy mají svým zaměřením nebo vyučovaným oborem výrazně nadregionální charakter. V Olomouckém kraji to jsou střední odborné školy nabízející obory lesnické, oděvní, technologie potravin, polygrafie, poštovní, sociální péče, požární ochrany, některé zdravotnické obory vzdělání apod.

Velká pozornost je věnována zejména podpoře vybraných učebních oborů a technických oborů vzdělání zakončených maturitní zkouškou, o jejichž absolventy je dlouhodobý zájem ze strany zaměstnavatelů.

Na území kraje dále působí celkem osm vyšších odborných škol – čtyři školy jsou zřizovány Olomouckým krajem, dvě církví a dvě školy jsou soukromé – a také Konzervatoř Evangelické akademie nabízející studium uměleckých oborů.

V Olomouckém kraji mají sídlo celkem tři vysoké školy. Nejvýznamnější je druhá nejstarší univerzita v České republice, Univerzita Palackého v Olomouci, jejíž součástí jsou Cyrilometodějská teologická fakulta, Lékařská fakulta, Filozofická fakulta, Přírodovědecká fakulta, Pedagogická fakulta, Fakulta tělesné kultury, Právnická fakulta a Fakulta zdravotnických věd.

Každoročně dochází k snižování počtu vysokoškolských studentů napříč všemi vysokými školami ČR. V porovnání s rokem 2011 byl v roce 2018 celkový rozdíl v úbytku přes 2,5 tisíc studentů.

V roce 2018 na Univerzitě Palackého studovalo na některém z 270 programů celkem 20 029 studentů, kteří tvořili 20 292 studií, z toho 51 % tvořili studenti bakalářských studijních programů, studentů magisterských a navazujících magisterských programů bylo 42 % a zbylých 7 % představovali doktorandi. V prestižním žebříčku THE World University Rankings (TWUR) zaměřeného na obory obsadila UP v oblasti společenských věd 501. až 600. místo. Britská společnost Times Higher Education hodnotila světové univerzity v 11 oborech, UP se v něm objevila vůbec poprvé. V hodnocení univerzit jako celku patří UP dle TWUR mezi nejlepší trojici vysokých škol v ČR, již potřetí za sebou obhájila 601. až 800. pozici. Součástí univerzity

je Vědeckotechnologický park, který pomáhá zájemcům o podnikání, nabízí specializované služby (3D tisk, 3D skenování apod, numerické výpočty), a zprostředkovává pracovníkům a studentům odborné poradenství v oblasti zajišťování ochrany duševního vlastnictví a jeho komerčního využití.

Tabulka 11: Vývoj počtu studentů Univerzity Palackého v Olomouci

Rok	Studenti (fyzické osoby) celkem										
	Celkem	Prezenční studium					Distanční a kombinované studium				
		Celkem	Typ studijního programu				Celkem	Typ studijního programu			
			Bakalářské	Magisterské	Navazující magisterské	Doktorské		Bakalářské	Magisterské	Navazující magisterské	Doktorské
2018	19 670	15 361	7 821	3 694	2 887	1 038	4 410	2 387	321	1 295	417
2017	19 804	15 502	7 769	3 728	3 034	1 069	4 409	2 329	312	1 281	490
2016	20 296	16 004	7 958	3 765	3 273	1 109	4 417	2 304	303	1 226	591
2015	20 898	16 358	8 183	3 762	3 472	1 038	4 661	2 504	305	1 227	633
2014	21 054	16 515	8 390	3 817	3 422	985	4 636	2 511	300	1 099	731
2013	21 306	16 492	8 479	3 951	3 294	879	4 911	2 806	300	1 044	772
2012	21 717	16 437	8 491	4 014	3 245	839	5 394	3 237	346	1 009	811
2011	22 362	16 444	8 391	4 226	3 235	758	6 033	3 693	552	954	850

Zdroj: Univerzita Palackého v Olomouci, vlastní zpracování

Dále v kraji působí také dvě soukromé vysoké školy neuniverzitního typu – Moravská vysoká škola Olomouc se zaměřením na ekonomiku a management a Vysoká škola logistiky se sídlem v Přerově. Další veřejnou vysokou školou působící na území kraje je VŠB-TU Ostrava, která realizuje výuku vybraných bakalářských oborů na svém detašovaném pracovišti Fakulty strojní a Ekonomické fakulty v Šumperku.

Podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí v Olomouckém kraji činil v průměru za rok 2018 celkem 14,6 %, což je hodnota pod průměrem České republiky (19,4 %), v tomto případě však průměr ovlivňuje výrazně vyšší podíl v rámci Prahy (38,3 %). Ve srovnání s ostatními kraji je Olomoucký kraj 3. krajem s nejnižším podílem vysokoškolsky vzdělaných osob po Ústeckém (11,2 %) a Karlovarském kraji (12,4 %). Přestože je Olomouc univerzitním městem kraje, na nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob v Olomouckém kraji má vliv odchod těchto osob za prací do jiných měst a také množství studentů, kteří sice v Olomouckém kraji studují, avšak jejich trvalé bydliště je v jiném kraji.

Olomoucký kraj realizuje několik významných projektů v oblasti vzdělávání. V roce 2018 kraj investoval desítky miliónů korun do oprav a modernizace školních budov. Příkladem jsou také motivační stipendia pro žáky vybraných učňovských i maturitních oborů. Cílem těchto stipendií je sladění požadavků trhu práce s nabídkou oborů na školách. Pro rok 2019 uvolnilo hejtmanství pro tato stipendia na podporu konkrétně 45 oborů (30 učňovských a 15 maturitních) celkovou částku ve výši 7,4 mil. korun, která je oproti roku 2018 navýšena přibližně o 1,1 mil. korun. Další možná studijní stipendia Olomouckého kraje jsou určena na studijní pobyty v zahraničí pro žáky středních, vyšších odborných škol na území Olomouckého kraje anebo pro studenty s trvalým bydlištěm v Olomouckém kraji studujících vybrané obory vysokých škol v rámci ČR. Cílem tohoto programu je zajištění vzdělanosti osob pro potřeby trhu práce a také podpora hospodářského růstu Olomouckého kraje. Další projekty realizované Olomouckým krajem se týkají příspěvků na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty či na programy podpory vzdělávání na vysokých školách v Olomouckém kraji.

Na území kraje se vzděláváním zabývá Odbor školství a mládeže. Pro tuto oblast existuje několik strategických dokumentů, jimiž jsou Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Olomouckého kraje pro období 2016–2018 a také Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2016–2020. Oblasti školství v Olomouckém kraji se věnuje také Koncepcí rozvoje tělovýchovy a sportu Olomouckého kraje, aktualizována pro roky 2019–2023.

Doprava

DOPRAVA

Hlavní zjištění

- Prakticky dokončena je klíčová infrastruktura železniční sítě a silnic I. tříd. Existuje propojení Olomouce s ekonomickými centry – Prahou, Brnem a Ostravou. V rámci kraje je časově horší dostupnost k aglomeraci především ze severní části.
- Během období 2009–2018 vzrostl počet silničních nehod v kraji o 20 %. Pozitivní je snížení podílu nehod pod vlivem alkoholu o 35 %.
- Zvyšuje se počet přepravených cestujících veřejnou hromadnou dopravou, ale i počet automobilů individuální dopravy. Integrovaná doprava funguje v rámci celého kraje, byly uzavřeny smlouvy s dopravci v autobusové i železniční dopravě, investovalo se do chytrých technologií a usnadnění mobility v rámci integrované dopravy.
- V posledních letech je znatelný intenzivní rozvoj infrastruktury pro cyklodopravu.

Silniční doprava

V Olomouckém kraji je v silniční dopravě využíváno 3 590,3 km silnic a dálnic. Dne 1. ledna 2016 došlo ke změně zákona o pozemních komunikacích. V důsledku tzv. nového pojetí dálniční sítě byla většina rychlostních silnic přeznačena na dálnice II. třídy. K 1. 1. 2018 tvořilo dopravní síť v kraji 36,2 km dálnic I. třídy, 90,5 km dálnic II. třídy, 350,4 km silnic I. třídy, 939,2 km silnic II. třídy a 2 174,0 km silnic III. třídy. K dopravní síti kraje patří i 604 km železničních tratí a v roce 2015 byly nově určeny 2 km splavných vodních cest pro pravidelnou vodní dopravu.

Hustota silniční sítě v kraji s hodnotou 68,1 km na 100 km² je ve srovnání s ostatními kraji druhá nejnižší. Zároveň Olomoucký kraj patří ke krajům s velkými vnitrokrajskými rozdíly. Zatímco okresy v jižní části kraje vykazují z republikového hlediska nadprůměrně hustou silniční síť, okresy Šumperk a Jeseník patří naopak k oblastem s velmi nízkou hustotou silniční sítě. To úzce souvisí s nízkou hustotou populace v obsluhovaném území. Obdobně nerovnoměrně je rozložena i síť dálnic a rychlostních silnic. Největší města v jižní části kraje (Olomouc, Přerov a Prostějov) jsou napojena na dálnice a rychlostní silnice. V okresech Šumperk a Jeseník oproti tomu tato napojení absentují, s výjimkou krátkého úseku u města Mohelnice, na který navazuje silnice první třídy na Šumperk.

Kvalita dopravní infrastruktury je nižší zejména v okrajových částech kraje, zatímco města na jihu kraje jsou propojena dálniční a rychlostní sítí a prochází jimi významné národní i mezinárodní železniční koridory. Správními obvody ORP Šumperk a Jeseník procházejí páteřní silnice I. třídy I/44 a I/11. Celý region je pokryt integrovaným dopravním systémem, do kterého je integrována většina autobusových a vlakových linek a všechny městské hromadné dopravy.

Jedním z celosvětových problémů 21. století je nárůst počtu automobilů jak z pohledu vlivu na životní prostředí, tak také z kapacitního hlediska. Celkový počet osobních automobilů v roce 2018 činil na území Olomouckého kraje 282 616. Ve všech okresech Olomouckého kraje, i v kraji samotném (2,2), je počet osob na jeden osobní automobil nadprůměrný v porovnání s Českou republikou (2,0). Nejvíce osob na jeden automobil bylo registrováno v okrese Jeseník (2,4). Naopak nejméně osob na jeden automobil je registrováno v okrese Prostějov, kde tato hodnota činí 2,1 osob na jeden automobil. Míra automobilizace je na území Olomouckého kraje (446,8) taktéž podprůměrná v porovnání s Českou republikou (502,8). Z daných hodnot vyplývá, že v současné době má osobní automobil každý druhý obyvatel České republiky a taktéž Olomouckého kraje.

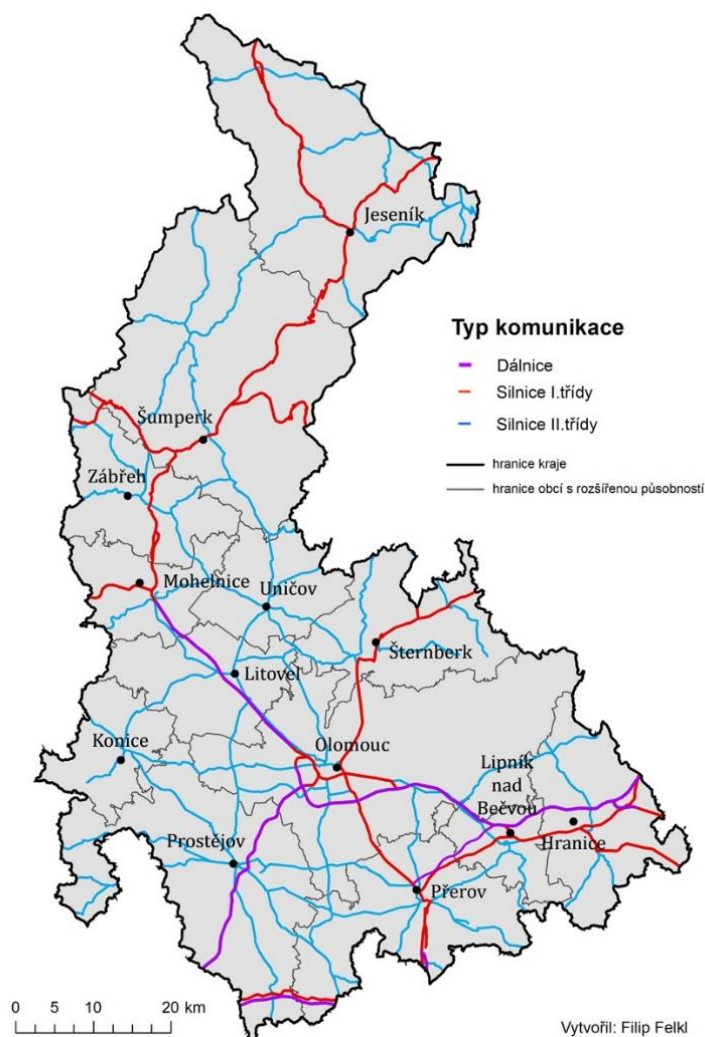
Tabulka 12: Počet osobních automobilů na jednoho obyvatele a míra automobilizace v okresech Olomouckého kraje v roce 2018

Okres	Počet osobních automobilů	Počet obyvatel	Počet osob na jeden osobní automobil	Míra automobilizace
Jeseník	15 974	38 330	2,4	416,7
Olomouc	104 794	234 939	2,2	446,0
Prostějov	52 494	108 587	2,1	483,4
Přerov	56 032	129 925	2,3	431,3
Šumperk	53 322	120 711	2,3	441,7
Olomoucký kraj	282 616	632 492	2,2	446,8
Česká republika	5 355 807	10 652 812	2,0	502,8

Zdroj: Ministerstvo dopravy – Centrální registr vozidel, Český statistický úřad, vlastní zpracování

Základní páteřní síť v Olomouckém kraji tvoří komunikace *Hradec Králové – Mohelnice – Olomouc – Lipník nad Bečvou – Ostrava* (D35, D1), *Olomouc – Prostějov – Brno* (D46), *Mohelnice – Zábřeh na Moravě – Jeseník – státní hranice Polsko* (I/44), *Kroměříž – Přerov – Hranice* (D1, I/47), *Olomouc – Opava* (I/46) a *Olomouc – Přerov – Břeclav* (I/55).

Obrázek 13: Páteřní silniční síť v Olomouckém kraji v roce 2019

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, vlastní zpracování

Intenzita dopravy odpovídá třídám silnic, nejvyšší je na rychlostních silnicích a dálnicích mezi Olomoucí a Ostravou, resp. Brnem, kde dosahuje až 40 000 vozidel za den. Této intenzity dosahuje i doprava mezi Olomoucí a Mohelnicí. Směrem na sever klesá, mezi Šumperkem a Zábřehem dosahuje intenzita dopravy maximálně 10 000 vozidel za den a mezi Jeseníkem a Javorníkem dosahuje pouze maximálně 5 000 vozidel za den. Pro srovnání lze uvést, že úseky s největší intenzitou dopravy v ČR (dálnice D1 v okolí Prahy a Brna) využívá přes 60 000 vozidel za den.

V Olomouckém kraji se nachází celkem 3 108 km silnic II. a III. třídy, z nichž pouze čtvrtina byla v roce 2012 ve výborném nebo dobrém stavu. V havarijním stavu byla téměř polovina silnic. Překvapivě nejmenší podíl silnic v havarijním stavu měl okres Jeseník, kde se projevuje celkově nejnižší délka silnic a soustředěná podpora tohoto regionu. Průměrná kvalita silnic nižší třídy v okrese Jeseník pak dosahoval hodnoty 3,09², což samo o sobě je velmi vysoká hodnota. V ostatních okresech se průměrná kvalita blížila dokonce hodnotě 4. Kvalita silnic nižších tříd je tedy na velmi nízké úrovni, což s kombinací s nedokončenou modernizací silniční sítě vyšších tříd (zvláště na severu kraje) vytváří významnou hrozbu dalšího rozvoje kraje. Je však třeba zmínit, že kvalita silnic II. a III. třídy je problematická ve všech krajích České republiky. Zároveň také došlo od roku 2012 k mnoha rekonstrukcím a výstavbám nových silničních úseků. Aktuálnější informace o nynějším stavu silnic však budou zahrnuty až v nyní připravované nové Koncepci optimalizace a rozvoje silniční sítě II. a III. třídy Olomouckého kraje.

Tabulka 13: Stav silnic II. a III. v roce 2012 v okresech Olomouckého kraje

Okres	Stav vozovek dle kategorie									
	výborný		dobrý		vyhovující		nevyhovující		havarijní	
	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]	[m]	[%]
Jeseník	42 587	19,0	53 865	24,0	24 813	11,1	47 591	21,2	55 473	24,7
Olomouc	90 252	11,0	77 994	9,5	56 045	6,8	168 007	20,4	431 340	52,4
Prostějov	63 740	10,9	91 718	15,7	45 276	7,8	127 406	21,9	254 702	43,7
Přerov	30 717	4,7	149 792	23,1	64 510	9,9	101 267	15,6	302 917	46,7
Šumperk	69 063	8,6	136 694	17,1	74 049	9,3	138 656	17,3	381 219	47,7
Olomoucký kraj	296 359	9,6	510 063	16,6	264 693	8,6	582 927	18,9	1 425 651	46,3

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

Objem navrhovaných staveb pro období 2014–2024 činí celkem 19 mld. Kč vč. DPH, z nichž největší podíl na daném objemu investic mají rekonstrukce silničních tahů lokálního významu (24 %), mosty (22 %), nové silniční stavby (21 %) a rekonstrukce tahů krajského významu (18 %). Celkem by mělo být rekonstruováno 1 250 km úseků silnic II. a III. třídy, z čehož největší podíl rekonstrukcí má být v okrese Olomouc (33 %) a Prostějov (24 %), následně pak Přerov a Šumperk (oba okresy 19 %) a nejmenší podíl v okrese Jeseník (5 %). Přibližně 2/3 investic do silniční sítě v majetku kraje je během období 2014–2024 směřováno na rekonstrukce silničních úseků III. tříd a zbylá 1/3 na silnice II. tříd.

Přetrvává potřeba dokončení dálnice D35 a také dálnice D1 — 0136 Říkovice — Přerov. Dále je potřeba dořešení dopravního napojení na Polskou republiku, například železničního spojení Jeseník – Krnov. Zároveň je potřeba také dobudování obchvatů.

² Dle vyhlášky č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích. Výborný stav komunikace je hodnocen stupněm 1, havarijní stav stupněm 5.

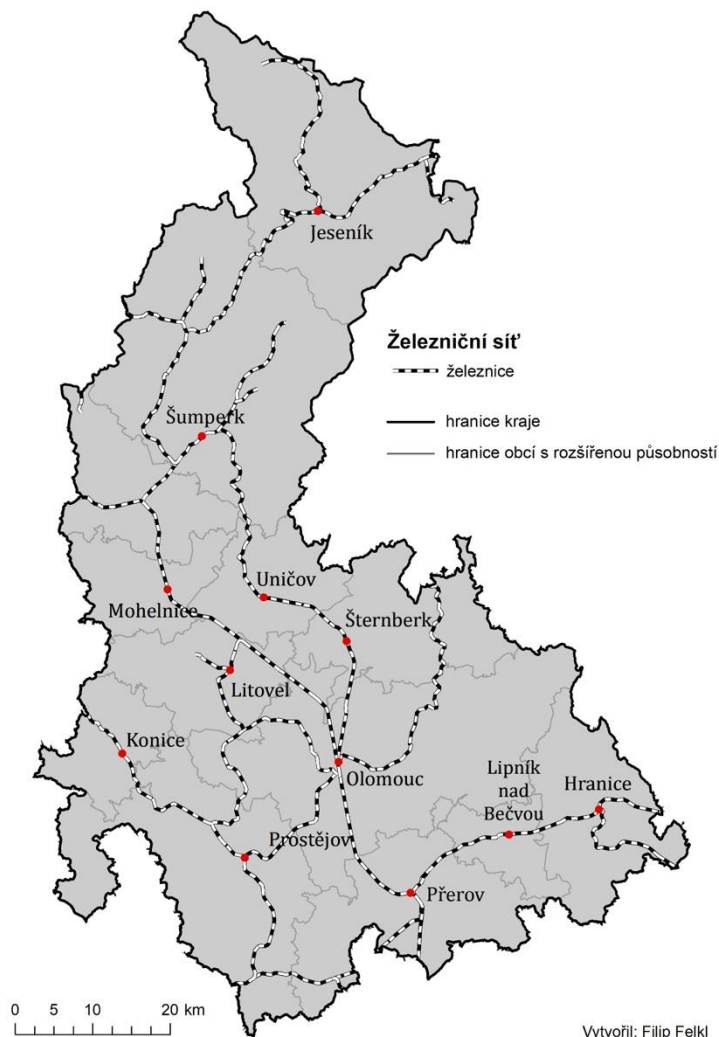
V důsledku kůrovcové kalamity vzrostla potřeba oprav a údržby silnic II. a III. tříd následkem zatížení zemědělskou a nákladní automobilovou dopravou.

Silniční nehodovost v Olomouckém kraji za období 2009–2018 vzrostla o necelých 20 %. Přesto se však jedná v porovnání s průměrem České republiky (40 %) o značně nižší hodnotu. Pozitivní změna je v podílu nehod způsobených pod vlivem alkoholu, který klesl přibližně o 35 %. Zároveň došlo také ke značnému snížení počtu úmrtí do 24 hodin od nehody, a to o 31 %.

Železniční infrastruktura

Celková délka železničních tratí v Olomouckém kraji je přibližně 600 km. Olomoucký kraj protínají 2. a 3. tranzitní koridor, jejichž průběh se na území kraje překrývá. Oba kopírují trať č. 270, prochází Zábřehem a přes Olomouc a Hranice na Moravě pokračují dále směrem na východ. Druhý tranzitní koridor se rozdvouje, protíná Přerov a dále pokračuje ve stopě tratě č. 330 Přerov – Břeclav. Prostějov jakožto jedno ze tří největších měst kraje je umístěno mimo koridory. Severní část kraje, okres Jeseník, také není součástí tranzitních koridorů. Železniční trať TEN-T se na území Olomouckého kraje shodují s národními tranzitními koridory. Obdobně tedy procházejí pouze jižní částí regionu a míjejí Prostějov. Tyto tratě jsou v plné délce připravovány na provoz vlaků s rychlostí 145–160 km/h. Tyto tratě jsou jako jediné v kraji dvoukolejné. Elektrifikované jsou kromě koridorových tratí také tratě Nezamyslice – Olomouc a Zábřeh – Šumperk a Šumperk – Kouty nad Desnou.

Obrázek 14: Železniční síť v Olomouckém kraji v roce 2019

Zdroj: Správa železniční dopravní cesty, vlastní zpracování

V současné době dochází na území Olomouckého kraje k modernizaci tratě Olomouc – Uničov – Šumperk, ke zvýšení traťové rychlosti v úseku Valašské Meziříčí – Hustopeče nad Bečvou a k rekonstrukci železničního uzlu Přerov – 2. stavba. Správce infrastruktury připravuje také modernizaci tratě Brno – Přerov, modernizaci tratě Nezamyslice – Olomouc a výstavbu vysokorychlostní tratě Přerov – Ostrava.

Významnými projekty realizovanými v oblasti železniční dopravy jsou také veškeré projekty elektrifikace a postupná obnova drážních vozidel s parametry adekvátními modernizované infrastruktúře a modernizace vozidel nezávislé trakce.

V současnosti probíhá elektrizace trati Olomouc – Uničov – Šumperk, která by měla být dokončena do roku 2022. V rámci tohoto projektu dojde k úpravám na rychlotrať, pořízení moderních jednotek s vlakovým zabezpečovačem ETCS (*European Train Control System*). Plánováno je také nasazení nových moderních vlakových vozidel ve Šternberku a Šumperku, které by mělo zajistit přesun cestujících z autobusové dopravy do vlakové.

Organizace veřejné dopravy

Veřejná doprava v závazcích veřejných služeb na území Olomouckého kraje je sjednocena do Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje (IDSOK). IDSOK pokrývá svými 130 tarifními zónami nejen všech 402 obcí na území celého Olomouckého kraje, ale i příhraniční oblasti s Pardubickým, Jihomoravským, Zlínským a Moravskoslezským krajem. Do IDSOK je zapojena veřejná linková doprava, městská hromadná doprava ve městech Olomouc, Prostějov, Přerov, Hranice na Moravě, Šumperk a Zábřeh a také železniční doprava v podobě osobních a spěšných vlaků (z pohledu uznávání jízdních dokladů od 1. 1. 2020 také rychlíky).

Tabulka 14: Integrace autobusových a tramvajových linek MHD do IDSOK

Město	Počet linek		Stupeň integrace do IDSOK
	autobusové	tramvajové	
<i>Olomouc</i>	24	8	úplná
<i>Přerov</i>	11	-	úplná
<i>Prostějov</i>	14	-	úplná
<i>Šumperk</i>	5	-	úplná
<i>Zábřeh</i>	2	-	úplná
<i>Hranice</i>	10	-	úplná

Zdroj: Koordinátor integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje, vlastní zpracování

Pro potřeby centralizace veřejné dopravy, jejího globálního systémového řízení z jednoho místa a také pro potřeby zajištění stability a rozvoje integrovaného dopravního systému byla k 1. 1. 2012 zřízena příspěvková organizace Olomouckého kraje – Koordinátor Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje. KIDSOK na základě Zřizovací listiny a Plné moci zajišťuje veškeré projednávání rozsahu dopravní obslužnosti, vedení linek a spojů, financování a ekonomickou stabilitu veřejné dopravy v Olomouckém kraji, od roku 2015 na základě dodatku Zřizovací listiny uzavírá smlouvy na dopravní obslužnost ve veřejné linkové dopravě a v drážní dopravě.

V roce 2018 došlo k mnoha zásadním změnám v organizaci veřejné dopravy IDSOK, ale také z pohledu kompetenci a povinností KIDSOK. Od 1. 1. 2018 KIDSOK disponuje tzv. Clearingovým centrem IDSOK, které slouží k rozúčtování výnosů (tržeb z jízdného) mezi jednotlivé zúčastněné dopravce v rámci IDSOK. Od 1. 1. 2018 bylo spuštěno bezhotovostní odbavení v rámci autobusové příměstské i městské hromadné dopravy v Prostějově, Šumperku, Zábřehu a Přerově přímo v dopravních prostředcích dopravců IDSOK. Bezkontaktní platební kartu lze využít také

ve vozidlech IDSOK jako nosiče platné časové jízdenky. Od 1. 1. 2018 zahájil činnost Centrální dispečink Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje, který sleduje a patřičně reaguje na mimořádné události negativně ovlivňující provoz, koordinuje spoje jednotlivých druhů dopravy a dopravců a dohlíží na průběh garantovaných návazností spojů IDSOK. S platností od 1. 1. 2018 došlo k zásadním změnám také v systému úhrady finančních prostředků na zajištění dopravní obslužnosti. V letech 2008–2017 byla dopravcům provozujícím veřejnou linkovou dopravu v Olomouckém kraji hrazena prokazatelná ztráta, která vznikla plněním závazku veřejné služby na základě každoročně stanoveného odborného odhadu prokazatelné ztráty. Od 1. 1. 2018 je hrazena kompenzace na zajištění dopravní obslužnosti pro jednotlivé provozní oblasti samostatně.

Dopravní obslužnost veřejnou dopravou IDSOK

Rozsah dopravní obslužnosti v IDSOK rok od roku roste. Za posledních šest let byl rozsah navýšen o více než třetinu, až na celkových 36 520 041 km ujetých v roce 2018. Ač má železniční doprava v Olomouckém kraji nezastupitelné místo a je páteřním dopravním systémem, naprostá většina dopravní obslužnosti v IDSOK (76,43 %) je realizována prostřednictvím autobusové dopravy. Většinu (77,78 %) autobusové dopravy pak tvoří dopravní výkony veřejné linkové dopravy, téměř čtvrtina výkonů pak připadá na autobusovou dopravu v rámci měst (MHD). Regionální železniční doprava pak tvoří pouze 16,5 % všech výkonů v IDSOK.

Dopravní obslužnost v IDSOK zajišťuje celkem šest různých dopravců. V autobusové dopravě jsou to: ARRIVA MORAVA a.s., FTL – First Transport Lines, a.s., VOJTILA TRANS s.r.o., DPMO a.s., ČSAD Frýdek – Místek a.s., v železniční dopravě pak dopravce České dráhy, a.s. Dalších devět dopravců nabízejících přepravní službu na území Olomouckého kraje (v závazku veřejné služby jiného kraje) minimálně uznává časové jízdní doklady IDSOK.

Výše uvedené výkony generuje celkem 300 linek. V roce 2018 došlo ke snížení počtu provozovaných linek v rámci IDSOK z 366 na 300. Důvodem tohoto poklesu byla nová Koncepce veřejné linkové dopravy, na základě které došlo k redukci počtu linek s malým množstvím spojů, jejichž trasa byla převážně stejná jako některých jiných linek. Konkrétně obslužnost v rámci IDSOK zajišťuje 210 příměstských autobusových linek, 66 městských autobusových linek, 16 vlakových a 8 tramvajových linek.

MHD v Olomouci provozuje Dopravní podnik města Olomouc, linky olomoucké MHD jsou plně integrovány do IDSOK. V současné době je v rámci MHD Olomouc provozováno 25 autobusových linek a 8 tramvajových linek, přičemž jedna linka je nová od roku 2018.

V roce 2018 byla dokončena v rámci MHD Olomouc obnova vozového parku autobusů a vozy bez bezbariérového přístupu byly již v roce 2017 zcela vyřazeny. Částečná obnova proběhla taktéž v případě tramvajového parku za podpory evropských fondů, a to pořízením osmi nízkopodlažních vozidel s klimatizací. V tramvajovém parku je 19 vozidel bez bezbariérového přístupu, ty by však měly být v budoucnu také nahrazeny. Přehled rozsahu MHD v dalších městech je uveden v tabulce 14. Noční doprava je provozována v Olomouci linkami č. 50, 51 a 52. Od půlnoci do 4:00 nejsou města v kraji veřejnou dopravou obsluhována s výjimkou města Olomouce.

Veřejná linková doprava v Olomouckém kraji je od 1. 1. 2018 zajišťována prostřednictvím dopravců ARRIVA MORAVA a.s., VOJTILA TRANS s.r.o. a FTL – First Transport Lines, a.s. na základě uzavřených Smluv o veřejných službách v přepravě cestujících veřejnou linkovou dopravou k zajištění dopravní obslužnosti Olomouckého kraje pro jednotlivé oblasti. Tyto smlouvy jsou uzavřeny na základě výběrových řízení na 14 oblastí na území Olomouckého kraje s platností po dobu 10 let, tj. do 31. 12. 2027. Veřejnou linkovou dopravu zajišťuje celkem 210 linek.

Pro zajištění **železniční regionální dopravy** od roku 2020 notifikoval Olomoucký kraj čtyři provozní soubory, a to provozní soubor Haná, provozní soubor Sever, provozní soubor Elektrická

sít Střed a Elektrická sít Nová infrastruktura. Po absolvování tržních konzultací byly v režimu přímého zadání uzavřeny desetileté smlouvy na provozní soubor Haná a Sever s dopravcem ČD, a.s. s platností od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2029. Smlouva na provozní soubor Elektrická sít Střed a Elektrická sít Nová infrastruktura na období do konce roku 2022 byla uzavřena na přímé zadání se stávajícím dopravcem ČD, a.s. z důvodu dokončení elektrifikace trati Olomouc – Uničov – Šumperk. Pro zajištění železniční dopravy na výkony v provozních souborech Elektrická sít Střed a Elektrická sít Nová infrastruktura od roku 2023 bude muset Olomoucký kraj projít dalším procesem výběru dopravce na dalších 10 let. Nadále zůstává v platnosti původní smlouva s dopravcem ČD, a.s. s ohledem na vozidla pořízená z programu ROP. S nově uzavřenými smlouvami od roku 2020 dochází k zásadní obměně vozidlového parku a také k modernizaci starších vozidel. V rámci obnovy vozidel je mimo jiné kladen důraz na postupnou obnovu vozidel tak, aby byla nízkopodlažní a vyhovovala profilům bezbariérových nástupišť. Od 1. 1. 2023 se předpokládá kompletní obnova vozidlového parku pro celou elektrickou trakci v závazku Olomouckého kraje. Železniční doprava je v Olomouckém kraji provozována na celkem 16 tratích v závazku veřejné služby Olomouckého kraje.

Dle plánu dopravní obslužnosti z roku 2019 jsou stanoveny následující obecné intervaly spojení. Pro páteřní linky 60 minut celodenně v oblasti aglomerací, 120 minut pro ostatní páteřní linky. Obslužné linky v oblasti aglomerací by měly mít základní celodenní interval 60 minut, ostatní obslužné linky pak interval 120-240 minut. Ve špičce se intervaly zásadním způsobem zkracují, o víkendu naopak prodlužují.

Vzhledem k tomu, že nároky na mobilitu a hybnost obyvatel v posledních letech v Olomouckém kraji (stejně jako obecně v České republice) rostou a na dynamice nabírá také trend přesunu městského obyvatelstva z velkých jádrových měst regionů do menších měst a obcí s dobrou dostupností do jádrového města, jsou na dopravní infrastrukturu i veřejnou dopravu v oblasti aglomerací kladeny stále vyšší a vyšší nároky. Z výše uvedených důvodů je tak nezbytně nutné neustále pracovat na revizích linkového vedení a četnosti spojů, revidovat a vytvářet páteřní linky v kraji, odstraňovat souběhy a optimalizovat dopravní systém postupným zaváděním návazných spojů garantovaných Centrálním dispečinkem IDSOK. Jedině takto je možné udržet stávající kvalitu veřejné dopravy a zajistit také její trvale udržitelný rozvoj včetně stoupajícího počtu přepravených osob.

Celkový počet přepravených osob se v posledních letech zvyšoval, v roce 2018 bylo přepraveno celkem 266 458 078 cestujících. V porovnání s rokem 2016 došlo v roce 2018 k navýšení počtu přepravených osob v Olomouckém kraji o 3 %. Přestože podíl železniční dopravy na celkovém počtu přepravených osob byl pouhých 8 %, došlo v roce 2018 v porovnání s rokem 2016 k největšímu nárůstu právě v železniční dopravě o necelých 84 % (z 11 193 225 na 20 559 601 osob). Nárůst počtu cestujících v železniční dopravě je způsobem nejen taktovým jízdním řádem, poměrně rozsáhlou nabídkou, kterou neovlivňují dopravní kongesce ve městech, ale také vyšší cestovní rychlostí na páteřních tratích a slevami pro studenty a osoby starší 65 let. Na jednotlivých radiálních tratích směřujících do Olomouce nejsou nijak výjimečné zátěže v řádu 4–5 tisíc cestujících denně v regionální dopravě, přičemž nejvytíženější spoje ve špičkách pracovního dne mají v mnoha případech špičkovou obsazenost kolem 250–300 cestujících. V budoucnu se navíc předpokládá, že obnova vozového parku a další zvyšování cestovní rychlosti povede k dalším nárůstům počtu cestujících. Největší podíl (přes 80 %) na přepravě osob v Olomouckém kraji má však aktuálně MHD. Počet cestujících v MHD Olomouc od roku 2008 meziročně klesal až do roku 2014, od něž docházelo k soustavnému navýšování až na 57,5 mil. přepravených osob za rok 2018. Přesto však v letech mezi rokem 2016 a 2018 došlo k mírnému snížení (o 0,8 %) počtu přepravených osob v MHD v Olomouckém kraji. V případě veřejné linkové dopravy, která ročně přepraví přibližně 9 % cestujících, dochází každoročně k mírnému zvýšení počtu cestujících (v průměru o 0,5 % ročně).

Cílem IDSOK je do budoucna odlehčení automobilové dopravy přesunem co největšího počtu cestujících do veřejné, ale hlavně vlakové dopravy. Obnovený vozový park již zajišťuje díky

nízkopodlažnosti vozů pohodlnou přepravu handicapovaným, ale také starším osobám a zároveň usnadňuje přepravu s kočárky. Komfortnost přepravy je cestujícím poskytována také díky plně klimatizovaných vozům, USB nabíječkám anebo bezplatné Wi-Fi (převážně ve vlacích). Odbavování cestujících je možné také prostřednictvím platby bankovní kartou. Koordinátor IDSOK také spravuje aplikaci CestujOK, která cestujícím nabízí informace o dopravě, jízdném, aktuální čas a polohu spojů. V testovací fázi je také nákup jednorázových jízdenek prostřednictvím mobilního telefonu, který by měl být nasazen do ostrého provozu od poloviny roku 2020. Jedním z dalších cílů je také zajištění lepší provázanosti vlakových a autobusových spojů k usnadnění přestupů. Tento cíl bude od 1. 1. 2020 zásadním způsobem podpořen integrací vlakových spojů a sledováním vozidel v rámci Centrálního dispečinku IDSOK.

Příležitosti a možný prostor pro zlepšení je možné shledávat v rekonstrukci železničních budov, zajištění větší spolehlivosti drážní dopravy a vyřešení kapacitních problémů autobusového nádraží.

Problémem, se kterým se novodobě především veřejná linková doprava potýká, jsou dopravní kongesce na hlavních komunikacích při příjezdu nebo odjezdu z center. I přes revize linkového vedení, úpravy jízdních řádů, práci Centrálního dispečinku IDSOK, fungování aplikace CestujOK a mnohé další kroky pro přiblížení veřejné dopravy cestujícím není možné zajistit přesnost spojů veřejné linkové dopravy, která je pro cestující klíčová. S rostoucími intenzitami provozu tak především v aglomeračních oblastech klesá spolehlivost veřejné dopravy. Tuto problematiku je možné řešit především technicky úpravou komunikací (budováním preferenčních pruhů vyhrazených pouze pro veřejnou dopravu), preferencemi na světelných signalizacích apod. Toto je do budoucna velkou výzvou, kterou se bude muset Olomoucký kraj zabývat ve spolupráci s vedením jednotlivých měst.

Cyklodoprava

Rozvoj cyklistické dopravy představuje v Olomouckém kraji velký potenciál. Olomoucký kraj má pro tuto oblast vlastní Koncepti rozvoje cyklistické dopravy pro období 2017–2025, ze které vychází i tato kapitola. O významu cyklistické dopravy pro Olomoucký kraj svědčí zřízení pozice městského cyklokoordinátora, která je zřízena ve městech Litovel, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk a Uničov. Od roku 2018 je zřízená také pozice krajského cyklokoordinátora. Cyklodoprava je důležitým tématem také ve Strategii ITI Olomoucké aglomerace, v rámci níž je cyklodopravě věnován specifický cíl 3.1 Zlepšení mobility v rámci aglomerace a konkrétní opatření 3.1.2 Výstavba a rekonstrukce cyklistické infrastruktury.

Cyklodoprava snižuje ve městech negativní vlivy individuální automobilové dopravy na kvalitu ovzduší a snižuje hluk z dopravy (náhrada používání automobilu se spalovacím motorem), ve venkovských oblastech se kvalitní infrastruktura pro cyklisty může stát významným faktorem pro dopravu do školy i zaměstnání a rozvoj cestovního ruchu. Využívání kola jako dopravního prostředku pro přepravu do škol či zaměstnání napomáhá rovinatý charakter jižní části kraje.

Aktuálně se na území kraje nachází přibližně 257 km cyklistických stezek a vyznačených pruhů. Přes systematickou podporu jejich výstavby však stále přetrvává výrazný infrastrukturní deficit, vedoucí ke snížené bezpečnosti a zvýšenému riziku nehod při interakci cyklistické dopravy s jinými druhy dopravy (převážně silniční) a také ke snížené urbanistické hodnoty centrálních míst a os (např. náměstí, hlavní ulice). Olomoucký kraj financuje budování cyklostezek převážně z krajského rozpočtu.

Vzhledem k narůstajícímu počtu soukromých automobilů je převážně ve městech potřeba podporovat formy sdílené dopravy. Jednou z takovýchto forem je bike-sharing, tedy sdílení jízdních kol, jehož prostřednictvím může dojít ke zlepšení efektivity dopravy, úspoře uličních prostor a snížení emisí z dopravy. Na území Olomouckého kraje funguje tato forma sdílených kol zatím pouze v Olomouci a Prostějově. Další formou podpory sdílené dopravy například při cestách do práce je program Bike&Ride, propojující cyklistickou a městskou hromadnou dopravu.

Rozvoj cyklistické dopravy má potenciál také v oblasti cestovního ruchu, vzhledem k velkému počtu turistických cílů a atraktivit v kraji, a to převážně v oblastech s vodními toky, jejichž břehy jsou přístupné pro cyklisty a také v oblastech s železničními koridory, které nemívají velké převýšení. Díky své krajinné rozmanitosti však může Olomoucký kraj nabídnout také různé náročnosti cyklistických tras od nenáročných kolem vodních toků až po sportovní a adrenalinové trasy v pohoří Hrubého Jeseníku.

Vzhledem k tomu, že se cykloturistika stává velmi populární pro trávení aktivní formy volného času, je nutné respektovat také tyto požadavky v oblasti cestovního ruchu. Potřeby rekreačních cyklistů se odlišují od potřeb cyklodopravy. Kromě bezpečné komunikace s minimálním provozem motorových vozidel je zásadní také atraktivita vedených tras, ať už v podobě okolní krajiny, dobré dostupnosti k turistickým cílům či odpočinku a občerstvení u odpočívadel a pohostinských zařízeních, s možností úschovy a zaparkování kol anebo ubytováním a přenocováním pro rekreační a dálkové cyklisty.

Olomouckým krajem procházejí dva dálkové evropské koridory Eurovelo. V severojižním směru prochází krajem koridor Eurovelo 9, který vede z polského Gdaňsku do Puly v Chorvatsku. Na území kraje je trasa plánována ze severu od hranice s Polskem a prochází městy Jeseník, Hanušovice, pokračuje kolem Šumperku a Zábřehu přes Litovel do Olomouce. Následně kolem Prostějova pokračuje mimo území kraje směrem na Blansko.

Druhý koridor, Eurovelo 4, směřuje z Roscoffu ve Francii do Kyjeva na Ukrajině. Na území kraje vstupuje od Otrokovic u Kojetína, následně se stáčí na Přerov a pokračuje přes Lipník nad Bečvou a Hranice dále na Nový Jičín.

Územím Olomouckého kraje je vedeno rovněž několik českých dálkových cyklotras. Konkrétně Moravská stezka č. 4 (shodná s Eurovelo 9) a Jantarová stezka č. 5, která protíná jižní část kraje a spojuje Prostějov s Olomoucí a Přerovem. Několika málo kilometry na území kraje zasahují cyklotrasy č. 8, 14, 50 a 52. Každoročně se síť cyklostezek v Olomouckém kraji zdatelně rozrůstá, do konce roku 2020 lze předpokládat dokončení dvou posledních úseků Jantarové stezky.

Velmi úspěšným projektem v oblasti cyklistické dopravy bylo postavení cyklověže pro úschovu kol v Přerově, která je plně využívána. Plánováno je také další postavení nové cyklověže v Šumperku, Hranicích a plánovaná je také v Prostějově. Nedostatek či špatný technický stav úschovných prostor a stojanů pro kola je překážkou pro rozvoj cykloturistiky a programu Bike&Ride.

Letecká a vodní doprava

Na území Olomouckého kraje není v provozu veřejné letiště s pravidelným civilním provozem. Neveřejné letiště nabízející letecké výcviky a vyhlídkové lety se nachází v Přerově. Toto letiště lze chápat spíše jako rozvojovou plochu, brownfield, případně plochu pro terminál kombinované dopravy. V Olomouci existuje pouze malé travnaté letiště. Nejbližší letiště s pravidelnou leteckou dopravou se nacházejí v Brně a Ostravě, významnější letiště pak v Praze, Vídni, Vratislavi, Katovicích a Krakově.

Význam vodní dopravy je v současné době v Olomouckém kraji velmi malý, pouze několik úseků řek, hlavně Moravy a Bečvy, slouží k rekreaci a sportovnímu využití. V případě vybudování vodního koridoru Dunaj – Odra – Labe může podle některých studií vzrůst význam vodní dopravy pro průmysl, jelikož v současném návrhu prochází jižní části kraje a počítá s přístavy v Olomouci a Přerově. U Přerova se dunajská větev D-O-L (ze Slovenska od Břeclavi) rozděluje na labskou větev (pokračující směrem na Olomouc a Pardubice) a oderskou větev (do Ostravy a dále do Polska). Vzhledem k termínům případné výstavby i nedořešených ekonomických i environmentálních dopadů, přesahuje myšlenka D-O-L horizont i cíle SROK.

A stylized graphic of a green leaf with white veins, positioned in the upper left quadrant of the page. The leaf is composed of several overlapping, rounded shapes that form its structure.

Životní prostředí a technická infrastruktura

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Hlavní zjištění

Životní prostředí

- Olomoucký kraj se stejně jako ostatní kraje bude potýkat s klimatickými změnami.
- Kvalita ovzduší je v severní a jižní části kraje rozdílná a ovlivněna převážně lokálním vytápěním, dopravou a v jižní části kraje také průmyslem a energetikou.
- Silně znečištěnými toky jsou dolní toky Hané a Romže (Valová), naopak nejméně znečištěné jsou Branná, Desná, Krupá.
- Převládá zemědělská půda (52,6 %).
- V rámci nezemědělské půdy převládají lesní plochy (35,3 %) a jejich podíl tak převyšuje průměrnou lesnatost celé České republiky (34 %).
- Olomoucký kraj je spolu s Moravskoslezským krajem nejvíce postiženým krajem kůrovcovou kalamitou v ČR. V porovnání s rokem 2014 bylo v roce 2018 vytěženo trojnásobné množství kalamitního dřeva.

Technická infrastruktura

- V kraji setrvávají rozdíly ve vybavenosti vodovodů, kanalizacemi, plynifikacemi v závislosti na poloze a sídelní struktuře.

Fyzicko-geografická charakteristika

Ráz krajiny Olomouckého kraje je poměrně rozmanitý. Na severu regionu je reliéf krajiny velmi hornatý (Rychlebské hory, Hrubý Jeseník) a dominuje mu nejvyšší hora kraje – Praděd s výškou 1 491 m n. m. Pohoří Hrubý Jeseník pak tvoří CHKO Jeseníky, které jsou nejlesnatější chráněnou krajinnou oblastí v České republice. Naproti tomu jižní a centrální část regionu je vyplněna úrodnými nížinami Hornomoravského úvalu, jehož osou je řeka Morava. Právě v údolní nivě této řeky se nachází druhé CHKO v kraji, a to Litovelské Pomoraví. Řeka Morava jako nejvýznamnější vodní tok regionu, kde průměrný roční průtok (měřený na stanici Olomouc – Nové Sady)³ dosahuje hodnoty 26,4 m³/s, tvoří přirozené povodí většiny území kraje (severní část kraje – většina SO ORP Jeseník a Oderské Vrchy – spadá do povodí Odry) a jejím úmořím je Černé moře. Na hladině této řeky se rovněž nalézá nejnižší položený bod celého kraje (190 m. n. m.), a konkrétně u Kojetína v okrese Přerov. Západní a východní okraj pak tvoří přechod mezi oběma typy reliéfu, neboť zde má krajina většinou pahorkatinný ráz. V Olomouckém kraji se nacházejí rovněž krasové jevy. Například v okolí Supíkovice se lze setkat s tvary tropického krasu tzv. mogoty, což jsou osamocené vrchy kuželovitého tvaru vystupující nad jinak rovinný terén a tvořené vápenci či mramory. Dalším příkladem mohou být i ostrovní hory, které se nacházejí v oblasti Žulovské pahorkatiny. Kromě řady významných jeskyní (Mladečské, Zbrašovské aragonitové) se v kraji nachází také vůbec nejhlubší propast v České republice, a to propast Hranická.

Geologie území

Olomoucký kraj se nachází na rozhraní mezi starší Českou vysočinou (většina území) a mladším pohořím Západních Karpat. Podstatná část kraje je vyplněna čtvrtohorními neboli kvartérními usazeninami (hlíny, spraše, štěrky), které dominují území Hornomoravského úvalu. Nacházejí se však i v oblasti Vidnavské nížiny a Žulovské pahorkatiny, kde se rovněž vyskytují i přeměněné horniny (ruly, pararuly). Území Hanušovicka budují starohorní zvrásněné horniny (fylity, svory) a místy se opět objevují i horniny přeměněné (ortoruly). Východní oblast Nízkého Jeseníku

³ Evidenční list hlásného profilu č. 317 ČHMÚ

a taktéž západní okraj regionu je tvořen prvohorními horninami (břidlice, vápenec). V menší míře se lze setkat i s vulkanickými horninami (amfiboly, diabasy), a to v oblasti Hrubého Jeseníku.

Geomorfologické členění

Z hlediska geomorfologického členění lze region zařadit jak do Hercynského systému (celá severní, západní a taktéž východní část Olomouckého kraje), tak i do systému Alpskohimalájského (jižní okraj a centrální část Olomouckého kraje). Při členění na provincie se jedná o Českou vysočinu a Západní Karpaty. Mezi geomorfologické celky s nejvyšší plochou v celém kraji patří Hornomoravský úval, Nízký a Hrubý Jeseník, Zábřežská či Hanušovická vrchovina a rovněž Rychlebské hory. Na území kraje zasahuje taktéž nepatrná část geomorfologického celku Orlických hor ze sousedního Pardubického kraje. Kompletní přehled všech geomorfologických celků nacházejících se na území kraje nabízí následující tabulka.

Tabulka 15: Geomorfologické celky v Olomouckém kraji

Pořadí	Název celku	Oblast	Subprovincie	Provincie	Systém
1.	Vyškovská brána	Západní vněkarpatské sníženiny	Vněkarpatské sníženiny	Západní Karpaty	Alpsko-himalájský
2.	Litenčická pahorkatina	Středomoravské Karpaty	Vnější Západní Karpaty		
3.	Hornomoravský úval	Západní vněkarpatské sníženiny	Vněkarpatské sníženiny		
4.	Podbeskydská pahorkatina	Západobeskydské podhůří	Vnější Západní Karpaty		
5.	Moravská brána	Západní vněkarpatské sníženiny	Vněkarpatské sníženiny		
6.	Vidnavská nížina	Krkonoško-jesenické podhůří	Krkonoško-jesenická soustava	Česká Vysočina	Hercynský
7.	Zlatohorská vrchovina	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
8.	Žulovská pahorkatina	Krkonoško-jesenické podhůří	Krkonoško-jesenická soustava		
9.	Rychlebské hory	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
10.	Králický Sněžník	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
11.	Hanušovická vrchovina	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
12.	Kladská kotlina	Orlická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
13.	Orlické hory	Orlická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
14.	Mohelnická brázda	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
15.	Zábřežská vrchovina	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
16.	Drahanská vrchovina	Brněnská vrchovina	Česko-moravská soustava		
17.	Nízký Jeseník	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		
18.	Hrubý Jeseník	Jesenická oblast	Krkonoško-jesenická soustava		

Zdroj: Národní geoportál INSPIRE (geoportal.gov.cz), Geologie – tematická mapa, vlastní zpracování

Klimatické poměry

Podle klimatologické klasifikace E. Quitta z roku 1971 lze vymezit na území Olomouckého kraje několik typů klimatických oblastí. Za nejteplejší a nejsušší oblast je označován Hornomoravský úval, který je klasifikován jako teplá oblast T2. Je charakteristická průměrnou roční teplotou vzduchu mezi 8 a 9 °C⁴ a s průměrným ročním úhrnem srážek 500–600 mm⁵ se rovněž jedná o nejsušší oblast v celém kraji. Obdobné roční teploty vzduchu se vykytují taktéž na malém území Vidnavské nížiny v severní části kraje.

Centrální části regionu lze dle uvedené makroklimatické regionalizace označit za mírně teplé oblasti (MT 7–11), které s postupem na sever přecházejí v chladnou oblast. Navazující podhůří a přilehlé vrchoviny spadají do chladné klimatické podoblasti CH 7 a roční úhrny srážek se zde pohybují mezi 1 000 a 1 200 mm ročně. Oblast Hrubého Jeseníku a Králického Sněžníku tvoří nejchladnější část území Olomouckého kraje a jsou řazeny do chladné podoblasti CH 4. Průměrná roční teplota vzduchu se zde pohybuje v intervalu 0–3 °C. Rovněž se jedná o oblast velmi bohatou na srážky, což dokazují hodnoty průměrných ročních úhrnů srážek, které zde přesahují až 1 200 mm za rok.

Změna klimatu

Uvedené charakteristiky jsou ovlivňovány aktuálním i budoucím vývojem klimatu, kdy se podle současné predikce očekává relativně vysoký nárůst teplot v zájmovém území v budoucnosti. Tato situace se již v současnosti projevuje zejména suchem, zvyšujícími se teplotami (včetně prodlužování vln veder), extrémními klimatickými jevy (povodně, bouře, vítr, požáry) atd. Uvedená skutečnost pak má přímé dopady na rozvoj území a projevuje se v různých oblastech života. Zejména se jedná o dopady v oblasti zemědělství (gradace škůdců, snižování výnosů), lesnictví (usychání smrkových porostů a rozvoj škodlivého hmyzu v důsledku lepších klimatických podmínek pro jeho gradaci i v důsledku oslabení lesních porostů), sociální a zdravotní sféře (dopady vln veder na seniory, děti a nemocné) a v neposlední řadě také na cestovní ruch (snižování konkurenceschopnosti zimních středisek v důsledku nedostatku sněhu i vody na zasněžování atd.).

Olomoucký kraj si uvědomuje potřebu reagovat na změny klimatu, v současnosti začal hledat řešení v oblasti hospodaření s vodou a obnovitelných zdrojů (viz dále v části věnované energetice). Olomoucký kraj v roce 2020 dokončí Strategii Olomouckého kraje o vodě, která se bude věnovat návrhům na zlepšení hospodaření s vodou v zastavěném území i v mimo zastavěná území. Také se v oblasti hospodaření s vodou předpokládá vznik systému osvěty, vzdělávání a zapojení do inovačního procesu.

Ovzduší – Emise a Imise

Emise

Stejně jako v ostatních krajích ČR došlo mezi lety 2008–2017 i v Olomouckém kraji k poklesu emisí znečišťujících látek TZL, SO₂, NO_x, CO, VOC a NH₃.

Emise TZL vyprodukované v Olomouckém kraji v roce 2017 (celkově 3 tis. t) pocházely především z malých stacionárních zdrojů, (74,7 %), zejména pak z lokálního vytápění domácností. Tyto emise se daří snižovat také prostřednictvím tzv. kotlíkových dotací. V letech 2016 až 2018 poskytl přes 2 700 kotlíkových dotací v celkové výši přes 300 mil. Kč. V kraji byla v roce 2019 vyhlášena

⁴ ČHMÚ – průměrná roční teplota vzduchu za období 1961–1990

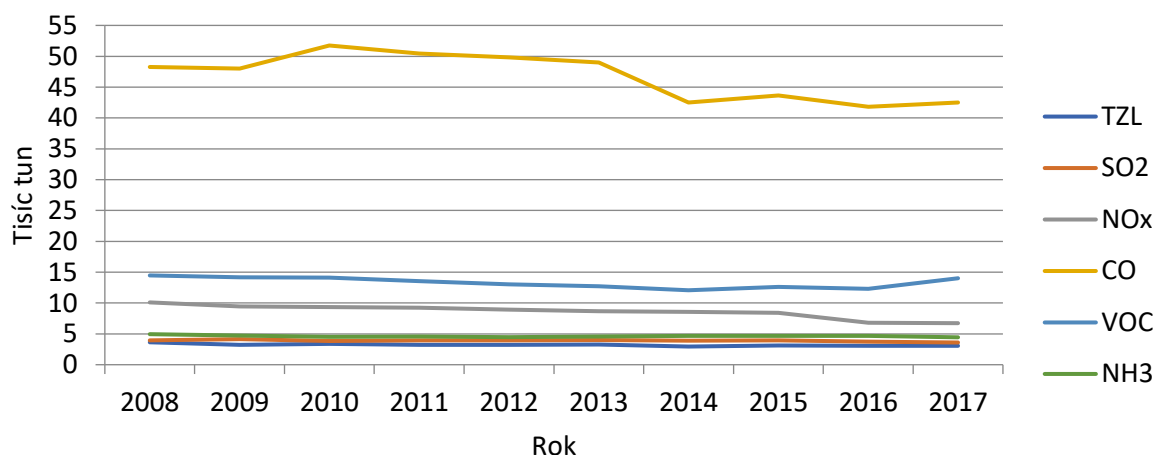
⁵ ČHMÚ – průměrný roční úhrn srážek 1961–1990

v pořadí již 3. výzva na výměnu domácích kotlů na pevná paliva pro období 2019–2023, kdy má být vyměněno nejméně 1715 zařízení.

Nejvyšší podíl měly tyto malé zdroje i na celkových emisích CO, a to 81,9 % z celkového objemu 42,5 tis. t. Emise SO₂ (celkově 3,6 tis. t) byly emitovány především při výrobě elektřiny a tepla (80 %), emise NO_x (celkově 6,7 tis. t) pak především z mobilních zdrojů, resp. z dopravy (51,0 %). Emise NH₃ s celkovou produkcí 4,4 tis. t souvisely v kraji zejména se zemědělskou činností, především s chovem hospodářských zvířat (98,5 %). Vznik emisí VOC (14,0 tis. t) byl vázán na používání a výrobu organických rozpouštědel (87,0 %). [8] [9]

Dle ČHMÚ jsou největším zdrojem emisí VOC lokální topeniště (nedokonalé spalování tuhých paliv). V roce 2017 je možné sledovat jejich opětovný nárůst, možná je souvislost s chladnější zimou oproti roku 2016.

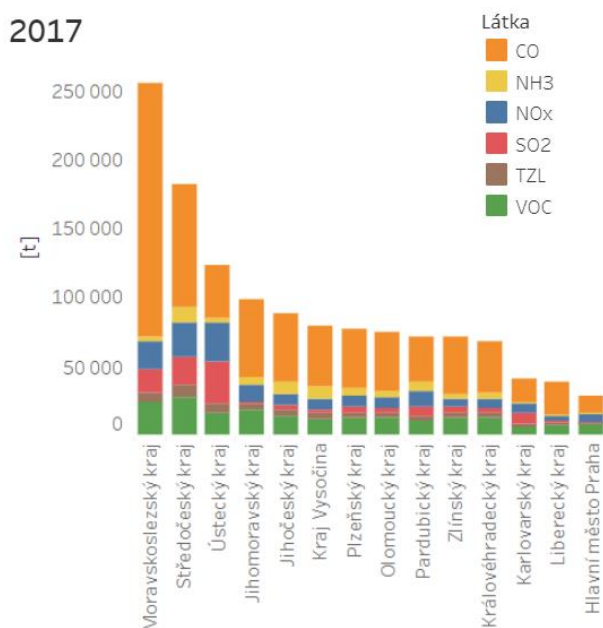
Graf 16: Vývoj emisí hlavních znečišťujících látek v Olomouckém kraji v období 2008–2017

Zdroj: Český hydrometeorologický úřad, vlastní zpracování

V mezikrajském srovnání za rok 2017 byly emise základních znečišťujících látek na území Olomouckého kraje průměrné.

Graf 17: Krajské srovnání emisí základních znečišťujících látek v roce 2017

Zdroj: ISAAR, Ministerstvo životního prostředí ČR, vlastní zpracování

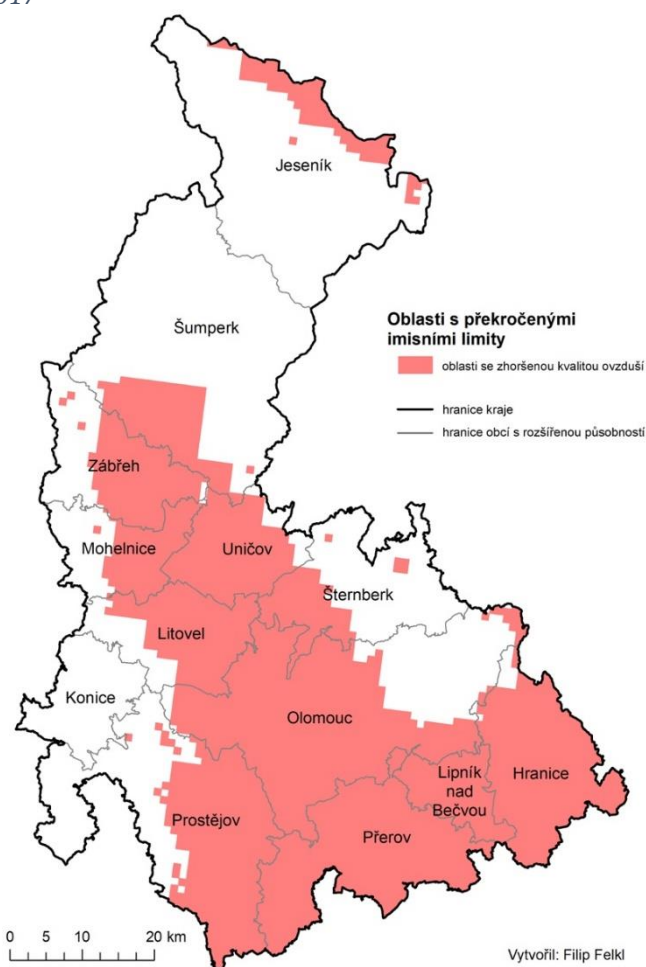

V souvislosti s obnovou vozového parku poklesly v období 2008–2017 emise NO_x, VOC, CO a suspendovaných částic z dopravy. V závěru hodnoceného období však poklesový trend emisí již dále nepokračoval, emise NO_x v roce 2017 meziročně stouply o 1,1 %, emise ostatních sledovaných látek pak mírně poklesly nebo stagnovaly. Emise skleníkových plynů z dopravy provázané s vývojem spotřeby paliv v dopravě v období 2008–2017 mírně narůstaly. V meziročním srovnání stouply emise CO₂ z dopravy v roce 2017 o 2,6 % a emise N₂O o 2,7 %. Důvodem je celkový nárůst dopravy.

Imise

Ucelenou informaci o kvalitě ovzduší na území Olomouckého kraje udává následující mapa oblastí s překročením imisních limitů (oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší – OZKO). Dle tohoto vymezení došlo v roce 2017 na více než 50 % území kraje k překročení imisního limitu pro alespoň jednu znečišťující látku (bez zahrnutí přízemního ozónu). Při hodnocení kvality ovzduší se zahrnutím přízemního ozónu se v roce 2017 jednalo o 79,9 % území kraje. [8]

Obrázek 15: Mapa oblastí kraje s překročenými imisními limity OZKO bez započtení přízemního ozónu v roce 2017

Zdroj: ČHMÚ, vlastní zpracování

Kvalita ovzduší v Olomouckém kraji je ovlivněna především silniční dopravou a vytápěním domácností, rozptyl je ovlivňován aktuálními meteorologickými podmínkami. [8]

Olomoucký kraj ve srovnání s ostatními kraji ČR tak patří mezi kraje s poměrně znečištěným ovzduším. Z hlediska kvality ovzduší však lze území kraje rozdělit na dvě odlišné oblasti. Stav ovzduší na severu regionu, tedy ve vyšších polohách Jeseníků, lze považovat za dobrý. Ovšem i v této oblasti se již při špatných rozptylových podmínkách objevují smogové situace (např. město Jeseník). Také severní část kraje při hranicích s Polskou republikou patří dle OZKO ke znečištěným

oblastem (zde je možné předpokládat přeshraniční vliv emisí z polské strany hranice). Odlišná situace než v horských oblastech (kromě severní strany Jeseníků) panuje v jižní části kraje, kde jsou situována největší města. V rámci oblasti je dlouhodobě špatná situace v Přerově. Ta je způsobena nejen stacionárními zdroji (např. Teplárna Přerov či výrobce anorganických chemických produktů PRECHEZA, a. s.), ale i intenzivní tranzitní dopravou a nedokonalým spalováním v lokálních topeništích. V menší míře se zde může projevovat také vliv přenosu škodlivých látek z ostravské aglomerace, a to především při severovýchodním proudění vzduchu. Nízká kvalita ovzduší je rovněž v Olomouci a Prostějově (mj. také vliv zemědělství v okolí).

V roce 2017 docházelo na stanicích imisního monitoringu na území Olomouckého kraje k překračování imisních limitů koncentrací dvou škodlivin, a to suspendovaných částic frakce PM_{10} a benzo(a)pyrenu. Ke zvýšeným koncentracím PM_{10} velkou měrou přispívají domácí topeniště, dopravní zátěž a v oblasti Hornomoravského úvalu také značné zemědělské využití půdy. V roce 2017 byl překročen imisní limit pro 24hodinovou koncentraci PM_{10} ($L_v = 50 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, maximální povolený počet překročení za kalendářní rok je 35krát). K překročení došlo na pěti lokalitách, k největšímu počtu překročení došlo na stanici Přerov (53x a maximální 24hodinová koncentrace dosáhla $197,3 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$).

Imisní limit pro průměrnou roční koncentraci benzo(a)pyrenu ($L_v = 1 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$) byl v roce 2017 překračován na dvou lokalitách v Olomouci, přičemž na stanici Olomouc-Hejčín dosáhla hodnota průměrné roční koncentrace $1,5 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$. Vysoké koncentrace benzo(a)pyrenu souvisejí především s lokálním vytápěním domácností.

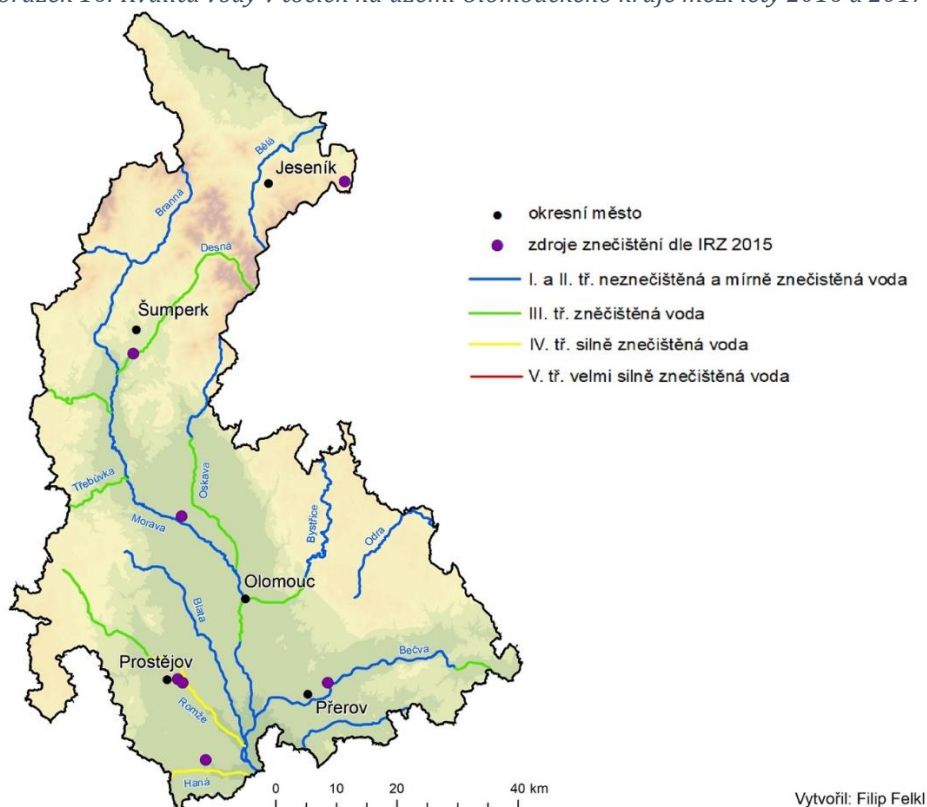
Kvalita vod a riziko záplav

Stejně jako na celém území republiky, tak i v Olomouckém kraji se kvalita povrchových vod zlepšuje. Mezi nejméně znečištěné vodní toky regionu patří řeka Branná, Desná či Krupá, které tečou mezi Šumperkem, Králickým Sněžníkem a Jeseníkem. Právě v těchto horských oblastech se nacházejí rovněž významné zdroje pitné vody. Nacházejí se zde dvě Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) – Žamberk-Králíky a Jeseníky. Třetí CHOPAV – Kvartér řeky Moravy se nachází jižněji, v oblasti od Šumperka, a pokračuje přes Litovel až k Olomouci. Mezi úseky řek, které jsou hodnocené silně znečištěné, dolní toky řek Haná a Romže (Valová). Mezi znečištěné toky patří dolní toky Desné, Moravské Sázavy, Bystřice, horní tok Romže, Bečva u Hranic a řeka Oskava. Jakost vody je ovlivňována především plošným znečištěním ze zemědělství a komunálním bodovým znečištěním. Ze zdrojů znečištění, evidovaných v Integrovaném registru znečištění (IRZ), je nejvýznamnější potravinářský a těžební průmysl a odpadní vody vypouštěné z ČOV. [8]

Některé části kraje jsou významně ohrožovány záplavami, a to především v oblasti řeky Moravy (úsek od Litovle přes Olomouc až po soutok s Bečvou) a také podél toku Bečvy a v záplavových oblastech jesenických toků. Je to mimo jiné způsobeno intenzivním zemědělským využitím krajiny, která necitlivými zásahy ztratila retenční schopnosti, tj. schopnost pojmout či pozdržet dostatečné množství vody. Narušena je také regulace vody v zalesněných oblastech Jeseníků. Důvodem je převaha smrkových monokultur, které jsou na rozdíl od původních dřevin (buk, habr), schopné zadržet pouze minimum vody. V současnosti je také velká část těchto lesů postižena kalamitou, způsobenou spolupůsobením dopadů klimatické změny a kůrovcovou gradací v suchem oslabených porostech a na svazích vznikly rozsáhlé holiny. Kromě obětí na životech a materiálních škod představují povodně riziko také environmetální, neboť mohou vést ke kontaminaci půdy a podzemních vod.

Obrázek 16: Kvalita vody v tocích na území Olomouckého kraje mezi lety 2016 a 2017

Zdroj: Cenia, vlastní zpracování

Využití a eroze půdy

Struktura půdy

Celé území je charakteristické značnou pestroostí půdních typů. Jižní část (zejména Haná) vyplňují úrodné černozemě, na které dále navazují hnědozemě. Tato část regionu má pro zemědělství vynikající předpoklady, což dokazují i hektarové výnosy dosahující na celostátní úrovni jedněch z nejvyšších hodnot. Pěstují se zde zejména sladovnický ječmen, pšenice, cukrovka a také chmel. V menší míře jsou zde zastoupeny také luvizemě, které slouží především pro pěstování méně náročných druhů plodin. Směrem k centrální a severní části regionu se stává dominantním půdním typem kambizemě, která je vůbec nejrozšířenějším půdním typem v ČR. V oblasti Jeseníků jsou zastoupeny půdy podzolové, které se místy střídají s půdním typem pseudoglej. Napříč celým územím kraje se podél větších vodních toků rozprostírají nivní půdy. Pod Velkým a Malým mechovým jezírkiem na Rejvízu, tj. největším rašeliništěm na Moravě, se nachází i tzv. organozem (rašeliništní půda).

Z celkové rozlohy Olomouckého kraje připadalo v roce 2017 52,6 % na zemědělskou půdu. Podíl zemědělské půdy je nejvyšší v okresech Přerov a Prostějov, kde dosahuje až 70 % z celkové plochy okresu (shodně 68,7 %). Ačkoli se podíl orné půdy za poslední roky neustále snižuje, stále tvoří většinu zemědělské půdy (73,8 %), k celkové výměře kraje pak činí rozloha orné půdy 38,9 %. V rámci nezemědělské půdy převládají lesní plochy (35,3 %) a jejich podíl tak převyšuje průměrnou lesnatost celé České republiky (34 %). [10]

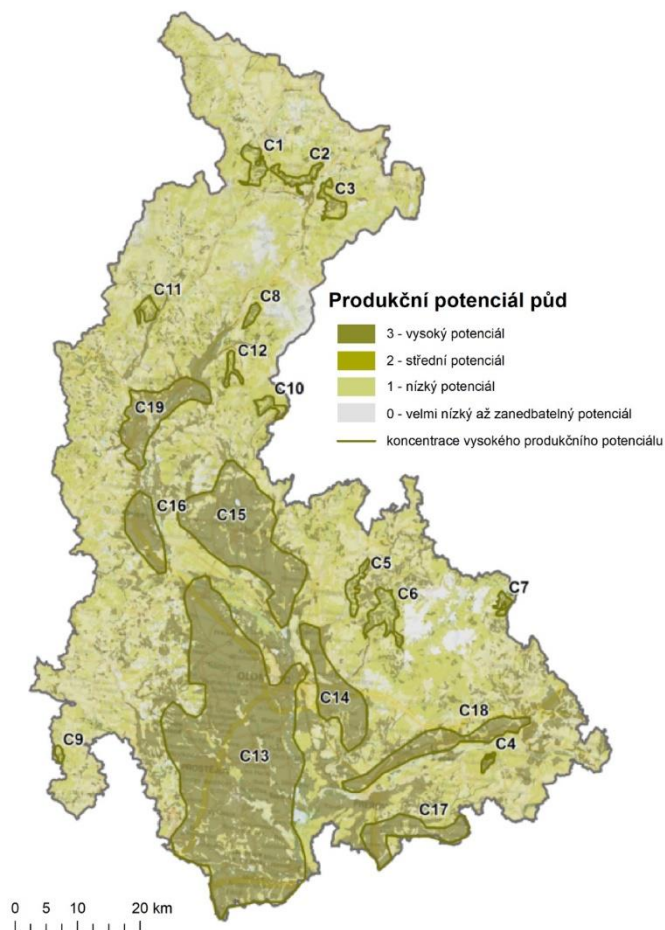
Rozložení zemědělské půdy v Olomouckém kraji je logicky do značné míry inverzním obrazem rozložení lesů. Výraznou převahu má zemědělská půda především v níže položených a méně členitých partiích území.

Konkrétní přírodní hodnota zemědělské půdy je dána především její úrodností, která je jedním ze základních faktorů promítajících se do stanovení tříd ochrany ZPF. Plochy s relativně

nejcennější zemědělskou půdou používají nejvyšší míru ochrany a jsou zařazeny do I. třídy, případně II. třídy z celkem pěti rozlišovaných tříd ochrany ZPF.

Rozložení zemědělské půdy s I. a II. třídou ochrany ZPF na území Olomouckého kraje je patrné z následujícího obrázku. Zcela dominantní je zemědělská půda s I. a II. třídou ochrany v Hornomoravském úvalu a Mohelnické brázdě.

Obrázek 17: Produkční potenciál půd v Olomouckém kraji. Půdy s vysokým potenciálem (3) jsou půdy I. a II. třídy ochrany ZPF

Zdroj: Olomoucký kraj, Územní studie krajiny Olomouckého kraje

Vodní a větrná eroze půdy

Z hlediska potenciální degradace půdy sehrávají největší roli voda a vítr. V případě větrné eroze jsou klasifikovány jako „mírně ohrožená půda“ oblasti Hornomoravského úvalu. Východní okraje této geomorfologické jednotky a rovněž menší části Moravské brány (zejména podél řeky Bečvy) jsou pak již klasifikovány jako „půda ohrožená“ větrnou erozí. V současnosti je větrnou erozí ohrožena také severní část kraje, tj. především oblast Zlatých hor, zejména v důsledku odlesňování (kúrovcová kalamita). K zásadním činitelům, které erozi podmiňují, tedy patří především antropogenní zásahy (zemědělské obhospodařování, odlesnění atd.). Z těchto důvodů jsou nejvíce ohroženy zemědělské oblasti v jižní části regionu a odlesněné části na severu kraje. Větrná eroze zemědělských ploch také významně přispívá k vyšším hodnotám polévatého prachu (PM_{10}) v ovzduší.

V případě vodní eroze je nejvíce zasaženo území rozkládající se mezi řekou Bečvou a hranicemi Olomouckého kraje s krajem Zlínským a taktéž oblast Haná. Opět se zde projevuje problém intenzivního využívání půdy a s tím související odlesnění půdy. Dříve hustě zalesněné pohoří Jeseníků a Šumperska bylo dříve proti vodní erozi odolné, od roku 2015 však dochází ke kácení

lesních porostů (viz kalamita výše), proto se v současnosti zvyšuje i náchylnost severní části Olomouckého kraje k vodní erozi. K situaci dále přispívá nárůst extrémních klimatických jevů, způsobených klimatickou změnou.

Vegetační stupňovitost

Z hlediska vegetační stupňovitosti se na území kraje vyskytují všechny vegetační stupně kromě 1. v. s. (dubového). Hornomoravský úval a přilehlá Moravská brána spadají do 2. v. s. (bukodubový) a směrem k severu se postupně mění na 3. v. s. (dubobukový), který je postupně vystřídán 4. v. s. (bukový), 5. v. s. (jedlobukový), 6. v. s. (smrkojedlobukový), 7. v. s. (smrkový) a na nejvyšších vrcholcích Hrubého Jeseníku a Králického Sněžníku se změní v poslední – 8. v. s. (klečový). Jeseníky jsou společně s Krkonošemi jedinými pohořími v ČR, kde se klečový stupeň nachází. Výskyt této dřeviny je však výsledkem umělého vysázení na konci 19. století a jeho výskyt je v rozporu s požadavky na ochranu přírody v této CHKO a v rámci plánu dochází postupně k jejímu odstraňování. K postupnému snižování vegetačních stupňů až po 3.v.s. dochází severně od hlavního hřebene až k 3. v. s. v oblasti Vidnavské nížiny (při hranicích s Polskem).

Lesy

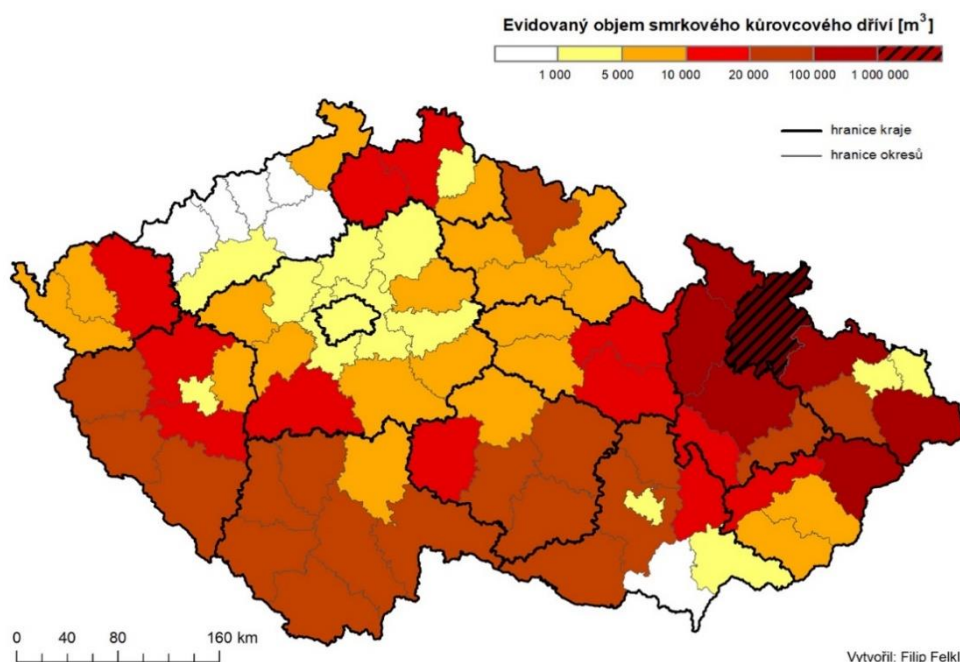
Rozložení lesů v Olomouckém kraji je výrazně nerovnoměrné. Vysoké plošné zastoupení souvislých lesních komplexů je charakteristické především pro horské a vrchovinné partie kraje.

Druhá skladba lesních porostů byla tvořena především jehličnany, nejčastěji smrky. V roce 2015 začaly v souvislosti s projevy klimatické změny (sucho, horko) a rozmnožením lýkožrouta smrkového lesní porosty v Olomouckém kraji chřadnout. V následujících letech Olomoucký kraj zasáhlo několik vichřic, které způsobily rozsáhlé holiny.

Lýkožroutem smrkovým je na území Olomouckého kraje zasažena nejvíce oblast Nízkého Jeseníku a Zlatohorsko, dále pak Olomoucko a Libavá. V roce 2018 zřídil Olomoucký kraj v souvislosti s přemnožením kůrovce kalamitní štáb.

Následující obrázek zobrazuje množství evidovaného kůrovcového dříví v roce 2016 (v m³) na území Olomouckého kraje.

Obrázek 18: Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví v Česku v roce 2016

Zdroj: LOS VÚHLM, vlastní zpracování

Z obrázku je patrné, že Olomoucký kraj byl spolu s Moravskoslezským krajem nejvíce postiženým kůrovcovou kalamitou.

Odumírání porostů je spojeno především s porosty nižších nadmořských výšek, u smrku je tento interval mezi 300-1 000 m n. m. Kromě vlivu odumírání porostů na ekonomickou a hospodářskou situaci v kraji (dřevozpracující průmysl, stavebnictví) se tyto podmínky mohou také promítnout do zdraví obyvatel kraje, kdy absence lesa a vzrostlé zeleně působí negativně na psychiku člověka. Oblast cestovního ruchu může být tímto faktem rovněž ovlivněna, neboť návštěvníci se do kraje vydávají především kvůli jeho přírodním krásám a primárně směřují do horských a podhorských oblastí Jeseníků.

Na obnažených půdách po vytěžení lesa dochází k výsadbě nových porostů. Z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) vyplynulo, že bylo v roce 2018 v Olomouckém kraji nově zalesněno 3 890 ha půdy, což bylo nejvíc v Česku, přičemž v roce 2014 se jednalo o 1 307 ha. [11]

Tabulka 16: Zalesňování a těžba dřeva v Olomouckém kraji 2014–2018

Rok	2014	2015	2016	2017	2018
Zalesňování celkem (ha)	1 307	1 761	2 375	3 250	3 890
Těžba dřeva (m ³ b. k.):					
- jehličnaté	1 398 303	1 880 516	2 225 793	2 682 563	3 116 798
- listnaté	155 041	148 662	144 330	187 787	252 168

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Při zalesňování dochází v posledních letech k mírné změně poměru výsadby listnatých a jehličnatých porostů ve prospěch listnáčů. Nejčastějšími druhy používanými k novému zalesnění jsou z listnatých buk, dub a javor, z jehličnanů pak smrk, méně borovice a jedle (viz následující tabulka). Přirozená obnova lesa je kolísavá, nevykazuje jednoznačný trend.

Tabulka 17: Typy dřevin využité k zalesňování v Olomouckém kraji 2014–2018

Rok	Zalesňování					Přirozená obnova
	Celkem (ha)	Jehličnaté		Listnaté		
		Celkem (ha)	% zastoupení z celkového počtu ha	Celkem (ha)	% zastoupení z celkového počtu ha	Celkem (ha)
2014	1 307	690	52,8	617	47,2	628
2015	1 761	920	52,2	841	47,8	541
2016	2 375	1 094	46,1	1 281	53,9	271
2017	3 250	1 596	49,1	1 654	50,9	467
2018	3 890	1 790	46,0	2 100	54,0	493

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Koeficient ekologické stability

Přírodní, resp. přírodě blízká krajina s dominujícími prvky ekologicky stabilních struktur se nachází na Šumpersku a Jesenícku. Jedná se o území, která dosahují dlouhodobě nejvyšších hodnot koeficientu ekologické stability (KES), a to především v důsledku nízké intenzity využívání zdejší krajiny a také zvýšené ochrany některých částí území (např. CHKO Jeseníky). Šternberk a Zábřeh jsou SO ORP, u nichž se hodnota KES pohybuje mezi 1,00 a 2,00, což charakterizuje krajinu jako ekologicky relativně zachovalou a vyváženou. Všechny zbylé správní obvody v kraji mají hodnotu KES pod 1,00 a lze je tedy klasifikovat jako území, které je velmi intenzivně využívané a v krajině je jen velmi málo ekologicky významných ploch. Nejnižší hodnota KES byla

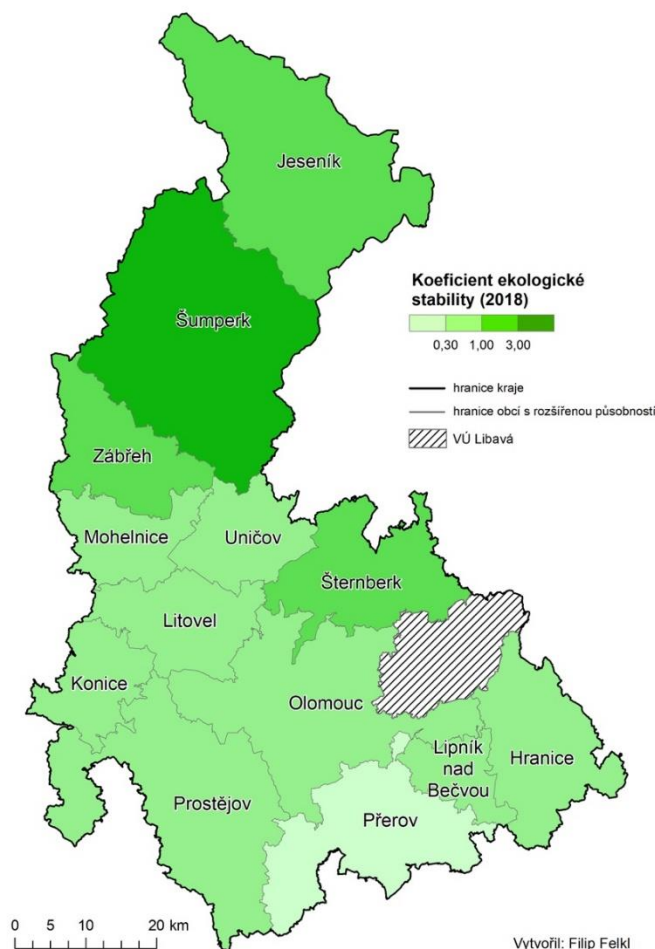
zjištěna v případě SO ORP Přerov (0,26), což lze chápat jako přímý důsledek vysokého zemědělského využití krajiny, neboť zde podíl orné půdy ze zemědělské půdy dosahuje téměř 90 %.

Tabulka 18: Koeficient ekologické stability pro jednotlivé SO ORP Olomouckého kraje k 2018

SO ORP	Hodnota KES
Šumperk	3,73
Jeseník	2,91
Šternberk	1,58
Zábřeh	1,37
Mohelnice	0,99
Konice	0,92
Litovel	0,75
Hranice	0,70
Olomouc	0,69
Lipník nad Bečvou	0,57
Uničov	0,36
Prostějov	0,32
Přerov	0,26

Zdroj: Český statistický úřad In Mozaika, vlastní zpracování

Obrázek 19: Koeficient ekologické stability Olomouckého kraje v roce 2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Příroda

Na území Olomouckého kraje se rozprostírají dvě chráněné krajinné oblasti, kterými jsou CHKO Jeseníky v severní části regionu a CHKO Litovelské Pomoraví nacházející se v centrální části kraje.

CHKO Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969 a v současnosti zaujímá rozlohu 740 km² na území dvou krajů (Moravskoslezského a Olomouckého). Nejvyšším bodem CHKO je vrchol Pradědu (1 491 m. n. m.). Území je z 80 % pokryto lesy, převážně druhotnými smrčínami nebo bučinami s mozaikovitě zachovalými zbytky přírodních lesů. CHKO je cenné pro výskyt vysokohorského bezlesí, prameny a rašeliniště a endemické druhy rostlin a živočichů. Dále také specifickým krajinným rázem, zachovalou lidovou architekturou a technickými památkami ve formě štol a podzemí, které jsou domovem chráněným letounům. Území CHKO Jeseníky je zajímavé rovněž z hlediska geomorfologie (ledovcový kar, mrazový srub, kamenná moře) a mineralogických lokalit (zlato, křišťál, epidot atd.). Na území CHKO se vyskytuje Ptačí oblast Jeseníky.

CHKO Litovelské Pomoraví byla vyhlášena v roce 1990 a jeho rozloha je 93 km². Nachází na severu střední Moravy mezi městy Olomouc a Mohelnice. Předmětem ochrany je přirozený meandrující tok řeky Moravy a na něj navazující komplex lužních lesů. Území je rovněž chráněno jako Ptačí oblast.

Kromě dvou výše uvedených CHKO, která se dohromady v Olomouckém kraji rozprostírají na ploše 558,09 km² (10,6 % rozlohy kraje), je v celém kraji dalších 167 maloplošných zvláště chráněných území (k nejvýznamnějším patří NPR Králický Sněžník nebo NPR Rejvíz).

Podrobný přehled počtu všech typů chráněných území v Olomouckém kraji nabízejí následující tabulky.

Tabulka 19: Zvláště chráněná území v Olomouckém kraji (k 8. 10. 2019)

Okresy	Chráněné krajinné oblasti	Maloplošná chráněná území celkem	Z toho			
			Národní přírodní památky	Národní přírodní rezervace	Přírodní památky	Přírodní rezervace
Jeseník	1	27	4	3	11	8
Olomouc	1	42	3	3	22	14
Prostějov	-	50	5	1	32	12
Přerov	-	25	1	3	15	6
Šumperk	2	32	-	4	17	11
Olomoucký kraj	2	167	13	11	96	47
plocha (ha)						
Jeseník	23 132	1 575	67	1 060	70	368
Olomouc	8 524	1 781	8	245	460	1 067
Prostějov	-	560	70	2	200	216
Přerov	-	1019	8	376	573	90
Šumperk	24 153	2727	-	1 605	299	799
Olomoucký kraj	55 809	7 582	152	3 289	1 602	2 540

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny, Ústřední seznam ochrany přírody, rozloha zaokrouhlena, vlastní zpracování

Natura 2000

Dále se na území kraje nachází čtyři ptačí oblasti (PO Králický Sněžník, Jeseníky, Libavá, Litovelské Pomoraví) a celkem 79 evropsky významných lokalit patřících do evropské soustavy chráněných území Natura 2000. Podrobný přehled lokalit Natura 2000 uvádí následující tabulka.

Tabulka 20: Evropsky významné lokality a ptačí oblasti podle soustavy Natura 2000 v Olomouckém kraji (k 8. 10. 2019)

Okres	Evropsky významné lokality		Ptačí oblasti	
	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)
Jeseník	17	12 098	1	20 333
Olomouc	15	19 824	2	39 764
Prostějov	11	93	-	-
Přerov	14	3 349	-	956
Šumperk	23	9 330	3	28 211
Olomoucký kraj	72 *	44 694	4	89 274

*Počet EVL v Olomouckém kraji je nižší než součet EVL v jednotlivých okresech. Je to dáno EVL ležících ve více okresech.

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny, Ústřední seznam ochrany přírody, rozloha zaokrouhlena, vlastní zpracování

V oblasti životního prostředí disponuje kraj rozsáhlými kompetencemi v oblasti vodního hospodářství, ochrany před povodněmi, rybářství, odpadového hospodářství, zlepšování kvality ovzduší nebo ochrany přírody (kraj vydává nařízení o zřízení přírodních rezervací a přírodních památek, plány péče o lokality soustavy Natura 2000 apod.). Konkrétní úkoly a vykonávání kompetencí řeší Odbor životního prostředí a zemědělství. Významná část činnosti je řešena v oblasti výkonu přenesené působnosti státní správy. Strategickými dokumenty zabývajícími se životním prostředím v Olomouckém kraji jsou Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje a Koncepce environmentální výchovy a osvěty v Olomouckém kraji z roku 2004. Aktuálnějším strategickým dokumentem je Program zlepšování kvality ovzduší Zóna Střední Morava, jenž byl naposledy aktualizován v roce 2016.

Olomoucký kraj v minulých letech podpořil programy na podporu Environmentálního vzdělávání a osvěty (kraj má zpracovanu koncepci EVVO), kraj podporuje spolky a organizace pečující o hendikepované živočichy i věnující se obecně životnímu prostředí a zemědělství, výsadby zeleně apod.

Z hlediska ochrany ovzduší byl, stejně jako v ostatních krajích ČR, v roce 2016 aktualizován Program vedoucí ke zlepšení kvality ovzduší (Program zlepšování kvality ovzduší – zóna Střední Morava).

S cílem zlepšování kvality ochrany podzemních a povrchových vod byla podpořena výstavba a obnova vodohospodářské infrastruktury. Každoročně kraj přispívá na aktualizaci plánů dílčích povodí řeky Moravy a Odry.

Odpadové hospodářství

Dle Informačního systému odpadového hospodářství (VISOH) bylo v roce 2018 v Olomouckém kraji vyprodukováno 2 446 759 tun celkových odpadů. V posledních letech produkce celkového odpadu vykazuje rostoucí trend. Na obyvatele připadalo v Olomouckém kraji v roce 2018 celkem 3 868,4 kg odpadu za rok, což představuje oproti roku 2013 navýšení o 44,5 %.

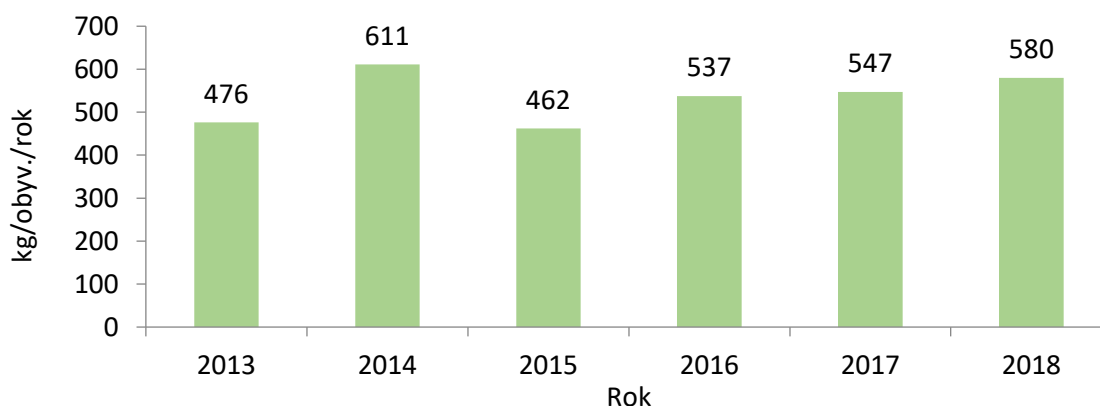
Produkce nebezpečných odpadů se od roku 2013 navyšovala (především v roce 2014) a měla dále kolísavou tendenci, v roce 2018 došlo opět ke snížení produkce na přibližně stejnou hodnotu jako v roce 2013. V roce 2018 tvořila produkce nebezpečných odpadů pouze 3 % z celkové produkce všech odpadů. Celkem 72 % všech odpadů mělo v roce 2018 materiálové využití, 3,5 % potom využití energetické. Podíl materiálového využití všech odpadů mírně klesá, zatímco podíl energetického využití vykazuje vzestupný trend. Skládkováním bylo v roce 2018 odstraněno 13 % všech odpadů (trend od roku 2013 je opět mírně rostoucí).

Nejvýznamnější skupinou odpadu jsou stavební a demoliční odpady, které v roce 2018 představovaly téměř 56 % všech produkováných ostatních odpadů a 54 % z celkové produkce odpadů. Produkce stavebních a demoličních má rostoucí trend, k nejvýznamnějšímu nárůstu došlo mezi lety 2013 a 2015.

Další významnou skupinou jsou komunální odpady (cca 15 % z celkových odpadů v roce 2018). Produkce KO na obyvatele za rok 2018 činila 580 kg. Vývoj produkce KO znázorňuje následující graf, ze kterého je patrný trend postupného nárůstu produkce KO. [12]

Graf 18: Vývoj produkce KO v Olomouckém kraji na obyvatele v období 2013–2018

Zdroj: Informační systém odpadového hospodářství (VISOH), vlastní zpracování

V případě komunálních odpadů je 49,7 % produkce skládkováno (podíl skládkování se postupně mírně snižuje). Směsný komunální odpad (SKO) v roce 2018 tvořil 44,7 % KO (tento podíl se také postupně mírně snižuje). Část směsného komunálního odpadu je na Olomoucku a na Prostějovsku odvážena k energetickému využití do SAKO Brno, to ovšem tvoří jen malou část SKO.

Tabulka 21: Vývoj produkce vybraných odpadů v Olomouckém kraji

Skupina odpadu	rok/ množství (t)						Struktura 2018	
	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
Ostatní odpady	02 Odpady z primární produkce a z výroby a zpracování potravin	20 734	42 949	46 716	29 733	20 981	53 112	2,24 %
	10 Anorganické odpady z tepelných procesů	167 271	179 344	168 091	135 468	182 604	222 512	9,38 %
	12 Odpady z tváření a z obrábění kovů a plastů	32 982	34 457	33 023	33 660	33 612	36 135	1,52 %
	15 Tkaniny, filtrační materiály apod. (bez obalů)	1 330	1 487	1 725	2 053	1 909	1 844	0,08 %
	17 Stavební a demoliční odpady	816 283	1 119 341	1 482 795	1 404 829	1 185 342	1 322 308	55,72 %
	19 Odpady ze zařízení na úpravu odpadů, z ČOV a z vodárenství	52 404	62 989	82 298	132 128	178 048	124 943	5,26 %
	20 Odpady komunální	302 862	388 511	293 284	340 650	346 488	366 812	15,46 %
Nebezpečné odpady	73 053	93 776	77 791	88 796	77 546	73 630	3,10 %	
Celkem	1 466 919	803 513	702 928	762 488	841 188	878 988	90,52 %	

Zdroj: Informační systém odpadového hospodářství (VISOH), vlastní zpracování

Data VISOH poskytují omezené údaje o produkci odpadů dle kategorií, resp. nejsou všechna data veřejně přístupná. Tabulka tedy nezohledňuje obaly (15 01, případně další kategorie odpadů).

Olomoucký kraj je mezi kraji ČR v posledních letech na prvních příčkách v množství tříděného odpadu a zároveň se řadí ke krajům s vyšší mírou třídění KO v obcích. V roce 2014 vytrídil průměrný obyvatel Olomouckého kraje celkem 79,6 kg recyklovatelných odpadů (42,7 kg bez kovů). Průměr za ČR byl 58,7 kg/ob/rok (40,5 kg/ob/rok bez kovů). Oddělený (tříděný) sběr plastů a skla je zajištěn téměř ve 100 % obcí kraje. Papír byl sbírán v 94 % obcí. Sběr nápojových kartonů organizuje 66 % obcí, sběr kovových odpadů pouze 17 % obcí (stav v r. 2014). Převažujícím způsobem sběru je nádobový způsob.

Nejvyšší jednotkové produkce vytríděných složek papíru, plastu, skla a kovu dosahují spádové oblasti odpadových center Jeseník a Olomouc. Tato skutečnost je dána především díky vysokému podílu výkupu kovů na celkovém množství tříděného sběru. Výkup kovů představuje v těchto spádových územích cca 1/3-1/2 tříděného sběru. Nejvyšší jednotkové produkce vytríděných odpadů bez započtení výkupu dosahují oblasti Jeseník, Olomouc a Přerov, nejnižších výkonu je dosahováno v oblastech Medlov a Lipník nad Bečvou.

Separace biologicky rozložitelných komunálních odpadů (BRKO) má trvale vzestupnou tendenci. Tento trend bude pokračovat i v následujícím období z důvodů postupného zavádění separace BRKO (především odpad z údržby zeleně) u občanů z vesnické a vilové zástavby.

Skládky určené pro nebezpečný odpad (S-NO) jsou v Olomouckém kraji celkem tři, a to v Němčicích nad Hanou (SO ORP Prostějov), Rapotíně (SO ORP Šumperk) a v Hradčanech na Moravě (SO ORP Přerov). Vyskytují se v zemědělských oblastech, kde hrozí potenciální riziko kontaminace kvalitních zemědělských půd. Další kategorií jsou skládky určené pro ostatní odpad (S-OO), kterých je v celém Olomouckém kraji celkem devět. Poslední kategorií jsou skládky sloužící pro uložení inertních odpadů (S-IO), které se nacházejí v Žulové (SO ORP Jeseník) a v Opatovicích u Hranic (SO ORP Hranice). Kromě výše uvedených skládek se mohou odpady odstraňovat rovněž ve spalovnách. V kraji se nachází pouze jedna spalovna nebezpečného odpadu, a to v Prostějově. Cementárna Hranice využívá jako palivo částečně i odpady.

Pro podporu rozvoje separace materiálově využitelných složek komunálního odpadu probíhá v Olomouckém kraji již čtrnáctým rokem projekt „Intenzifikace odděleného sběru a zajištění využití komunálních odpadů včetně jejich obalové složky na území Olomouckého kraje“. Jeho hlavním úkolem je posílení systému třídění odpadů v obcích. Z tohoto důvodu bylo v roce 2017 v obcích na území Olomouckého kraje instalováno celkem 660 sběrových nádob. Uvedeným opatřením se stále rozšiřuje základní síť sběrových nádob pro separovaný sběr ve městech a obcích Olomouckého kraje. Souběžně probíhá komunikační a informační kampaň na podporu třídění.

V současnosti zásadním nedořešeným problémem je nastartování systému využívání směsných komunálních odpadů. Na území Olomouckého kraje převládá skládkování jako převažující způsob nakládání se směsným komunálním odpadem. V roce 2015 vznikl na území Olomouckého kraje meziobecní spolek s názvem „Odpady Olomouckého kraje z. s.“, který má za úkol najít řešení předcházení vzniku odpadů a zajistit efektivní nakládání s komunálním odpadem na území kraje, vytvořit efektivní logistický systém a společně naplňovat náročné požadavky platné legislativy s relativně menším úsilím. V roce 2016 byla za tímto účelem zpracována Studie toků komunálních odpadů odpadovými centry, navýšení možností separace a využití jednotlivých složek odpadů, která mimo jiné nastiňuje nastavení principů oběhového hospodářství v odpadových centrech kraje, která by měla umožnit další využití nábytku, textilu a dalších znovu využitelných výrobků. V roce 2017 byla dokončena také „Studie proveditelnosti na realizaci zařízení k využívání zbytkových komunálních odpadů na území Olomouckého kraje“, která se zabývá potenciálem energetického využití SKO. Na základě závěrů a doporučení studie bylo v roce 2018 rozhodnuto o dalším postupu v projektu – založení akciové společnosti Servisní společnost odpady

Olomouckého kraje, a.s., která bude 100% vlastněná obcemi a Olomouckým krajem. Založená akciová společnost bude nositelem a zadavatelem společného projektu obcí k zajištění společného svozu a využití zbytkového směsného komunálního odpadu z obcí Olomouckého kraje.

Staré ekologické zátěže

V Olomouckém kraji je v Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM 3) potvrzena kontaminace u 773 lokalit (schválených lokalit). Mnoho z těchto lokalit se nachází na území Vojenského újezdu Libavá, v okolí Prostějova, Konic a Loštic, a v severní části kraje. Na území kraje se dále vyskytují neproověřené kontaminované lokality, tedy tento počet kontaminovaných míst nemusí být úplný. [13]

V následující tabulce jsou uvedeny nejrizikovější lokality (kategorie priority A3 – sanace je naléhavá), které se nacházejí v zájmovém území.

Tabulka 22: Staré ekologické zátěže s největší rizikovostí v Olomouckém kraji s nutností bezodkladného nápravného opatření – kategorie A3

Název lokality	Obec, k. ú.	Původ kontaminace	Kontaminace a rizika
VELAMOS a.s. Loučná nad Desnou	Rejhotice	strojírenství	kontaminace půdy a podzemních vod
FARMAK a.s.	Klášteří Hradisko	chemický průmysl (léčiva, gumárenství, plasty, umělá vlákna...)	kontaminace půdy a podzemních vod
EUTECH, a.s.	Šternberk	strojírenství	kontaminace půdy a podzemních vod
VELAMOS - areál Sobotín	Petrov nad Desnou	strojírenství	kontaminace půdy, povrchových a podzemních vod
V a K s.p. Šumperk - Kalové laguny	Šumperk	jiné	kontaminace půdy, povrchových a podzemních vod
MEP Postřelmov - Slovácké strojírna	Postřelmov	strojírenství	kontaminace půdy a podzemních vod
ČD DVK Šumperk	Šumperk	doprava a distribuce	kontaminace půdy a podzemních vod
Olšany u Prostějova	Dubany na Hané	strojírenství	kontaminace půdy a podzemních vod
Jímací území Olšany	Olšany u Prostějova	strojírenství	Kontaminace podzemních vod
Velobel, s.r.o. Zlaté Hory	Zlaté Hory v Jeseníkách	strojírenství	kontaminace půdy a podzemních vod
RWE GasNet, s.r.o. Bernartická	Javorník-ves	plynárenství	kontaminace půdy a podzemních vod

Zdroj: SEKM 3, 2020

Hluk

Nejvýznamnějším zdrojem hluku v Olomouckém kraji je doprava. Zatížení obyvatel vysokou hladinou hluku je největší v zástavbě podél hlavních dopravních tahů. Klíčovými komunikacemi pro kraj jsou dálnice D1, D35, D46, D48 a silnice I. třídy I/35, I/44, I/46, I/47, I/48 a I/55. V kraji

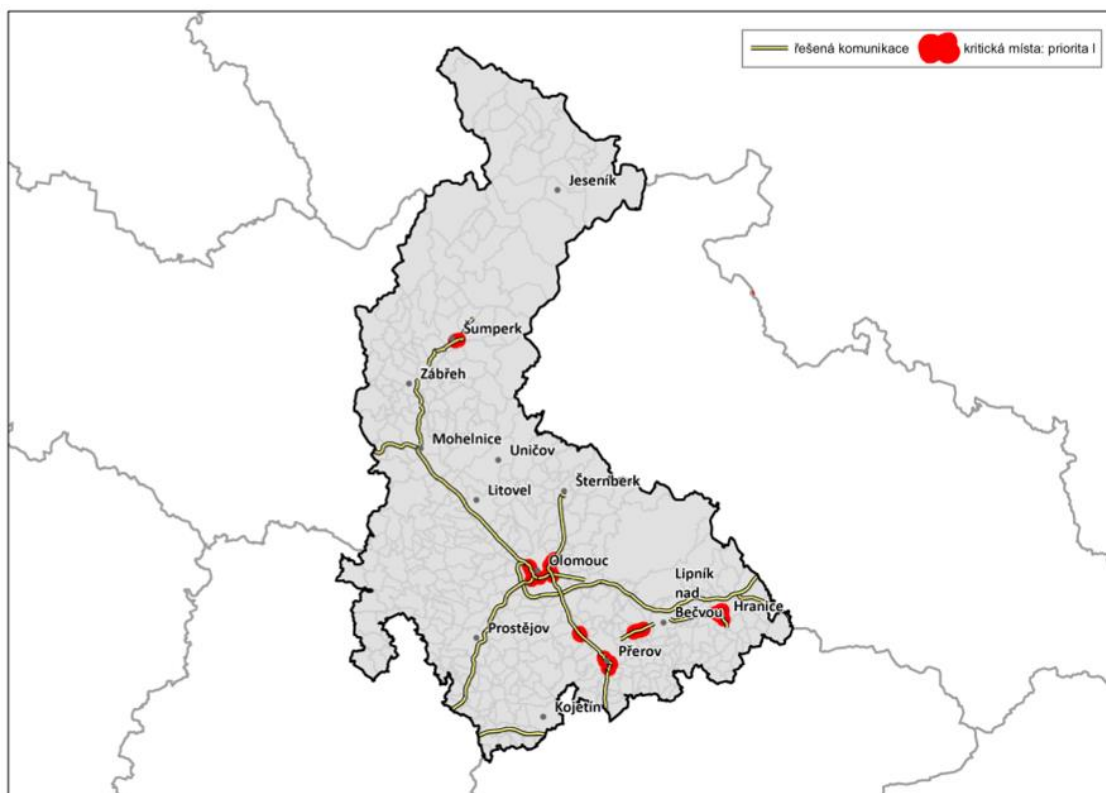
je také poměrně hustá síť silnic II. a III. třídy. Dopravní zatížení těchto komunikací se významně liší podle důležitosti příslušné komunikace.

Na základě výsledků Strategické hlukové mapy Olomouckého kraje a aglomerace Olomouc bylo vytipováno celkem 13 kritických míst s prioritou I.⁶ pro jejich řešení [14]:

- Hranice – I/35 průtah městem
- Přerov – I/55 průtah městem
- Přerov – I/55 průtah městem
- Olomouc – I/35 průtah městem
- Přerov – I/55 průtah městem
- Olomouc – I/35 ul. Velkomoravská
- Hranice – I/47 ul. Olomoucká
- Olomouc – I/46 ul. Brněnská
- Olomouc – I/35; I/46; I/55 průtah městem
- Osek nad Bečvou – I/47 průtah obcí
- Kokory – I/55 průtah obcí
- Olomouc – I/46 ul. Chválkovická
- Šumperk – I/11 ul. Jesenická (viz následující obrázek)

Hlavním problémem hlukové zátěže je vedení hlavních komunikací zastavěným územím v blízkosti hromadné bytové zástavby. Nejkritičtější místa jsou budovy v bezprostřední blízkosti komunikací vzhledem k nejvyšším hodnotám hluku na fasádách těchto domů a vícepodlažní domy rovnoběžné s komunikacemi, kde se nachází velké množství lidí vystavené vyšším hladinám hluku. [15]

Obrázek 20: Lokalizace všech vymezených kritických míst priority I.

Zdroj: Zdravotní ústav Ostrava, 2017

⁶ Priorita I. znamená ukazatel vysokého obtěžování hlukem v noční době HSD > 50 lidí, celkové obtěžování hlukem po dobu 24h L_{dn} > 70 dB, rušení spánku 22:00-6:00 Ln I > 60 dB.

Provoz na hlavních silnicích mimo aglomeraci způsoboval v roce 2017 celodenní hlukovou zátěž nad 55 dB pro celkově 55,2 tis. osob, což představuje 10,4 % obyvatel Olomouckého kraje mimo aglomeraci Olomouc. Hluku z hlavních silnic nad mezní hodnotu bylo celodenně exponováno 3,1 tis. osob, 553 obytných staveb a 10 školských zařízení, v nočních hodinách se jednalo o 4,6 tis. osob. Ve srovnání s rokem 2012 expozice obyvatel hlukové zátěži ze silniční dopravy poklesla (v případě indikátoru L_{dvn} o 44,8 %), a to kvůli realizaci obchvatů sídel a dalších protihlukových opatření.

Aglomerace Olomouc měla v roce 2017 nejnižší hlukovou zátěž obyvatelstva ze silniční dopravy ze všech městských aglomerací ČR, což je dáno odvedením významné části tranzitní dopravy na dálniční obchvat mimo Olomouc. Celodenní hlukovou zátěží nad 55 dB bylo zasaženo 57,8 % území aglomerace a 57,4 % jejích obyvatel. Z toho hluku ze silniční dopravy nad mezní hodnotu 70 dB bylo celodenně exponováno 2,6 tis. osob (2,5 % obyvatel aglomerace), 363 obytných staveb a 2 školská zařízení. V nočních hodinách (23–07 hod.) hluk nad mezní hodnotu 60 dB obtěžoval 4,9 tis. osob (4,7 % obyvatel aglomerace). I v aglomeraci ve srovnání se situací v roce 2012 expozice obyvatel hlukové zátěži nad mezní hodnotu mírně poklesla, a to o 10,9 % v případě celodenní hlukové zátěže (indikátor L_{dvn}). Celková délka protihlukových stěn na dálnicích a silnicích 1. třídy v kraji v roce 2018 dosáhla 21,9 km.

Hluku ze železniční dopravy nad mezní hodnotu bylo mimo aglomeraci Olomouc celodenně exponováno cca 900 obyvatel. Situace se od roku 2012 významněji nezměnila a je způsobena průchodem koridorových tratí s vysokou intenzitou provozu územím kraje.

Hluková zátěž ze železniční dopravy byla v aglomeraci nevýznamná bez výraznější expozice obyvatel hodnotám hluku nad mezní hodnoty. V aglomeraci Olomouc bylo v roce 2019 dle Strategického hlukového mapování identifikováno jedno potenciálně kritické místo (ohnisko zatížení hlukem nad mezními hodnotami), a to na okraji aglomerace v obci Grygov.

Energetika

V Olomouckém kraji byl v roce 2018 vykázán instalovaný výkon 1 041,8 MW a výroba elektřiny dosáhla 1 373,2 GWh. Při srovnání s ostatními kraji ČR a hl. městem Prahou se v případě instalovaného výkonu jedná o průměrné hodnoty, zatímco u výroby elektřiny o podprůměrné výsledky.

Tabulka 23: Instalovaný výkon a výroba elektřiny brutto v energetické síti Olomouckého kraje v roce 2018

Druh elektrárny	Instalovaný výkon (MW)		Výroba elektřiny (MWh)	
	absolutně	podíl (%)	absolutně	podíl (%)
Jaderné	-	-	-	-
Parní	111,8	10,73	299 810,2	21,83
Paroplynové	-	-	-	-
Plynové a spalovací	112,2	10,77	282 248,9	20,55
Vodní	12,8	1,23	26 856,5	1,96
Přečerpávací	650	62,39	543 808,1	39,60
Větrné	45,4	4,36	95 158,1	6,93
Fotovoltaické	109,5	10,51	125 390,4	9,13
Celkem	1041,8	100	1 373 272,2	100

Zdroj: Energetický regulační úřad, Roční zpráva o provozu ES ČR 2018, vlastní zpracování

Hlavním pilířem energetiky v Olomouckém kraji jsou vodní elektrárny, resp. přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně společnosti ČEZ. Nachází se na katastru obce Loučná nad Desnou

v okrese Šumperk a je nejvýkonnější vodní elektrárnou v ČR. Její instalovaný výkon činí 2 x 325 MW (tj. 650 MW) + 160 kW u malé vodní elektrárny Dlouhé Stráně II. Její instalovaný výkon tak tvoří téměř 2/3 veškerého instalovaného výkonu v kraji. Elektrárna má důležitou statickou funkci, tj. v době přebytku elektrické energie v síti (především v noci) se voda čerpá z dolní nádrže do horní a ve špičkách (výkon reverzní turbíny v čerpadlovém režimu činí 312 MW), v době nedostatku elektřiny, se v turbínovém režimu vyrábí elektrický proud. Rozdíl mezi produkcí a spotřebou energie tak není velký, ale elektrárna má velký význam pro stabilitu energetické sítě.

Zbývající část instalovaného výkonu vodních elektráren tvoří řada malých vodních děl o zanedbatelném výkonu. V Olomouckém kraji připadá na vodní elektrárny 2/3 instalovaného výkonu a dvě pětiny výroby elektřiny, což jsou jednoznačně nejvyšší podíly mezi kraji ČR.

Druhý nejvyšší instalovaný výkon mají plynové a spalovací elektrárny, vyrábějící cca 21 % elektřiny v kraji. Ve srovnání s ostatními kraji a hlavním městem Prahou se se jedná o 8. největší podíl.

Podle výše instalovaného výkonu následují parní a fotovoltaické elektrárny, které dohromady vyrábějí asi 33 % elektřiny v Olomouckém kraji. Fotovoltaických elektráren se v Olomouckém kraji nachází přes 700, a to zejména v okrese Prostějov. Naprostá většina byla postavena v roce 2010 či později. Celkově generují ve srovnání s ostatními kraji ČR podprůměrný instalovaný výkon. Mezi největší fotovoltaické elektrárny patří FVE Raková u Konice I. a II. (instalovaný výkon 6,5 MW), FVE Kojetín (4 MW), Němčice nad Hanou (3,6 MW), FVE Ochoz u Konice (3,5 MW), FVE Určice IV. (3,3 MW) a FVE Držice (3 MW).

Větrné elektrárny představují relativně nevelký instalovaný výkon i výrobu elektřiny, avšak při porovnání relativních podílů větrných elektráren v ostatních krajích rozhodně jednu z nejvyšších. S celkovým výkonem 45,2 MW se Olomoucký kraj řadí na 4. pozici v mezikrajském srovnání po Ústeckém (86,8 MW), Karlovarském (53,3 MW) a Libereckém kraji (50 MW). Na území Olomouckého kraje se nachází větrná elektrárna Horní Loděnice, která má instalovaný výkon 18 MW, tj. druhá největší v ČR. Vyšší koncentraci větrných elektráren lze najít na svazích Dražanské vrchoviny (2x Protivanov, Dražany, Rozstání a Brodek u Konice; dohromady 8,1 MW) a v Hrubém a Nízkém Jeseníku (Ostružná, Stará Libavá, Hraničné Petrovice, Mravenečník a Mladoňov; dohromady 8,4 MW + již zmíněná VTE Horní Loděnice). Poslední instalace větrné elektrárny proběhla v Olomouckém kraji u obce Kobylá nad Vidnávkou v roce 2018.

Výroba elektřiny

Na výrobě elektrické energie se nejvíce podílí přečerpávací vodní elektrárna (PVE) Dlouhé Stráně, která ale zároveň skoro všechnu vyrobenou energii opět spotřebuje. Její význam spočívá v zabezpečení dodávek elektřiny při velkém zatížení přenosové soustavy, kdy je potřeba rychle dodat chybějící energii při špičkovém zatížení přenosové soustavy – roční výroba energie je tak řízena potřebami Přenosové soustavy ČR. V případě PVE se nejedná se obnovitelný zdroj ani o faktický zdroj elektřiny, protože ve skutečnosti spotřebuje více elektřiny, než sama vyrobí.

Nejvýznamnějšími zdroji elektřiny tak na území kraje zůstávají zejména teplárna Olomouc a teplárna Přerov, jejichž roční souhrnná výroba v roce 2014 dosáhla cca 400 GWh. Po odečtení vlastní technologické spotřeby a přímých dodávek elektřiny do vlastních souvisejících provozů bylo do distribuční sítě dodáno něco málo přes 300 GWh.

Dalším významným zdrojem elektřiny se v kraji staly výrobní využívající především energii bioplynu (přes 26 MWe), ale dále i kalového plynu (cca 1,6 MWe) či skládkového plynu (cca 1,5 MWe). Jejich celkový počet na konci roku 2014 dosahoval okolo čtyř desítek a celková roční výroba elektřiny brutto více než 200 GWh (po odpočtu vlastní spotřeby to bylo o cca 10 % méně).

Také výroba elektřiny pomocí solární energie, v podobě fotovoltaických elektráren vybudovaných zejména na volných zemědělských aj. plochách v kraji, se velmi rozšířila. Celkově v roce 2014 vyrobily více než 110 GWh (v roce 2018 125 GWh brutto).

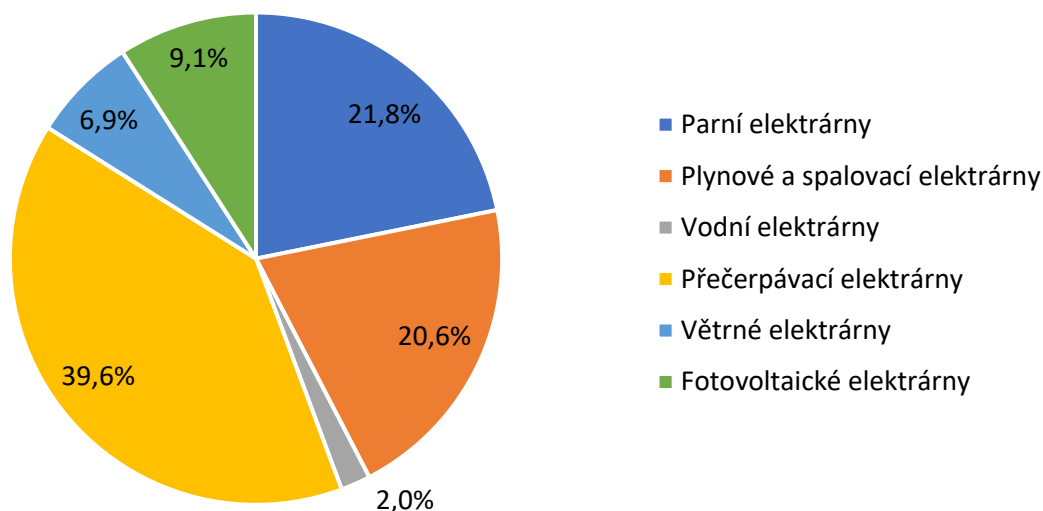
Významného růstu doznalo i využití energie větru, v roce 2014 bylo větrnou energií vyrobeno cca 80 GWh (v roce 2018 95 GWh brutto).

Jen malého zvýšení doznala výroba elektřiny v malých vodních elektrárnách. Na konci roku 2014 jich v kraji bylo 166, tedy o cca 20 více než v roce 2001, výroba však vzrostla jen o méně než 1 GWh, a to na celkových cca 41 GWh. Hlavní příčinu lze hledat především v nižších průtocích vodními toky vlivem dlouhodobého období bez srážek. V roce 2018 dosáhla výroba elektřiny z vodních elektráren jen 27 GWh brutto.

V kraji se rovněž zvýšila výroba elektřiny ze zemního plynu. Využívána je k tomu technologie tzv. kogeneračních jednotek s pohonnou jednotkou v podobě plynového motoru (označovány jako tzv. plynové spalovací elektrárny) a jejich rozšiřování je důsledkem intenzivní veřejné podpory zavedené státem s cílem zvyšovat podíl kombinované výroby elektřiny a tepla v zemi.

Podíl jednotlivých druhů elektráren na výrobě elektrické energie v Olomouckém kraji v roce 2018 je uveden v následujícím grafu.

Graf 19: Podíl elektráren na výrobě elektřiny v Olomouckém kraji v roce 2018

Zdroj: Energetický regulační úřad, Roční zpráva o provozu ES ČR 2018, vlastní zpracování

Spotřeba elektřiny

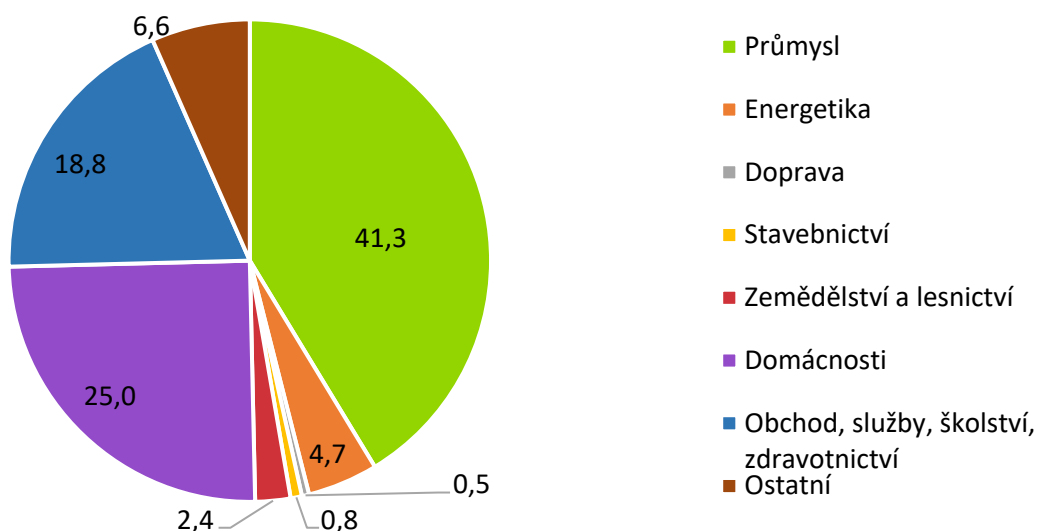
Celková spotřeba elektřiny v Olomouckém kraji činí 3 213,65 GWh. Bilance výroba/spotřeba je záporná. Kraj spotřebovává o 1 840,38 GWh elektřiny více, než se v něm vyrobí.

Nejvíce elektřiny se v Olomouckém kraji spotřebovává v průmyslové výrobě (41,3 %), což je o 10 p. b. nad republikovým průměrem. Kraj má také 4. nejvyšší spotřebu v rámci krajů České republiky. Nad republikový průměr poté připadá už pouze zemědělství a lesnictví, které se podílí na spotřebě kraje 2,36 %.

Druhá největší spotřeba elektřiny připadá na domácnosti, které se podílí 25 % na celkové spotřebě kraje. Třetím významným hospodářským sektorem spotřebovávajícím elektřinu je obchod, služby, školství a zdravotnictví, to se na spotřebě podílí 18,8 % z celkové spotřeby kraje. Službám připadá v Olomouckém kraji asi desetiprocentní spotřeba energie, tj. vzhledem k ČR nadprůměrná hodnota. Zbývající sektory jsou poměrně nízké a ve srovnání s republikovým průměrem podprůměrné.

Graf 20: Spotřeba elektřiny brutto (%) v hospodářských sektorech v Olomouckém kraji v roce 2018

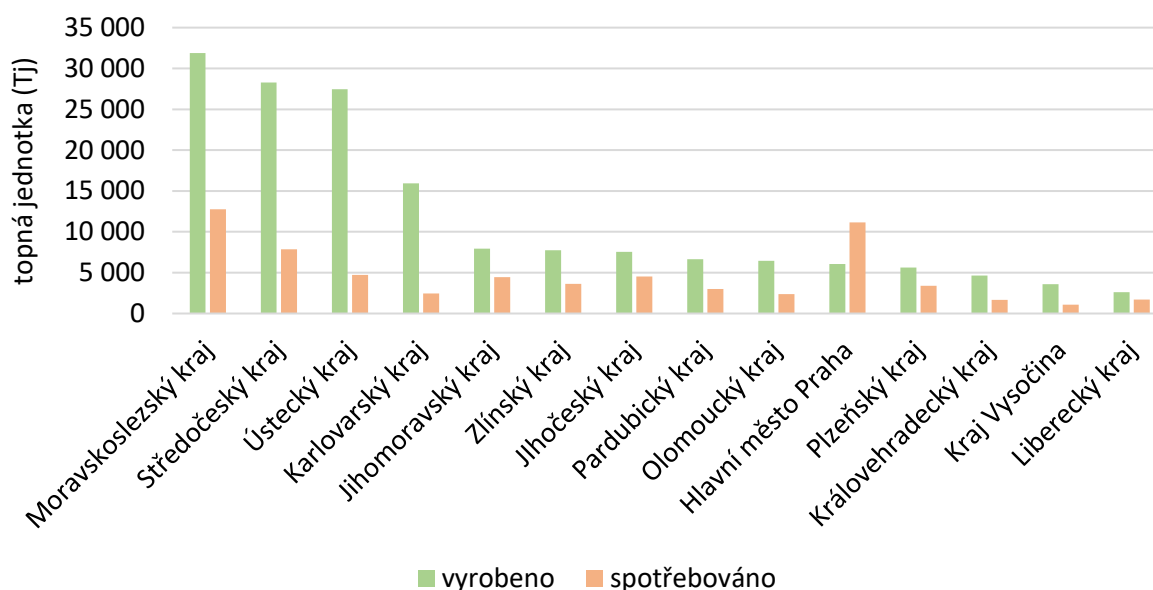

Zdroj: Energetický regulační úřad, Roční zpráva o provozu ES ČR 2018, vlastní zpracování

Tepelná energie

Na území Olomouckého kraje bylo v roce 2018 vyrobeno celkem 6 469,1 TJ tepelné energie neboli tepla. S touto hodnotou se Olomoucký kraj řadí na 9. místo v mezikrajském srovnání, kde je Moravskoslezský kraj (31 866,7 TJ) na 1. místě, před druhým Středočeským krajem (28 277,4 TJ) a třetím Ústeckým krajem (27 441,9 TJ). Poslední místo v mezikrajském srovnání připadá Libereckému kraji, kde se v roce 2018 vyrobilo celkem 2 604,2 TJ tepelné energie. Co se spotřeby tepla týče, v roce 2018 se v Olomouckém kraji spotřebovalo celkem 2 379,7 TJ a v mezikrajském srovnání se tak řadí na 11. místo. Podobně jako v množství vyrobeného tepla se Moravskoslezský kraj nachází na 1. místě také v jeho spotřebě (12 769,2 TJ). Po Moravskoslezském kraji následuje Hlavní město Praha, kde se v roce 2018 spotřebovalo o téměř 100 % více tepla (11 142,1 TJ), než se ho vyrobilo (6 076,0 TJ).

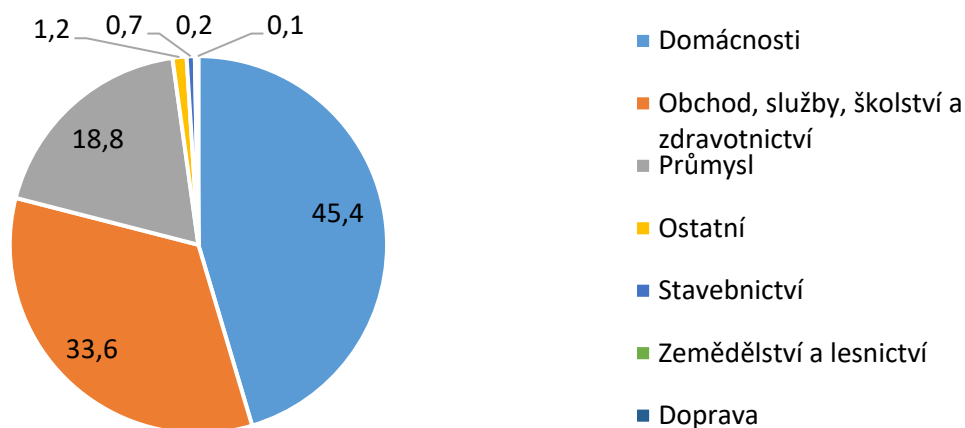
Graf 21: Množství vyrobeného a spotřebovaného tepla v krajích ČR v roce 2018

Zdroj: Energetický regulační úřad, Roční zpráva o provozu ES ČR 2018, vlastní zpracování

Na území Olomouckého kraje se nejvíce tepla spotřebuje v domácnostech (45,4 %), což je o více než 5 p. b. nad celorepublikovým průměrem. Nad republikovým průměrem (22 %) se také nachází sektor Obchod, služby, školství a zdravotnictví, který se podílí na spotřebě tepla v Olomouckém kraji 33,6 %. Tento sektor se navíc v Olomouckém kraji řadí na druhé místo ve spotřebě tepla. Významným spotřebitelem tepla je také průmysl, který se na spotřebě podílí 18,8 %. Co se týče sektoru s nejnižším podílem spotřeby tepla na území Olomouckého kraje, sektor Energetika se žádným způsobem na spotřebě nepodílí. Doprava se na spotřebě tepla podílí 0,1 % (o 4 p. b. méně než republikový průměr) a sektor Zemědělství a lesnictví spotřebovává teplo s podílem 0,2 %, což téměř kopíruje republikový průměr (0,3 %).

Graf 22: Spotřeba tepla dle sektorů národního hospodářství v Olomouckém kraji v roce 2018 (%)

Zdroj: Energetický regulační úřad, Roční zpráva o provozu ES ČR 2018, vlastní zpracování

Olomoucký kraj zpracoval Územní energetickou koncepci 2015–2040. V rámci plnění Akčního plánu 2017–2021 jsou mimo jiné zpracovávány strategické dokumenty směřující ke zmapování potenciálu využití obnovitelných zdrojů energie. Již dříve byla zpracována Územní studie větrné elektrárny, která byla v roce 2018 aktualizována. V roce 2020 Olomoucký kraj dokončí Studii potenciálu a strategii dalšího rozvoje v produkci a užití biomasy pro energetické účely, dále Strategie kombinované výroby elektřiny a tepla, zpracována bude také Studie umístění fotovoltaických zdrojů elektrické energie a Studie potenciálu k instalaci tepelných čerpadel. Pro hospodaření s vlastním majetkem jsou průběžně vytipovávány objekty, kde jsou hodnoceny možnosti využití kogeneračních jednotek nebo způsoby zlepšení hospodaření se srážkovými vodami. Také Olomoucký kraj zavedl na vlastním majetku systém energetického managementu dle ČSN ISO 50001.

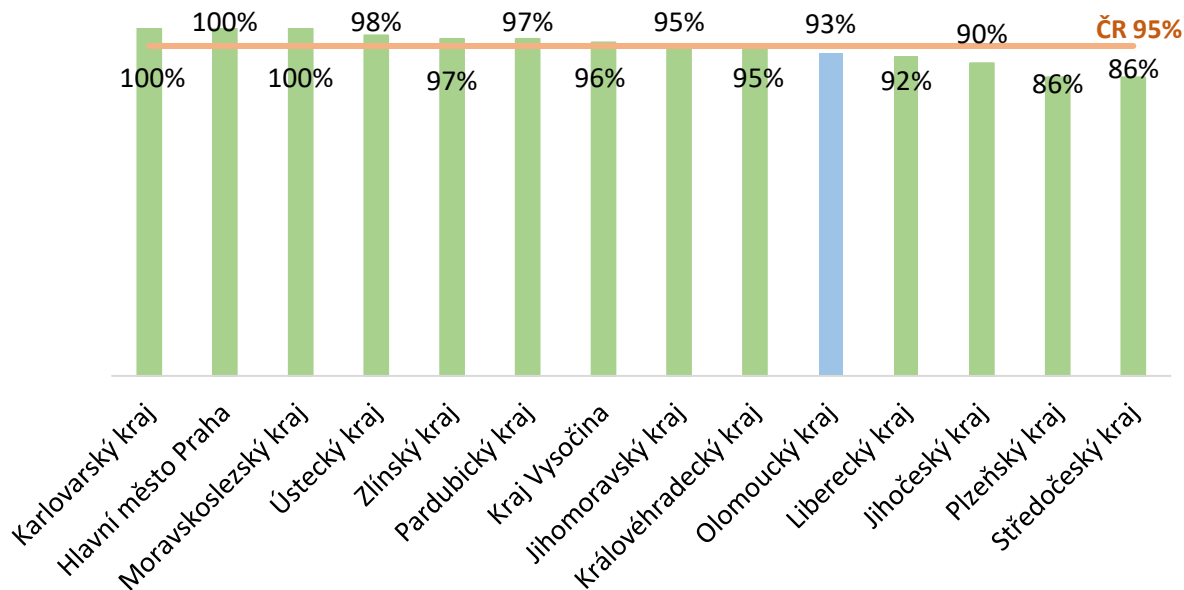
Vodovody, kanalizace a plynofikace

V kraji setrvávají rozdíly ve vybavenosti vodovody, kanalizacemi a plynofikacemi v závislosti na poloze a sídelní struktuře

V roce 2018 dosáhl v České republice podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu výše 95 %. V Olomouckém kraji je vodou z vodovodů zásobeno 93 % obyvatel to znamená, že se Olomoucký kraj řadí mezi kraje s mírně podprůměrným podílem zásobovaných obyvatel. Celkově je 10. v pořadí.

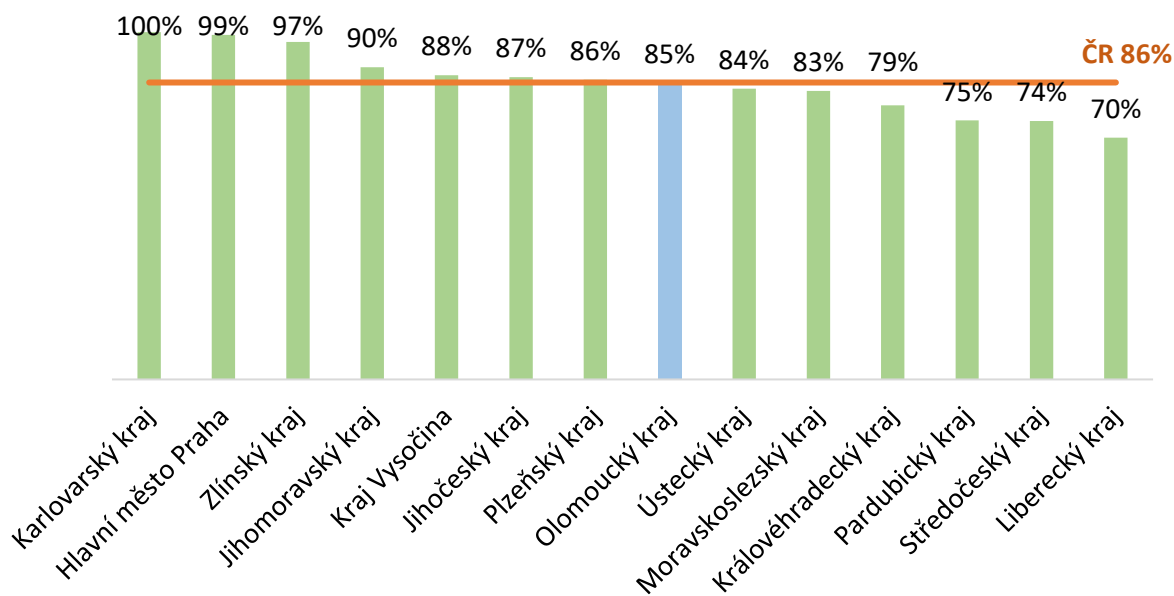
Graf 23: Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů v krajích ČR v roce 2018 v %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Olomoucký kraj s 85,3 % obyvatel napojených na kanalizaci je v porovnání s ostatními kraji ČR průměrný. Podíl obyvatel v České republice napojených na kanalizaci je 85,5 %. Olomoucký kraj je celkově 9. v pořadí podle podílu osob napojených na kanalizaci.

Graf 24: Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v krajích ČR v roce 2018 v %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Do základní technické vybavenosti obcí lze řadit veřejný vodovod, kanalizaci, čistírny odpadních vod (ČOV) a plynofikaci. Následující tabulka uvádí, které obce mají své území těmito typy technické infrastruktury pokryty. To však neznamená, že jsou připojeny všechny domácnosti. V určitých případech navíc nejsou pokryty některé místní části (většinou ty odlehlejší a populačně menší).

Tabulka 24: Technická vybavenost obcí v SO ORP Olomouckého kraje v roce 2016

SO ORP	Počet vybavených obcí				Počet vybavených obcí (v %)			
	kanalizace	ČOV	veřejný vodovod	plynifikace	kanalizace	ČOV	veřejný vodovod	Plynifikace
Hranice	29	19	32	30	90,6 %	59,4 %	100,0 %	93,8 %
Jeseník	15	14	24	18	62,5 %	58,3 %	100,0 %	75,0 %
Konice	8	6	21	21	38,1 %	28,6 %	100,0 %	100,0 %
Lipník nad Bečvou	13	7	12	14	92,9 %	50,0 %	85,7 %	100,0 %
Litovel	18	11	17	18	90,0 %	55,0 %	85,0 %	90,0 %
Mohelnice	12	9	14	13	85,7 %	64,3 %	100,0 %	92,9 %
Olomouc	45	42	40	45	97,8 %	91,3 %	87,0 %	97,8 %
Prostějov	60	43	72	76	78,9 %	56,6 %	94,7 %	100,0 %
Přerov	55	29	56	59	93,2 %	49,2 %	94,9 %	100,0 %
Šternberk	18	15	20	11	81,8 %	68,2 %	90,9 %	50,0 %
Šumperk	27	26	31	19	75,0 %	72,2 %	86,1 %	52,8 %
Uničov	8	7	9	10	80,0 %	70,0 %	90,0 %	100,0 %
Zábřeh	19	18	25	17	67,9 %	64,3 %	89,3 %	60,7 %
Olomoucký kraj	327	246	373	351	81,3 %	61,2 %	92,8 %	87,3 %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V rámci kraje je patrný rozdíl ve vybavenosti obcí v závislosti na sídelní struktuře. Relativně vysoký podíl vybavenosti vykazují urbanizované části kraje s městskými sídly oproti venkovským (podhorským a horským) oblastem, kde je napojení na technickou infrastrukturu složitější a z hlediska přístupnosti pozemků a např. zásobování pitnou vodou je uskutečněno spíše studnami.

Podíl obcí vybavených v Olomouckém kraji v roce 2016 veřejným vodovodem dosahoval 81,3 %, přičemž území SO ORP Jeseník, Hranice, Konice a Mohelnice vykazovala stoprocentní pokrytí. Další čtyři správní obvody SO ORP se pohybovaly mezi 90 % a 100 %. Nejnižší podíly od 85 % do 90 % byly evidovány SO ORP Litovel, Lipník nad Bečvou, Šumperk, Olomouc a Zábřeh.

Podíl vybavenosti obcí kanalizací činil v kraji 81,3 %. Jedinou SO ORP, která dosahovala 97,8% pokrytí, byla Olomouc. Pokrytí mezi 90 % a 100 % se týkalo čtyř SO ORP. Pokrytí mezi 60 % a 90 % dosahovalo sedm SO ORP. Výrazně podprůměrné hodnoty vykazovalo SO ORP Konice (38,1 %), což je zřetelným signálem nižší rozvinutosti tohoto území.

Více než polovina obcí Olomouckého kraje měla na svém území v roce 2016 čistírnu odpadních vod. Nejvyššího podílu dosáhl SO ORP Olomouc (91,3 %) a za ním SO ORP Šumperk s výrazně nižším podílem (72,2 %). Většina SO ORP (9) byla pokryta mezi 50 % a 70 %. Méně než polovina obcí byla vybavena ČOV v SO ORP Přerov (49,2 %) a nejmenší pokrytí bylo v SO ORP Konice (28,6 %), čímž se jen dále potvrzuje horší rozvinutost tohoto regionu.

Tabulka 25: Technické vybavení obydlených bytů v SO ORP Olomouckého kraje v roce 2011

SO ORP	Podíl obydlených bytů s technickým vybavením						
	plyn v bytě	vodovod v bytě	teplá voda	přípoj na kanál. síť	žumpa, jímka	splachovací záchod	koupelna, sprch. kout
Hranice	76,5	93,9	92,6	73,5	23,2	93,9	94,1
Jeseník	61,5	91,1	90,3	67,0	27,5	92,0	92,1
Konice	59,5	91,0	88,2	12,3	79,3	88,8	91,9
Lipník nad Bečvou	70,7	92,6	91,2	74,5	22,9	92,8	93,2
Litovel	70,4	94,1	93,1	53,5	42,6	92,9	94,4
Mohelnice	62,7	92,4	92,1	61,9	34,4	93,2	93,6
Olomouc	75,1	93,3	92,7	87,9	9,3	93,3	93,6
Prostějov	79,0	92,0	91,2	71,5	25,7	91,7	92,9
Přerov	73,6	93,7	92,8	83,9	12,9	93,7	93,9
Šternberk	60,4	93,2	92,5	74,4	22,8	93,4	93,6
Šumperk	56,9	93,4	92,5	77,5	19,9	93,3	93,5
Uničov	73,3	92,3	91,7	81,4	17,2	93,8	94,0
Zábřeh	52,7	94,8	94,0	72,1	25,0	94,8	95,0
Olomoucký kraj	70,2	93,1	92,2	76,7	20,2	93,1	93,5
NUTS II Střední Morava	69,4	93,0	92,2	76,9	19,9	93,0	93,6
Česká republika	62,2	91,5	90,6	78,1	18,2	91,4	91,7

Zdroj: Český statistický úřad, SLDB 2011

Poměrně vysokých hodnot (87,3 %) dosahovala v kraji plynofikace obcí. Pět správních obvodů SO ORP (Konice, Lipník nad Bečvou, Prostějov, Přerov a Uničov) byly plně plynofikovány.

Další čtyři pak překračovaly hranici 90 %. Pouze mírně nad polovinou plynofikovaných obcí se pohybovaly SO ORP Šumperk a Šternberk a Zábřeh. V Olomouckém kraji v roce 2015 využívalo zemní plyn 72,4 % domácností. Po kraji Jihomoravském a Moravskoslezském se jednalo o třetí nejvyšší podíl mezi všemi kraji, který významně převyšoval republikový průměr 62,9 %.

Nižší a podrobnější úroveň vybavenosti popisuje ukazatel podílu obydlených bytů s určitým technickým vybavením. Zatímco je v Olomouckém kraji plynofikováno 88,2 % obcí, tak plyn v bytě má zavedeno jen 70,2 % bytů, což poukazuje na skutečnost, že při plynofikaci obce se nepřipojí vždy všechny obydlené byty (rolí může hrát i sídelní struktura obcí). Podíl bytů s plynem v bytě v kraji je každopádně srovnatelný s regionem soudržnosti Střední Morava a nadprůměrný vzhledem k hodnotě za ČR. Nejvyšších hodnot (přes 70 %) dosahují centrální a jižní a zároveň nejrozvinutější SO ORP (Prostějov, Hranice, Olomouc), naopak nejnižší podíly evidují severně položená SO ORP (Zábřeh, Šumperk, Jeseník) a SO ORP Konice.

Vodovod v bytě se nachází v Olomouckém kraji v 93,1 % případů, což v podstatě odpovídá podílu obcí vybavených veřejným vodovodem (92,5 %). Lze tedy usuzovat, že se při pokrytí určitého území veřejným vodovodem, připojují téměř všechny domácnosti. Olomoucký kraj i v tomto ukazateli převyšuje průměr ČR. Rozdíly mezi jednotlivými SO ORP jsou zanedbatelné. Vysokou míru shody vykazuje vybavení bytů teplou vodou, tj. 92,2 % bytů. Mírně se vymyká SO ORP Konice, kde se podíl bytů s teplou vodou pohybuje lehce pod 90 %.

Přípoj na kanalizační síť mělo v roce 2011 v Olomouckém kraji 76,7 % obydlených bytů, což opět víceméně odpovídá podílu obcí připojených na kanalizaci (78,9 %) a rovněž lze usuzovat,

že při zavedení kanalizace do obce se připojuje většina bytů. Oproti údaji za ČR je však podíl bytů s přípojem na kanalizaci v kraji podprůměrný. V rámci správních obvodů SO ORP evidují nejvyšší podíly takto připojených bytů SO ORP Olomouc a Přerov (přes 80 %), většina dalších se pohybuje nad 60 %. Nejnižší hodnoty tak vykazuje SO ORP Litovel (53,5 %) a především SO ORP Konice (12,3 %) v souladu s výše zmíněným.

Vybavenost obydlených bytů žumpou či jímkou je komplementární k přípoji na kanalizační síť, tzn., že tam, kde není dovedena kanalizace či je připojeno málo bytů, se vyskytuje vysoký podíl bytů vybavených žumpou či jímkou. To platí jak při srovnání kraje a ČR (vyšší krajská hodnota), tak na úrovni jednotlivých SO ORP (vysoké hodnoty Konice a Litovel vs. nízké hodnoty Olomouc a Přerov).

V roce 2011 panovala v kraji obecně vysoká vybavenost obydlených bytů splachovacím záchodem (93,1 %) a koupelnou či sprchovým koutem (93,5 %). Krajské průměry jsou srovnatelné s hodnotami regionu soudržnosti Střední Morava a zhruba o 2 p. b. převyšují republikové průměry. Rozdíly mezi jednotlivými správními obvody SO ORP jsou nepatrné, přesto je zřejmá slabá pozice SO ORP Konice, který jako jediný nedosahuje v případě vybavenosti splachovacím záchodem ani 90 % a u vybavenosti bytů koupelnou či sprchovým koutem je také poslední.

Z již realizovaných projektů Olomouckého kraje se stavu vodovodů, kanalizace a plynofikace nejvíce týkal Fond na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury (v letech 2005–2012 bylo obnoveno, případně dobudováno vodovodní připojení cca ve 115 obcích, následně v letech 2013 – 13 obcí, 2014 – 6 obcí, 2015 – 27 obcí, 2016 - 7 obcí, 2017 – 17 obcí a 2018 – 15 obcí, za období 2013–2019 se tedy jednalo celkem o 200 obcí).

**Zdravotnictví
a sociální služby**

ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Hlavní zjištění

Zdravotnictví

- Infrastruktura a služby ve zdravotnictví jsou na velmi dobré úrovni. Základním pilířem akutní lůžkové péče v Olomouckém kraji je Fakultní nemocnice Olomouc, poskytující základní, specializovanou a superspecializovanou zdravotní péči v celé šíři spektra lékařských oborů.
- S ohledem na demografický vývoj hrozí do budoucna problémy se zajišťováním primární péče. Klesá počet lékařů (včetně zubních) na počet obyvatel a roste jejich průměrný věk.
- Roste potřeba provázanosti ambulantní a následné péče.
- Nový důraz bude kladen na reformu psychiatrické péče.
- Je potřeba podporovat zdravotní péči ve vlastním sociálním prostředí.
- Je nezbytné podporovat preventivní aktivity v oblasti zdraví.

Sociální služby

- Kraj dlouhodobě podporuje transformaci sociálních služeb směrem k deinstitucionalizaci a domácí péči.
- Roste poptávka po sociálních službách pro seniory a pro osoby se specifickými potřebami.
- Přetrvávají lokální vyšší koncentrace některých sociálních problémů v porovnání s regiony v ČR (závislost na státní sociální podpoře, míra počtu exekucí, existence sociálně vyloučených lokalit) zejména na severu kraje a v urbanizovaných částech aglomerace (Přerov apod.)
- V Olomouckém kraji je celkem 109 sociálně vyloučených lokalit, v nichž žije přibližně 4 695 obyvatel.
- Průměrná výše starobního důchodu je dlouhodobě nejnižší mezi kraji. Senioři jsou jednou z nejohroženějších skupin, jež se může dostat do dluhové pastí.

Zdravotnictví

Základním pilířem akutní lůžkové péče v Olomouckém kraji je Fakultní nemocnice Olomouc, která je součástí sítě devíti fakultních nemocnic přímo řízených Ministerstvem zdravotnictví ČR. Je největším zdravotnickým zařízením v Olomouckém kraji a šestou největší nemocnicí v zemi. Fakultní nemocnice Olomouc poskytuje základní, specializovanou a superspecializovanou zdravotní péči v celé šíři spektra lékařských oborů. Poskytuje lůžkovou i ambulantní péči. Zařízení má k dispozici 68 pracovišť s 1 198 lůžky.

V kraji se nachází dalších šest nemocnic tzv. „okresního“ typu poskytujících lůžkovou i ambulantní péči. Kraj je jediným akcionářem Nemocnice Olomouckého kraje, a. s., jejímž prostřednictvím pronajímá majetek pro provozování nemocnic v Prostějově, Přerově a Šternberku, které provozuje soukromý provozovatel Středomoravská nemocniční a. s., člen skupiny AGEL. V Nemocnici Prostějov poskytuje péči na 400 lůžkách, v Nemocnici Přerov na 297 lůžkách, v Nemocnici Šternberk na 230 lůžkách. Dalšími nemocnicemi v kraji jsou Nemocnice Šumperk a. s. (438 lůžek), Nemocnice Hranice a. s. (122 lůžek) a Jesenická nemocnice a. s. (103 lůžek).

Akutní lůžkovou péči poskytuje rovněž Vojenská nemocnice Olomouc, kterou zřizuje Ministerstvo obrany ČR. Nemocnice disponuje 265 lůžky a poskytuje i ambulantní péči.

V rámci nemocnic v Olomouckém kraji působí centra vysoce specializované péče. Ve Fakultní nemocnici Olomouc funguje sedm specializovaných center, v nemocnici v Prostějově funguje jedno specializované centrum.

Podle zákona o zdravotních službách je lůžkovou péčí vedle péče akutní též následná lůžková péče a dlouhodobá lůžková péče. Následná lůžková péče je pacientům poskytována ve většině nemocnic kraje. Dlouhodobá lůžková péče je v kraji zajišťována především v Odborném léčebném ústavu Paseka, který má dvě pracoviště – v Pasece (344 lůžek) a v Moravském Berouně (106 lůžek); zřizovatelem je Olomoucký kraj. Tento typ péče je poskytován v některých dalších lůžkových zdravotnických zařízeních (např. v Zábřehu).

Na území Olomouckého kraje působí dvě nemocnice poskytující psychiatrickou péči, a to Psychiatrická léčebna Šternberk (520 lůžek) a Psychiatrická nemocnice Marianny Oranžské v Bílé Vodě (150 lůžek).

Do oblasti zdravotnictví náleží i poskytování lázeňské péče. V Olomouckém kraji je celkově šest léčebných lázní (Priessnitzovy léčebné lázně, Státní léčebné lázně Bludov, Schrothovy léčebné lázně, Lázně Velké Losiny, Lázně Slatinice a Lázně Teplice nad Bečvou).

Sanatorium Edel s.r.o. ve Zlatých Horách se specializuje na léčbu nemocí dýchacího ústrojí u dětí pomocí speleoterapie.

V Jeseníku se rovněž nachází také léčebna Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení.

V kraji je zajištěna také lůžková paliativní péče, kterou poskytuje především Hospic na Svatém Kopečku s kapacitou 30 lůžek, Nemocnice Prostějov s kapacitou 24 lůžek.

Celkově bylo v roce 2017 v kraji k dispozici 46,8 lůžek akutní péče na 10 000 obyvatel, což je v rámci ČR lehce nad průměrem (45,3 lůžek).

V roce 2017 bylo v Olomouckém kraji 76,7 lůžek všech typů ve zdravotnických zařízeních na 10 000 obyvatel. Tato hodnota mírně převyšuje celorepublikový průměr (73,1 lůžek všech typů). V mezikrajském srovnání se jedná po Praze, Plzeňském, Královéhradeckém kraji a Kraji Vysočina o 5. nejvyšší hodnotu. Za časové období od roku 2013 nedošlo k žádným výrazným změnám. V přepočtu na 1 000 obyvatel bylo v roce 2017 hospitalizováno celkem 215 osob (ČR 205).

Jednodenní péče je zajišťována především prostřednictvím soukromých subjektů.

Ambulantní péče je poskytována jako primární, specializovaná a stacionární péče v jednotlivých typech nemocničních zařízení. Pokrytí území v okresech Olomouckého kraje poskytovateli ambulantní péče je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka 26: Počet ordinací primární ambulantní péče v okresech Olomouckého kraje na 1 000 obyvatel v roce 2018

Okres	Počet obyvatel	Ordinace primární ambulantní péče				Ordinace specializované péče
		Všeobecný praktický lékař	Praktický lékař pro děti a dorost	Zubní lékař	Gynekolog	
Jeseník	38 330	2,7	4,8	1,7	9,6	2,1
Olomouc	234 939	2,0	4,5	1,6	8,4	1,1
Prostějov	108 587	2,0	5,2	1,8	9,9	1,2
Přerov	129 925	2,5	5,9	1,9	11,8	1,5
Šumperk	120 711	2,0	5,7	2,0	10,1	1,6
Olomoucký kraj	632 492	2,1	5,1	1,8	9,6	1,3

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

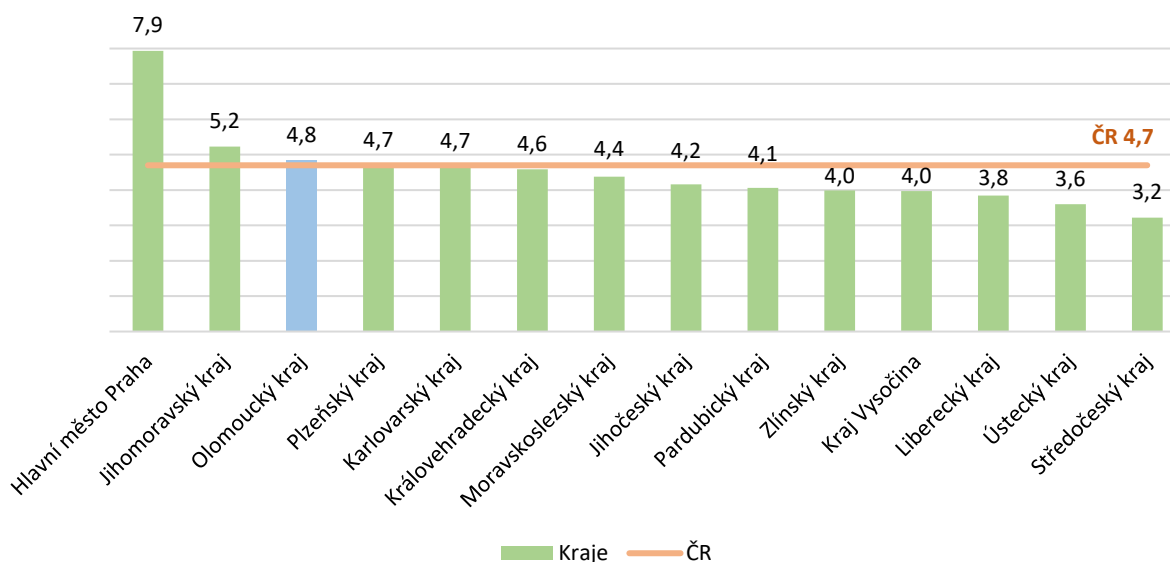
Vzhledem k věkové struktuře lékařů lze očekávat v nepříliš vzdálené budoucnosti problémy v zajištění primární péče (praktičtí lékaři jak pro dospělé, tak pro děti a dorost, zubní lékaři, gynekologové) v některých okrajových oblastech kraje. K tomuto faktu pravděpodobně přispěje

i trend demografického vývoje a postupné stárnutí populace, ze kterého je zřejmé, že poptávka po dostupnosti zdravotních služeb bude stoupat. Průměrný věk současných lékařů se v některých oborech pohybuje okolo 60 let, což vypovídá o malém podílu mladých lékařů.

Celkový počet lékařů na 1 000 obyvatel byl v roce 2017 v Olomouckém kraji průměrný s počtem 4,8 lékařů. Jednalo se však o 3. kraj s největším počtem. Většina ostatních krajů dosahovala podprůměrného počtu lékařů na 1 000 obyvatel. Rozmístění lékařů v kraji je velmi nerovnoměrné.

Graf 25: Počty lékařů (včetně zubařů) na 1 000 obyvatel v roce 2017

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Do oblasti zdravotnictví Olomouckého kraje lze zařadit rovněž Krajskou hygienickou stanicí se sídlem v Olomouci a Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě, který má působnost i pro Olomoucký kraj (detašovaná pracoviště se nacházejí v Olomouci a Šumperku). Obě instituce zřizuje Ministerstvo zdravotnictví ČR.

Ministerstvo spravedlnosti ČR zřizuje vězeňskou zdravotnickou službu – v Olomouckém kraji se jedná o Věznici Mírov a Vazební věznici Olomouc. Svá zařízení má v kraji i Ministerstvo obrany ČR a Ministerstvo vnitra ČR.

Dopravní zdravotní služby zajišťuje v kraji celkem 20 soukromých – celostátních nebo lokálních – subjektů. V každém okrese Olomouckého kraje se nachází minimálně jeden poskytovatel.

Lékařská péče je v kraji provozována převážně soukromými subjekty. Lékárny jsou nejspíše dosažitelná zdravotnická zařízení určená široké veřejnosti, která často představují první kontaktní místo pacienta v systému poskytování zdravotní péče. K 31. 12. 2018 se na území kraje nacházelo 164 lékáren. Výdejny zdravotnických prostředků slouží k vydávání prostředků zdravotnické techniky. Zařízení tohoto typu se na území kraje nachází několik desítek.

Zdravotní péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta zahrnuje návštěvní službu a domácí ošetrovatelskou péči. Subjekty poskytující domácí ošetrovatelskou péči jsou nejčastěji založeny na soukromé či církevní bázi. Domácí ošetrovatelská péče souvisí s domácí hospicovou péčí, jejímž cílem je umožnit lidem s nevléčitelným onemocněním v pokročilém a konečném stadiu nemoci zůstat doma v kruhu svých blízkých. Péče je poskytována například Charitou Olomouc anebo mobilním hospicem Nejste sami. V souvislosti s upřednostňováním péče v přirozeném prostředí, namísto pobytů v ústavech dlouhodobé lůžkové péče, bude v budoucnu docházet ke snižování kapacit lůžkové péče.

Problematika závislostí (na alkoholu, drogách nebo jiných závislostí) je průřezovou oblastí mezi zdravotnictvím, sociálními službami a bezpečností. Z hlediska zdravotnictví se Olomoucký kraj podílí na spolufinancování preventivních programů.

Olomoucký kraj je v samostatné působnosti zřizovatelem tří příspěvkových organizací, jimiž jsou Odborný léčebný ústav Paseka, Dětské centrum Ostrůvek a Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje. Kraj je jediným akcionářem Nemocnice Olomouckého kraje, a.s., jejímž prostřednictvím pronajímá svůj majetek Středomoravské nemocniční a.s. pro provozování nemocnic v Prostějově, Přerově a Šternberku.

Odborný léčebný ústav Paseka, p. o. je poskytovatelem následné a dlouhodobé lůžkové zdravotní péče, rehabilitací a ambulantní zdravotní péče ve dvou pracovištích, která se nacházejí v Pasece a Moravském Berouně.

Dětské centrum Ostrůvek, p. o. poskytuje zdravotní služby a zaopatření dětem zpravidla do tří let věku, které nemohou vyrůstat v rodinném prostředí (zejména týraným, zanedbávaným, zneužívaným a ohroženým ve vývoji nevhodným sociálním prostředím nebo dětem zdravotně postiženým), poskytuje další zdravotní služby, dále poskytuje služby sociálně právní ochrany (včetně zřizování zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc), zajišťuje činnosti vyplývající ze zákona o sociálně-právní ochraně dětí pro orgány obcí, krajský úřad a pověřené osoby, které uzavřely dohodu o výkonu pěstounské péče.

Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje (ZZS) zajišťuje neodkladnou přednemocniční péči (podle Plánu pokrytí Olomouckého kraje výjezdovými místy zdravotnické záchranné služby). ZZS je jednou ze tří základních složek integrovaného záchranného systému (viz kap. Krizové řízení). Doplnkovou činností organizace je realizace vzdělávacích programů.

Z Olomouce je zajišťována letecká záchranná služba pro Olomoucký a Zlínský kraj a část Pardubického kraje (letadla zajišťuje Ministerstvo zdravotnictví ČR, zdravotnický personál zajišťuje ZZS).

Olomoucký kraj sleduje poskytování zdravotní péče a připravuje koncepční materiály ve zdravotnictví, zajišťuje lékařské a lékárenské pohotovostní služby a prohlídky těl zemřelých mimo zdravotnická zařízení, podílí se na realizaci protidrogové politiky na území kraje, zabezpečuje činnost protialkoholní záchytné stanice, poskytuje dotace na projekty v oblasti zdravotnictví, zejména vzdělávání, preventivních programů a protidrogovou prevenci, spolupracuje s jinými orgány ve veřejné správě zdravotnictví (např. s Ministerstvem zdravotnictví, krajskou hygienickou stanicí atd).

Významnou změnou je v posledních letech reforma psychiatrické péče, s níž souvisí nově vzniklý Koncept rozvoje péče o osoby s duševním onemocněním v Olomouckém kraji z roku 2017, který se, mimo jiné, zabývá Centry duševního zdraví (CDZ). Na území České republiky fungovalo v roce 2018 pouze pět CDZ – dvě v Praze, jedno v Brně a Havlíčkově Brodě a jedno na území Olomouckého kraje – v Přerově (vznik v roce 2016). Během roku 2019 přibýlo a zahájilo provoz dalších 15 CDZ (dvě v Brně, v Hradci Králové, v Opavě, v Karlových Varech, v Chebu, v Kroměříži, v Mladé Boleslavi, v Pardubicích, v Plzni, v Praze, ve Strakoncích, v Táboře, v Trutnově a v Uherském Hradišti). Podle Strategie reformy psychiatrické péče v České republice je snahou vybudovat jedno CDZ na cca 100 tisíc obyvatel (v některých regionech jedno CDZ na 80 tisíc obyvatel), které by efektivně poskytovalo zdravotně-sociální služby a péči. Odhadovaný počet obyvatel, kteří budou někdy v životě trpět vážnými psychickými poruchami je dle studií v Evropské populaci na území Olomouckého kraje až 32 tisíc. V CDZ však připadá v úvahu léčba pouze 2 000 pacientů, proto je především do budoucna plánováno vytvoření pěti až šesti přibližně 20členných duševních center v jednotlivých okresech Olomouckého kraje. Aktuálně je připravován projekt vzniku CDZ v Olomouci.

V oblasti zdravotnictví jsou Olomouckým krajem financovány především projekty týkající se vybavení přístroji a zařízeními a dále také pořízení, obnovy a provozování ICT, podpory rozvoje

a obnovy materiálně technické základny záchranných služeb a podpory rozvoje nemovitého majetku.

Olomoucký kraj rovněž podporuje **vzdělávání** lékařů a dalších zdravotnických pracovníků a poskytuje i další podporu v této oblasti. Krajská finanční podpora je aktuálně poskytována prostřednictvím pěti dotačních programů:

- Program na podporu zdraví a zdravého životního stylu – podpora různých zdravotně preventivních aktivit v oblasti zdraví,
- Program na podporu poskytovatelů paliativní péče – podpora poskytovatelů lůžkové a domácí paliativní péče, podpora konferencí a odborných akcí v oblasti paliativní péče,
- Program pro vzdělávání v paliativní péči – podpora specializačního vzdělávání lékařů a odborného vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků v oblasti paliativní péče,
- Program pro vzdělávání ve zdravotnictví – příprava lékařů k atestaci,
- Program pro oblast protidrogové prevence – napomáhání neziskovým organizacím, kontaktní a poradenské služby, terénní programy, ambulantní léčba, doléčovací programy a jiné.

Olomoucký kraj se mimo jiné zapojuje i do dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatel České republiky Zdraví 2030, jež navazuje na předešlý program Zdraví 2020.

Krajská hygienická stanice připravuje preventivní projekty v oblasti zdraví, které jsou primárně cílené na děti ve věku 8-16 let („Jíme zdravě, pestře, hravě“, „Jsem Nezávislý, Nekouřím“ a „Buď HIV negativní, chraň si svůj život“). Každých 5 let také zpracovává analýzu zdravotního stavu obyvatelstva (poslední aktualizace proběhla v roce 2019).

Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor zdravotnictví, řeší v **přenesené působnosti** kraje dané zákonem a na základě zákona problematiku zdravotnictví. Jedná se např. o udělování oprávnění k poskytování zdravotních služeb, vyhlášení výběrových řízení pro poskytovatele zdravotních služeb před uzavřením smluv se zdravotními pojišťovnami, kontrolní činnost, šetření stížností, přezkoumávání lékařských posudků, zajišťování činnosti spojené se zdravotnickou dokumentací a podílení se na krizovém řízení.

Sociální služby

Klíčovým koncepčním dokumentem pro rozvoj sítě sociálních služeb a jejich financování je Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, aktuálně pro roky 2020–2021. Na obecní úrovni je podpora plánování v letech 2020 a 2021 zajištěna prostřednictvím individuálního projektu Olomouckého kraje „Podpora plánování sociálních služeb a sociální práce na území Olomouckého kraje v návaznosti na zvyšování jejich dostupnosti a kvality II.“ K dalším klíčovými dokumentům pro oblasti sociální péče patří také Konceptce podpory rozvoje paliativní péče v Olomouckém kraji 2018, která se zabývá současnou situací a financováním paliativní péče. Zároveň konceptce přibližuje zapojení Olomouckého kraje do podpory rozvoje poskytování paliativní péče v kraji.

Poskytované služby v oblasti sociální péče a sociální prevence

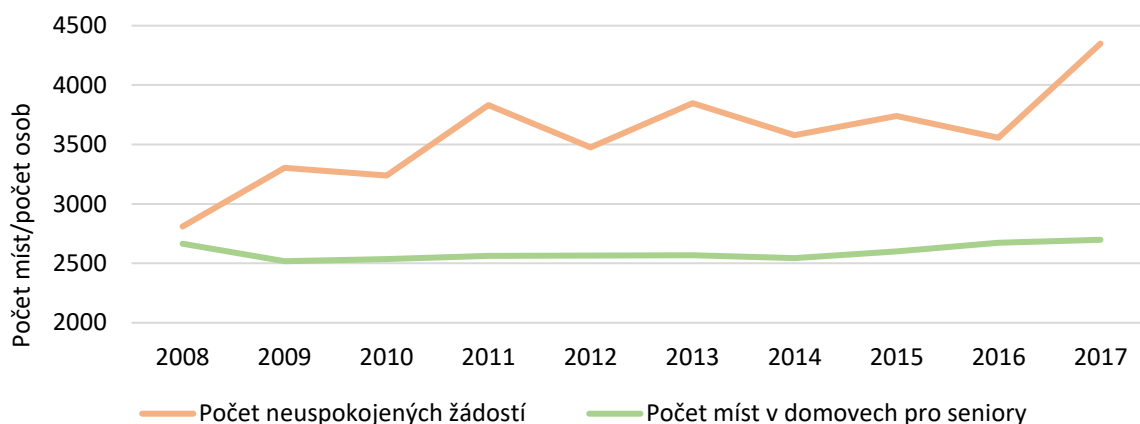
V Olomouckém kraji jsou poskytovány služby ve všech formách (ambulantní, terénní, pobytová), a to jak v jedné formě, tak ve vzájemných kombinacích. Potřebnost poskytování sociálních služeb na území Olomouckého kraje je průběžně zjišťována v rámci procesů plánování rozvoje sociálních služeb, ve spolupráci s obcemi, poskytovateli sociálních služeb i samotnými uživateli sociálních služeb.

Mezi řadou poskytovaných služeb sociální péče zajišťují největší počet míst k pobytu domovy pro seniory. Počet míst se v těchto zařízeních postupně zvyšuje. V roce 2019 bylo v kraji v domovech pro seniory 2 632 míst, což je nárůst o 180 míst oproti roku 2009. Přesto počet neuspokojených žádostí každoročně stoupá. Zatímco v roce 2008 byl počet neuspokojených

žádostí 2 810, v roce 2017 jich bylo už 4 349. Tyto hodnoty jsou však významně ovlivněny také žadateli, kteří podali žádost do několika domovů pro seniory.

Graf 26: Vývoj počtu míst v domovech pro seniory a počtu neuspokojených žadatelů o místo v domovech pro seniory v Olomouckém kraji v letech 2008–2017

Zdroj: Český statistický úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, vlastní zpracování

Pobytovou sociální službou, jejíž potřebnost v současnosti narůstá v souvislosti se zvyšujícím se počtem osob s Alzheimerovou chorobou, je služba domovy se zvláštním režimem. V Olomouckém kraji působí aktuálně 17 registrovaných sociálních služeb tohoto druhu určeného pro seniory s celkovou kapacitou 1 016 lůžek.

V Olomouckém kraji je v provozu 10 domovů pro osoby se zdravotním postižením s celkem 993 lůžky.

Na území Olomouckého kraje se nachází 21 azylových domů s celkem 855 lůžky. Ve SO ORP Konice, Mohelnice a Litovel se žádný azylový dům nenachází, vzdálenost od azylových domů v jiných SO ORP je však do 20 km. Na jedno lůžko v azylovém domě připadá v kraji 739 obyvatel, což je mezi kraji ČR vůbec nejméně (a tudíž i méně než celorepublikový průměr). V souvislosti s daty z ostatních krajů vyplývá relativně dobré pokrytí území Olomouckého kraje uvedeným druhem sociální služby, avšak i zde se setkáváme se zvýšeným zájmem o využití služby a pořadníky. Od druhé poloviny roku 2020 se počet azylových domů sníží na 20 po ukončení činnosti azylového domu Dalov ve Šternberku.

V kraji také funguje 15 zařízení chráněného bydlení s celkem 362 lůžky. Na jedno místo v chráněném bydlení připadá 1 746 obyvatel (třetí nejnížší hodnota mezi kraji ČR).

Sociální služba denní stacionáře je v Olomouckém kraji poskytována v počtu 16. V kraji také funguje 14 nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a 35 sociálních poraden.

Největší zastoupení v rámci vybavenosti v oblasti sociálních služeb, nacházejících se téměř ve všech SO ORP Olomouckého kraje, mají domovy pro seniory (s výjimkou Lipníku nad Bečvou).

Úkoly Olomouckého kraje i krajského úřadu v oblasti sociálních služeb vyplývají ze Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Kraj zejména zjišťuje potřeby obyvatel a poskytovatelů sociálních služeb pro poskytování sociálních služeb na svém území, určuje síť sociálních služeb na území kraje, zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb, zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území. Krajský úřad pak zajišťuje v přenesené působnosti registraci sociálních služeb, na území svého správního obvodu, koordinuje poskytování sociálních služeb a realizuje a koordinuje činnosti sociální práce.

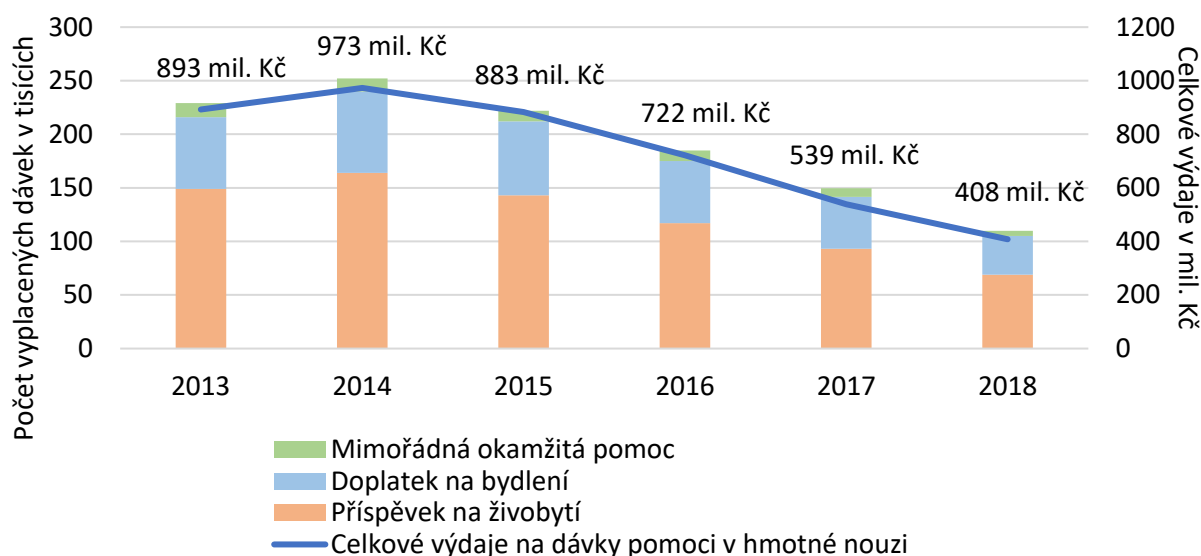

V Olomouckém kraji bylo v roce 2019 poskytováno celkem 310 sociálních služeb podle Zákona o sociálních službách, které pomáhají řešit nepříznivé sociální situace osob na území kraje.

Dávky pomoci v hmotné nouzi

Počet a celková výše výdajů na dávky pomoci v hmotné nouzi jsou v České republice evidovány Českým statistickým úřadem od roku 2013. Olomoucký kraj měl za rok 2018 v mezikrajském srovnání pátý nejvyšší počet těchto dávek (110 tisíc dávek) a šesté největší výdaje na jejich vyplacení. Od roku 2014 v kraji dochází k postupnému snižování těchto dávek. Největší část vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi zaujímají příspěvky na živobytí (69 tisíc příspěvků v roce 2018). Celková výše vyplacených dávek v roce 2018 dosáhla 408 mil. Kč, což je v porovnání s roky 2013–2015 snížení o více než 50 %.

Graf 27: Vývoj počtu a celkové výše vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v Olomouckém kraji

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Sociálně vyloučené lokality

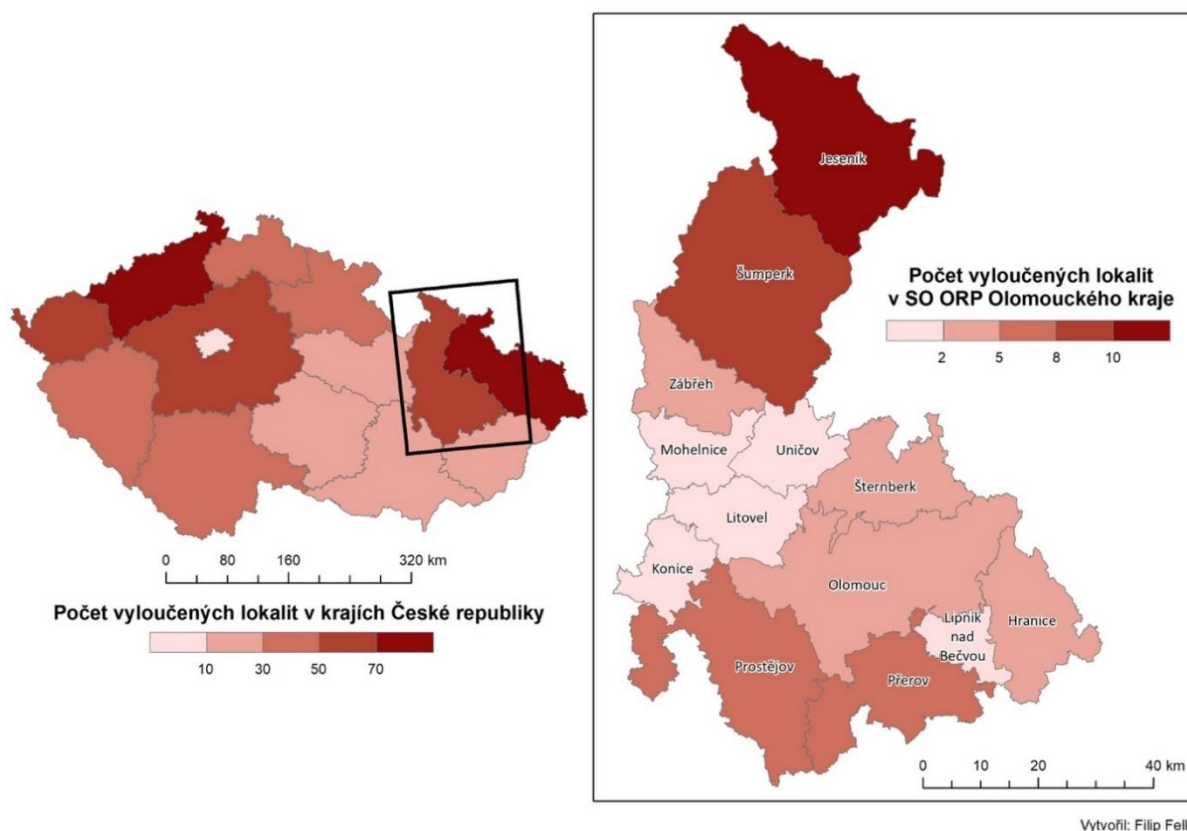
V Olomouckém kraji působí od roku 2009 Agentura pro sociální začleňování, a to ve Šternberku, Moravském Berouně a v Mikulovicích. V minulosti působila i v Přerově a v obcích Jesenicka. V roce 2019 se v Olomouckém kraji do podporovaných lokalit touto agenturou řadí Jesenicko, Moravský Beroun, Konice, Němčice nad Hanou a Mikroregion Rozvodí. Kromě výše zmíněných lokalit, ve kterých Agentura pro sociální začleňování působí, existují v Olomouckém kraji i další menší sociálně vyloučené lokality.

V období od 1. ledna 2014 do 31. května 2015 realizovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky výzkumný projekt, nazvaný "Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR". V roce 2015 bylo v Olomouckém kraji celkem 62 sociálně vyloučených lokalit s odhadem počtu obyvatel 3 000–5 000. K 31.12. 2019 pak bylo diagnostikováno 109 sociálně vyloučených lokalit s počtem obyvatel 4 695. Od roku 2015 nedošlo ke zvýšení počtu obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Nárůst počtu menších lokalit je zapříčiněn tzv. obchodem s chudobou v menších obcích (vykupování a pronájmy nemovitostí osobám sociálně vyloučeným, zejména početnějším rodinám s dětmi).

V rámci SO ORP Olomouckého kraje se nejvíce sociálně vyloučených lokalit vyskytuje v SO ORP Jeseník (31 lokalit, 500 až 900 obyvatel), SO ORP Prostějov (20 lokalit, 1 079 obyvatel) a SO ORP Šumperk (18 lokalit, 300 až 600 obyvatel).

Obrázek 21: Výskyt sociálně vyloučených lokalit v krajích České republiky a v SO ORP Olomouckého kraje 2015

Vytvořil: Filip Felkl

Zdroj: Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR, www.esfcr.cz, vlastní zpracování

Exekuce

Se sociálním vyloučením, následkem nedostatku vzdělání a sociální nestability, může úzce souviset také množství osob v exekuci. V roce 2018 bylo v Olomouckém kraji celkem 41 952 fyzických osob v exekuci, kdy průměrný počet exekucí na jednu fyzickou osobu byl 5,6. Přestože v porovnání s rokem 2017 došlo ke snížení celkového počtu exekucí a také počtu osob v exekuci, co se týče průměrného počtu exekucí na osobu, došlo k navýšení o 0,4 exekucí na osobu. V rámci srovnání mezi SO ORP se největší podíl fyzických osob v exekuci nachází v Jeseníku (12,48 %), Přerově (11,28 %), Šternberku (10,57 %) a Šumperku (10,32 %). Ve všech okresech Olomouckého kraje došlo v roce 2018 oproti roku 2017 ke zlepšení stavu exekucí s výjimkou Prostějova, kde celkový počet exekucí vzrostl o 1,9 %.

Tabulka 27: Stav exekucí fyzických osob v Olomouckém kraji v roce 2017 a 2018

Okres	Celkový počet exekucí		Změna	Počet osob v exekuci		Změna
	2017	2018		2017	2018	
Jeseník	22 018	20 800	-5,86%	4 212	4 047	-4,08%
Olomouc	93 338	89 508	-4,28%	16 282	14 402	-13,05%
Prostějov	37 925	38 661	1,90%	7 474	6 888	-8,51%
Přerov	52 539	43 879	-19,74%	11 035	8 566	-28,82%
Šumperk	43 356	41 497	-4,48%	8 885	8 049	-10,39%
Olomoucký kraj	249 176	234 345	-6,33%	47 888	41 952	-14,15%
Česká republika	4 668 131	4 668 318	0,00%	862 507	819 012	-5,31%

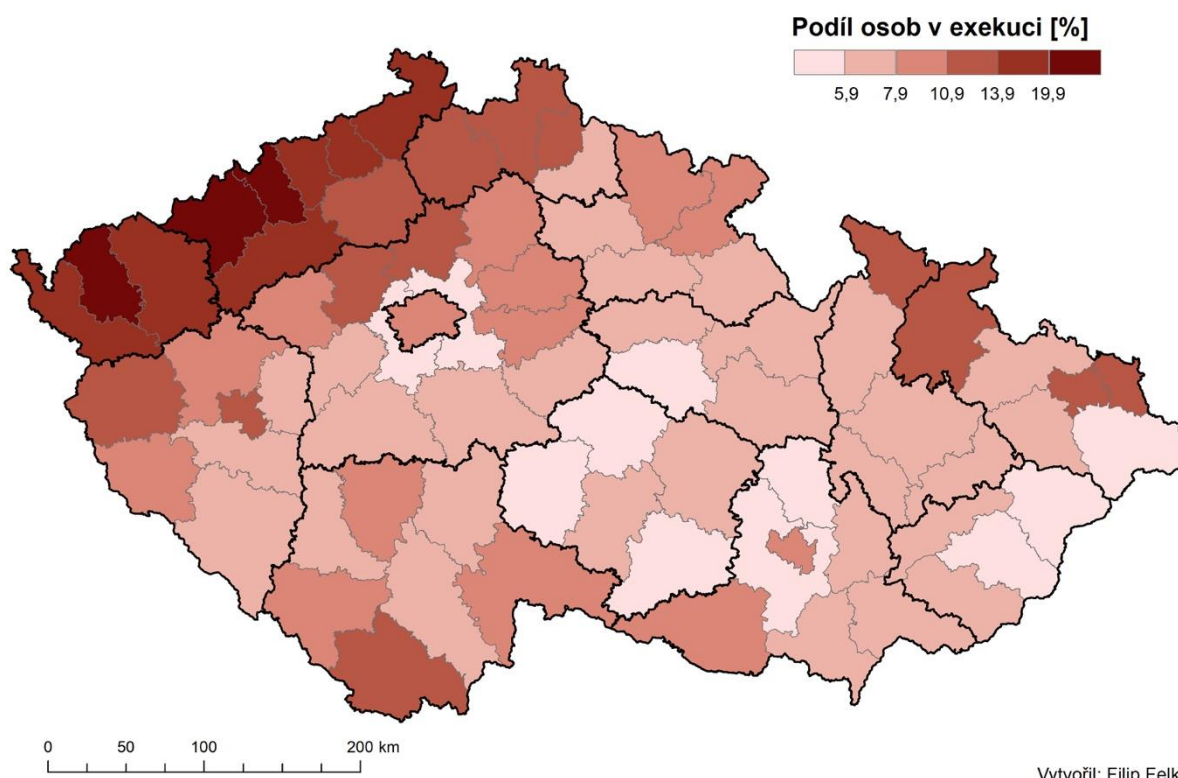
Zdroj: Mapa exekucí, vlastní zpracování

Olomoucký kraj byl v roce 2018 na 9. místě, co se týče podílu fyzických osob v exekuci (7,79 %). Řadil se tedy ke krajům s menším počtem podílu fyzických osob v exekuci. Nejhorším krajem s největším podílem těchto osob byl Ústecký kraj (17,56 %). Srovnáme-li však kraje podle četnosti exekucí na fyzickou osobu, byl Olomoucký kraj 3. nejhorším krajem, v němž bylo 73 % fyzických osob s více exekucemi. Nejhoršími kraji v počtu exekucí na fyzickou osobu jsou Moravskoslezský kraj (75 %) a Liberecký kraj (74 %).

Celkový vývoj počtu sociálně vyloučených osob se v České republice soustavně snižuje. V roce 2019 činil počet těchto osob přibližně 95 000 až 115 000.

Obrázek 22: Podíl fyzických osob v exekuci v okresech ČR v roce 2018

Zdroj: *Mapaexekuci.cz (2019), vlastní zpracování*

Jednou z nejohroženějších skupin osob, které se můžou ocitnout v dluhové pasti, jsou senioři v důchodovém věku. Rizikové jednání, půjčky u nebankovních společností, dluhy za nákupy, neplacení výživného, nátlak na prodejních akcích, ručení za půjčky dětí a vnoučat, to jsou jen některé příčiny toho, že do důchodu odchází stále více osob zatížených exekucí. V roce 2015 bylo na území ČR evidováno 79 991 výplat důchodů s exekuční srážkou. V polovině roku 2016 to bylo již 84 699 důchodů, z nichž bylo 52 240 starobních důchodů. V Olomouckém kraji bylo v první polovině roku 2016 vyplaceno celkem 4 668 důchodů s exekuční srážkou, z nichž bylo starobních důchodů celkem 3 054. [16]

Podstatným důvodem ohrožení dluhovou pastí je také výše starobních důchodů seniorů. Průměrná výše starobního důchodu bez souběhu s dalšími důchody byla v Olomouckém kraji v roce 2018 celkem 12 063 Kč. Přestože došlo v porovnání s rokem 2017 o navýšení o 559 Kč (4,9 %), což je 4. nejvyšší nárůst mezi kraji ČR, celková výše průměrného starobního důchodu je druhá nejnižší hned po Králověhradeckém kraji. Průměrná výše důchodů celkem (součet sólo důchodů, důchodů sirotčích a všech souběhových důchodů) v roce 2018 byla v kraji taktéž druhá nejnižší (11 700 Kč) po Ústeckém kraji. Trend nejnižších průměrných důchodů v ČR v kraji přetrvává dlouhodobě již od roku 2008.

ČSSZ v červnu 2016 v OK evidovala 4 668 důchodů zatížených exekucí, z nichž bylo 3 054 starobních, 1 532 invalidních a 82 pozůstalostních. Mezi starobními důchodci s exekucí převažovaly ženy – 1 659 žen a 1 395 mužů. Průměrná výše exekuční srážky byla 2 027 Kč. U invalidních důchodců s exekucí bylo větší zastoupení mužů – 961 mužů a 571 žen. Průměrná výše exekuční srážky byla ve výši 2 149 Kč. Mezi seniory v důchodovém věku s exekucí, kteří pobírali pozůstalostní důchody, bylo 72 žen a 10 mužů. Průměrná výše exekuční srážky byla 2 106 Kč. [16]

Poskytované dotační tituly a realizované projekty v oblasti sociální péče a začleňování

Olomoucký kraj v roce 2018 a 2019 realizoval projekty v rámci programu pro sociální oblast prostřednictvím čtyř dotačních titulů, jimiž i v současné době jsou:

- Podpora prevence kriminality – podporování projektů směřujících ke zvýšení bezpečnosti obyvatel,
- Podpora integrace romských komunit – sociální začleňování a prevence sociálního vyloučení příslušníků romských komunit,
- Podpora prarodinných aktivit – podpora akcí a činností v oblasti prarodinné politiky, mezigeneračního soužití a aktivit zaměřujících se na podporu náhradní rodinné péče,
- Podpora aktivit směřujících k sociálnímu začlenění – projekty směřující k sociálnímu začlenění osob ohrožených sociálním vyloučením kvůli zdravotního stavu, věku či způsobu života a podpora veřejně prospěšné činnosti v sociální oblasti.

Nově od roku 2020 také přibude dotační titul:

- Podpora infrastruktury sociálních služeb – investice zaměřené na zvýšení kapacit, kvalitu poskytovaných služeb, podporu mobility a zajištění dostupnosti sociálních služeb.

Krajský úřad ve svém správním obvodu zajišťuje plnění úkolů, které napomáhají integraci příslušníků romské menšiny do společnosti. Rovněž spolupracuje s obcemi při zajišťování bydlení azylantům. Kraj realizuje projekty a programy pro prevenci kriminality.

Během programového období 2014 až 2020 Olomoucký kraj realizoval projekt s názvem „Podpora plánování sociálních služeb a sociální práce na území Olomouckého kraje v návaznosti na zvyšování jejich dostupnosti a kvality“, který byl zaměřen na podporu procesu střednědobého plánování sociálních služeb, včetně vytvoření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji a modelaci sítě sociálních služeb na daném území prostřednictvím Akčních plánů. Projekt má podpořit proces plánování sociálních služeb nejen na krajské úrovni, ale také především na úrovni obcí, jejichž výstupy jsou pro krajskou úroveň nezbytné. Během trvání projektu bylo nabídnuto velké množství kurzů, seminářů, workshopů a konferencí zabývajících se například problematikou osob s poruchou autistického spektra, zadluženosti, závislosti, sociálního bydlení a jiné.

Dalším projektem Olomouckého kraje je projekt s názvem „Služby sociální prevence v Olomouckém kraji“. Cílem tohoto projektu je zajištění fungování sedmi vybraných služeb sociální prevence na území kraje, jež jsou v souladu se Zákonem 108/2006 Sb. o sociálních službách. Tyto vybrané služby jsou určeny pro podporu sociálního začleňování cílových skupin (osoby sociálně vyloučené anebo sociálním vyloučením ohrožené), aby mohly dosáhnout na příležitosti a možnosti napomáhající k plnému zapojení do běžného ekonomického, sociálního a kulturního života společnosti

Se službami sociální prevence v Olomouckém kraji je úzce provázáno také protidluhové poradenství na základě akreditace Ministerstva spravedlnosti. Poskytovatelé sociálních služeb s akreditací Ministerstva spravedlnosti na protidluhové poradenství signalizují zvyšující se zájem o podporu v této oblasti.

**Sport, kultura
a cestovní ruch**

SPORT, KULTURA A CESTOVNÍ RUCH

Hlavní zjištění

Sport a kultura

- Podpora kultury a sportu je na velmi dobré úrovni, otevírá potenciál investic do kulturních a kreativních odvětví.
- Vybavenost sportovní, kulturní a volnočasovou infrastrukturou se permanentně rozšiřuje.
- Kraj podporuje kulturní a sportovní aktivity skrze řadu dlouhodobě rozvíjených dotačních programů a ve spolupráci s místními organizacemi a obcemi.

Cestovní ruch

- Roste návštěvnost kraje, obsazenost ubytovacích zařízení je ve srovnání s jinými kraji spíše podprůměrná. Počet přenocování dosahuje nadprůměrných hodnot díky lázeňství.
- Cestovní ruch je hybnou silou podnikatelských aktivit na Jesenicku.

Sport

Základem sportovní infrastruktury v Olomouckém kraji jsou koupaliště, bazény, hřiště, tělocvičny a stadiony. Na území kraje je možné navštívit celkem 50 míst určených ke koupání (34 koupališť a 17 krytých bazénů), které slouží jak místním obyvatelům, tak turistům. Na území SO ORP Přerov, Olomouc, Prostějov a Šumperk se nachází téměř polovina všech koupališť a krytých bazénů v kraji. Mezi největší a nejznámější patří Aquapark Olomouc, Aquapark Koupelky Prostějov, Aquacentrum Šumperk, Aquapark Plovárna Hranice, Plavecký areál a koupaliště Penčice v Přerově, Krytý bazén Česká Ves na Jesenicku a termální aquapark ve Velkých Losínách.

Největší počet zařízení sportovní infrastruktury připadá na hřiště (695 – z toho 333 dětských hřišť) a tělocvičny (187), které jsou často jako součást škol. V absolutním počtu je jich nejvíce evidováno na území SO ORP Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk. Dále je na území Olomouckého kraje evidováno 24 jednoúčelových krytých sportovních zařízení, která jsou jednoúčelová a krytá.

Tabulka 28: Vybavenost sportovní infrastrukturou v SO ORP Olomouckého kraje v roce 2016

SO ORP	Tělocvična ¹	Sportovní zařízení ²	Hřiště	Dětské hřiště	Koupaliště	Krytý bazén
Hranice	7	3	28	23	1	1
Jeseník	15	1	23	22	3	3
Konice	7	2	17	18	1	-
Lipník nad Bečvou	5	-	12	14	2	-
Litovel	11	2	17	19	2	2
Mohelnice	4	1	13	12	3	1
Olomouc	29	4	43	38	4	2
Prostějov	39	3	73	69	5	2
Přerov	20	2	53	45	4	1
Šternberk	4	1	19	19	2	-
Šumperk	22	3	28	22	4	3
Uničov	8	1	10	10	2	1
Zábřeh	16	1	26	22	1	1
Olomoucký kraj	187	24	362	333	34	17

Pozn.: ¹ zahrnuje víceúčelové tělocvičny, sokolovny a sportovní haly

² zahrnuje jednoúčelové kryté sportovní zařízení

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze (2016), vlastní zpracování

Lze předpokládat, že stavem nejkvalitnější a zároveň nejnavštěvovanější sportovní infrastrukturou jsou taková zařízení, v nichž se hrají nejvyšší kola soutěží nejpobulárnějších sportů, s výjimkou Prostějova. V případě ledního hokeje hrají v sezóně 2019/2020 nejvyšší hokejovou soutěž (Tipsport Extraliga) hokejisté HC Olomouc, druhou nejvyšší hokejovou soutěž pak hokejisté LHK Jestřábi Prostějov a HC Zubr Přerov. Ve fotbale působí v nejvyšší fotbalové soutěži (FORTUNA Liga) klub SK Sigma Olomouc, v druhé nejvyšší soutěži (Národní liga) tým 1. SK Prostějov. Volejbal žen se na nejvyšší úrovni hraje v Olomouci, Přerově, Prostějově a Šternberku; basketbal mužů v Olomouci a Prostějově; basketbal žen v Olomouci; házená mužů v Hranicích a házená žen v Olomouci. Prostějov a Přerov zajišťují tenis s řadou úspěšných reprezentantů.

Oblast sportu má na Krajském úřadě v kompetenci Odbor sportu, kultury a památkové péče. Kraj zabezpečuje rozvoj sportu a přípravu sportovních talentů. Zajišťuje výstavbu, rekonstrukci, udržování a provozování krajských sportovních zařízení. Kraj přispívá na vybraný vrcholový, výkonnostní a mládežnický sport prostřednictvím dotačních programů.

Poslední aktualizace Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu Olomouckého kraje proběhla pro období 2019–2023. Olomoucký kraj realizoval projekty, které pomocí finančních příspěvků zahrnují podporu vrcholového, výkonnostního a mládežnického sportu, podporu celoroční sportovní činnosti sportovních subjektů a podporu sportovních akcí.

Během posledních 10 let došlo k nárůstu počtu dotačních programů podporujících sportovní infrastrukturu a aktivity a také k jejich rozšíření. Podpora je momentálně poskytována prostřednictvím 8 dotačních programů a jejich 14 titulů. Mezi nové a úspěšné dotační programy patří Program na podporu handicapovaných sportovců v Olomouckém kraji. V roce 2018 tak kraj přispěl celkem 800 tisíc korun, díky čemuž se mohli handicapovaní sportovci zúčastnit Světového poháru ve sportovní střelbě, mezinárodních atletických závodů anebo mistrovství Evropy ve vzpírání. Dalšími významnými dotačními programy, které Olomoucký kraj vyhláší od roku 2018, jsou Program na podporu výstavby a rekonstrukcí sportovních zařízení v obcích Olomouckého kraje a Program na podporu investičních akcí v oblasti sportu – provoz a údržba sportovních a tělovýchovných zařízení v Olomouckém kraji.

K významným projektům patří například vznik Národního sportovního centra v Prostějově. Olomoucký kraj se každoročně zapojuje do projektu Českého olympijského výboru „Olympiáda dětí a mládeže“, přičemž bude pořadatelem Her X. letní olympiády dětí a mládeže v roce 2021. V Olomouckém kraji každoročně probíhají známé cyklistické závody Czech Cycling Tour anebo také Závod míru.

Je skutečností, že Olomoucký kraj přikládá podpoře a financování sportu velmi významnou roli (v letech 2014–2017 zaujímal Olomoucký kraj při přepočtu částky na financování sportu v jednotlivých krajích na počet obyvatel druhé místo v České republice za Hlavním městem Praha).

Jako slabou stránku v oblasti sportovní infrastruktury je možno shledávat v Olomouckém kraji absenci multifunkční arény, která by sloužila nejen pro sportovní využití, ale také pro realizaci kulturních akcí, například koncertů. Olomoucký kraj nemá příliš kompetencí pro ovlivňování sportovní infrastruktury a sportovního využití v kraji. Podporu poskytuje pouze prostřednictvím již zmíněných dotací a potřebná iniciativa je určována ze strany žádajících subjektů, stejně jako v oblasti kultury.

Kultura

Aktivity v oblasti kultury a památkové péče souvisejí s rozmanitými sférami života člověka a společnosti, jako např. s uměním, kulturním dědictvím a kulturními tradicemi, urbanismem, architekturou, volným časem, výchovou, vzděláváním a rozvojem lidské osobnosti vůbec

a v neposlední řadě také s cestovním ruchem a segmenty ekonomiky a podnikání. Do oblasti kultury spadá i problematika péče o památky a jejich využití.

Na území 402 obcí Olomouckého kraje bylo zaznamenáno celkem 878 knihoven (481 veřejných knihoven a 397 specializovaných knihoven), což na jednu obec činí průměrně 2,2 knihovny. Nejvýznamnější knihovnou v kraji je Vědecká knihovna v Olomouci, která je zřizována a financována Olomouckým krajem. Je druhou nejstarší a třetí největší knihovnou v České republice. Vědecká knihovna v Olomouci plní v Olomouckém kraji tzv. regionální funkce knihoven. Mezi její činnosti patří tedy mimo jiné i poradenské, vzdělávací a koordinační služby menším knihovnám. Jelikož je Vědecká knihovna v Olomouci jednou ze tří knihoven v ČR, která má právo povinného výtisku neperiodických publikací a musí tedy všechny vydané publikace uchovávat, má velké nároky na skladovací prostory. V kraji je rovněž rozvinutá síť nakladatelství a knihkupectví (vždy několik desítek subjektů).

Jedním z profesionálních hudebních těles v Olomouckém kraji je Moravská filharmonie Olomouc, která se řadí mezi přední symfonické orchestry v ČR a na vysoké mezinárodní úrovni reprezentuje město Olomouc i Olomoucký kraj nejen v zahraničí, ale také po celé ČR. Moravská filharmonie každoročně organizuje řadu pravidelných i příležitostných akcí.

Veřejná databáze Českého statistického úřadu eviduje na území Olomouckého kraje 33 kin. Dvě z nich jsou vedena jako multikina, a to Cinestar Olomouc v obchodním domě Olomouc City a Premiere Cinemas v olomouckém obchodním domě Galerie Šantovka. Mezi olomoucká kina patří dále Kino Metropol, Letní kino nebo Divadlo na cucky, v němž se také promítá. Z kin, která se nenacházejí v Olomouci, lze například uvést Kino Pohoda v Jeseníku, Kino Hvězda v Přerově, Kino Metro 70 v Prostějově, Naše kino ve Šternberku, Kino Oko v Šumperku, Kino Retro v Zábřehu, Kino Mohelnice, Kino Uničov či Kino v Moravském Berouně.

Na území Olomouckého kraje je dále registrováno celkem 13 divadel, která mají ve většině případů i vlastní soubor. Mezi tato divadla patří Moravské divadlo Olomouc, Divadlo Tramtarie, Divadlo Konvikt, Divadlo Hudby, Divadlo na cucky a Divadlo na Šantovce, která mají sídlo v Olomouci. Divadla nacházející se mimo město Olomouc jsou pak Divadlo Šumperk, Divadlo Petra Bezruče v Jeseníku, Divadlo Dostavník a Loutkové divadlo v Přerově a Divadlo Point a Loutkové divadlo Starost v Prostějově. Mezi prostějovské divadelní scény patří také Městské divadlo, které však nemá vlastní soubor a je závislé na produkci hostujících souborů.

Tabulka 29: Vybavenost kulturní infrastrukturou v SO ORP Olomouckého kraje

SO ORP	Kino	Divadlo	Muzeum	Turistické informační centrum	Kulturní dům	Středisko pro volný čas dětí
Hranice	3	-	1	2	26	5
Jeseník	3	1	4	9	20	6
Konice	-	-	1	1	15	4
Lipník nad Bečvou	-	-	1	1	12	2
Litovel	2	-	3	3	12	3
Mohelnice	1	-	1	2	13	2
Olomouc	5	6	6	6	36	9
Prostějov	6	3	3	8	60	7
Přerov	3	2	5	4	40	8
Šternberk	2	-	1	2	15	3
Šumperk	4	1	5	8	24	6
Uničov	2	-	2	1	10	3
Zábřeh	2	-	1	2	26	3
Olomoucký kraj	33	13	34	49	309	61

Zdroj: Český statistický úřad, Veřejná databáze (2016), Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017–2020, vlastní zpracování

V Olomouckém kraji můžeme také navštívit řadu muzeí. Z celkového počtu 34 muzeí, která mají ve většině případů i vlastní galerii, jich nejvíce sídlí na území Olomoucka a Přerovska. Mezi nejznámější patří Muzeum umění Olomouc, které v roce 2018 navštívilo přes 150 tisíc návštěvníků. Neméně známé je i Vlastivědné muzeum v Olomouci. To v roce 2018 navštívilo celkem 78 880 návštěvníků. Mezi další muzea a galerie patří např. Ruční papírna Velké Losiny, Muzeum kočárů v Čechách pod Kosířem, Muzeum Olomouckých tvarůžků v Lošticích, Farní muzeum Zábřeh nebo Muzeum historických automobilů VETERAN ARENA.

Dle údajů jednotlivých významných objektů v Olomouckém kraji lze hodnotit i jejich návštěvnost v roce 2018. Více než 200 tisíc návštěvníků zaznamenala dvě výše uvedená muzea (Muzeum umění v Olomouci přes 150 tisíc návštěvníků, Vlastivědné muzeum téměř 80 tisíc návštěvníků), přes 100 tisíc návštěvníků zaznamenalo Muzeum Komenského v Přerově včetně jeho poboček – hradu Helfštýna a Ornitologické stanice v Přerově a národní kulturní památka Hrad Bouzov. Tato návštěvnost je v porovnání s ostatními kraji ČR relativně vysoká, i několik dalších památek má návštěvnost v desítkách tisíc návštěvníků za rok, a to např. Vlastivědné muzeum v Šumperku, Korunní pevnůstka a muzeum barokní prachárna v Olomouci, Naučná stezka Rejvíz, Pevnost Poznání, Botanická zahrada a rozárium v Olomouci či Rychlebské stezky.

Objekty, které výrazně ovlivňují kulturní život ve městech a obcích v celém kraji jsou kulturní domy či jiné typy podobných kulturních zařízení. Na území Olomouckého kraje je evidováno celkem 309 kulturních domů, které jsou využívány pro kulturní, společenský či spolkový život v obcích. Kulturní a společenské aktivity jsou v kraji provozovány i na lokální úrovni. V jednotlivých obcích je kulturní život nejčastěji rozvíjen prostřednictvím nejrůznějších spolků, a to jak pěveckých, divadelních nebo také hasičských.

Veřejná databáze Českého statistického úřadu dále také eviduje počet středisek pro volný čas dětí, kterých je na území Olomouckého kraje celkem 61. Tyto střediska jsou důležitá především pro vzdělávání a napomáhají k osobnímu rozvoji dětí a mládeže, zejména jde však o smysluplné využití volného času dětí. Střediska volného času můžeme opět pozorovat především ve SO ORP Jeseník (6), Šumperk (6), Olomouc (9), Prostějov (7) a Přerov (8).

Jednotlivé instituce kromě svých základních funkcí pořádají řadu kulturních, společenských a vzdělávacích akcí, z nichž některé Olomoucký kraj podporuje. Jedná se o akce regionálního významu i řadu menších akcí (podrobně viz Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017–2020, s. 42–44).

Mezi nejvýznamnější kulturní akce v Olomouckém kraji patří Mezinárodní hudební festival „Dvořákova Olomouc“, Divadelní Flora Olomouc, Academia film Olomouc, Mezinárodní varhanní festival Olomouc, Podzimní festival duchovní hudby Olomouc, festival Blues Alive Šumperk, Československý jazzový festival Přerov, Mezinárodní hudební festival Karla Ditterse z Dittersdorfu, Wolkerův Prostějov a Mezinárodní Schubertova soutěž pro klavírní dua. Tyto akce jsou obvykle podporovány z rozpočtu kraje. Kulturní aktivity se koncentrují do větších měst, vyniká zejména Olomouc. Vyšší počet aktivit lze zaznamenat i ve dvou největších lázeňských obcích – Jeseníku a Teplicích nad Bečvou, kde lázně pořádají řadu akcí pro své hosty.

V oblasti památkové péče se dle Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2017–2020 kraj zaměřuje především na podporu obnovy kulturních památek a drobné architektury místního významu a nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se na území památkových rezervací a památkových zón, ale také na finanční podporu na regionální funkce knihoven a na podporu významných kulturních institucí v kraji. V oblasti památkové péče působí kromě samotného Olomouckého kraje také několik dalších institucí, přičemž mezi ty hlavní lze počítat Územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu v Olomouci a Archeologické centrum Olomouc. I tyto instituce mají vysoké nároky na depozitní prostory, které bude třeba v nejbližší době rozšířit.

V Olomouckém kraji se nachází celkem 2 215 objektů prohlášených za nemovité kulturní památky, jedna památka UNESCO (Sloup nejsvětější Trojice v Olomouci) a 15 národních kulturních památek. Dále jsou na území Olomouckého kraje situovány tři památkové rezervace a 25 památkových zón. Je však nutné podotknout, že rozložení památek v kraji je nerovnoměrné, velká část z nich je přímo v krajském městě v Olomouci.

Pro kulturní vyžití, ale také pro oblast cestovního ruchu, jsou v kraji velmi důležité tzv. instalované objekty, např. na hradech Bouzov, Šternberk a zámcích Velké Losiny, Náměšť na Hané, Jánský vrch v Javorníku.

Existence velkého fondu kulturních památek a památkově chráněných území v kraji, ať už nadregionálního či regionálního významu, znamená pro majitele jednotlivých památkově chráněných objektů (kraj, obce, církev, soukromé subjekty) značnou finanční zátěž při obnově, jelikož některé z nich se stále nachází v neuspokojivém technickém stavu. Proto je činnost v oblasti památkové péče v oblasti samosprávy zaměřená především na dotační podporu, kdy Olomoucký kraj touto formou přímo přispívá k zachování památkového fondu a k propagaci hmotného kulturního dědictví. Velký význam v této oblasti sehrává dotační titul Program památkové péče v Olomouckém kraji, který je jedním z nástrojů pozitivní motivace ze strany kraje pro dění v oblasti kultury a památkové péče.

Olomoucký kraj zřizuje celkem sedm příspěvkových organizací v oblasti kultury: Muzeum Komenského v Přerově, p. o., Archeologické centrum Olomouc p. o., Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., Vědecká knihovna v Olomouci, Vlastivědné muzeum Jesenicka, p. o., Vlastivědné muzeum v Olomouci a Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o.

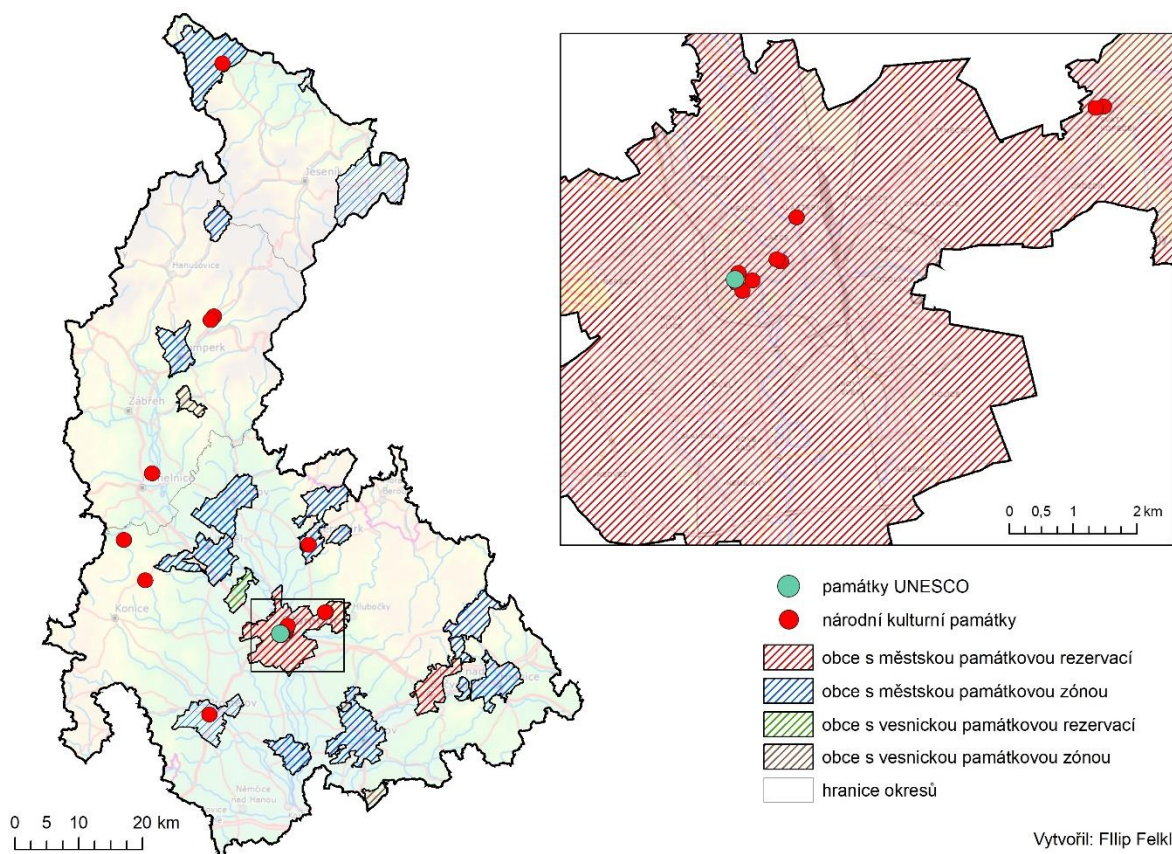
Tabulka 30: Příspěvkové organizace v oblasti kultury na území Olomouckého kraje v roce 2018

Název organizace	Náklady (mil. Kč)	Výnosy (mil. Kč)	Výsledek hospodaření (mil. Kč)
Vědecká knihovna v Olomouci	55 595 965,71	57 157 786,85	1 561 821,14
Vlastivědné muzeum v Olomouci	49 141 885,29	49 317 238,70	175 353,41
Vlastivědné muzeum Jesenicka	8 710 813,78	8 745 113,85	34 300,07
Muzeum a galerie v Prostějově	17 860 918,47	18 475 574,14	614 655,67
Muzeum Komenského v Přerově	30 795 862,26	31 352 284,95	556 422,69
Vlastivědné muzeum v Šumperku	26 945 816,37	27 564 095,86	618 279,49
Archeologické centrum Olomouc	45 288 721,11	45 681 927,07	393 205,96
Celkem	234 339 982,99	238 294 021,42	3 954 038,43

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní zpracování

Obrázek 23: Národní kulturní památky, památkové rezervace a zóny v Olomouckém kraji

Zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje, vlastní zpracování

Olomoucký kraj dotačně podporuje profesionální a neprofesionální kulturní aktivity, výstavní činnosti, ediční činnosti, pořádání koncertů, přednášek, festivalů, přehlídek atd. Kraj řídí výkon státní památkové péče plněním různých úkolů orgánu státní památkové péče. Kraj dále schvaluje koncepce a plány související se zachováním a obnovou kulturních památek v kraji. Kraj programově pomáhá kulturním památkám, stavebám drobné architektury a nemovitostem v památkově chráněných územích formou dotačních příspěvků na podporu jejich záchrany nebo obnovy. V neposlední řadě také usměrňuje kulturně výchovné využití památek.

Problematiku kultury a památkové péče má v rámci Krajského úřadu v gesci Odbor sportu, kultury a památkové péče. Mezi hlavní oblasti činností odboru patří administrativní zajišťování agendy odboru, sestavování rozpočtu, rozpis dotací a příspěvků pro neziskové organizace a jiné subjekty. V přenesené působnosti odbor komplexně zajišťuje financování kultury v oblasti účelových prostředků ze státního rozpočtu a sleduje čerpání rozpočtu a plnění závazných ukazatelů stanovených ministerstvem. [17]

Největšími investičními projekty Olomouckého kraje v oblasti kultury za posledních 10 let jsou rekonstrukce hradu Helfštýn a zámku Čechy pod Košířem, který získal ocenění Památka roku 2019 v soutěži Opera Historica. Úspěchem je taktéž navyšování dotací z rozpočtu Olomouckého kraje, do oblasti kultury a památkové péče. Zároveň stoupá zájem o kulturní akce, jako je například Divadelní Flora Olomouc.

Služby a podpora cestovního ruchu

Olomoucký kraj se člení na dva turistické regiony – Jeseníky a Střední Morava. Turistický region Střední Morava je situován do jižní a střední části Olomouckého kraje a z hlediska administrativního členění je tvořen okresy Olomouc, Prostějov, Přerov a částí okresu Šumperk (SO ORP Mohelnice). Region je dále členěn na tzv. turistické lokality, kterých je celkem 12:

Hranicko, Konicko, Lipensko, Litovelsko, Mohelnicko, Olomouc, Olomoucko, Prostějovsko, Přerovsko, Střední Haná, Šternbersko, Uničovsko.

Turistický region Jeseníky se nachází v severní části Olomouckého kraje a jeho image jednoznačně určuje pohoří Jeseníků s nejvyšší horou Moravy Pradědem. Z hlediska administrativního členění je tvořen okresy Jeseník a Šumperk (vyjma SO ORP Mohelnice). Takzvaných turistických lokalit je v rámci regionu deset. Na území Olomouckého kraje je pak vymezeno celkem sedm z deseti turistických lokalit, a to Javornicko a Žulovsko, Jesenicko, Ramzovské sedlo, Staroměstsko, Hanušovicko a Kralický Sněžník, Šumpersko, Zábřežsko a Zlatohorsko. Zbylé tři turistické lokality (Bruntálsko, Krnovsko a Rýmařovsko) leží na území Moravskoslezského kraje.

Turistický region Střední Morava vyvíjí ve srovnání s turistickým regionem Jeseníky méně aktivit a zaměřuje se na hlavní atraktivitu – město Olomouc, zatímco Jeseníky představují území s relativně dobrou organizací cestovního ruchu napříč celým územím. Za posledních několik let zde došlo ke zlepšení propagace a nabídky služeb a atraktivit. Turistický region Jeseníky je prozatím destinací, která není ve srovnání s obdobnými lokalitami v ČR přelidněná a nabízí tak k těmto oblastem přijatelnou alternativu pro trávení volného času.

Výchozím bodem každého turisty v neznámém prostředí je turistické informační centrum, kde je možné získat informace o zajímavých místech v dané oblasti. Na území Olomouckého kraje je evidováno 49 těchto center. Nejvíce turistických informačních center lze pozorovat především ve SO ORP Jeseník (9), Šumperk (8), Olomouc (6), Prostějov (8) a Přerov (4).

Kraj má velmi dobré podmínky pro cestovní ruch a nabízí bohatou škálu turistických atraktivit a produktů. Hlavním lákadlem turistického regionu Střední Morava je město Olomouc s památkou UNESCO v podobě Sloupu Nejsvětější Trojice. Z přírodního hlediska se v oblasti nachází CHKO Litovelské Pomoraví. V případě turistického regionu Jeseníky je hlavní předností atraktivní krajina s množstvím atraktivních biologických a geomorfologických lokací, v čele s CHKO Jeseníky. Velmi atraktivní jsou na území obou turistických regionů i jeskynní komplexy, z nichž některé, například Zbrašovské aragonitové jeskyně, či jeskyně Na Pomezí, dosahují návštěvnosti okolo 50 tisíc ročně.

Nejnávštěvovanějším turistickým cílem Olomouckého kraje je ZOO Olomouc s 357 221 návštěvníky v roce 2018. Dále se v kraji nachází tři botanické zahrady a tři arboreta. V Olomouci a Lipníku nad Bečvou jsou vyhlášeny městské památkové rezervace, v dalších 15 městech (včetně většiny největších) jsou vyhlášeny městské památkové zóny. Vesnická památková rezervace je vyhlášena v Příkazech.

Velmi vyhledávané jsou hrady a zámky. Na území Olomouckého kraje se nachází celkem čtyři hrady (Bouzov a Šternberk jsou zároveň národními kulturními památkami) a nespočet zámků (z toho dvě národní kulturní památky – zámek Velké Losiny a zámek Jánský Vrch) a hradních zřícenin. Hrady a zámky patří k nejnávštěvovanějším atraktivitám kraje. Hrad Bouzov zaznamenal v roce 2018 přes 111 tisíc návštěvníků, hrad Helfštýn pak přes 77 tisíc. Vysoký počet návštěvníků směřoval i na olomoucké výstaviště Flóra, kam v roce 2018 zavítalo 371 307 návštěvníků.

Významným odvětvím cestovního ruchu v Olomouckém kraji je lázeňství. V kraji se nachází nejvíce lázeňských míst (celkem sedm) a třetí nejvyšší počet lázeňských zařízení v mezikrajském srovnání. Centrem lázeňství je město Jeseník s Priessnitzovými léčebnými lázněmi, které pak v severní části kraje doplňují ještě Schrothovy léčebné lázně Dolní Lipová a na Šumpersku Termální lázně Velké Losiny a Státní léčebné lázně Bludov. Dalším významným lázeňským střediskem jsou Teplice nad Bečvou na Přerovsku. Celkovou nabídku v kraji pak dotváří menší lázeňská místa Skalka na Prostějovsku a Slatinice na Olomoucku.

V roce 2018 bylo na území Olomouckého kraje v provozu 483 hromadných ubytovacích zařízení. V případě zařízení vyšší kategorie (hotely čtyřhvězdičkové a pětihvězdičkové) se nachází v kraji pouze 18 takových zařízení, což řadí kraj v ČR při srovnání na předposlední místo před Pardubický

kraj. Většina hotelů vyšší kategorie je soustředěna v Olomouci (8) a pětihvězdičkový hotel v regionu chybí úplně.

Tabulka 31: Hromadné ubytovací zařízení – celkový počet a počet přenocování v krajích České republiky v roce 2018

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení	
	Celkový počet	Průměrný počet přenocování
Hlavní město Praha	816	2,3
Středočeský kraj	706	2,4
Jihočeský kraj	1 178	2,5
Plzeňský kraj	535	2,4
Karlovarský kraj	526	4,7
Ústecký kraj	484	2,7
Liberecký kraj	889	3,0
Královéhradecký kraj	1 078	3,2
Pardubický kraj	356	2,8
Kraj Vysočina	440	2,4
Jihomoravský kraj	858	2,0
Olomoucký kraj	483	3,1
Zlínský kraj	464	2,9
Moravskoslezský kraj	615	2,8
Česká republika	9 426	2,6

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Z pohledu srovnání dvou turistických regionů na území kraje je patrný rozdíl. Zatímco v regionu Střední Morava je soustředěno více hotelů vyšší kategorie, v regionu Jeseníky je pak vyšší počet hromadných ubytovacích zařízení celkově. Tento rozdíl je patrný i na úrovni SO ORP. Zatímco SO ORP Šumperk a Jeseník jsou sídlem asi 60 % hromadných ubytovacích zařízení v Olomouckém kraji, v SO ORP Olomouc sídlí 8 čtyřhvězdičkových hotelů. Důvodem vyššího počtu ubytovacích zařízení v turistickém regionu Jeseníky je vyšší atraktivita oblasti, naopak zvýšený podíl kvalitnějších hotelů v turistickém regionu Střední Morava je dán především Olomoucí a poptávkou po kvalitním ubytování ve velkých městech. Olomouc se stává centrem tzv. kongresové turistiky.

V roce 2018 byl Olomoucký kraj v rámci ČR co do počtu konaných kongresových akcí na 5. místě, dle celkového počtu účastníků akcí pak na 3. místě. Nedostatek kvalitní ubytovací infrastruktury v oblasti Jeseníků však lze vnímat jako hrozbu do budoucna, protože současný trend v cestovním ruchu dává rostoucí požadavky na kvalitu ubytování. Ve chvíli, kdy region tento typ infrastruktury postrádá, hrozí přesun poptávky jinam.

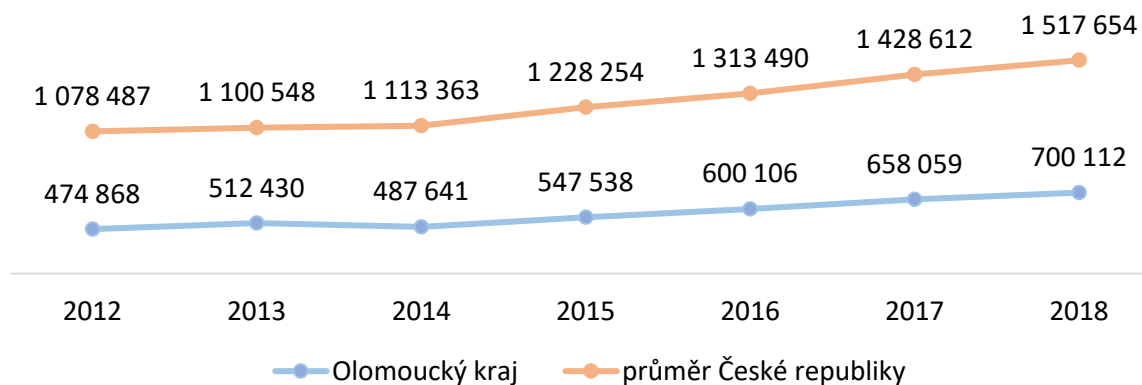
Celkový počet příjezdů návštěvníků v Olomouckém kraji dosáhl v roce 2018 hodnoty 700 112, což je po Pardubickém a Ústeckém kraji a kraji Vysočina čtvrtá nejnižší krajská hodnota. Od roku 2014, kdy došlo k poklesu počtu příjezdů návštěvníků v Olomouckém kraji na hodnotu 487 641, dochází každoročně ke stabilnímu růstu počtu příjezdů návštěvníků a Olomoucký kraj tak kopíruje celorepublikový trend. V Olomouckém kraji se však jedná o podprůměrné hodnoty počtu příjezdů návštěvníků za rok 2018 v porovnání s průměrem na kraj České republiky, a to o více než polovinu. V ČR tvoří zahraniční návštěvníci přibližně polovinu, tak v Olomouckém kraji je to zhruba čtvrtina, ve většině ostatních krajů je poměr domácích a zahraničních návštěvníků podobný jako v Olomouckém kraji. Průměrná délka pobytu v roce 2018 činila v Olomouckém kraji 3,1 dní, což je o něco více než činí hodnota za ČR (2,6). Při porovnání dle průměrného počtu strávených nocí je Olomoucký kraj s průměrem 3,1 nocí na 3. místě

za Královohradeckým a Karlovarským krajem. Domácí návštěvníci v Olomouckém kraji strávili průměrně 3,4 dny (ČR 2,7), zahraniční však pouze 2,0 dny (ČR 2,5).

Obsazenost hromadných ubytovacích zařízení není příliš vysoká. Hodnota čistého využití lůžek v roce 2018 ve výši 35,8 % patří v mezikrajském srovnání mezi nižší. Situace je horší jen v Ústeckém kraji (35,4 %) a Kraji Vysočina (32,4 %). V posledních letech je ukazatel víceméně stabilní a má rostoucí tendenci.

Graf 28: Vývoj počtu příjezdů návštěvníků v Olomouckém kraji

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Olomoucký kraj zpracovává v oblasti cestovního ruchu strategické rozvojové dokumenty. V současnosti jsou nejaktuálnějšími strategickými dokumenty Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014–2020 a také Marketingová studie cestovního ruchu Olomouckého kraje 2017–2020. Aktuálně se připravuje zpracování Programu rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2021–2027 a také zpracování Marketingové studie cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2021–2024. Dále kraj koordinuje marketing cestovního ruchu, podporuje prodej (slevové karty „Olomouc region Card“), provozuje turistický informační portál, značí kulturní a turistické cíle, podporuje údržbu značení turistických a cykloturistických tras, údržbu lyžařských běžeckých tras v Jeseníkách a oblastní organizace cestovního ruchu.

Na území Olomouckého kraje působí dvě oblastní organizace na podporu cestovního ruchu: Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu a Střední Morava – Sdružení cestovního ruchu. Olomoucký kraj je členem obou sdružení a zároveň největším donátorem. Od roku 2020 začne na krajské úrovni působit krajem založená Centrála cestovního ruchu Olomouckého kraje s.r.o., která bude mít v gesci především realizaci marketingových aktivit v oblasti cestovního ruchu.

Olomoucký kraj oblast cestovního ruchu významně podporuje také prostřednictvím čtyř dotačních titulů: Nadregionální akce cestovního ruchu, Podpora zkvalitnění služeb turistických informačních center v Olomouckém kraji, Podpora rozvoje cestovního ruchu v Olomouckém kraji, Podpora kinematografie v Olomouckém kraji.

V oblasti cestovního ruchu bylo uskutečněno poměrně velké množství projektů. Velká část z nich byla zaměřena na prezentaci Olomouckého kraje, a to jak na veletrzích, tak i v médiích. Výjimkou nebyly ani snahy zapojit se do společné propagace i s jinými kraji, jak dokazuje projekt Spolupráce moravských krajů, ve kterém se pro účely společných marketingových aktivit spojily všechny kraje na Moravě, tj. kromě Olomouckého kraje také Zlínský, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj. Výsledkem tohoto projektu byl mj. vznik propagačních materiálů. Byly také realizovány společné projekty na podporu cestovního ruchu v rámci přeshraniční spolupráce s polskou stranou (Opolským vojvodstvím). Zvláštní postavení má projekt Seniorské cestování, který slouží nejen k podpoře domácího cestovního ruchu, ale zároveň pro zkvalitnění služeb poskytovaných seniorům.

**Veřejná správa,
bezpečnost
a řízení rozvoje**

VEŘEJNÁ SPRÁVA, ŘÍZENÍ ROZVOJE A BEZPEČNOST

Hlavní zjištění

Veřejná správa a řízení rozvoje

- Většina výdajů kraje směřuje do školství a do dopravy.
- Rostou příjmy obcí v kraji, klesá zadluženost.
- Roste vybavenost obcí informačními a komunikačními technologiemi. Roste potenciál pro aplikaci chytrých technologií. Zejména ne severu regionu je potřeba zvýšit pokrytí vysokorychlostním internetem.
- Roste počet uživatelů internetu, nejvýrazněji roste počet uživatelů internetu v mobilních telefonech. Podíl uživatelů internetu patří k nejnižším mezi kraji.
- Průměrná mzda v ICT výrazně zaostává za průměrem ČR.
- Roste užívání internetu ve vztahu k veřejné správě (nárůst o 50 % za poslední tři sledované roky), s dalším potenciálem růstu.
- Výraznou příležitostí k investicím v novém programovém období jsou opět zdroje z evropských strukturálních a investičních fondů. Kraj koordinuje partnery při implementaci ESIF prostřednictvím Regionální stálé konference.
- Na území kraje je implementována integrovaná územní investice na území olomoucké aglomerace. V kraji působí 16 místních akčních skupin.

Bezpečnost

- Klesá míra kriminality na území celého kraje, v poměru k celkovému počtu trestných činů, roste jejich objasněnost.
- Narůstá počet mimořádných událostí spojených se změnou klimatu, zejména dlouhodobé sucho (požáry ve venkovním prostředí), vichřice a přívalové srážky (neprůjezdné komunikace, poškození střech domů, lokální povodně).

Administrativně-správní členění a problémy veřejné správy

Olomoucký kraj tvoří spolu se Zlínským krajem region NUTS II Střední Morava. Kraj zahrnuje území pěti okresů (Olomouc, Přerov, Prostějov, Šumperk a Jeseník). Z hlediska administrativně-správního se člení na 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a 20 obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POÚ) a vojenský újezd Libavá.

Olomoucký kraj tvoří 402 obcí, z nichž má 30 statut města. Největším městem kraje je Olomouc s 100 523 obyvateli (1. 1. 2019), následují Prostějov (43 680 obyvatel) a Přerov (43 186 obyvatel). Uvedená tři největší města jsou i městy statutárními. Více než 20 tis. obyvatel má již jen Šumperk (25 957), pět dalších měst má mezi 10 a 20 tis. obyvateli (Hranice, Zábřeh, Šternberk, Uničov a Jeseník). V Olomouckém kraji je v republikovém srovnání nižší podíl menších obcí (nepočítáme-li Prahu, tak 6. nejnižší mezi kraji, a to jak v případě podílu obcí do 500, tak do 1 000 obyvatel).

Tabulka 32: Administrativně-správní charakteristiky Olomouckého kraje k 31. 12. 2018

SO ORP	Počet obcí	Počet částí obcí	Počet katastrů	Počet obyvatel	Průměrná populační velikost obce	Počet měst	Počet městysů
Hranice	32	52	52	34 141	1 067	2	1
Jeseník	24	63	59	38 330	1 597	5	0
Konice	21	45	38	10 667	508	1	0
Lipník nad Bečvou	14	21	21	15 167	1 083	1	0
Litovel	20	60	58	23 734	1 187	1	0
Mohelnice	14	31	39	18 291	1 307	3	0
Olomouc	46	105	105	164 535	3 577	2	3
Prostějov	76	113	107	97 920	1 288	4	6
Přerov	59	80	80	80 617	1 366	3	2
Šternberk	22	36	40	24 221	1 101	2	0
Šumperk	36	87	96	69 242	1 923	3	0
Uničov	10	31	29	22 449	2 245	1	0
Zábřeh	28	44	47	33 178	1 185	2	0
Olomoucký kraj	402	768	771	632 492	1 573	30	12

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Veřejná vybavenost obcí

Pro rozvoj obce je zásadní přítomnost pošty. Z 402 obcí Olomouckého kraje se ve 197 obcích nachází pošta, tj. podíl 49,0 %. Výrazně vyšších podílů dosahují SO ORP Jeseník (87,5 %), Uničov (80,0 %), Šumperk (61,1 %) a Olomouc (66,7 %), kde je podíl vyšší než 50 %. To je částečně dáno i počtem obcí v rámci jednotlivých SO ORP, resp. strukturou osídlení. Naopak SO ORP Zábřeh dosáhlo jen podílu ve výši 28,6 %. Svou matriku má necelá čtvrtina (24,1 %) obcí Olomouckého kraje. Průměr podílu obcí s matrikou výrazně převyšují SO ORP Uničov (60,0 %) a Olomouc (37,8 %), naopak výrazně zaostává SO ORP Šternberk s podílem 9,1 %.

Tabulka 33: Vybavenost poštou a matrikou v obcích SO ORP Olomouckého kraje v roce 2018

SO ORP	Počet obcí s poštou	Podíl obcí s poštou (%)	Počet obcí s matrikou	Podíl obcí s matrikou (%)
Hranice	14	43,8	7	21,9
Jeseník	21	87,5	6	25,0
Konice	8	38,1	5	23,8
Lipník nad Bečvou	7	50,0	3	21,4
Litovel	9	45,0	5	25,0
Mohelnice	5	35,7	3	21,4
Olomouc	30	66,7	17	37,8
Prostějov	34	44,7	18	23,7
Přerov	22	37,3	10	16,9
Šternberk	9	40,9	2	9,1
Šumperk	22	61,1	9	25,0
Uničov	8	80,0	6	60,0
Zábřeh	8	28,6	6	21,4
Olomoucký kraj	197	49,0	97	24,1

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Informační a komunikační technologie ve veřejné správě

Úlohou informatizace je především podpora výkonných funkcí krajské a obecní samosprávy. Je třeba změnit zažitý pohled na informační technologie z roviny technologické do roviny koncepční, která v mnoha oblastech ovlivňuje vykonávané funkce prostřednictvím distribuce internetových aplikací, správou datových center a poskytováním podpory. Kombinace výše uvedených funkcí je základním stavebním kamenem eGovernmentu (elektronická veřejná správa zajišťující informace a služby pro styk krajského úřadu s ostatními subjekty veřejné správy a s komerčními subjekty).

V rámci Krajského úřadu se problematice informačních a komunikačních technologií věnuje Odbor informačních technologií. Odbor řeší zejména oblast výpočetní techniky na Krajském úřadě, doporučuje komunikační rozhraní u organizací zřizovaných krajem, řeší technické části výběrových řízení na hardware a software a provádí další služby v oblasti informačních technologií.

S rozvojem ICT došlo od roku 2000 k výraznému nárůstu vybavenosti domácností těmito technologiemi. V Olomouckém kraji v roce 2018 bylo 72,6 % domácností vybaveno osobním počítačem, což je v porovnání s ostatními kraji 3. nejnižší hodnota. V případě podílu domácností s připojením k internetu je s podílem 74,4 % a také v případě vysokorychlostního připojení k internetu, mezi kraji s nejnižší mírou konektivity, rozdíl od ostatních krajů není významný, ale přesto se kraj řadí na poslední místa mezi kraji. V případě podílu domácností s Wi-Fi routerem na tom byl Olomoucký kraj již lépe, a to v pořadí jako 10. kraj s celkovým podílem 53,9 %, který je pouze o 1,4 p. b. nižší, než je celorepublikový průměr.

K výrazné změně došlo v užívání internetu prostřednictvím mobilních zařízení. Zatímco v roce 2010 užívalo internet na mobilním telefonu 4,3 % obyvatel kraje (ČR 4,5 %), v roce 2018 to bylo už 51,8 % (ČR 57,8 %). Po Libereckém kraji se nicméně jedná o nejnižší poměr v ČR, nejvíce uživatelů internetu na mobilu je v Praze a Plzeňském kraji. Mobilní aplikace jsou součástí běžného života a roste poptávka a nároky na dostupnost a šíří funkcí mobilních aplikací, ať už se jedná o dopravní informace, objednávkové systémy, aktuální informace nebo komunikaci s úřady a institucemi. V roce 2008 bylo v kraji 43,5 % uživatelů internetu, v roce 2018 to bylo 74,4 %, opět nejméně mezi kraji, rozdíl mezi Prahou nebo Středočeským krajem je 10 p. b. Lidé více využívají internetové bankovníctví, online nakupování, sociální sítě, i komunikaci s úřady (nárůst o 50 % mezi roky 2016 a 2018).

Možnosti zajištění internetového připojení se liší mezi jednotlivými obcemi a regiony. Ve větších městech a hustěji osídlených oblastech je celá řada poskytovatelů a budování optických sítí dosahujících nejvyšších výkonů je ekonomicky návratné. Za situace, kdy téměř každý obyvatel ČR vlastní mobilní telefon, již není dostupnost internetu větším problémem. Dílčí problémy se signálem mobilních operátorů se vyskytují v horských oblastech s členitým terénem.

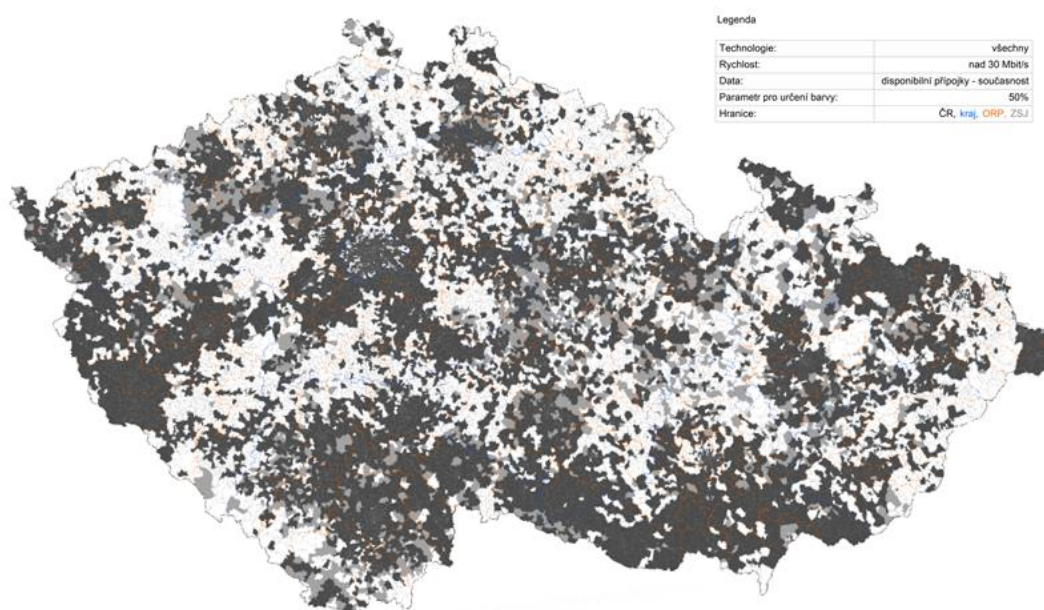
Tabulka 34: Mezikrajské srovnání vybavenosti bytových domácností informačními a komunikačními technologiemi v roce 2017

Kraj	Domácnosti vybavené osobním počítačem	Domácnosti s připojením k internetu	Domácnosti s vysokorychlostním připojením k internetu	Domácnosti s Wi-Fi routerem
Hlavní město Praha	82,4 %	83,2 %	82,9 %	59,3 %
Středočeský kraj	79,7 %	81,4 %	80,5 %	63,0 %
Jihočeský kraj	75,0 %	76,1 %	76,0 %	60,0 %
Plzeňský kraj	79,3 %	79,3 %	78,8 %	63,2 %
Karlovarský kraj	76,7 %	79,0 %	78,6 %	53,2 %
Ústecký kraj	69,7 %	73,0 %	72,8 %	47,0 %
Liberecký kraj	70,6 %	72,5 %	71,8 %	49,9 %
Královéhradecký kraj	76,4 %	76,6 %	74,2 %	56,9 %
Pardubický kraj	74,4 %	74,9 %	74,5 %	60,7 %
Kraj Vysočina	76,4 %	76,6 %	71,4 %	54,0 %
Jihomoravský kraj	77,3 %	79,3 %	78,8 %	56,7 %
Olomoucký kraj	70,7 %	72,1 %	71,4 %	55,4 %
Zlínský kraj	78,1 %	78,4 %	76,5 %	45,6 %
Moravskoslezský kraj	76,8 %	77,1 %	76,0 %	58,9 %
Česká republika	76,3 %	77,2 %	76,1 %	56,8 %

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Olomoucký kraj realizuje projekty v oblasti informačních a komunikačních technologiích. Jedná se zejména o rozvoj služeb e-Governmentu (provoz technologického centra, digitalizace dokumentů, digitální mapy, datový sklad a služby a dodávky spojené s vytvořením vnitřní integrace úřadu). Dále se uskutečnila soutěž o nejlepší webové stránky obcí, konference a informační semináře. Provedené projekty také zajistily poštovní server pro obce Olomouckého kraje a komunikační infrastrukturu pro krizové řízení, byly aktualizovány ortofotomapy a vytvořeny elektronické formuláře.

Obrázek 24: Mapa pokrytí sítěmi elektronických komunikací pro služby přístupu k internetu 2019

Zdroj: Český telekomunikační úřad

V Olomouckém kraji bylo v roce 2017 v oblasti ICT zaměstnáno 7 tisíc osob, což představuje 2,3 % podíl na celkovém počtu zaměstnaných obyvatel v kraji. Průměrná mzda v oboru ICT je o 4,4 % vyšší než průměrná mzda v kraji, což je daleko za všemi kraji v České republice, kraj s druhou nejnižší mzdou v ICT je Jihočeský kraj, kde je poměr hrubé mzdy v ICT oborech na průměrnou mzdu v krajích ČR 130,8 %. Mzdy v ICT tak výrazně zaostávají za průměrem ČR a za všemi kraji, vyjma Ústeckého, v České republice. V roce 2018 absolvovalo obory ICT 152 studentů, studovalo 905 studentů.

Přípravenost kraje na mimořádné události a krizové situace

Olomoucký kraj svým charakterem území zahrnuje jak hustě obydlené oblasti s průmyslem a dopravní infrastrukturou, tak odlehle venkovské oblasti s problematickou dostupností. Mezi dominantní rizika na území kraje patří rizika spojená se změnou klimatu, zejména povodně (způsobené táním sněhu nebo dlouhodobými srážkami na hlavních vodních tocích nebo přivalové povodně způsobené krátkými intenzivními srážkami), vichřice, požáry ve venkovním prostředí v důsledku dlouhodobého sucha. Významná jsou rovněž antropogenní rizika, jako jsou průmyslové havárie spojené s únikem nebezpečných látek, požáry a nehody v silniční a železniční dopravě. S ohledem na změny ve společnosti není možné vyloučit a hybridní hrozby. Každoročně dochází k nárůstu počtu mimořádných událostí, které si vyžadují zásah složek integrovaného záchranného systému (IZS).

Složky IZS a krizové řízení musí reagovat nejen na již vzniklé události, ale mělo by být schopné rizika předem eliminovat ať již prostřednictvím účinné prevence, vzdělávání obyvatel kraje nebo efektivním zásahem při snižování negativních dopadů na obyvatele kraje.

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí, Zdravotnická záchranná služba a Policie České republiky. Stálými orgány pro koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska integrovaného záchranného systému, kterým je v Olomouckém kraji krajské operační a informační středisko Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje. Orgány kraje a obcí zajišťují přípravu na mimořádné události, zajišťují nebo se podílí na provádění záchranných a likvidačních prací a ochraně obyvatelstva na svém území. Hejtmán kraje organizuje IZS na úrovni kraje.

Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje chrání životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje hraje významnou roli v koordinaci složek IZS a zajištění připravenosti kraje na řešení krizových situací. Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje zajišťuje prostřednictvím krajského operačního a informačního střediska povolávání jednotek požární ochrany, předávání informací o mimořádných událostech mezi složkami IZS a orgány veřejné správy.

Obce zřizují jednotky sboru dobrovolných hasičů, které provádí hašení požárů a záchranné práce při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech na území obce. Některé obce zajišťují plnění těchto úkolů prostřednictvím svých jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí i mimo své území obce.

Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje, příspěvková organizace poskytuje na zejména přednemocniční neodkladnou péči osobám se závažným postižením zdraví nebo v přímém ohrožení života.

Policie České republiky – Krajské ředitelství Policie Olomouckého kraje, jejímž úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

Na území Olomouckého kraje působí i ostatní složky IZS, kterými jsou například obecní policie, Horská služba ČR, o.p.s., Český červený kříž, z.s. a další neziskové organizace. V příhraničních oblastech Olomouckého kraje a Polské republiky hraje významnou roli v oblasti zajištění

bezpečnosti přeshraniční spolupráce mezi odpovědnými institucemi na české a polské straně hranice.

Krizovým řízením se v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., rozumí souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a jejich řešením, nebo ochranou kritické infrastruktury.

Organizačně spadá krizové řízení pod hejtmana, který řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděná územními správními úřady s působností na území kraje, orgány obcí s rozšířenou působností, orgány obcí nebo právníky osobami a fyzickými osobami. Za tímto účelem hejtman

- a) zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje,
- b) zřizuje a řídí krizový štáb kraje,
- c) schvaluje po projednání v bezpečnostní radě kraje krizový plán kraje,
- d) vyžaduje od hasičského záchranného sboru kraje údaje podle § 15 odst. 3. zákona č. 240/2000 Sb.

Bezpečnostní rada kraje je poradním orgánem hejtmana pro přípravu na krizové situace. Předsedou bezpečnostní rady kraje je hejtman, který jmenuje její členy. Na jednání bezpečnostní rady kraje se projednává a posuzuje stav zabezpečení a stav připravenosti na krizové situace na území kraje. Bezpečnostní rada Olomouckého kraje má nejvýše 10 členů a hejtman jejími členy jmenuje: náměstka hejtmana, který zastupuje předsedu bezpečnostní rady kraje v době jeho nepřítomnosti, ředitele krajského úřadu, ředitele krajského ředitelství Policie ČR, ředitele hasičského záchranného sboru kraje, příslušníka Armády ČR, ředitele zdravotnické záchranné služby kraje, zaměstnance zařazeného do krajského úřadu, který je zároveň tajemníkem bezpečnostní rady kraje, vedoucího odboru zdravotnictví krajského úřadu, další osobu, která je nezbytná k posouzení stavu zabezpečení a stavu připravenosti na krizové situace (Jednací řád bezpečnostní rady Olomouckého kraje).

Do budoucna bude nutné zajistit dostatečné zázemí pro činnost složek IZS a jejich materiálně technické vybavení tak, aby byly schopny účinně a efektivně poskytovat pomoc při mimořádných událostech. S ohledem na možnost sdílení technologií a zajištění bezpečnosti bude výhodné budovat společná výjezdová stanoviště a společná výcviková centra. V prevenci rizik a připravenosti občanů Olomouckého kraje na mimořádné události hraje významnou roli jejich vzdělávání. Na území Olomouckého kraje není k dispozici vzdělávací centrum, které by toto vzdělávání efektivně umožňovalo.

Veřejný pořádek a kriminalita

Bezpečí občanů je nejvyšší prioritou Olomouckého kraje. Za tímto účelem funguje v kraji bezpečnostní politika, která soustředí svou pozornost především na důsledné prosazování práva a postih kriminálního chování, využívá bezpečnostních složek pro zajištění veřejného pořádku. Druhá oblast upřednostňuje prevenci kriminality jako jeden z nástrojů pro předcházení páčání kriminality, omezování kriminogenních příležitostí a minimalizování následků spojených s trestnou činností.

Do prevence kriminality v kraji patří široká škála činností od sociální prevence (např. sportovní aktivity, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, pomoc obětem trestné činnosti atd.), situační prevence (městské kamerové systémy, osvětlení rizikových míst, oplocení rizikových míst atd.) k informování občanů (akce pro veřejnost – besedy, předváděcí akce, venkovní prostředky k informování, kurzy sebeobrany atd.).

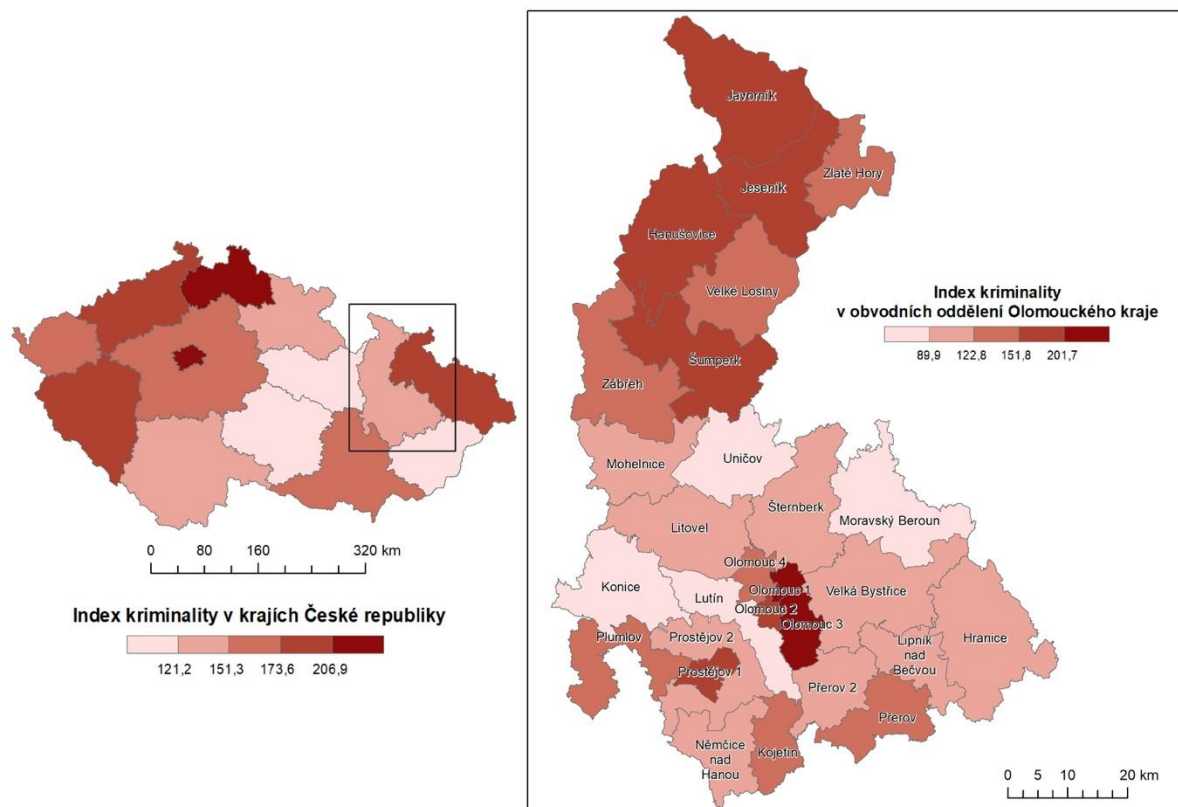
Olomoucký kraj patří v rámci krajů ČR mezi kraje s nejnižší kriminalitou, viz následující obrázek. V roce 2018 byl šestým krajem s nejnižším indexem kriminality (146,2), vyjadřující poměr obyvatel a zločinu. Konkrétně došlo v daném roce k 9 332 trestným činům, což je v daném roce

pod průměrem ČR (13 743 trestných činů). Nejvyššího indexu kriminality za rok 2018 dosáhlo Hlavní město Praha (index kriminality 385,4 a 47 601 trestných činů) a naopak nejnižšího indexu dosáhl kraj Vysočina (index kriminality 103,8 a 5 312 trestných činů).

V rámci územního srovnání dosahovaly za rok 2018 v Olomouckém kraji nejvyšších indexů kriminality okresy Jeseník (164,9) a Olomouc (156). Konkrétněji se jedná o obvodní oddělení Olomouc 1 (490,5), Olomouc 2 (152,9), Olomouc 3 (275,1), Prostějov 1 (193,1), Javorník (176,8), Jeseník (163,2), Šumperk (157,2) a Hanušovice (153,7). Naopak nejmenšího indexu kriminality dosahoval okres Přerov s hodnotou 128,2 a v rámci obvodních oddělení se jednalo o Moravský Beroun s hodnotou 15,9, který spadá pod okres Olomouc.

Obrázek 25: Index kriminality za rok 2018

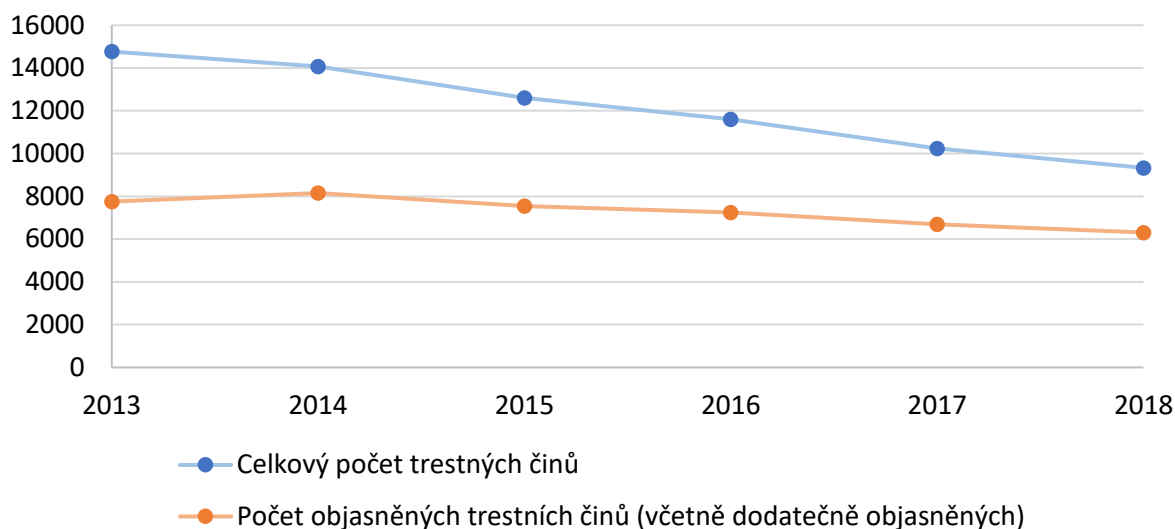

Vytvořil: Filip Felkl

Zdroj: Mapa kriminality Policie ČR, vlastní zpracování

Celkový počet trestných činů se během posledních let soustavně snižuje. Pozitivní je také nárůst počtu jejich objasnění. V roce 2018 bylo z celkových 9 332 trestných činů objasněno 5 631 a dodatečně objasněných 678 trestných činů. Celkový podíl objasněných činů v daném roce tak činil přibližně 68 %. V porovnání s výchozím sledovaným rokem 2013 (14 768 trestných činů, z nichž bylo objasněno necelých 53 % - konkrétně tedy 7 756 činů), je možné pozorovat snížení trestných činů o 37 % a taktéž k navýšení podílu objasněných činů o 29 %.

Graf 29: Vývoj počtu trestných činů v Olomouckém kraji a jejich objasnění během let 2013–2018

Zdroj: Mapa kriminality Policie ČR, vlastní zpracování

Rozvojové a územní plánování

Oblast řízení rozvoje představuje agendu, která je svým charakterem oborově průřezová. Proto je třeba se strategickému plánování věnovat průřezově ve všech oblastech. Důležitá je také koordinace plánování, financování a realizace jednotlivých aktivit.

Základním strategickým dokumentem Olomouckého kraje je Program rozvoje územního obvodu (v roce 2016 přejmenován na Strategii rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje), jehož aktualizace byla schválena 25. 9. 2015. Strategii rozvoje územního obvodu zpracovává Olomoucký kraj od svého vzniku. Strategie rozvoje územního obvodu je rozpracovávána do podoby akčního plánu, který je každoročně aktualizován. V rámci každoročního vyhodnocení Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje jsou zachyceny finanční prostředky vynaložené na naplňování jednotlivých akcí.

Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje (ZÚR) jako základní územně plánovací dokumentace Olomouckého kraje byly vydány jako opatření obecné povahy 22. 2. 2008. Aktualizace č. 1 byla vydána 22. 4. 2011. V roce 2013 byla připravována 2. aktualizace ZÚR, která byla rozdělena na dvě části – Aktualizace č. 2a a Aktualizace č. 2b (vydána 24. 4. 2017). V roce 2019 byly vydány Aktualizace č. 3 (25. 2. 2019) a Aktualizace č. 2a (23. 9. 2019). ZÚR zpřesňují rozvojové oblasti, rozvojové osy a specifické oblasti, a dále koridory dopravní a technické infrastruktury, které jsou vymezené v Politice územního rozvoje České republiky (PÚR). Zároveň ZÚR vymezují zejména rozvojové oblasti, rozvojové osy a specifické oblasti krajského významu, plochy a koridory nadmístního významu, veřejně prospěšné stavby a veřejně prospěšná opatření.

1. Rozvojové oblasti

- Rozvojová oblast republikového významu (dle PÚR, zpřesněná ZÚR): OB8 – Olomouc,
- Rozvojové oblasti nadregionálního významu (dle ZÚR): RO 1 - Přerov (navazující na OB8), RO 2 – Prostějov (navazující na OB8), RO 03 - Šumperk – Zábřeh a RO 4 - Jeseník (Mikulovice).

2. Rozvojové osy

- Rozvojové osy republikového významu (dle PÚR, upřesněno ZÚR): OS 8 (Hradec Králové/Pardubice – Moravská Třebová – Mohelnice – Olomouc – Přerov), OS 10 (Katowice–) hranice Polsko/ČR – Ostrava – Lipník nad Bečvou – Olomouc – Brno – Břeclav – hranice

ČR/Slovensko (Bratislava), OS 11 Lipník nad Bečvou – Přerov – Uherské Hradiště – Břeclav – hranice ČR/Rakousko.

- Rozvojová osa nadmístního významu (dle ZÚR): OR 4 - Kojetín.

3. Specifické oblasti

- Specifická oblast republikového významu (dle PÚR): SOB3 Jeseníky – Králický Sněžník
- Specifické oblasti – doplnění dle ZÚR: SOB-k1 (SO ORP Zábřeh), SOB-k2 (SO ORP Uničov, SO ORP Šternberk bez obce Štarnov), SOB-k4 (SO ORP Konice a menší, okrajové, části SO ORP Litovel, obec Pavlov v ORP Mohelnice, západní část ORP Prostějov), SOB-k3 (menší část ORP Hranice, SO ORP Lipník nad Bečvou a obec Kozlov v ORP Olomouc), SOB-k5 (jižní část ORP Prostějov a jihozápadní část ORP Přerov).
- Specifická oblast zvláštního účelu Vojenský újezd Libavá.
- Specifické oblasti s vysokou koncentrací prováděné a připravované (očekávané) těžby nerostných surovin (ST 1–6).

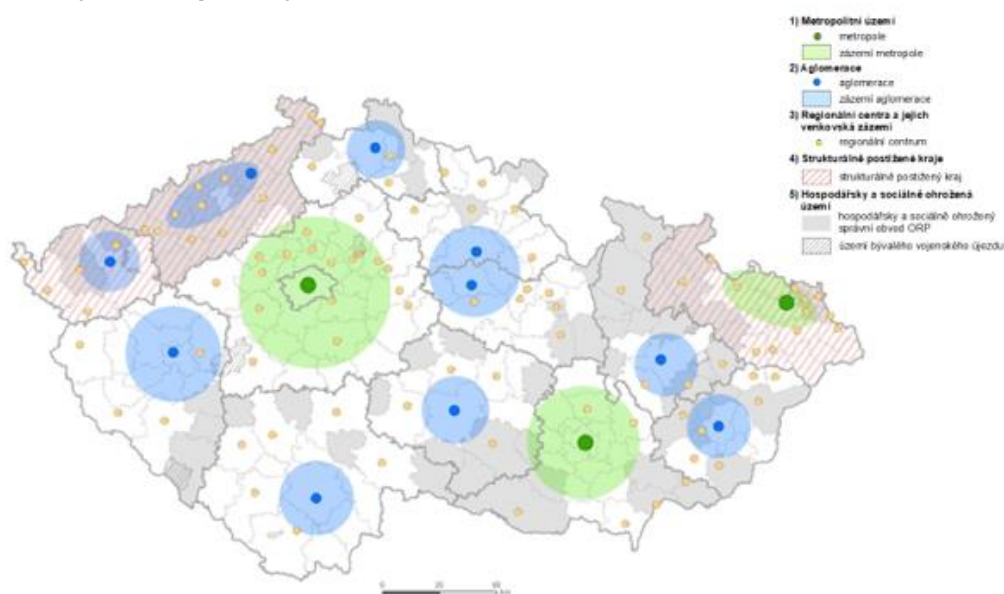
Základním národním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje je Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2021+ (SRR ČR 2021+).

Mezi dalšími obecnějšími dokumenty s významnějším strategickým dopadem lze zmínit zejména Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR 2030, Národní program reforem ČR (2019), Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014–2020 (2014–2020).

SRR ČR zařazuje mezi **hospodářsky a sociálně ohrožené regiony na území kraje** následující správní obvody SO ORP: Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Mohelnice, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov a Zábřeh. Jde o 10 správních obvodů ze 13, které zabírají 72 % území kraje a v nichž žije 55 % obyvatel kraje.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ navrhuje nové geografické vymezení strategických cílů regionálního rozvoje v České republice. Území České republiky je členěno (viz následující obrázek) na pět typů území – metropolitní území, aglomerace, regionální centra a jejich venkovské zázemí, strukturálně postižené kraje a hospodářsky a sociálně ohrožená území. Všechny typy území mají stanoveny specifické cíle a typová opatření v SRR, která jsou vytvořena s ohledem na jejich problémy a potenciály.

Obrázek 26: Vymezení metropolí, aglomerací, regionálních center vyššího řádu a hospodářsky a sociálně ohrožených území pro účely SRR 2021+

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj (2019)

Podle typologie SRR 2021+ je město Olomouc aglomerací, stejně jako všechna ostatní krajská města v ČR (vyjma Prahy, Brna a Ostravy). Města Prostějov, Přerov, Jeseník, Hranice a Šumperk patří dle SRR 2021+ mezi regionální centra vyššího řádu. Téměř polovina území kraje (48 %) na níž žije téměř třetina obyvatel (32 %) tvořená SO ORP Přerov, Jeseník, Šumperk, Konice, Mohelnice a Uničov dle SRR 2021+ spadá do kategorie hospodářsky a sociálně ohrožených území.

Hodnocení rozboru udržitelného rozvoje území obcí Olomouckého kraje

Na krajské úrovni je typologie, zaměřená na rozdělení kraje na území s rozdílným potenciálem udržitelného rozvoje, podrobně zpracována v dokumentu Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek jako součásti Hodnocení rozboru udržitelného rozvoje území obcí Olomouckého kraje (Urban Planner s.r.o., 2019). Tento dokument je součástí přílohy č. 1 Analytické části a jeho závěry jsou promítnuty i do implementační části dokumentu.

Tento dokument není v rozporu s výše uvedeným řazením SO ORP Olomouckého kraje, uvedené v SRR ČR 2021+, nicméně je podrobněji zpracován a odůvodněn, takže na něm lze sledovat vnitrokrajské rozdíly v podstatně větším detailu. Jedná se o metodiku, která pro hodnocení využívá dílčích indikátorů zařazených do jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území, které byly vybrány pro hodnocení, a pro něž byly určeny příslušné váhy a následně kombinace do příslušných pilířů udržitelného rozvoje. Metodika je vypracována v návaznosti na příslušnou legislativu a metodická sdělení Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Ústavu územního rozvoje.

Nezachycuje tedy jen „postižené“ SO ORP, ale také jak periferní oblasti na styku se sousedními kraji, tak i vnitřní periferie, především na hranicích jednotlivých SO ORP Olomouckého kraje. Z principu se pochopitelně jedná hlavně o vnitrokrajské periferie na hranicích SO ORP, uvedených v SRR ČR 2021+, ale díky metodice, která hodnotí jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje – ekonomický, sociální a environmentální a následně jejich kombinaci, lze v mapách a kartogramech (viz příloha 1) zjišťovat konkrétní deficienci v jednotlivých pilířích rozvoje pro každou část kraje.

Nejhorší situace je sice očekávaně na Jesenicku a částečně Šumpersku, kde je největší rozloha oblastí se špatným stavem všech tří pilířů udržitelného rozvoje, případně špatným stavem pilíře ekonomického a sociálního. Obdobné, byť méně rozsáhlé oblasti lze nalézt také v jiných SO ORP (citovaných SRR ČR 2021+), převážně na Přerovsku a při hranicích SO ORP Přerov/Prostějov a Přerov/Lipník nad Bečvou (špatný stav všech tří pilířů) a periferní oblasti na JZ Konicka, na Zábřežsku a ve východní část Šternberska (špatný stav sociálního a hospodářského pilíře).

Podrobnější vyhodnocení disparit (včetně grafických příloh) je součástí přílohy 1.

Program obnovy venkova

Významným nástrojem Olomouckého kraje k podpoře rozvoje obcí je Program obnovy venkova Olomouckého kraje. Jeho hlavní část je směřována do podpory rozvoje infrastruktury malých obcí, ale i do územního plánování nebo podpory prodejen.

Tabulka 35: Stav územně plánovací dokumentace obcí Olomouckého kraje (31. 12. 2018)

SO ORP	Počet obcí	Stav územně plánovací dokumentace					Bez ÚPD	
		Platná	Návrh	Koncept	Zadání	Zahájení		
Hranice	32	14	45 %	2	0	10	5	0
Jeseník	24	10	42 %	2	0	12	0	0
Konice	21	18	86 %	1	0	1	1	0
Lipník nad Bečvou	14	14	100 %	0	0	0	0	0
Litovel	20	18	90 %	1	0	1	0	0
Mohelnice	14	8	57 %	1	0	2	1	2
Olomouc	46	27	60 %	1	1	11	5	0
Prostějov	76	54	71 %	3	0	10	5	4
Přerov	59	36	61 %	1	0	11	9	2

Šternberk	22	16	76 %	1	0	3	1	0
Šumperk	36	28	78 %	1	2	4	0	1
Uničov	10	8	80 %	0	0	2	0	0
Zábřeh	28	17	61 %	2	0	7	1	1
Olomoucký kraj	402	389	96,77 %	16	3	74	28	6

Zdroj: Ústav územního rozvoje, Evidence územně plánovací činnosti

Územně plánovací dokumentace v území Olomouckého kraje

Stav územně plánovací dokumentace obcí je velmi dobrý. K 31. 12. 2018 mělo 96,77 % obcí kraje platné územní plány a dalších 1,7 % mělo územní plán v nějakém stádiu rozpracovanosti (4 % návrh, 1 % koncept, 18,5 % zadání a 7 % zahájení). Pouze 1,5 % obcí (6 obcí) nemělo územní plán. Olomoucký kraj podporuje zpracování územních plánů malých obcí v rámci dotačního programu Podpora obnovy venkova. Rozložení tvorby územních plánů přibližuje následující tabulka.

Pro zhodnocení stavu strategického plánování na úrovni obcí nejsou dostupné podklady. Nicméně lze očekávat obdobnou situaci jako v jiných územích, kdy většina obcí má nějaký rozvojový dokument.

Klíčovým nástrojem pro řešení řady rozvojových problémů obcí jsou komplexní pozemkové úpravy (KPÚ). Vedle zlepšení ekologických charakteristik hraje důležitou roli rovněž zpřístupnění pozemků a zlepšení zemědělského podnikání, vyjasnění vlastnických vztahů a vymezení ploch pro investiční aktivity obcí (např. pro výstavbu cyklostezek). Celkově má KPÚ zpracované zhruba 40 % obcí Olomouckého kraje na svých katastrálních územích. Dalších cca 17 % obcí KPÚ zahájilo. Nejvyšší podíl obcí s realizovanými KPÚ se nachází v okrese Prostějov. Sečteme-li katastrální území obcí s realizovanými a zahájenými pozemkovými úpravami, tak okres Jeseník dosahuje více než 50 % pokrytí (s cca 45 % následuje okres Prostějov). Relativně nejméně obcí realizovalo komplexní pozemkové úpravy v okrese Šumperk, kde však má celkem 29 obcí svoje komplexní pozemkové úpravy k zahájení.

Tabulka 36: Stav komplexních pozemkových úprav v okresech Olomouckého kraje k 26. 9. 2019

Okres	Počet obcí	Počet katastrů	Komplexní pozemkové úpravy		
			Realizované	Zahájené	K zahájení
Jeseník	24	59	18	12	2
Olomouc	98	239	29	12	0
Prostějov	97	145	51	15	9
Přerov	105	153	48	14	8
Šumperk	78	182	15	15	29

Zdroj: eAGRI – Pozemkové úpravy, <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/Prehled.aspx>, vlastní zpracování

Rozvojové struktury

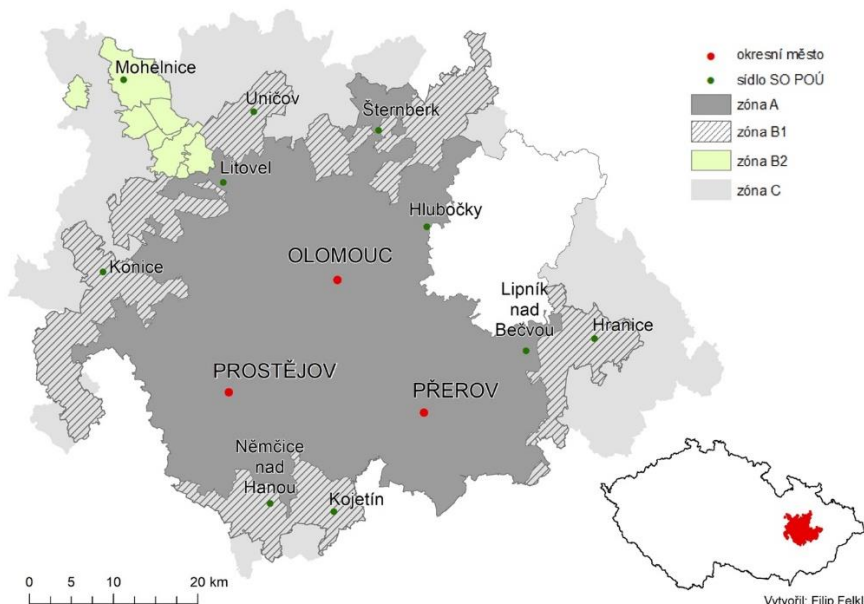
Budoucí rozvoj Olomouckého kraje je ovlivňován novými strukturami v rámci uplatnění tzv. územní dimenze Evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) a užití integrovaných nástrojů.

Pro koordinaci využití ESI fondů Olomoucký kraj ustavil Regionální stálou konferenci. Jedná se o partnerskou strukturu, která umožňuje vzájemnou komunikaci mezi subjekty v území, včetně přenosu podnětů na národní úroveň.

Olomoucká aglomerace, zahrnující okolí Olomouce, Přerova a Prostějova bude využívat integrované územní investice (ITI). Aglomerace (v hranici zóny B2 na následujícím obrázku) zahrnuje 314 obcí s celkovým počtem 492,45 tis. obyvatel (z toho 187,39 tis. obyvatel žije ve třech jádrových městech). V takto vymezené aglomeraci žije přibližně 78 % obyvatel kraje. Nejintenzivnější interakce se týkají 172 obcí (zóna A).

Obrázek 27: Vymezení Olomoucké aglomerace pro ITI

Zdroj: Zpracování Integrované strategie rozvoje olomoucké aglomerace, vlastní zpracování

Na rozvoji venkova se významně podílí místní akční skupiny (MAS), které budou uplatňovat nástroj „tzv. komunitně vedeného místního rozvoje“. K 1. 4. 2018 působilo dle údajů NS MAS ČR na území kraje 16 MAS. Polovina MAS má právní formu spolku, druhá polovina jsou obecně prospěšné společnosti. Průměrná velikost území MAS činí 26 obcí.

Významnou platformou jsou i dobrovolné svazky obcí (DSO). Na území kraje působí (má sídlo) celkem 56 DSO. Obvykle jde o mikroregiony zaměřené na komplexní rozvoj území. Účelově zaměřených svazků (např. na výstavbu kanalizací, či vodovodů) je jedna pětina.

Olomoucký kraj se snaží podporovat spolupráci aktérů na území kraje a každoročně se setkává se zástupci mikroregionů Olomouckého kraje, kterých se na území kraje nachází k 14. 8. 2019 celkem 56. Jedny z prvních mikroregionů začaly vznikat v roce 1993, a to Sdružení měst a obcí Jesenicka, Sdružení obcí střední Moravy, Skupinový vodovod Dobrochov, Svazek obcí Drahanská vrchovina, VaK svazku obcí Plumlov – Vícov a svazek obcí Vodovod Pomoraví. Mezi nejnovější mikroregiony vzniklé na území Olomouckého kraje patří mikroregiony vzniklé v roce 2016 – Dobrovolný svazek obcí Přestavlký les, DSO Hanácký venkov a DSO MORAVSKÁ BRÁNA.

K 12. 11. 2019 zaniklo celkem pět mikroregionů a jeden mikroregion se nachází ve stavu likvidace. V oblasti rozvoje venkova se kraj podílí na realizaci Programu obnovy venkova a spolupracuje s organizátorem soutěže Vesnice roku. Dále přispívá na regionální značky (Haná – regionální produkt, Jeseníky – originální produkt, Moravská brána – regionální produkt).

Přehled svazků obcí Olomouckého kraje k 14. 8. 2019

- Dobrovolný svazek obcí mikroregionu "Záhoran"
- Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Lipensko
- Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Moštěnka
- Dobrovolný svazek obcí mikroregionu Podlesí

- Dobrovolný svazek obcí Povaloví
- Dobrovolný svazek obcí
- Přestavlcký les
- DSO Hanácký venkov
- DSO MORAVSKÁ BRÁNA
- Kanalizace ČOV svazek obcí
- Pěnčín – Laškov
- Mikroregion Hranicko
- Mikroregion Jesenicko
- Mikroregion Konicko
- Mikroregion KOSÍŘSKO
- Mikroregion Kosteletsko
- Mikroregion Litovelsko
- Mikroregion Némčicko
- Mikroregion ochrany vodních zdrojů TŘESTAV
- Mikroregion Plumlovsko
- Mikroregion Pobečví
- Mikroregion Protivanovsko
- Mikroregion Předina
- Mikroregion Šternbersko
- Mikroregion Záhoří – Helfštýn
- Mikroregion Zlatohorsko
- Nozko – zájmové sdružení za účelem separace odpadů z obcí okresu Přerov
- Sdružení měst a obcí Jesenicka
- Sdružení obcí mikroregionu Bystřička
- Sdružení obcí mikroregionu Dolek
- Sdružení obcí Mikroregionu Javornicko
- Sdružení obcí mikroregionu Království
- Sdružení obcí severní Moravy
- Sdružení obcí střední Moravy
- Skupinový vodovod Dobrochov
- Splaškové kanalizace a ČOV Brodek u Prostějova – Ondratice, svazek obcí
- Svazek obcí "Povodí Loučka"
- Svazek obcí BRADLO
- Svazek obcí Bystrovany a Bukovany
- Svazek obcí ČOV Výšovice
- Svazek obcí Drahanská vrchovina
- Svazek obcí Drahansko a okolí
- Svazek obcí Mikroregionu Mohelnicko
- Svazek obcí mikroregionu Moravskobersounsko
- Svazek obcí mikroregionu ROZVODÍ
- Svazek obcí mikroregionu Střední Haná
- Svazek obcí mikroregionu Uničovsko
- Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko
- Svazek obcí Mikroregionu Žulovska
- Svazek obcí Prostějov – venkov
- Svazek obcí regionu Ruda
- Svazek obcí Těšetice a Ústín
- Svazek obcí Třeština, Stavenice a Police
- Svazek obcí údolí Desné

- Svazek obcí Věřovany, Dub nad Moravou, Charváty
- VaK svazku obcí Plumlov – Vícov
- Vodovod – Haná
- Vodovod Pomoraví, svazek obcí

Zdroj: Olomoucký kraj, vlastní zpracování

Tabulka 37: Přehled MAS Olomouckého kraje k 1. 4. 2018

Název MAS	Sídlo MAS	Počet obcí na území MAS
MAS Bystřička, o.p.s.	Velká Bystřice	15
MAS Hanácké Království z.s.	Velký Týnec	18
MAS Hanácký venkov z. s.	Doloplazy	28
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	Hanušovice	46
MAS Hranicko z.s.	Hranice	31
MAS Mohelnicko, o.s.	Mohelnice	14
MAS Moravská brána, o.s.	Lipník nad Bečvou	32
MAS Moravská cesta (Litovelsko-Pomoraví), o.s.	Červenka	22
MAS Partnerství Moštěnka, o.p.s.	Horní Moštěnice	51
MAS Prostějov venkov o.p.s.	Kralice na Hané	27
MAS Region HANÁ, o.s.	Náměšť na Hané	48
MAS Střední Haná, o.p.s.	Kojetín	13
MAS Šternbersko, o.p.s.	Šternberk	22
MAS Šumperský venkov z.s.	Nový Malín	16
MAS Uničovsko, o.p.s.	Medlov	9
MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, o.p.s.	Lipová-lázně	24

Zdroj: Národní síť MAS ČR, vlastní zpracování

Olomoucký kraj zřizuje kontaktní místo, kde poskytuje informace ohledně dotací, zejména z OP přeshraniční spolupráce s Polskem, fondu EHP, Norského fondu nebo Programu česko-švýcarské spolupráce.

Kraj nabízí poradenství v oblasti energetiky prostřednictvím Krajské energetické agentury. Vedle energetického managementu Krajského úřadu provádí energetický management pro příspěvkové organizace kraje. Stará se o centrální nákup energií, optimalizuje trafostanice atd.

Vnější vztahy

Olomoucký kraj od doby svého vzniku vstupuje do mezinárodních vztahů a navazuje, udržuje a rozvíjí partnerské kontakty s regiony a oblastmi v jiných zemích.

V roce 2019 Olomoucký kraj spolupracoval s deseti partnerskými regiony v zahraničí:

- Autonomní oblast Vojvodina (Srbsko)
- Green River Area Development District (USA)
- Kostromská oblast (Ruská federace)
- Landkreis Würzburg (Německo)
- Opolské vojvodství (Polsko)
- Provincie Reggio Emilia (Itálie)
- Župa Baranya (Maďarsko)

- Ganja (Ázerbájdžán)
- Yunnan (Čína)
- Fujian (Čína)

Olomoucký kraj podporuje rozvoj mezinárodních vztahů také prostřednictvím dotačního titulu Podpora rozvoje zahraničních vztahů Olomouckého kraje, jehož účelem je podpora školských, vzdělávacích a vědeckých projektů (zejména spolupráce škol a mládežnických organizací), projektů v oblasti sociální a zdravotní péče, spolupráce neziskových nevládních organizací, kulturních projektů, projektů v oblasti hospodářské spolupráce (včetně cestovního ruchu a lázeňství), sportovních projektů.

Národní úroveň vnějších vztahů kraje je nejsilněji reprezentována členstvím kraje v Asociaci krajů České republiky. Olomoucký kraj je také členem česko-polského Evropského seskupení pro územní spolupráci NOVUM. Kraj je dále členem euroregionu Glacensis a přidruženým členem euroregionu Praděd.

Hospodaření kraje a obcí

Rozpočtové **příjmy kraje** se po konsolidaci v posledních letech pohybují na úrovni mezi 11,5 až 15,3 miliard Kč. V letech 2015–2018 se **výdaje** po konsolidaci obvykle pohybovaly v obdobné výši jako příjmy kraje. V roce 2015 a 2018 bylo záporné saldo krajského rozpočtu. Z uvedeného objemu výdajů je **naprostá většina dlouhodobě účelově vázána** (zajištění zákonem stanovených veřejných služeb, resp. z části převod finančních prostředků dalším subjektům, např. v oblasti školství). Reálně kraj může volněji nakládat maximálně s 2–3 miliardami Kč. To odráží i výše kapitálových (investičních výdajů) v řádu přibližně 1–2,5 miliard Kč. Propojení rozpočtu kraje a SROK je důležitým aspektem řízení rozvoje kraje a je nutné mu věnovat pozornost v implementační části SROK.

Daňové příjmy tvořily v průměru let 2015–2018 přibližně 32,8 % příjmů. Příjmové straně dominují přijaté transfery (dotace). Většinu výdajů kraje tvoří běžné výdaje, které směřují zejména do oblasti školství a také dopravy (příspěvek na dopravní obslužnost, údržba komunikací).

Tabulka 38: Vývoj rozpočtového hospodaření Olomouckého kraje v období 2015–2018 (v mil. Kč)

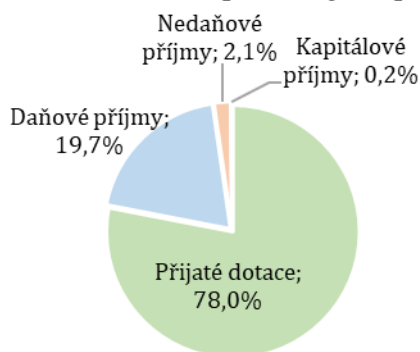
Příjmy, výdaje	2015	2016	2017	2018
Daňové příjmy	3 542,3	4 092,7	4 517,1	4 795,5
Nedaňové příjmy	372,9	379,0	431,1	653,9
Kapitálové příjmy	15,3	99,3	14,3	4,5
Přijaté dotace	8 086,0	7 865,6	22 568,0	28 710,3
Příjmy celkem	12 016,5	12 436,6	27 530,6	34 164,2
<i>Konsolidace</i>	<i>467,9</i>	<i>572,7</i>	<i>14 526,1</i>	<i>18 902,5</i>
Příjmy (po konsolidaci)	11 548,6	11 864,0	13 004,5	15 261,7
Běžné výdaje	10 176,9	10 724,6	25 851,5	31 755,1
Kapitálové výdaje	1 849,3	1 148,0	1 239,5	2 545,5
Výdaje celkem	12 026,2	11 872,6	27 091,0	34 300,6
<i>Konsolidace</i>	<i>467,9</i>	<i>572,7</i>	<i>14 526,1</i>	<i>18 902,5</i>
Výdaje (po konsolidaci)	11 558,3	11 299,9	12 564,9	15 398,1
Saldo příjmů a výdajů	-9,7	564,1	439,6	-136,4

Zdroj: Závěrečné účty Olomouckého kraje 2015 až 2018, vlastní zpracování

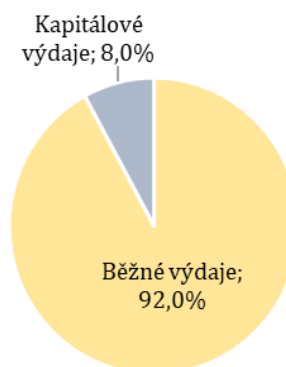

Graf 30: Struktura rozpočtových příjmů a výdajů Olomouckého kraje – průměr za období 2015–2018

Struktura rozpočtových příjmů

Struktura rozpočtových výdajů

Zdroj: Závěrečné účty Olomouckého kraje 2015 až 2018, vlastní zpracování

Klíčový je pohled na strukturu výdajů. **Většina výdajů jde do oblasti školství** (dlouhodobě cca 55-57 % výdajů). Z těchto výdajů směřuje cca 48 % na financování mateřských a základních škol (účelová neinvestiční dotace – mzdové náklady pracovníků) a 33 % na financování středních škol, zbývající výdaje směřují např. na provoz dětských domovů, školních družin a klubů, internátů, domovů mládeže, zařízení výchovného poradenství a na školní stravování. Druhou nejvýznamnější výdajovou oblastí je **doprava**, na niž se vynakládá cca 20 % krajských výdajů. Přibližně 56 % z dopravních výdajů je spojeno s údržbou, rekonstrukcemi nebo výstavbou komunikací. Zbývající část tvoří příspěvek kraje na zabezpečení dopravní obslužnosti a ostatní záležitosti v dopravě. Kolem 10–11 % kraj vynakládá na sociální služby, necelých 5 % na krajskou samosprávu a necelá 4 % na zdravotnictví.

Tabulka 39: Vývoj odvětvové struktury výdajů Olomouckého kraje v letech 2015–2018

Oddíl	Název oddílu	2015		2016		2017		2018	
		v Kč (tis.)	podíl v %	v Kč (tis.)	podíl v %	v Kč (tis.)	podíl v %	v Kč (tis.)	podíl v %
10	Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	12 559	0,11	10 755	0,10	8 800	0,07	3 222	0,02
21	Průmysl, stavebnictví, obchod a služby	25 619	0,22	29 602	0,26	40 493	0,32	37 908	0,25
22	Doprava	2 714 793	23,49	2 241 235	19,83	2 325 865	18,51	3 064 487	19,90
23	Vodní hospodářství	84 339	0,73	58 649	0,52	67 252	0,54	61 067	0,40
32	Vzdělávání a školské služby	6 280 687	54,34	6 346 738	56,17	7 162 412	57,00	8 480 904	55,08
33	Kultura, církev a sdělovací prostředky	254 071	2,20	266 209	2,36	299 339	2,38	461 933	3,00
34	Sport a zájmová činnost	73 183	0,63	168 732	1,49	122 869	0,98	231 778	1,51
35	Zdravotnictví	356 500	3,08	454 935	4,03	423 842	3,37	525 022	3,41
36	Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	22 043	0,19	29 819	0,26	19 427	0,15	25 669	0,17
37	Ochrana životního prostředí	10 085	0,09	39 068	0,35	156 382	1,24	146 107	0,95

39	Ostatní služby související se službami pro obyvatelstvo	-	-	411	0,00	240	0,00	247	0,00
43	Sociální služby a společné činnosti v soc. zabezpečení a politice zaměstnanosti	1 173 933	10,16	1 131 402	10,01	1 343 322	10,69	1 600 802	10,40
52	Civilní připravenost na krizové stavy	32 889	0,28	2 096	0,02	1 101	0,01	2 470	0,02
53	Bezpečnost a veřejný pořádek	142	0,00	197	0,00	615	0,00	-	-
55	Požární ochrana a IZS	15 884	0,14	14 040	0,12	29 420	0,23	42 346	0,28
61	Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany	457 797	3,96	474 383	4,20	553 370	4,40	584 066	3,79
64	Ostatní činnosti	43 803	0,38	31 698	0,28	10 060	0,08	130 077	0,84
	Výdaje celkem	11 558 325	100	11 299 968	100	12 564 889	100	15 398 105	100

Zdroj: Ministerstvo financí ČR (monitor.statnipokladna.cz), vlastní zpracování

Kraj poskytuje dotace z vlastních prostředků v rámci stipendií či dotačních programů. Soustředí se zejména do oblasti sportu, kultury, školství, prevence, životního prostředí a veřejných služeb.

Majetek kraje (aktiva) se v roce 2018 pohyboval kolem 7,7 mld. Kč. Ze třetiny je tvořen dlouhodobým hmotným majetkem. Významný je ale rovněž podíl pohledávek. Kraj má nízký vlastní kapitál a téměř všechny pasiva jsou tvořena cizími zdroji. Větší polovinu cizích zdrojů zahrnují dlouhodobé závazky. Dluhová služba za období 2015–2018 činí průměrně 445 mil. Kč ročně, což je výrazně ovlivněno celkovou dluhovou službou za rok 2018, jejíž hodnota dosáhla celkem 977 mil. Kč. Důvodem výrazného navýšení dluhové služby je úvěr poskytnutý na opravu silnic.

Tabulka 40: Vývoj vybraných majetkových položek kraje v letech 2015–2018 (v mil. Kč, k 31. 12. daného roku)

Položka	2015	2016	2017	2018
Majetek celkem	7 072	7 246	7 047	7 798
Dlouhodobý hmotný majetek	2 458	2 466	2 079	2 403
Pohledávky brutto	3 648	3 468	3 344	3 754
Krátkodobý finanční majetek	641	1 017	1 350	1 369
Cizí zdroje celkem	7 514	7 460	7 389	7 807
Dlouhodobé závazky	4 004	4 010	4 243	4 541
Krátkodobé závazky	3 511	3 450	3 146	3 267
Dluhová služba	260	239	305	977

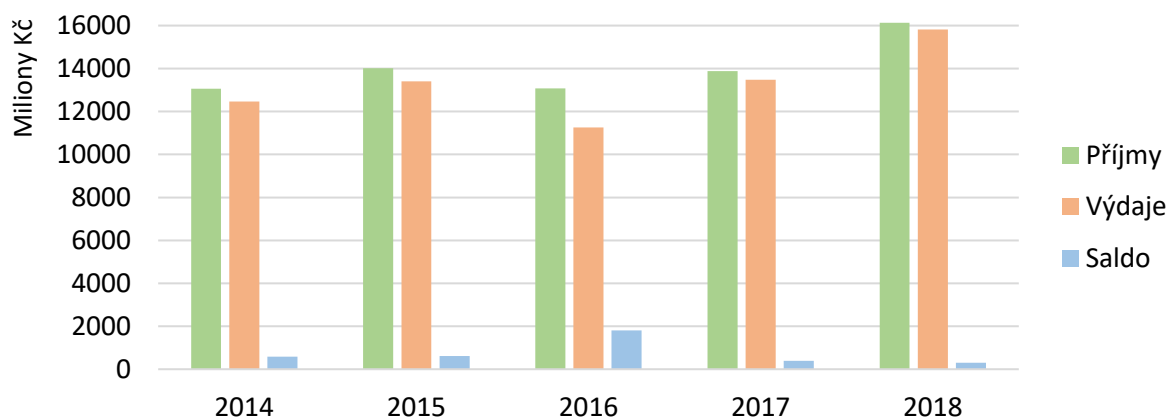
Zdroj: Ministerstvo financí ČR (monitor.statnipokladna.cz), vlastní zpracování

Rozpočtové hospodaření obcí Olomouckého kraje se v posledních letech vyvíjelo s menšími výkyvy. **Objem příjmů a výdajů** obcí Olomouckého kraje **se v období 2014–2018 s výjimkou roku 2016 soustavně navyšoval**. Saldo příjmů a výdajů bylo ve všech sledovaných letech kladné, ale vůči narůstajícím příjmům a výdajům má spíše klesající tendenci. V roce 2018 činily příjmy obcí celkem 16 126,3 mil. Kč, výdaje dosáhly výše 15 820,5 mil. Kč a rozpočtové saldo tak činilo 305,8 mil. Kč.

Na úrovni jednotlivých obcí dosáhla v roce 2018 nejnižšího záporného salda obec Ruda nad Moravou (okres Šumperk), a to s hodnotou -58,3 mil. Kč, kdy 81 % z celkových výdajů bylo vynaloženo na kapitálové výdaje. Naopak nejvyššího kladného salda v hodnotě 48,5 mil. Kč dosáhla obec Přerov (okres Přerov), z čehož největší podíl ve výši 66 % tvořily daňové příjmy.

Graf 31: Vývoj rozpočtových příjmů, výdajů a výsledku hospodaření za obce Olomouckého kraje v období 2014–2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

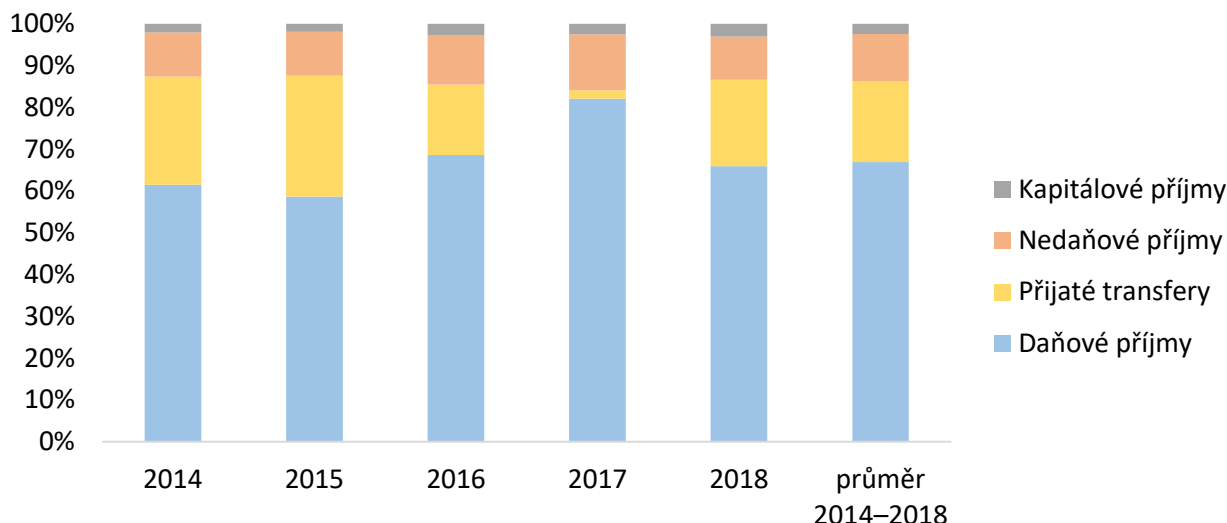
Pro rozkrytí výše zmíněných základních rozpočtových trendů je nutné zaměřit se na vývoj jednotlivých rozpočtových tříd. Daňové příjmy v jednotlivých letech měly spíše stagnující tendenci s výjimkou roku 2017. V roce 2018 vzrostly o 9,9 % v porovnání s rokem 2017, avšak jejich podíl na celkových příjmech byl 65,9 %, kdežto v roce 2017 tento podíl činil 69,7 %. Vývoj daňových příjmů je výrazně ovlivněn převážně daňovou legislativou. Nejvyšších daňových příjmů v roce 2018 dosáhla Olomouc (okres Olomouc) ve výši 1 918,8 mil. Kč, a naopak nejnižší daňové příjmy získala obec Janoušov (okres Šumperk) ve výši 0,8 mil. Kč.

Nedaňové příjmy v průměru v období 2014–2018 zaujímaly přibližně 11 % veškerých příjmů obcí, během sledovaných let však docházelo ke značným výkyvům. V roce 2017 transfery tvořily pouhých 1,7 % celkových příjmů. Oproti tomu v roce 2018 transfery tvořily 20,7 %. Největší hodnota transferů směřovala v roce 2018 do Olomouce ve výši 591,9 mil. Kč, a naopak nejmenší množství transferů ve výši 0,1 mil. Kč směřovalo do obce Hynčina (okres Šumperk).

Kapitálové příjmy jsou sice nejméně významným (a z titulu svého charakteru v případě jednotlivých obcí značně proměnlivým) zdrojem, nicméně v roce 2018 došlo k jejich navýšení oproti roku 2014 celkem o 81,7 %.

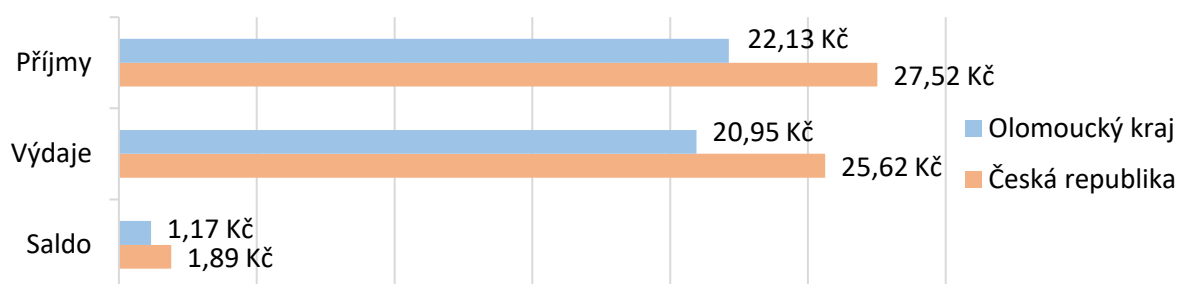
Graf 32: Vývoj struktury rozpočtových příjmů za obce Olomouckého kraje v období 2014–2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V relativním vyjádření v období 2014–2018 nabývaly na významu daňové příjmy, které v roce 2018 pokrývaly 65,9 % celkových příjmů. Pětiletý průměr činil v případě daňových příjmů 64,9 %; nedaňové příjmy potom tvořily 10,9 %, kapitálové příjmy 2,4 % a přijaté transfery 18,8 %. Na výdajové straně činil podíl běžných výdajů v průměru 68,8 % oproti 31,2 % výdajů kapitálových. Kapitálové výdaje v posledních letech spíše posilovaly.

Graf 33: Srovnání hodnot vybraných ukazatelů hospodaření obcí v přepočtu na obyvatele za obce Olomouckého kraje a za obce ČR v období 2014–2018

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Obce ČR vykázaly v roce 2018 zadluženost ve výši 68,6 mld. Kč, což je v porovnání s rokem 2017 pokles o 0,6 %. V porovnání s rokem 2014, kdy byl dluh obcí ve výši 88,9 mld. Kč, tak došlo ke snížení o 23 %. Největší podíl na obecní zadluženosti mají úvěry, které v roce 2018 zaujímaly 72 % podíl na celkovém dluhu. V daném roce vykazovala dluh větší polovina obcí ČR, konkrétně tedy 3 198 z celkových 6 254 obcí. Co se týče zadlužení obcí Olomouckého kraje, nejvyšší dluh má obec Turovice (okres Přerov), a to v celkové výši 63 mil. Kč, kvůli nevydařené stavbě domova pro seniory.

Rozpočtové příjmy i výdaje obcí Olomouckého kraje (průměr za období 2016–2018) v přepočtu na počet obyvatel nepřevyšovaly hodnoty za všechny obce ČR. V případě rozpočtového salda je daná hodnota o 38 % nižší v porovnání s hodnotou ČR.

SWOT ANALÝZA

Ekonomika, výzkum, vývoj a inovace

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Roste regionální HDP v nominální hodnotě, v přepočtu na obyvatele i v přepočtu na obyvatele v paritě kupní síly. Roste rychleji než průměrný růst HDP v ČR • Existence významných podniků s orientací na high-tech odvětví, vyšší přidanou hodnotu a export s připravenými investicemi do budoucího rozvoje • Vysoký podíl obyvatel zaměstnaných ve výzkumu • Vysoká míra zaměstnanosti, nízká míra nezaměstnanosti, vysoký počet volných pracovních míst v přepočtu na počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce 	<ul style="list-style-type: none"> • HDP v mezikrajském srovnání roste, ale stále je podprůměrné, navíc nedosahuje rychlosti růstu například sousedního Zlínského kraje se stejnými podmínkami k rozvoji • Pokles disponibilního důchodu domácností • Relativně nižší počet ekonomických subjektů ve srovnání mezi kraji • Malá diverzifikace struktury průmyslu (vysoký podíl zpracovatelského průmyslu) • Nízký objem přímých zahraničních investic.
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Zjednodušení podmínek pro příchod nových (i zahraničních) podniků • Podpora intenzivnějšího propojování činnosti firem a vysokých škol, transfer technologií • Podpora rozvoje vědy a výzkumu, motivace pro mladé a zahraniční vědce • Podpora marketingu českých potravin • Sladování potřeb trhu práce a rekvalifikací zaměstnanců s nabídkou všech fází vzdělávání i po vstupu osob na trh práce • Rozvoj partnerství a aktivit Paktu zaměstnanosti ve spolupráci se zaměstnavateli a vzdělávacími institucemi • Motivace k zakládání vnitrofiremních sdílených center služeb • Realizace strategické průmyslové zóny Přerov-Bochoř 	<ul style="list-style-type: none"> • Zranitelnost firem závislých (především) na exportu při vypuknutí ekonomické recese • Přesun stávajících výrobních kapacit do zahraničí nebo jejich automatizace a odtud negativní dopad na zaměstnanost méně kvalifikovaných osob • Nezájem zahraničních investorů • Nedostatek kvalifikované pracovní síly • Konkurence ostatních měst a krajů s lepšími výchozími podmínkami pro investory • Výrazná závislost firem na exportu • Odchod kvalifikovaných pracovníků nejen z odlehlejších oblastí (Jesenícko, Šumpersko) mimo region

Vzdělávání

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Přítomnost významné veřejné vysoké školy s širokým spektrem nabízených oborů • Krátkodobý trend – růst počtů dětí v mateřských a základních školách • Pokrytí území mateřskými a základními školami • Vysoký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním • Systematická podpora středního odborného a učňovského školství ve spolupráci se zaměstnavateli a sociálními partnery 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízký zájem o technické obory u mladé generace • Nedostatečně rozvíjené kompetence ke kreativitě, podnikavosti a inovacím • Nedostatečná provázanost mezi vzdělávacím systémem, současnými a budoucími potřebami zaměstnavatelů a inovačním ekosystémem a systémem celoživotního vzdělávání • Nedostatečně nastavený systém pro podporu talentovaných žáků a studentů
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Využití finančních prostředků z operačních programů • Rozvoj partnerství a aktivit Paktu zaměstnanosti ve spolupráci se zaměstnavateli a vzdělávacími institucemi • Rozvoj kompetencí k podnikavosti, ke kreativitě a iniciativě • Multioborový přístup ke vzdělanosti – propojení potenciálu fyzické infrastruktury (kulturní památky, muzea, knihovny), chytrých technologií a kulturně kreativních odvětví k nabídce nových atraktivních forem popularizace vědy, technických oborů a vzdělávání • Spolupráce Univerzity Palackého s VŠB-TU • Podpora celoživotního vzdělávání pro trh práce 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečný počet IT studentů na středních školách • Setrvávající negativní demografický vývoj, zejména v odlehlejších a strukturálně postižených oblastech • Nedostatek kvalitních pedagogických pracovníků

Doprava

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Napojení významných měst na rychlostní komunikace (s výjimkou severu kraje) • Průběh dvou železničních tranzitních koridorů, které jsou zařazeny do evropské sítě TEN-T • Dotace krajského rozpočtu, poskytované obcím na budování cyklostezek • Nadprůměrná hustota a délka cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty ve srovnání s ostatními kraji ČR • Propojení cyklistické a veřejné dopravy – existence systému BIKE & RIDE u některých přestupních terminálů • Hustá síť dopravní obslužnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Havarijní stav silnic II. a III. třídy v důsledku kůrovcové kalamity • Nízká rychlost dopravy na některých regionálních železničních tratích • Nedokončená dálniční síť • Ohrožení cyklistů, silničním provozem (spolu se seniory jsou jednou z mála cílových skupin, u které se nedaří dosáhnout snížení nehodovosti) • Absence provázanosti dopravní obslužnosti s cyklodopravou • Přetrvávající výrazný infrastrukturní deficit v cyklodopravě (nedostatečné množství bezpečných cyklistických komunikací) • Opomíjení vazeb spojených s podporou aktivní mobility při realizaci velkých dopravních staveb
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Investice do železniční infrastruktury a obnova vozového parku v regionální železniční dopravě s cílem zvýšit její atraktivitu • Příprava nové vládní koncepce městské mobility • Posílení podpory cyklodopravy jako formy dopravy při pravidelné dojížděcí (integrační opatření, – vyhrazené jízdní pruhy pro cyklisty a cyklo koridory, řešení křižovatek, rozšíření B+R, zklidňování rezidenčních oblastí, podpora bike-sharingu, doprava na poslední míli atd.) • Rozšíření systémů „Městská mobilita jako služba“ (veřejná doprava na jednu jízdenku spolu s navazujícími službami, př. bikesharing, carsharing) • Využití chytrých technologií pro podporu udržitelné mobility (Internet of Things, autonomní vozidla, práce s Big Data...) • Využití potenciálu cyklistických stezek a zejména páteřních cyklotras (Moravská stezka, Cyklostezka Bečva) pro cestovní ruch • Aplikace principů plánu udržitelné městské/regionální mobility (SUMP 2.0) do regionálního plánování 	<ul style="list-style-type: none"> • Zvyšování intenzity silniční dopravy na hlavních tazích a z toho plynoucí důsledky pro životní prostředí a kvalitu silniční infrastruktury • Zvyšování intenzity silniční dopravy v aglomeracích a z toho plynoucí růst zpoždění spojů hromadné dopravy, snížení její kvality a také využití v důsledku nízké spolehlivosti • Přetrvávání perifernosti severu kraje v důsledku absence dálnice D35 • Nárůst emisí z dopravy (NO_x, skleníkové plyny) v souvislosti s navýšením intenzity dopravy • Změna systému financování dopravních staveb • Nárůst preference individuální osobní dopravy s negativními dopady na kvalitu životního prostředí na úkor udržitelných forem dopravy (vč. dopravy cyklistické), např. v důsledku nepředvídatelných událostí • Doprava a dopravní infrastruktura bude vnímána pouze jako ekonomický nástroj pro růst spotřeby, s malým ohledem na environmentální a sociální aspekty

• Rozšíření tras veřejné hromadné dopravy k zajištění větší obslužnosti území, která jsou ohrožena migrací obyvatel	

Životní prostředí

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Pokles emisí škodlivin ze stacionárních zdrojů • Snižování emisí škodlivin z lokálních zdrojů prostřednictvím kotlíkových dotací • Rozsáhlá území se zachovalou, případně chráněnou přírodou a krajinou • Výskyt unikátních krajinných prvků (např. rašeliniště, krasové tvary) • Vysoký podíl rozlohy lesů na území kraje (severní část kraje) • Rozlehlé oblasti úrodné orné půdy v I. a II. třídě ZPF • Vysoké hodnoty KES na Šumpersku a Jesenicku 	<ul style="list-style-type: none"> • Více než 50 % kraje se zhoršenou kvalitou ovzduší (PM₁₀, benzo(a)pyren) • Významně zhoršená kvalita ovzduší v některých částech kraje (např. Olomouc, Přerov a Prostějov) • Přenos imisí z Polska (severní část kraje) • Nízké hodnoty KES především v centrálních a jižních správních obvodech SO ORP v kraji • Vyšší eroze půdy v zemědělsky intenzivně využívaných oblastech • Zásadní proměna části území kraje v důsledku masivního odumírání smrkových porostů v důsledku projevů změny klimatu (sucha) a napadení oslabených porostů podkorním hmyzem
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Vybudování potřebné dopravní infrastruktury pro odklon tranzitní dopravy mimo město Přerov, které patří mezi nejzatíženější města z hlediska koncentrace znečišťujících látek v ovzduší • Další investice směřující na ochranu životního prostředí (zejména pro zlepšení kvality ovzduší) • Podpora malých vlastníků lesů postižených kůrovcovou kalamitou 	<ul style="list-style-type: none"> • Dopady změny klimatu, zvýšení teploty ve městech, zvyšující se intenzita a četnost extrémních jevů, sucha a zvyšující se nároky na vodu • Pokračující přenos škodlivin z Polska • Nárůst emisí z dopravy (NO_x, skleníkové plyny) v souvislosti s navýšením intenzity dopravy • Zvyšování degradace půdy lidskou činností, snižování rozlohy orné půdy • Rostoucí fragmentace a zástavba volné krajiny (zábor zemědělské půdy) • Erozní ohrožení půd vodou a větrem • Další snižování retenční schopnosti krajiny a zvýšení hrozby živelních pohrom • Pokračující usychání lesních porostů a související kalamity způsobené škůdci • Nešetrné zásahy v oblasti Jeseníků, které by mohly vést k nevratnému poškození zdejší přírody a tím i snížení atraktivity Jeseníků • Tlak intenzivního cestovního ruchu na přírodně cenná, resp. chráněná území • Významný zásah do krajinného rázu a do vodního režimu krajiny v případě výstavby kanálu Dunaj - Odra - Labe (D-O-L) • Extrémní ohrožení jižních oblastí zemědělským suchem

Technická infrastruktura

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> Nadprůměrný podíl tříděného odpadu v rámci krajů ČR Zvyšování separace BRKO Postupné snižování množství komunálního odpadu ukládaného na skládky Zavádění principů oběhového hospodářství v odpadových centrech a zlepšování systému pro nakládání s SKO Vysoký podíl plynofikovaných obcí 	<ul style="list-style-type: none"> Narůstající produkce komunálního odpadu Chybějící zařízení na energetické využití odpadu (SKO) na území kraje Vysoký podíl odpadu (SKO) ukládaného na skládky přes postupné snižování jeho objemu Pomalé zavádění principů oběhového hospodářství Spotřeba elektrické energie převyšuje její výrobu v kraji Podprůměrný počet obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu (dáno sídelní strukturou) Nízký podíl domů napojených na kanalizaci s ČOV (dáno sídelní strukturou)
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> Respektování principů oběhového hospodářství a další snižování odpadu, zejména komunálního (předcházení vzniku odpadu, třídění, re-use, atd.) Zavádění inovací do výroby směřující ke snižování spotřeby energie produkce odpadu Výstavba kapacitního/ch zařízení na materiálové a energetické využití komunálního odpadu v kraji 	<ul style="list-style-type: none"> Lokalizace skládek s nebezpečným odpadem (S-NO) v oblastech s intenzivním zemědělským využitím, kde hrozí kontaminace půdy Zpoždění implementace „balíčku“ oběhového hospodářství EU Odpor veřejnosti k plánovaným záměrům výstavby nezbytných zařízení na materiálové a energetické využívání odpadů Energetická závislost regionu

Zdravotnictví

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Kvalifikovaný personál ve zdravotnických zařízeních • Investice do modernizace chytrých technologií a nové přístrojové techniky, přítomnost center vysoce specializované zdravotní péče • Rozvoj inovací a spolupráce s firmami v biomedicíně, optice a vědách o životě („Life sciences“) • Rozvoj paliativní péče – sítě, komunikace, existence 2 dotačních programů a Koncepte podpory rozvoje paliativní péče v Olomouckém kraji, pracovní tým hejtmana k dané problematice • Preventivní programy pro zlepšení zdravotního stavu obyvatel 	<ul style="list-style-type: none"> • Nízká porodnost, rostoucí index stáří obyvatel • Neochota nových zubních lékařů otevřít ordinaci v odlehlejších oblastech kraje a neochota přijímat stejný počet pacientů jako dřívější zubní lékaři (pacienti, kteří žádají nelukrativní péči) • Úbytek lékařů ve vzdálenějších lokalitách • Zastaralé vrtulníky Letecké záchranné služby
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Další podpora zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí (domácí a terénní péče) • Reforma psychiatrické péče na národní úrovni • Nové mechanismy spolupráce se zdravotními pojišťovnami a UPOL při zajišťování primární zdravotní péče v místech s nižší dostupností infrastruktury a služeb • Špatný stav fyzické kondice populace v souvislosti s nemocemi. Zlepšení tohoto stavu může vést ke snížení sociálních nároků. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí obyvatel, zvyšující se podíl a počet obyvatel nad 65+ let věku, snižující se podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva na populaci • Personální zajištění lůžkové péče a celkově personální zajištění ve zdravotnictví • Úbytek dostupnosti primární péče v důsledku nedostatku lékařů • Rostoucí průměrný věk lékařů poskytujících především primární péči • Nedostatek psychiatrické péče • Klimatické podmínky ohrožují lety záchranných vrtulníků

Sociální služby

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Dobré pokrytí služeb domovy pro osoby se zdravotním postižením, azylovými domy a chráněným bydlením • Úspěšně probíhající transformace ústavní sociální péče • Zpracovávají a realizovány střednědobé až dlouhodobé koncepce rozvoje s reálnou implementační strukturou (KAP II, rozvoj sociálních služeb, plán komunitních služeb apod.) • Uplatňování metody komunitního plánování v sociálních službách • Systematická podpora středního odborného a učňovského školství ve spolupráci se zaměstnavateli a sociálními partnery 	<ul style="list-style-type: none"> • Dlouhodobý úbytek počtu obyvatel (záporné migrační saldo), zejména na severu • Nárůst počtu neuspokojených žadatelů v domovech pro seniory • Vyšší počet exekucí • Nedostatek kvalitních, kvalifikovaných pracovníků pro činnosti pracovníků v přímé práci (pozn. i vzhledem k jejich nízkému finančnímu ohodnocení) • Nedostatečně fungující systém meziresortní spolupráce, zejména systém zdravotní, sociální péče a školství • Zdlouhavý proces akceptace změn v poskytování sociálních služeb, který není schopen pružně reagovat na aktuální potřeby
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Využití finančních prostředků z operačních programů • Podpora zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí • Spolufinancování sociálních služeb obcemi • Podpora vzájemné informovanosti mezi poskytovateli sociálních služeb na území celého kraje • Vyšší zapojení dobrovolníků do sociálních služeb pro rodiny s dětmi a podpora dobrovolnictví v OK • Motivace pro práci v sociálních službách 	<ul style="list-style-type: none"> • Stárnutí obyvatel, zvyšující se podíl a počet obyvatel nad 65+ let věku, snižující se podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva na populaci • Legislativní změny bez návaznosti na systémové řešení financování sociálních služeb • Nedostatek vhodných objektů pro sociální služby vznikající z transformačního procesu • Snižování finančních prostředků na sociální služby ze státního rozpočtu • Nejasnosti při tvorbě a účinnosti nové legislativy v oblasti sociálních služeb • Senioři jako předmět podnikání (neregistrované služby)

Sport, kultura a cestovní ruch

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Řada kulturních památek atraktivních pro turisty • Dostatek kvalitních hotelů v Olomouci a ubytovacích kapacit v kraji • Přítomnost šesti lázeňských míst • Vysoký průměrný počet přenocování u tuzemských příjezdů • Podpora kultury, sportu a cestovního ruchu na vysoké úrovni • Vybavenost sportovní, kulturní a volnočasovou infrastrukturou se permanentně rozšiřuje • Široká nabídka přírodních atraktivit (Litovelské Pomoraví, Jeseníky) 	<ul style="list-style-type: none"> • Relativně nižší obsazenost ubytovacích zařízení a využití lůžek • Zaměstnanost v sektoru služeb je zajišťována velkým podílem veřejnými rozpočty • Nezaplatněné sdílené služby v rámci ubytovacích kapacit (Airbnb apod.) • Nedostatečně atraktivní infrastruktura na Jesenicku (např. bazén, kvalitní restaurace, parkoviště) • Absence multifunkční arény nejen pro sport, ale i velké koncerty • Malý počet ubytovacích zařízení vyšší kategorie (čtyř a pětihvězdičkové hotely)
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Další podnikatelské investice do cestovního ruchu za účelem zvýšení kvality služeb a dalšího rozvoje infrastruktury • Potenciál investic do kulturních a kreativních odvětví • Zvýšené využití kulturní a sportovní infrastruktury (vyšší poptávka po kultuře a sportu) v důsledku postupného odeznění ekonomické krize a změnou životního stylu • Zvýšení zájmu turistů o atraktivitu kraje (českých i ze zahraničí) • Další krajská podpora kulturních a sportovních aktivit skrze dotační programy ve spolupráci s místními organizacemi a obcemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Tlak turistického ruchu na přírodně cenná území • Nedostatek finančních prostředků • V oblasti kultury a sportu je vyžadována iniciativa žádajících subjektů, kraj nemá příliš kompetencí pro ovlivňování infrastruktury • Existence velkého fondu kulturních památek znamená pro majitele značnou finanční zátěž při obnově • Přesun poptávky po kongresových akcích z důvodu nízkého počtu ubytovacích zařízení vyšší kategorie

Veřejná správa a řízení rozvoje

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Koncepční přístup ke střednědobému a dlouhodobému plánování a implementaci – existence řady koncepcí, které mají jasnou implementační strukturu a provázanost na zdroje financování • Klesající zadluženost obcí • Drtivá většina obcí má zpracovaný nebo aktuálně rozpracovaný území plán • Přítomnost integrovaných teritoriálních investic prostřednictvím ITI Olomoucké aglomerace • Existence MAS ve venkovských územích kraje • Rozvinutá zahraniční spolupráce kraje • Roste vybavenost obcí informačními a komunikačními technologiemi • Roste potenciál pro aplikaci chytrých technologií • Technologické centrum v rámci krajského úřadu • Neformální spolupráce kraje se SO ORP v oblasti IT 	<ul style="list-style-type: none"> • Část SO ORP jsou dle SRR ČR 2021+ řazeny mezi problémové regiony • Územní spolupráce na Jesenicku – absence účinného implementačního rámce pro řešení komplexních problémů a plánování integrovaných investic • Nedostatečné investice do polské hranice • Pokrytí vysokorychlostním internetem na severu regionu. • Průměrná mzda v ICT výrazně zaostává za průměrem ČR • Neexistence krajské datové platformy • Neexistence regionální páteřní ICT sítě • Podíl uživatelů internetu patří k nejnižším mezi kraji
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Evropské financování prostřednictvím národních i komunitárních programů • Integrované rozvojové investice do území prostřednictvím ITI v novém programovém období • Rozvinutí přeshraniční spolupráce, zejména na severu území • Širší podpora problémových regionů ze strany ČR a EU • Posílení a zkvalitnění činnosti MAS pro rozvoj venkovských oblastí • Roste počet uživatelů internetu, nejvýrazněji roste počet uživatelů internetu v mobilních telefonech. • Roste užívání internetu ve vztahu k veřejné správě (nárůst o 50 % za poslední tři sledované roky), s dalším potenciálem růstu • Rozvoj koncepčního přístupu k chytrým technologiím, fungování pracovních skupin, akční plánování 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná reflexe krajských potřeb na národní či evropské úrovni • Slabá činnost DSO z důvodu nevhodně nastavených pravidel pro jejich činnost • Tlak na transformaci nebo na uzavření některých veřejných služeb v souvislosti s úsporami (např. pošty či veřejné knihovny) • Udržitelnost technologického zázemí – nedostatečná kapacita na další rozvoj a provoz • Nedostatečná personální a finanční kapacita na dynamičtější rozvoj v oblasti chytrých technologií • Přesun velkého počtu obyvatel do měst související s následnou udržitelností a bezpečností. • Administrativní hranice s okolními kraji jako „železná opona“.

Bezpečnost

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Nastavení efektivního systému spolupráce složek IZS, spolupráce s veřejnou správou a samosprávou v oblasti prevence a řešení mimořádných událostí a krizových situací. • Optimální model propojení profesionálních a dobrovolných jednotek PO v ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečné zázemí pro činnost a výcvik složek IZS a jejich materiálně technické vybavení ve vazbě na nová rizika, složitá a nepřehledná legislativa, která se negativně promítá do všech oblastí působení složek IZS.
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Přeshraniční spolupráce. • Sdílení technologií mezi složkami IZS za účelem snížení nákladů, implementace nové techniky a technologií do výbavy složek IZS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Snížení úrovně poskytování pomoci občanům Olomouckého kraje při mimořádných událostech. • Nová rizika, na které nebudou složky IZS vybaveny a vycvičeny. • Zranitelnost IT technologií, které jsou neodmyslitelnou součástí veškerého dění. • Přesun velkého počtu obyvatel do měst související s následnou udržitelností a bezpečností.

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (Jesenicko, Šumpersko a další)

S – SILNÉ STRÁNKY	W – SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> • Atraktivita životního prostředí • Šumperk je špičkovým evropským městem ve výrobě potahových kovů a diamantů. • Stipendia pro žáky Jesenických škol 	<ul style="list-style-type: none"> • Zadluženost obcí na Jesenicku • Únik příjmu ze služeb na Jesenicku vlivem krátkodobých rekreačních pronájmů • Nedostatečně atraktivní infrastruktura na Jesenicku (např. bazén, kvalitní restaurace) • Nedostatečná nabídka práce • Chybí lidová píseň a patriotismus vůči území • Únik finančních prostředků mimo ČR (nízké ceny v Polsku, mzdy polských pracovníků v ČR) • Velký podíl osob s nedokončeným základním vzděláním a v exekuci na Jesenicku
O – PŘÍLEŽITOSTI	T – OHROŽENÍ
<ul style="list-style-type: none"> • Podpora řemesel na středních školách • Nízké ceny bydlení, potenciál pro mladé • Využití zkušeností z metalurgie výzkumem např. prostřednictvím inkubátoru • Spolupráce mezi podnikatelskými subjekty 	<ul style="list-style-type: none"> • Odchod kvalifikovaných pracovníků nejen z odlehlejších oblastí (Jesenicko, Šumpersko) mimo region • Zvýšení mezd v Polsku (odchod polských pracovníků z firem na Jesenicku) • MAS jako tvůrce koncepce daného prostoru vs. podmínky IROP a dotačních titulů • Bytová lichva vedoucí ke gentrifikaci • Výrazný nárůst zájmu o pohorské oblasti vlivem změny klimatu v podobě navyšování teplot.

SEZNAMY MAP, OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam map a obrázků

Obrázek 1: Geografická mapa Olomouckého kraje	10
Obrázek 2: Vizualizace míry urbanizace v Olomouckém kraji, České republice a okolí.....	11
Obrázek 3: Hustota zalidnění a počet obyvatel v obcích Olomouckého kraje v roce 2018.....	14
Obrázek 4: Změna počtu obyvatel v SO ORP Olomouckého kraje	16
Obrázek 5: Index stáří v obcích s rozšířenou působností v Olomouckém kraji v roce 2018.....	17
Obrázek 6: Průměrný počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v letech 2014–2018	20
Obrázek 7: HDP na obyvatele v PKS v EU-28 v roce 2017 vztaheno k průměru EU-28.....	24
Obrázek 8: Počet registrovaných ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel v roce 2018	28
Obrázek 9: Míra zaměstnanosti v EU-28 v roce 2017 (% zaměstnaných na obyvatelstvu mezi 20-64 lety).....	32
Obrázek 10: Podíl nezaměstnaných osob v SO ORP Olomouckého kraje, 2018	38
Obrázek 11: Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v SO ORP Olomouckého kraje.....	38
Obrázek 12: Index kupní síly na obyvatele v obcích s rozšířenou působností ČR, 2018	39
Obrázek 13: Páteřní silniční síť v Olomouckém kraji v roce 2019	45
Obrázek 14: Železniční síť v Olomouckém kraji v roce 2019.....	47
Obrázek 15: Mapa oblastí kraje s překročenými imisními limity OZKO bez započtení přízemního ozonu v roce 2017.....	58
Obrázek 16: Kvalita vody v tocích na území Olomouckého kraje mezi lety 2016 a 2017	60
Obrázek 17: Produkční potenciál půd v Olomouckém kraji. Půdy s vysokým potenciálem (3) jsou půdy I. a II. třídy ochrany ZPF	61
Obrázek 18: Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví v Česku v roce 2016.....	62
Obrázek 19: Koefficient ekologické stability Olomouckého kraje v roce 2018	64
Obrázek 20: Lokalizace všech vymezených kritických míst priority I.....	70
Obrázek 21: Výskyt sociálně vyloučených lokalit v krajích České republiky a v SO ORP Olomouckého kraje 2015.....	88
Obrázek 22: Podíl fyzických osob v exekuci v okresech ČR v roce 2018.....	89
Obrázek 23: Národní kulturní památky, památkové rezervace a zóny v Olomouckém kraji.....	97
Obrázek 24: Mapa pokrytí sítěmi elektronických komunikací pro služby přístupu k internetu 2019.....	105
Obrázek 25: Index kriminality za rok 2018	108
Obrázek 26: Vymezení metropolí, aglomerací, regionálních center vyššího řádu a hospodářsky a sociálně ohrožených území pro účely SRR 2021+	110
Obrázek 27: Vymezení Olomoucké aglomerace pro ITI.....	113

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 2008–2018 v České republice a Olomouckém kraji	13
Graf 2: Vývoj obyvatelstva Olomouckého kraje v období 2009–2018.....	15
Graf 3: Vývoj počtu obyvatel Olomouckého kraje podle věku v období 2008–2018 (kategorie 0-14 let a 65+ let jsou zobrazeny spojnicovým grafem a hodnoty jsou na vedlejší ose – vpravo)	17
Graf 4: Věková struktura mužů a žen Olomouckého kraje v roce 2018.....	18
Graf 5: Prognóza vývoje počtu obyvatel a průměrného věku v Olomouckém kraji do roku 2050.....	19
Graf 6: Průměrný počet dokončených bytů v SO ORP Olomouckého kraje za jeden rok ve srovnání mezi lety 2008–2012 a 2013–2018	20
Graf 7: Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující výroby zpracovatelského průmyslu, 2016 a 2017.....	25

Graf 8: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v KČ za rok 2016.....	27
Graf 9: Počet registrovaných ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel v SO ORP Olomouckého kraje, v porovnání s Českou republikou za rok 2018.....	28
Graf 10: Struktura ekonomických subjektů v Olomouckém kraji a ČR za rok 2018 podle odvětví výroby	30
Graf 11: Míra ekonomické aktivity obyvatel Olomouckého a Zlínského kraje v porovnání s ČR v období 2008–2018.....	31
Graf 12: Podíl zaměstnaných v jednotlivých sektorech dle krajů v roce 2017.....	33
Graf 13: Podíl zaměstnaných ve vědě a výzkumu v krajích ČR v roce 2017.....	35
Graf 14: Podíl nezaměstnaných osob v Olomouckém a Zlínském kraji v porovnání s ČR v období 3/2018–8/2019.....	35
Graf 15: Vývoj počtu žáků (dětí) v předškolním, základním a středním vzdělání v Olomouckém kraji mezi školními roky 2008/2009 až 2017/2018	40
Graf 16: Vývoj emisí hlavních znečišťujících látek v Olomouckém kraji v období 2008–2017	57
Graf 17: Krajské srovnání emisí základních znečišťujících látek v roce 2017	57
Graf 18: Vývoj produkce KO v Olomouckém kraji na obyvatele v období 2013–2018.....	67
Graf 19: Podíl elektráren na výrobě elektřiny v Olomouckém kraji v roce 2018.....	73
Graf 20: Spotřeba elektřiny brutto (%) v hospodářských sektorech v Olomouckém kraji v roce 2018	74
Graf 21: Množství vyrobeného a spotřebovaného tepla v krajích ČR v roce 2018.....	74
Graf 22: Spotřeba tepla dle sektorů národního hospodářství v Olomouckém kraji v roce 2018 (%)	75
Graf 23: Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů v krajích ČR v roce 2018 v %.....	76
Graf 24: Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v krajích ČR v roce 2018 v %.....	76
Graf 25: Počty lékařů (včetně zubařů) na 1 000 obyvatel v roce 2017	83
Graf 26: Vývoj počtu míst v domovech pro seniory a počtu neuspokojených žadatelů o místo v domovech pro seniory v Olomouckém kraji v letech 2008–2017	86
Graf 27: Vývoj počtu a celkové výše vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v Olomouckém kraji.....	87
Graf 28: Vývoj počtu příjezdů návštěvníků v Olomouckém kraji.....	100
Graf 29: Vývoj počtu trestných činů v Olomouckém kraji a jejich objasnění během let 2013–2018.....	109
Graf 30: Struktura rozpočtových příjmů a výdajů Olomouckého kraje – průměr za období 2015–2018.....	117
Graf 31: Vývoj rozpočtových příjmů, výdajů a výsledku hospodaření za obce Olomouckého kraje v období 2014–2018	119
Graf 32: Vývoj struktury rozpočtových příjmů za obce Olomouckého kraje v období 2014–2018.....	120
Graf 33: Srovnání hodnot vybraných ukazatelů hospodaření obcí v přepočtu na obyvatele za obce Olomouckého kraje a za obce ČR v období 2014–2018	120

Seznam tabulek

Tabulka 1: Změna počtu obyvatel za období 2009–2018 v SO ORP Olomouckého kraje.....	15
Tabulka 2: Meziroční změna HDP na obyvatele Olomouckého kraje v porovnání se Zlínským krajem a Českou republikou 2013–2017.....	23
Tabulka 3: Srovnání vývoje HDP v přepočtu na obyvatele v letech 2013 a 2017 v krajích ČR	23
Tabulka 4: Hrubá přidaná hodnota podle CZ-NACE v Olomouckém kraji.....	25
Tabulka 5: Změna zaměstnanosti v Olomouckém kraji podle odvětví CZ-NACE za období 2009–2017 (v tis. osob).....	33
Tabulka 6: Největší zaměstnavatelé na území Olomouckého kraje v roce 2018.....	34

Tabulka 7: Struktura uchazečů evidovaných na úřadu práce v okresech Olomouckého kraje na konci roku 2018.....	36
Tabulka 8: Podíl nezaměstnaných osob v krajích České republiky v letech 2009–2018.....	37
Tabulka 9: Krajské srovnání mezd za rok 2018.....	39
Tabulka 10: Porovnání vybavenosti v oblasti školství v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2008/2009 a 2017/2018 – MŠ, ZŠ, vyšší odborné, VŠ.....	41
Tabulka 11: Vývoj počtu studentů Univerzity Palackého v Olomouci	42
Tabulka 12: Počet osobních automobilů na jednoho obyvatele a míra automobilizace v okresech Olomouckého kraje v roce 2018.....	45
Tabulka 13: Stav silnic II. a III. v roce 2012 v okresech Olomouckého kraje	46
Tabulka 14: Integrace autobusových a tramvajových linek MHD do IDSOK	48
Tabulka 15: Geomorfologické celky v Olomouckém kraji.....	55
Tabulka 16: Zalesňování a těžba dřeva v Olomouckém kraji 2014–2018	63
Tabulka 17: Typy dřevin využité k zalesňování v Olomouckém kraji 2014–2018.....	63
Tabulka 18: Koeficient ekologické stability pro jednotlivé SO ORP Olomouckého kraje k 2018	64
Tabulka 19: Zvláště chráněná území v Olomouckém kraji (k 8. 10. 2019).....	65
Tabulka 20: Evropsky významné lokality a ptáčích oblastí podle soustavy Natura 2000 v Olomouckém kraji (k 8. 10. 2019)	66
Tabulka 21: Vývoj produkce vybraných odpadů v Olomouckém kraji.....	67
Tabulka 22: Staré ekologické zátěže s největší rizikovostí v Olomouckém kraji s nutností bezodkladného nápravného opatření – kategorie A3.....	69
Tabulka 23: Instalovaný výkon a výroba elektřiny brutto v energetické síti Olomouckého kraje v roce 2018.....	71
Tabulka 24: Technická vybavenost obcí v SO ORP Olomouckého kraje v roce 2016	77
Tabulka 25: Technické vybavení obydlených bytů v SO ORP Olomouckého kraje v roce 2011	78
Tabulka 26: Počet ordinací primární ambulanci péče v okresech Olomouckého kraje na 1 000 obyvatel v roce 2018	82
Tabulka 27: Stav exekucí fyzických osob v Olomouckém kraji v roce 2017 a 2018	88
Tabulka 28: Vybavenost sportovní infrastrukturou v SO ORP Olomouckého kraje v roce 2016	92
Tabulka 29: Vybavenost kulturní infrastrukturou v SO ORP Olomouckého kraje.....	94
Tabulka 30: Příspěvkové organizace v oblasti kultury na území Olomouckého kraje v roce 2018.....	96
Tabulka 31: Hromadné ubytovací zařízení – celkový počet a počet přenocování v krajích České republiky v roce 2018	99
Tabulka 32: Administrativně-správní charakteristiky Olomouckého kraje k 31. 12. 2018.....	103
Tabulka 33: Vybavenost poštou a matrikou v obcích SO ORP Olomouckého kraje v roce 2018	103
Tabulka 34: Mezikrajské srovnání vybavenosti bytových domácností informačními a komunikačními technologiemi v roce 2017.....	105
Tabulka 35: Stav územně plánovací dokumentace obcí Olomouckého kraje (31. 12. 2018).....	111
Tabulka 36: Stav komplexních pozemkových úprav v okresech Olomouckého kraje k 26. 9. 2019	112
Tabulka 37: Přehled MAS Olomouckého kraje k 1. 4. 2018.....	115
Tabulka 38: Vývoj rozpočtového hospodaření Olomouckého kraje v období 2015–2018 (v mil. Kč)	116
Tabulka 39: Vývoj odvětvové struktury výdajů Olomouckého kraje v letech 2015–2018	117
Tabulka 40: Vývoj vybraných majetkových položek kraje v letech 2015–2018 (v mil. Kč, k 31. 12. daného roku).....	118

CITOVANÁ LITERATURA

- [1] European Commission, „Employment, Social Affairs & Inclusion, Active Ageing,“ 2017. [Online]. Available: Employment, Social Affairs & Inclusion.
- [2] J. H. Marhánková, Matky samoživitelky a jejich situace v České republice („Sandwichová generace“), Gender studies, o.p.s., 2011.
- [3] „Reality Mix - Statistika nemovitostí,“ [Online]. Available: <https://realitymix.cz/statistika-nemovitosti/>.
- [4] ČSÚ, „Ekonomický vývoj Olomouckého kraje v roce 2017,“ 1 2 2019. [Online]. Available: <https://www.czso.cz/documents/11276/106626496/HDP2017.pdf/55413b09-2365-40a4-b5d5-37353a1254ab?version=1.3>.
- [5] Univerzita Palackého v Olomouci, Strategie ITI Olomoucké aglomerace, verze 8, Olomouc: Statutární město Olomouc, Červenec, 2019.
- [6] „Česká národní banka,“ [Online]. Available: <https://www.cnb.cz/cs/>. [Přístup získán 2019].
- [7] Olomoucký kraj, „Koncepte rozvoje cyklistické dopravy v Olomouckém kraji,“ 2017. [Online]. Available: <https://www.olkraj.cz/koncepce-rozvoje-cyklisticke-dopravy-v-olomouckem-kraji-cl-4104.html>.
- [8] Cenia, „Česká informační agentura životního prostředí,“ 2018. [Online]. Available: www.cenia.cz. [Přístup získán 2019].
- [9] ČHMÚ, „Český hydrometeorologický ústav,“ 2019. [Online]. Available: <http://portal.chmi.cz/>. [Přístup získán 2019].
- [10] ÚHUL, „Ústav pro hospodářskou úpravu lesů,“ 2019. [Online]. Available: <http://www.uhul.cz/>. [Přístup získán 2019].
- [11] ČSÚ, „Český statistický úřad,“ 2019. [Online]. Available: <https://www.czso.cz/>. [Přístup získán 2019].
- [12] VISOH, „Informační systém odpadového hospodářství,“ 2019. [Online]. Available: <https://isoh.mzp.cz/VISOH/>. [Přístup získán 2019].
- [13] SEKM3, „Systém evidence kontaminovaných míst,“ 2020. [Online]. Available: <http://www.sekm.cz/>.
- [14] Hlukové mapy 2017, „Výsledky III. etapy Strategického hlukového mapování z roku 2017,“ 2017. [Online]. Available: <https://geoportal.mzcr.cz/shm/>.
- [15] Zdravotnický ústav se sídlem v Ostravě, „Akční hlukový plán pro hlavní pozemní komunikace ve vlastnictví státu - 2. kolo,“ 2017. [Online]. Available: https://www.mdcrcz.cz/MDCR/media/MDCR/AP_OLK.pdf.
- [16] Olomoucký kraj, Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2018 - 2020, Olomouc: Olomoucký kraj, 2017.
- [17] Olomoucký kraj, „Organizační struktura a náplně činnosti jednotlivých odborů,“ 2019. [Online]. Available: <http://www.kr-olomoucky.cz/3-organizacni-struktura-cl-302.html>. [Přístup získán 2019].

- [18] Aktuálně.cz, „Aktuálně.cz,“ 4 duben 2015. [Online]. Available: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cisla-prehledne-obezita-v-ceskych-krajich/r~09334ab2e76711e494a20025900fea04/>. [Přístup získán 14 listopad 2019].
- [19] Olomoucký kraj, „Krajská příloha Národní RIS3 strategie pro Olomoucký kraj,“ 25 6 2018. [Online]. Available: <http://www.kr-olomoucky.cz/ris3-strategie-cl-3882.html>.
- [20] Státní zdravotní ústav, „Státní zdravotní ústav,“ úřad, Český statistický, 19 listopad 2013. [Online]. Available: <http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/nadvaha-a-obezita-1>. [Přístup získán 14 listopad 2019].

SEZNAM ZKRATEK

AER	Sdružení evropských regionů
BRKO	biologicky rozložitelné komunální odpady
CCB	Czech Credit Bureau
CISKO	Centrum individuálních sportů kraje olomouckého
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EVL	Evropsky významná lokalita
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
GWh	Gigawatt hodina
HC	Hokejový klub
HDP	Hrubý domácí produkt
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněná oblast přirozené akumulace vod
ICT	Informační a komunikační technologie
IDS	Integrovaný dopravní systém
IDSOK	Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje
IROP	Integrovaný regionální operační program
IRZ	Integrovaný registr znečištění
ITI	Integrovaná územní investice
IZS	Integrovaný záchranný systém
KES	Koeficient ekologické stability
KO	komunální odpad
kW	Kilowatt
LDN	Léčebny pro dlouhodobě nemocné
LHK	Klub ledního hokeje
MAS	Místní akční skupina

MHD	Městská hromadná doprava
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠ	Mateřská škola
MW	Megawatt
NS MAS	Národní síť místních akčních skupin
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
NUTS II	Regiony soudržnosti dle evropské klasifikace NUT2 II (Nomenclature of Territorial Units for Statistics)
OP D	Operační program Doprava
OP PIK	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
OP PPR	Operační program Praha – pól růstu ČR
OP PS ČR-PL	Operační program přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskou republikou
OP R	Operační program Rybářství 2014–2020
OP TP	Operační program Technická pomoc
OP VVV	Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
OP ZAM	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OZKO	oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší
OZP	Osoby zdravotně postižené
p. b.	procentní bod
p. o.	příspěvková organizace
PO	ptačí oblasti
SROK	Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
PKS	Parita kupní síly
PRV	Program rozvoje venkova
PÚR	Politika územního rozvoje
PZI	Přímé zahraniční investice
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SK	Sportovní klub
SLDB	Sčítání lidí, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SO POÚ	správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem
SOŠ	střední odborná škola
SOU	střední odborné učiliště

SPŠ	střední průmyslová škola
SKO	směsný komunální odpad
SRR 2021+	Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+
SROK	Strategie rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje
TEN-T	Trans-European Transport Network
TZL	tuhé znečišťující látky
ÚAP	územně analytické podklady
ÚPD	územně plánovací dokumentace
VISOH	Informační systém odpadového hospodářství
VOC	těkavá organická látka
VOŠ	vyšší odborná škola
v. s.	vegetační stupeň
VŠ	vysoká škola
VŠB-TU	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
VÚ	vojenský újezd
ZPF	zemědělský půdní fond
ZŠ	základní škola
ZÚR	zásady územního rozvoje

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1 HODNOCENÍ ROZBORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ OBCÍ
 OLOMOUCKÉHO KRAJE – Průběžná aktualizace územně analytických
 podkladů Olomouckého kraje 2019